

Tilläggsyrkande

2020-11-06

Ärende nr: KS 2020-11-11, 2.1.11, Dnr: 0322/20

Tilläggsyrkande angående – Kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att minska antalet policy- och styrdokument med minst 50 procent till utgången av 2023.
2. I övrigt bifalls förslaget.

Tilläggsyrkandet:

Antalet policy- och styrdokument behöver minska. Det finns sedan väldigt lång tid tillbaka ett överflöd av olika policy- och styrdokument inom Göteborgs stad. Detta har framkommit med all tydlighet vid de genomgångar som gjorts. Detta berg av olika reglerande och styrande dokument leder till en svåröverblickad, kostsam och administrativt tungrodd styrning av Göteborgs kommun.

Yrkande M, L, C,
Särskilt yttrande KD

2020-11-11

2.1.11

Yrkande angående – Kartläggning av stadens styrande dokument med syfte att förenkla och minska antalet program

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Avslå beslutsats 1
2. Bifall beslutsats 2, 3 och 4.

Yrkande

Stadsledningskontoret har återkommit med kartläggningen av program och stadsövergripande visioner och planer vilket gavs i uppdrag i budget för 2020. Syftet med budgetuppdraget var att minska antalet styrande dokument i Göteborgs Stad för att förenkla och effektivisera styrandet. När det blir svårt för chefer och medarbetare att överblicka alla målsättningar, intentioner och åtgärder och hur de förhåller sig till varandra finns risk för att själva syftet med programmets styrning och samordningen går förlorad. Ett mindre antal program ökar möjligheten till tydligare överblick av de ekonomiska konsekvenserna av målsättningarna, intentionerna och åtgärderna. Genom att tydliggöra kommunstyrelsens roll vid framtagandet av förslag på program, i nära samarbete med berörda nämnder och styrelser ökar också förutsättningarna för att ett hela staden-perspektiv värnas.

Med detta sagt menar dock vi att det vore olyckligt att göra förändringar där det idag finns en bred politisk samsyn och förankring vilket är fallet gällande Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling till 2030 och Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018–2035. För näringslivet och besöksnäringen är det viktig med den förutsägbarheten och långsiktigheten som stabilitet och enighet skapar för att våga göra investeringar. Dessutom är dessa program redan planerade att revideras vid behov nästa mandatperiod. Med andra ord är det viktigt att dessa program får revideras efter genomsyn för att på så sätt bli bättre och skapa ännu mer stabilitet i näringslivet och besöksnäringen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-09-22

Diarienummer 0322/20

Handläggare

Annette Borg

Telefon: 031-368 02 82

E-post: annette.borg@stadshuset.goteborg.se

Kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag, att i nära samarbete med Göteborgs Stadshus AB, Göteborg & Co AB och Business Region Göteborg AB, utreda förutsättningarna för att samordna och samverka för ett gemensamt program där intentionerna i Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling och Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program kvarstår.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningarna för att samordna program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i nära samarbete med byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, park- och naturnämnden samt andra berörda nämnder och styrelser utreda förutsättningarna för att samordna planerande styrande dokument inom den strategiska stadsplaneringen. Utredningen ska ske samplanerat med processen för den nya översiktsplanen.
4. Kommunstyrelsens uppdrag, i kommunfullmäktiges budget 2019-11-13 § 4, att påbörja en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen fick i samband med kommunfullmäktiges budget för 2020 uppdraget att påbörja en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden.

Stadsledningskontoret redovisar i bilaga 1 en kartläggning av program och stadsövergripande visioner och planer. Genomlysningen av stadens program har skett över helheten (samtliga program), områdesvis genom analyser av olika styrmiljöer samt inom respektive program (innehållsmässigt). Genomlysning av stadens program har också skett utifrån ett antal frågeställningar. Exempelvis programmets bidrag till Agenda 2030 och hållbar utveckling, hur de möter de trender och utmaningar som Sveriges kommuner och regioner (SKR) belyser i Vägval för framtiden 3 - utmaningar för det kommunala uppdraget mot år 2030. I detta kartläggningsskede har arbetet skett inom stadsledningskontoret. I nästa steg, beroende på kommunstyrelsens och

kommunfullmäktiges beslut, kommer stadsledningskontoret involvera berörda förvaltningar och bolag i staden.

Stadsledningskontoret bedömning är att det skulle vara fördelaktigt för efterlevnaden av program och planer att minska ner antalet program. För miljö- och klimatområdet pågår processen att minska ner antalet program kopplat till framtagandet av det nya miljö- och klimatprogrammet. Utifrån kartläggningen ser stadsledningskontoret att det finns fler områden där det kan finnas förutsättningar att få en mer samlad styrning av program och planer. Dels inom näringsliv och besöksnäring. Dels för den sociala dimensionen. Inom dessa områden föreslås kommunstyrelsen få i uppdrag att i nära samarbete med berörda nämnder och styrelser utreda förutsättningarna för att samordna och samverka för färre antal program totalt sett. Stadsledningskontorets bedömer att en liknande översyn behövs för stadsplanering och trafikområdet. Här behöver en analys göras samplanerat med processen att ta fram en ny översiktsplan.

Stadsledningskontoret har i kartläggningen identifierat några program som kan avslutas. I den årliga prövningen av styrande dokument återkommer stadsledningskontoret med förslag över de program som kan avslutas. Ärendet är planerat till första kvartalet 2021.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Nuvarande antal program och stadsövergripande planer medför svårighet att överblicka den resursåtgång som krävs för att genomföra programmen och planerna. Ett mindre antal program ökar möjligheten att ha en överblick över de ekonomiska konsekvenserna av styrningen.

Återkommande intentioner i program och planer är behovet av ökad samverkan och samarbete för att nå målsättningarna. Många specialister och nyckelpersoner är involverade i genomförandet och stödet för att uppnå en ökad samverkan och samarbete över tid. Ofta handlar program om att koordinera och prioritera arbete inom ett område. Stadsledningskontorets bedömning är att med nuvarande innehav går dessa fördelar till viss del förlorad. När det blir svårt för chefer och medarbetare att överblicka alla målsättningar, intentioner och åtgärder och hur de förhåller sig till varandra finns risk för att själva syftet med programmets styrning och samordningen går förlorad.

Färre antal program skapar bättre förutsättningar för kommunstyrelsen att utöva sin styrfunktion enligt reglementet, 2 kap 3 §. Genom att tydliggöra kommunstyrelsens roll vid framtagandet av förslag på program, i nära samarbete med berörd nämnd/styrelse, ökas förutsättningarna för att ett hela staden-perspektiv värnas. I kommunstyrelsens lednings- och samordningsfunktion ingår bland annat det övergripande ansvaret för den strategiska planeringen för göteborgssamhällets utveckling. I tider när stadens förutsättningar att finansiera sitt kommunala uppdrag försämras blir det än viktigare att program och planer är realistiskt genomförbara. Realistiska program och planer minskar också förväntansgapet i organisationen och hos medborgarna.

Program är långsiktiga, visionära och strategiska till sin karaktär. Det går därför sällan att fullt ut beräkna de ekonomiska effekterna av dess innehåll. För att göra en så god ekonomisk konsekvensbedömning som möjligt har det i de senaste programarbetena skett ett utvecklingsarbete.

Bedömning ur ekologisk dimension

Det pågår en process att minska ned antalet program och planer i och med arbetet med förslaget till nytt miljö- och klimatprogram. Detta förväntas förenkla och tydliggöra styrningen på miljöområdet.

Bedömning ur social dimension

Antal program och planer inom den sociala dimensionen har vuxit de senaste åren och samtidigt kvarstår svårigheten att få genomslag för frågorna i stadens verksamheter. Ökade krav från nationell nivå och mängden program och planer påverkar efterlevnaden. Stadsledningskontoret ser dock goda möjligheter att få en bättre samordnad styrning av innehavet utan att äventyra de intentioner som samsas här. Anledningen är att stadsledningskontorets genomlysning visar på stora överlappningar och snarlika upprepningar. En sammanhängande och överblickbar styrning skapar förutsättningar för färre antal program och planer. Det leder framförallt till en effektivare styrning för att nå de målsättningar och intentioner som staden har inom dimensionen. Detta ökar stadens möjligheter att faktiskt förändra, för göteborgaren generellt och för specifika målgrupper, i den riktning som staden anger i program och planer.

Bilagor

- Rapport - Kartläggning av styrande dokument
 - a. Sammanställning av stadens program samt stadsövergripande visioner och planer
 - b. Programmens bidrag till Agenda 2030
 - c. Programmens bidrag till hållbar utveckling
 - d. Programmens koppling till SKR:s trender och utmaningar
 - e. Sammanställning av bilder och figurer i kartläggningen.

Ärendet

Kommunstyrelsen fick i samband med att kommunfullmäktig antog budget för 2020 2019-11-13 § 4, uppdraget att påbörja en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden.

Beskrivning av ärendet

På uppdrag av kommunstyrelsen har stadsledningskontoret genomfört en kartläggning av de planerande styrande dokumenten. Kartläggningen redovisas i en rapport, se bilaga 1. I den årliga prövningen av styrande dokument, som behandlades i kommunstyrelsen 2020-02-26 och i kommunfullmäktige 2020-03-19, lämnade stadsledningskontoret en kort information om hur uppdraget skulle genomföras.

Förutom kartläggningen innehåller rapporten en redovisning och analys av stadens program. Programmen har delats in i ett antal områden och så kallade styrmiljöbilder används för att åskådliggöra den styrmiljö som programmen verkar i. Ett program kan vara beroende av, påverkas av eller påverka program och planer för andra områden.

Styrmiljöbilderna visar vilka stadsövergripande planerande och reglerande styrande dokument som finns inom området. De visar också ett urval av regionala dokument och lagstiftning som påverkar och/eller styr verksamhetsområdet.

Parallellt med detta arbete har ett utvecklingsarbete skett för att ta fram ett digitalt verktyg ”Vägvisaren” som ska utgöra ett stöd för både beslutsfattare och förvaltningar och bolag som ska verkställa intentionerna i de planerande styrande dokument som återges i denna kartläggning. Det är ett verktyg där dokumentens målsättningar, strategier och aktiviteter har lyfts över i en databas som ger överblick och möjliggör analyser av olika slag. Innehållet tillgängliggörs på stadens intranätet/Styrning i staden/Vägvisaren.

Avgränsning

I denna kartläggning är uppdraget avgränsat till planerande styrande dokument som:

- beslutats av kommunfullmäktige.
- beslutats av kommunstyrelsen och klassificeras som stadsövergripande.
- övriga stadsövergripande planerande beslutade av nämnd/ styrelse.

Stadsledningskontorets kommer även att kartlägga de reglerande styrande dokumenten och redovisa dem i samband med den årliga prövningen av styrande dokument.

Målsättningen är att få en ändamålsenlig styrning som är enkel för nämnder och styrelser, förvaltningar och bolag att förhålla sig till och därmed öka efterlevnaden av den beslutade styrningen.

Parallellt med detta uppdrag har en kartläggning av reglerande styrande dokument för de verksamhetsområden som berörs av ny nämndsorganisation genomförts. Ett flertal nämndreglementen har också setts över utifrån de beslutade organisationsförändringarna.

När det gäller de riktade styrande dokumenten pågår en översyn för bolagsstyrelserna utifrån ny struktur för ägardirektiv.

För normgivning mot enskild är taxor och avgifter mest den förekommande beslutade styrningen. Här pågår ett arbete på stadsledningskontoret med att ta fram en stadsövergripande riktlinje.

Arbetsprocess

Stadsledningskontoret har gjort en genomlysning av de program och strategier som finns publicerade på stadens intranät, på stadens webbsida eller som stadsledningskontoret fått kännedom om. Genomlysningen av stadens program har skett över helheten (samtliga program), områdesvis genom analyser av olika styrmiljöer samt inom respektive program (av innehållet). Exempelvis programmets bidrag till Agenda 2030 och hållbar utveckling, hur de möter de trender och utmaningar som SKR belyser i Vägval för framtiden 3 - utmaningar för det kommunala uppdraget mot år 2030. I detta kartläggningsskede har arbetet skett inom stadsledningskontoret. I nästa steg, beroende på kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges beslut, kommer stadsledningskontoret involvera berörda förvaltningar och bolag i staden.

Historik

Göteborg Stads styrande dokument har under årens lopp varit föremål för översyner, lärdomar och åtgärder, vilket redovisas i bilaga 1 första kapitlet. Redan 2007 gjordes en inventering av stadens styrande dokument. Det konstaterades då att det fanns ett stort antal dokument, att begreppsfloran var stor, att många dokument behövde revideras eller upphävas. Det efterfrågades en struktur för dokumenten som kunde förenkla och förtydliga. Mot bakgrund av den översynen beslutade kommunfullmäktige 2007-09-13 att anta riktlinjer för Göteborgs Stads styrdokument.

I januari 2010 uppmärksammades oegentligheter i stadens verksamheter som följdes av flera utredningar och granskningar. De lyfte brister som mängden styrande dokument (stadsövergripande och lokala), fragmentisering och svårigheten att förstå relationen mellan olika styrande dokument, avsaknad av enhetlig struktur och nomenklatur och spridda lagringsplatser. Till följd av detta genomfördes en rad olika åtgärder med varierande resultat, bland annat ersattes riktlinjen med regler för styrande dokument 2013. Stadsledningskontoret tog därför ett samlat grepp i frågan och 2017-01-26 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument. Riktlinjen gäller för både styrelser och nämnder och omfattar samtliga styrande dokument i staden.

När nuvarande riktlinje antogs beslutade kommunfullmäktige att: ”Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns förvaltnings- och bolagsinterna rutiner för arbetet med styrande dokument och deras aktualitetsprövning”.

Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument

Det är den beslutade styrningen i en viss fråga, område eller verksamhet som manifesteras i ett styrande dokument. Riktlinjen ger en likartad utformning och hantering av styrande dokument och ökar dokumentens kvalitet och därmed styrförmåga. Den anger en enhetlig ordning, struktur, kategorisering, terminologi, namngivning, beslutsmandat och bestämmelser om att inte tillföra mer styrning än nödvändigt (se 1.2 i bilaga 1). Men i vissa fall kan det finnas skäl till alternativ utformning. Ett exempel på undantag är styrande dokument som regleras i lag eller förordning vad gäller förekomst, benämning och utformning.

För planerande styrande dokument som är av principiell beskaffenhet eller stadsövergripande finns nu en bestämmelse i kapitel 3 om igångsättningsbeslut av kommunstyrelsen. Det ger kommunstyrelsen möjlighet att styra mängden stadsövergripande planerande styrande dokument och få en överblick av vilka dokument som finns inom ett område. Det ska också möjliggöra en tidig dialog om hur de styrande

dokumenten bereds på ett ändamålsenligt sätt samt säkerställa god samordning och samverkan inför beslut av kommunfullmäktige.

Riktlinjen anger att program ska beslutas av kommunfullmäktige. Ett undantag är de program som tillhör plan- och byggprocesserna. För de fall det inte framgår av lag eller författning att de ska antas av kommunfullmäktige kan dessa beslutas av nämnd/styrelse.

Under våren 2017 genomfördes flera seminarier för förvaltningar och bolag för att lansera den nya riktlinjen och om att styra och leda med styrande dokument. I samband med implementeringen av riktlinjen har stadsledningskontoret ökat stöd och rådgivning i beredningen av nya styrande dokument, genomfört en mängd utbildnings- och informationsinsatser samt tagit fram dokumentmallar för planerande och reglerande styrande dokument som ska användas i staden.

Nuläge och erfarenheter

Vid en återblick kan konstateras att riktlinjen och arbetet kopplat till den har fått effekter. Generellt sett är styrningsfrågorna mer i fokus än tidigare. Det finns numera ett gemensamt språk som ger bättre förutsättningar att förstå hur olika medel av styrning kan tillämpas. Det finns också en högre medvetenhet om att det inte alltid är lösningen att ta fram ett nytt styrande dokument för att få till en förändring i verksamheten.

Stadsledningskontoret har tagit fram så kallade styrmiljöbilder för att ge en överblick av den sammantagna styrningen som ett styrande dokument verkar i. Styrmiljöbilden illustrerar vilka kopplingar och beröringspunkter det enskilda dokumentet har med andra styrande dokument, inom området och med andra områden.

Generellt har yngre program och planer, från 2017 och framåt, en högre kvalitet, identifikation och struktur, vilket visar genomslaget för de senaste årens arbete. De standardiserade dokumentmallarna används av allt fler vilket skapar likartad utformning, namnsättning och hantering av styrande dokument. Ett ökat samarbete mellan förvaltning/bolag och stadsledningskontoret vid utformandet har ökat dokumentens kvalitet och därmed styrförmåga.

I några uppdrag har kommunstyrelsen fått en tydligt utpekad roll att vara med i framtagandet av program, till exempel näringslivsstrategiska programmet i samverkan med Business Region Göteborg AB (BRG) eller miljö- och klimatprogrammet som miljö- och klimatnämnden driver tillsammans med kommunstyrelsen. I denna typ av processer har stadsledningskontoret tillsammans med bolaget/förvaltningen kunnat bidra kontinuerligt i programarbetet vilket leder till högre kvalitet än att komma in med rådgivning i slutet av processen.

Nytt i riktlinjen är kapitel 6 som anger principer för utformandet av mål i program och planer. Det har gett en viss positiv effekt i att reducera antalet målsättningar i några av dokumenten men fortfarande är ambitionsnivåerna i många fall höga (se 7.4, bilaga 1). Numera krävs också ett godkännande av stadsledningskontoret om uppföljningen av programmet eller planen ska ingå i den kommuncentrala uppföljningen.

Kravet på igångsättningsbeslut har gett kommunstyrelsen möjlighet att påverka syftet, innehållet och arbetsprocessen samt möjligheten att avslå en begäran om att få ta fram ett förslag till planerande styrande dokument.

Omvärld

En av frågeställningarna i genomlysningen av stadens program är att jämföra med omvärlden, främst större städer. Jämfört med många andra större kommuner har Göteborg Stad fortfarande en stor mängd program. Vid en jämförelse med Stockholm, Malmö, Uppsala och Västerås är programmen i Göteborgs Stad väsentligt mer omfattande och mångsidiga i sitt format.

Inom Stockholms stad finns det stadsövergripande styrdokument antagna av kommunfullmäktige som kompletterar budgeten. De ska förtydliga vad staden behöver göra, vem som ansvarar och hur det ska göras. Nämnderna och bolagen ska beakta de kompletterande styrdokumenterna i sin verksamhetsplanering och uppföljning. Stockholm har ungefär lika många program och strategier som Göteborgs Stad. Stockholms stads strategier och program utgår från Vision 2040 eller den tidigare Vision 2030.

Stockholms stad har sedan 2015 Vision 2040 – Ett Stockholm för alla som är deras målbild för ett socialt, ekonomiskt, ekologiskt och demokratiskt hållbar utveckling de närmaste decennierna. Av visionen framgår stadens långsiktiga mål och strategier för en långsiktig och hållbar utveckling. Genom visionen vill staden skapa tydlighet om kommunens långsiktiga ambitioner, såväl internt som mot externa samarbetsparter. Nämnder, bolagsstyrelser och verksamheter beslutar mer konkret om kommande steg för att nå vision och mål i samband med verksamhetsplanering och budget. Uppföljning sker i tertiärrapporter och verksamhetsberättelse.

Beslut om framtagande av nya eller revidering av stadsövergripande styrdokument fattas i kommunfullmäktiges budget. Under arbetet med att ta fram/revidera dokumenten ska kontinuerlig avstämning ske med Stockholms stadsledningskontor. För att åstadkomma en högre grad av helhetsperspektiv i stadens styrning är ambitionen att styrdokumenterna, där så är möjligt, ska samordnas och bli färre.

Malmö stad har under de senaste åren gjort ett antal översyner av aktuella stadsövergripande styrdokument av plan-, program- och policykaraktär. Senaste översynen har gjorts utifrån omorganisationen 2017. Det finns för närvarande ett 20-tal program eller strategier beslutade av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen.

Det pågår ett arbete på Malmös stadskontor att utveckla rutiner för att hålla uppsikt över planerat och pågående arbete med stadsövergripande styrdokument. Det pågår även en översyn av Riktlinjerna för utformning av Malmö stads styrdokument. Vidare kommer metodstödet för stadskontorets medarbetare att ses över och anpassas till de nya riktlinjerna. Kommunfullmäktiges, kommunstyrelsens, nämndernas, stadens ledningsgrupp och förvaltningarnas roll vid framtagande och beslutsfattande kring de olika dokumenttyperna kommer i samband med arbetet kring riktlinjerna att tydliggöras.

Kommunfullmäktige i Malmö stad har, i budgetarna under de senaste åren, uppmärksammat och pekat på behovet av en utveckling av stadens styrning mot en mer tillitsbaserad styrning. Kommunstyrelsen gav hösten 2019 stadskontoret i uppdrag att leda arbetet att tillsammans med övriga förvaltningar utveckla former för en mer samordnad styrning genom stadsövergripande styrdokument eller alternativa styrmetoder. Behovet av att skapa en mer sammanhållen styrning och att minska komplexiteten i dagens styrmiljö är stort. Ett viktigt steg i en sådan utveckling är att Malmös kommunstyrelse i sin ledande och samordnande roll arbetar ur ett sammanhållet helhetsperspektiv med olika styrformer som målstyrning, ekonomistyrning, styrning

genom planer och program, riktade uppdrag till nämnder och styrelser, kompetensutveckling etcetera. Det kan exempelvis innebära bättre avvägningar och val mellan olika styrformer. Förutsättningar kan då skapas för att åstadkomma en mer effektiv styrning med mindre målkonflikter, färre motstridiga ambitioner, färre suboptimeringar, minskade administrativa krav i form av dokumentation och redovisning med mera.

Tanken är att Malmös kommunstyrelse i fortsättningen bör sträva efter att tillsammans med nämnderna utveckla arbetet med stadsövergripande planer och program i en bredare kontext av övrig styrning. Valet att ta fram en ny plan eller program bör då ske under övervägande av om det finns andra sätt att styra på. Ett sådant samordnande arbetssätt stämmer också väl överens med kommunstyrelsens uppgift enligt reglementet att: ”Styrelsen ska utifrån ett helhetsperspektiv leda kommunens verksamhet genom att utöva en samordnad styrning och leda arbetet med att ta fram stadsövergripande styrdokument för kommunen (styrfunktionen)”.

Stadsledningskontorets bedömning

Styrmiljön i stora organisationer är ofta komplex och Göteborgs Stad är inget undantag. Varje verksamhet i staden har att förhålla sig till bland annat budget, lagstiftning, nationella riktlinjer och föreskrifter samt allmänna råd som påverkar verksamheten på olika sätt. I Göteborgs Stad sker en stor del av styrningen via olika styrande dokument. Utöver stadens olika styrande dokument kan verksamheterna även ha att förhålla sig till andra aktörers styrdokument, överenskommelser och olika samverkansdokument.

I en organisation av Göteborgs Stads storlek, med bred uppdragsbild och utmaningar tenderar antalet styrande dokument växa till en nivå som med jämna mellanrum föranleder en översyn. Samtidigt är det önskvärt att försöka åtgärda problemen innan de uppstår, bland annat genom ökad rådgivning och utbildningsinsatser. I och med kommunfullmäktiges uppdrag till kommunstyrelsen kan ytterligare steg framåt tas i stadens förutsättningar att använda program som ett ändamålsenligt styrmedel.

Stadsledningskontoret bedömer att det finns möjligheter att minska innehavet av program utan att intentionerna bakom tillkomsten går förlorad.

Förslag på minskat innehav av program

I den årliga prövningen av styrande dokument

I kartläggningen av styrande dokument har stadsledningskontoret identifierat tre program och en strategi som kan avslutas i närtid. I den kommande årliga prövningen av styrande dokument avser stadsledningskontoret föreslå kommunstyrelsen och kommunfullmäktigt att följande dokument upphör:

- Göteborgs Stads program för utveckling av service, till boende, besökare och företagare 2017–2020
- Strategi för energieffektivisering i Göteborgs Stad 2014–2020

IKT-programmet för utbildningsområdet

I ärendet till kommunstyrelsen i december 2020 om digitalisering Etapp 4 avser stadsledningskontoret att föreslå att IKT-programmet för Utbildningsområdet i Göteborgs Stad från 2012, upphör att gälla.

Avfallsstrategiskt program

Stadsledningskontoret avser att i samband med förslaget till ny avfallsplan, Göteborgsregionen minskar avfallet – avfallsplan för 30 kommuner 2020–2030 föreslå att nämnden för kretslopp och vatten får i uppdrag att se över sitt Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering. Programmet antogs av nämnden för kretslopp och vatten 2016-06-22. Innehållet kan med fördel fördelas mellan stödjande dokument och annat styrande dokument som är mer ändamålsenlig.

Förslag till fortsatt arbete

Inom några områden gör stadsledningskontoret bedömningen att det finns fördel att undersöka om det finns förutsättningar att få en mer sammanhållen styrning som blir mer ändamålsenlig gentemot nämnd och styrelse och därmed ökar efterlevnaden.

Resultatet av att titta bredare och med mer helhetssyn på styrningen, än på ett enskilt styrande dokument i taget, skulle kunna bli en mer överblickbar styrning för de verksamheter som ska genomföra beslutad styrning.

Näringsliv och besöksnäring

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att i nära samarbete med Göteborgs Stadshus AB, Göteborg & Co och Business Region utreda förutsättningarna för att samordna och samverka för ett gemensamt program där intentionerna i Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling till 2030 och Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018–2035 kvarstår.

För båda programmen anges att målsättningar och strategier ska ses över och vid behov revideras i samband med ny mandatperiod. Det är därför lämpligt att starta en process för att utreda förutsättningarna för att få en samlad och sammanhållen styrning i ett gemensamt program. Det är av vikt att intentionerna i båda programmen kvarstår. Det är också viktigt att bevara och värna om den goda samverkan som båda bolagen har byggt upp med näringslivet, besöksbranschen och den enskilde näringsidkaren. Både när programmen utformades och i arbetet med att genomföra programmen.

Finns förutsättningarna för ett gemensamt program finns möjligheter att öka tydligheten mot omvärlden gällande stadens vilja. Ett gemensamt program ger bättre förutsättningar för ett mer integrerat arbete mellan Göteborg & Co och BRG. Det bygger vidare på det samarbete som finns idag i vissa frågor.

Folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningarna för att samordna program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår.

Antal program och planer inom den sociala dimensionen har vuxit de senaste åren samtidigt kvarstår svårigheten att få genomslag för frågorna i stadens verksamheter. Ökade krav från nationell nivå och mängden program och planer påverkar också efterlevnaden.

Flera av programmen och planerna har reviderats under åren då staden inte till fullo har nått dokumentens målsättningar. Den sammanlagda styrning som ”träffar” stadens verksamheter och kraven från den nationella nivån upplevs som omfattande. Det skapar komplexa styrmiljöer med omfattande och ibland motstridiga krav på verksamheten. Det

gynnar inte de målgrupper i Göteborg som stadens programs och planers intentioner riktar sig till.

Stadsledningskontoret ser goda möjligheter att få en bättre struktur på innehavet utan att äventyra de intentioner som samlas här. Anledningen är att genomlysningen visar på snarlika målbilder fast med delvis olika utgångspunkter och begreppsapparat. Direktiven i programmen och planerna har starka kopplingar i synen på behov av förändring men med olika ingångar för att uppnå målbilden.

Här finns potential att synkronisera strategier och åtgärder som tjänar på att hållas ihop och med det stärka förutsättningarna att nå de målsättningar och intentioner som staden har inom dimensionen. Detta ökar stadens möjligheter att faktiskt förändra, för göteborgaren generellt och för specifika målgrupper, i den riktning som staden anger i program och planer.

Bebyggelse och bostad samt trafik, mobilitet och övriga transporter

Stadsledningskontoret bedömer att det finns ett behov av att utreda förutsättningarna för en samlad och sammanhållen styrning genom styrande dokument för stadens planerande och byggande nämnder samt styrelser. I kartläggningen redovisas ett antal program, strategier och planer som är stadsövergripande. I rapporten beskrivs följande program:

- Göteborg 2035 – Strategi för Utbyggnadsplanering (antagen av byggnadsnämnden)
- Program för miljöanpassat byggande (antagen av fastighetsnämnden)
- Göteborg 2035 – Grönstrategi för en tät och grön stad (antagen av park- och naturnämnden)
- Göteborg 2035 – Trafikstrategi för en nära storstad (antagen av trafiknämnden)
- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025 (antagen av trafiknämnden)
- Trafiksäkerhetsprogram 2010–2020 (antagen av trafiknämnden)

Vissa av dem innehåller en blandning av vägledning, kunskapsunderlag och principer. Det vill säga en mix av planerande och reglerande karaktär och/eller stödjande dokument.

Med hänsyn tagen till processen för ny översiktsplan föreslår stadsledningskontoret att kommunstyrelsen får i uppdrag att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningen för att samordna planerande styrande dokument inom stadsutvecklings planerande och byggande delar. Stadsledningskontoret bedömer att det finns förutsättningar att identifiera vilka stadsövergripande styrande dokument som är mest ändamålsenliga för att få en sammanhållen styrning för planerande och byggande nämnder och styrelser. Det finns idag en problematik gällande befintliga dokumentets giltighet för andra nämnder eller styrelser då ovannämnda program och strategier enbart tagits i den enskilda nämnden.

Pågående arbete

Med det nya förslaget till Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 kommer miljö- och klimatnämnden att föreslå kommunfullmäktige att tre nuvarande program ska sluta att gälla. Dessa är: Klimatstrategiskt program 2014–2035, Göteborgs Stads miljöprogram 2013–2020 och Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekotjänster 2019–2025.

De strategiska vägvalen och målsättningarna som finns i nuvarande program omhändertas i det nya miljö- och klimatprogrammet. Ärendet med förslag till det nya miljö- och klimatprogrammet beräknas till början av 2021.

Förslag på program som upphör vid programperiodens slut

Kartläggningen har identifierat tre program som kan avslutas när programtiden upphör. De har tillkommit för att få in nya arbetssätt i organisationen.

Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020–2026.

Programmet är inte tänkt att ersättas med ett nytt efter 2026. Programmet har ett internt fokus då syftet är utgöra plattformen för utvecklingen av den strategiska styrningen av Göteborgs Stads lokalförsörjning.

Göteborgs Stads innovationsprogram 2018–2023

Programmet har ett internt fokus på förändrade arbetssätt i staden. Ett sådant program kan motiveras för en viss tid. Efter programtidens utgång bör innovationssatsningar integreras med befintlig planering. Stadsledningskontoret gör bedömningen att programmet inte kommer att ersättas efter programtidens utgång 2023. Finns det behov av en stadsövergripande plan återkommer stadsledningskontoret i frågan.

Program för Attraktiv hemtjänst 2014–2022

Det nuvarande programmet är en mix av både planerande och reglerande styrande dokument vilket ger en otydlig styrning. Det pågår ett arbete på stadsledningskontoret med att föreslå förändringar i regelverken för hemtjänsten. Ärendet med förslag till nya riktlinjer är anmält till kommunstyrelsens sammanträde 2020-10-21. Förslaget kommer att harmonisera med nuvarande program. Det har gått sex år sedan programtidens start och effekterna har varit otillräckliga. Det kan vara signal på att det snarare är en handlingsplan som behövs än att förlänga nuvarande program eller ta fram ett nytt förslag. Stadsledningskontoret gör bedömningen att programmet inte ersätts efter programtidens utgång 2022.

Övriga reflektioner och rekommendationer

Stadsledningskontoret ser inte behov av beslut om särskilda insatser för att stärka de innehållsmässiga förutsättningarna i programmen. En fortsättning på den styrning som redan beslutats i Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument, igångsättningsbeslut, rådgivningsinsatser i samband med beredning och återkommande utbildningsinsatser är tillräcklig. Givet de uppdrag som kommunstyrelsen har fått och den struktur som är beslutad av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för styrning, adresseras följande i arbetet som följer:

Tillämpning av riktlinjen för styrande dokument

- Det finns behov av att tydliggöra och förstärka de principer för att använda mål i styrande dokument som anges i riktlinjens sjätte kapitel. De program som arbetas fram visar på ett behov av att få utforma en övergripande och visionär målbild som målen kan kopplas till. Däremot behöver det ställas högre krav på att underliggande målhierarki anpassar ambitionsnivån till programmets löptid och att ensa målformuleringar för att minska spridningen i hur de uttrycks.
- Då det finns beroende mellan strategier och insatser som har inverkan på framdriften ska programmen ange en tågordning. Det kan till exempel ske genom att ange olika etapper och deras inbördes prioritetsordning.

Arbetsprocess och beredning

- Utifrån kommunstyrelsens styrfunktion i reglementen och utifrån det övergripande ansvaret för den strategiska planeringen och göteborgssamhällets utveckling är stadsledningskontorets bedömning att det bör övervägas om kommunstyrelsen ska få en uttryckligare roll vid framarbetande av program. Den kan vara att leda framtagandet, ta ställning till hur arbetsprocessen ska drivas och/eller hur samarbete med andra nämnder/styrelser ska se ut. Exempelvis att kommunstyrelsen är uppdragsägare men att den nämnd/styrelse som har kompetens i sakfrågan är uppdragsledare för framtagandet utifrån kommunstyrelsens beslut om inriktning och arbetsprocess. Det ger förutsättningar för att såväl djup som generell (helhets-) kompetens ingår i arbetet. Även bärare av tvärfrågekompetens behöver ingå. Den här typen av beslut och arbetsprocess har tillämpats i utformandet av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program och Göteborgs Stads miljö -och klimatprogram och erfarenheterna är goda.
- Förstärka beredningen av hur tillkommande styrning förhåller sig till gällande styrning, bland annat om det finns ambitioner som riskerar att motverka tidigare beslut eller nya angreppssätt som föranleder revideringar.

Tillgängliggöra styrningen

- Beslutade mål, strategier och åtgärder i stadens planerande styrande dokument ska göras lättillgängliga och överskådliga. Parallellt med kartläggningen har ett utvecklingsarbete bedrivits för att ta fram ett digitalt verktyg - Vägvisaren - som ska utgöra ett stöd för både beslutsfattare och förvaltningar och bolag som ska verkställa intentionerna. Verktuget läggs ut på stadens intranät.
- Styrmiljöbilderna som åskådliggör den sammantagna styrningen på olika ämnesområde kommer att användas som verktyg i aktualitetsprövningen och i framarbetande av nya program, bilaga 1 del 2.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Kartläggning av styrande dokument

Uppdrag till kommunstyrelsen i kommunfullmäktiges budget 2020

2020-09-22

Innehåll

Innehåll	2
1 Inledning	5
1.1 Uppdraget.....	5
1.2 Historik	5
1.3 Om riktlinjen för styrande dokument	6
1.4 Nuläge	7
1.5 Om rapporten	8
1.6 Läsanvisning	9
Del 1 Kartläggning, reflektioner och förslag till förändring	10
2 Kartläggning av planerande styrande dokument	10
2.1 Allmänt	10
2.2 Genomförande av program.....	11
2.3 Stadens planerande styrande dokument.....	12
2.4 Pågående arbeten inom stadens bolag	23
3 Regionala styrdokument	24
4 Bidrag till Agenda 2030 och hållbar utveckling	25
4.1 Agenda 2030	25
4.2 De tre dimensionerna i hållbar utveckling	26
5 Utmaningar inom det kommunala uppdraget	27
6 Reflektioner på innehav och innehåll	28
6.1 Utgångspunkter	28
6.2 Innehavet i siffror	29
6.3 Reflektioner över innehav	30
6.4 Reflektioner över innehåll	33
6.5 Arbetet framöver	35
7 Förslag till förändringar för att minska antalet program	37
7.1 Pågående förändringar	37
7.2 Program som kan avslutas	37
7.3 Upphör vid programperiodens slut.....	39
7.4 Program för ytterligare genomlysning	40
Del 2 Redovisning av program	45
8 Ledning och styrning	45
8.1 Göteborg Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019–2023.....	45

8.2	Göteborgs Stads innovationsprogram 2018–2023	48
8.3	Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare 2017–2020	51
9	Demokrati, folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter.....	54
9.1	Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2020.....	55
9.2	Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026	57
9.3	Göteborgs Stads plan för arbetet mot etablerat missbruk och beroende 2018–2020	59
9.4	Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026.....	60
10	Kultur och fritid	63
10.1	Kulturprogram för Göteborgs Stad	63
10.2	Göteborgs Stads friluftsprogram 2018–2025	66
11	Vård och omsorg.....	68
11.1	Program för Attraktiv hemtjänst 2014–2022.....	69
12	Pedagogisk verksamhet	71
12.1	IKT-programmet för Utbildningsområdet i Göteborgs Stad	71
13	Trygghet, säkerhet och beredskap	73
13.1	Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete 74	
13.2	Handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor (LSO) 2020–2023 76	
14	Näringsliv och arbetsmarknad	77
14.1	Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018–2035	78
14.2	Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling 2018–2030 ..	81
15	Trafik, mobilitet och övriga transporter.....	82
15.1	Trafikstrategi för en nära storstad – Göteborg 2035.....	83
15.2	Koppling till stadens budget.....	84
15.3	Cykelprogram för nära storstad 2015–2025.....	85
15.4	Trafiksäkerhetsprogram 2010–2020	87
15.5	Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stornätet i Göteborg, Mölndal och Partille	89
15.6	Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019–2023.....	91
16	Bebyggelse och bostad	92
16.1	Översiktsplan för Göteborgs Stad	93
16.2	Strategi för Utbyggnadsplanering – Göteborg 2035	94

16.3	Grönstrategi för en tät och grön stad – Göteborg 2035	95
16.4	Program för miljöanpassat byggande	97
16.5	Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020–2026	98
17	Miljö och klimat	101
17.1	Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030.....	102
17.2	Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i staden.....	104
17.3	Göteborgsregionen minskar avfallet – avfallsplan för 30 kommuner 2020–2030, inklusive lokal plan	105
17.4	Strategi för energieffektivisering i Göteborgs Stad 2010–2020	107

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Kommunstyrelsen fick i kommunfullmäktiges budget för 2020 uppdraget att påbörja en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden.

Denna rapport redovisar kartläggning av planerande styrande dokument som beslutats av kommunfullmäktige eller klassas som stadsövergripande och/eller är av principiell beskaffenhet eller av större vikt. Rapporten har ett särskilt fokus på program, oavsett vilket politiskt organ som antagit programmet. Planprogram inom den fysiska planeringen ingår inte.

1.2 Historik

Vid flera tillfällen har inventeringar och översyn av stadsövergripande styrande dokument genomförts. Redan 2007 gjordes en inventering av stadens styrande dokument. Det konstaterades då att det fanns ett stort antal dokument, att begreppsfloran var stor och att många dokument behövde revideras eller upphävas. Under inventerings- och utredningsarbetet framkom att förvaltningar och bolag efterfrågade en struktur för de styrande dokumenten som kunde förenkla och förtydliga. Mot bakgrund av den översynen antog kommunfullmäktige 2007-09-13 riktlinjer för Göteborgs Stads styrdokument.

Nästa översyn skedde i samband med att oegentligheter i stadens verksamheter uppmärksammades i januari 2010. Till följd av detta antog kommunfullmäktige i februari 2011 en handlingsplan, där delprojektet ”Riktlinjer och policyer” ingick. Projektet innebar en översyn av stadens övergripande riktlinjer och policydokument så att de skulle bli tydligare och enklare för verksamheten att förhålla sig till den beslutade styrningen. Även denna inventering visade på behovet av enhetlig nomenklatur och struktur. Det fanns fortfarande ett stort antal styrande dokument och dokumenten återfanns dessutom på olika lagringsplatser, och därmed var svåra att hitta.

Projektet medförde att tidigare riktlinje ersattes med Regler för styrande dokument som antogs av kommunfullmäktige 2013-04-25. Då projektet hade fokus på de reglerande styrande dokumenten, utelämnades flera av stadens olika styrande dokument. En konsekvens av den nya regeln blev att begreppet riktlinje och policy reserverades för de stadsövergripande styrande dokumenten som antagits i kommunfullmäktige. Förvaltningar och bolag fick använda andra benämningar för sina lokala dokument. Beslutet blev svårt att efterleva då behov kvarstod för förvaltningar och bolag att ha en liknande beslutad styrning samtidigt som de nya reglerna inte omfattade samtliga styrande dokument i staden. Det skapade en osäkerhet om vilka sorters styrande dokument som fanns i staden och hur de förhöll sig till varandra. För att öka kontrollen beslutades även att stadens intranät skulle vara den enda lagringsplatsen för stadsövergripande styrande dokumenten.

Utöver handlingsplanen tillsattes även en granskningskommission. I deras rapport påpekades mängden styrande dokument och att de delvis fanns samlade i stadens

författningssamling. Kommissionen anmärkte på att dokumenten fanns utspridda på olika lagringsplatser, till exempel personalingången och ekonomihandboken. Kommissionen noterade att staden tidigare uppmanat både bolagen och förvaltningarna att göra egna styrande dokument. Detta troligen som en effekt av en långtgående decentralisering och att det uppmuntrats till att ta fram lokala regelverk samt att betydelsen av gemensamma riktlinjer tonats ned. Denna fragmentisering bedömde kommissionen ha påverkat de förtroendevaldas och de högre tjänstepersonernas möjligheter att verkligen utöva den uppsikt som kommunallagen förutsätter.

Stadsrevisionen hade vid flera tillfällen tidigare påtalat nämnders och styrelses behov av att ha kommungemensamma riktlinjer för att säkerställa att stadens styrande dokument är kända, lättillgängliga, tydliga och aktuella, vilket är en förutsättning för en god intern kontroll.

Sedan Regler för styrande dokument antogs fortsatte förvaltningar och bolag att efterfråga en mer enhetlig och stringent nomenklatur som gäller för hela staden. Reglerna medförde ingen styrning av namnsättningen på styrande dokument vilket medförde olika begrepp och namnsättning av dokumenten. Det försvarade för förvaltningar och bolag att förstå relationen mellan olika styrande dokument.

Stadsledningskontoret tog med bakgrunden ovan ett samlat grepp i frågan. Den 26 januari 2017 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument som gäller för både styrelser och nämnder.

1.3 Om riktlinjen för styrande dokument

I januari 2017 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument som gäller för både styrelser och nämnder. Riktlinjen har medfört en stadengemensam nomenklatur, struktur för stadens styrande dokument och ökad tydlighet gällande beslutsrätt. Den har till syfte att öka tydligheten i användandet och utformandet av styrande dokument. Riktlinjen ska säkerställa att staden inte har fler styrande dokument än vad som behövs för att styra verksamheten. Och att staden inte inför fler begrepp för de styrande dokumenten än vad som är nödvändigt i syfte att få en långsiktigt hållbar struktur och nomenklatur.

Planerande och reglerande styrande dokument av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska beslutas av kommunfullmäktige, se kommunallagen (KL) 5 kap 1 §. Enligt riktlinjen får inte nämnd eller styrelse ta beslut om egna dokument som redan är reglerade av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. Nämnd och styrelse beslutar om egna planerande och reglerande styrande dokument för sin egen verksamhet, under förutsättning att inte KL 5 kap 1 § gäller.

Riktlinjen anger att program enbart ska beslutas av kommunfullmäktige. Ett undantag är de planprogram som tillhör plan- och byggprocessen. För de fall det inte framgår av lag eller författning att de ska antas av kommunfullmäktige kan dessa beslutas av nämnd/styrelse. Fullmäktige beslutar om stadsövergripande planer och för planer enligt KL 5 kap 1§. Med stadsövergripande menas när det gäller för mer än en nämnd och/eller styrelse.

Innan nämnd/styrelse inleder ett arbete med att ta fram ett program eller plan som är av principiell beskaffenhet eller stadsövergripande ska godkännande först begäras av kommunstyrelsen. Detta utgör ett så kallat igångsättningsbeslut. Det gäller även de nämnder och styrelser som genom sitt reglemente/ägardirektiv tilldelas särskilt ansvar för att ta fram förslag till stadsövergripande styrande dokument för ett visst område.

Riktlinjen är ett av de styrande dokument som anger och beskriver Göteborgs Stads styrsystem. Styrningen av verksamheten i nämnd och styrelse sker främst genom lagar och förordningar, riktade styrande dokument och reglerande styrande dokument. Kommunfullmäktiges budget är det överordnade styrande dokumentet.

När nuvarande riktlinje antogs 2017 beslutade kommunfullmäktige att "Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns förvaltnings- och bolagsinterna rutiner för arbetet med styrande dokument och deras aktualitetsprövning".

1.4 Nuläge

Under våren 2017 genomförde stadsledningskontoret flera seminarier för förvaltningar och bolag för att lansera den nya riktlinjen och om att styra och leda med styrande dokument. Detta har medfört en efterfrågan, främst från förvaltningarna, att få stöd och rådgivning av stadsledningskontoret när nya förslag till styrande dokument arbetas fram.

Dokumentmallar togs fram för planerande och reglerande styrande dokument, vilka ska användas i staden. Mallarna används av allt fler vilket skapar likartad utformning, namnsättning och hantering av styrande dokument. Ett ökat samarbete mellan förvaltning/bolag och stadsledningskontoret vid utformandet har ökat dokumentens kvalitet och därmed styrförmåga. Men det finns fortfarande behov av att öka kunskapen och kännedomen om riktlinjen i staden. Riktlinjens fasta terminologi och tydlig namngivning av dokument efter deras har fått stort genomslag. Numera vill förvaltningar ofta få stöd i vilket sorts styrande dokument som är mest ändamålsenlig vid framtagandet. Stadsledningskontorets rådgivning och utbildningsinsatser har blivit en del av implementeringen av riktlinjen. Det skapar bättre förutsättningar för verksamheten att uppnå den politiska viljan samt underlättar uppföljning och uppsikt av dokumenten.

I några uppdrag har kommunstyrelsen fått en tydligt utpekad roll att vara med i framtagandet av program, till exempel näringslivsstrategiska programmet i samverkan med Business Region Göteborg AB eller miljö- och klimatprogrammet som miljö- och klimatinämnden driver i samverkan med kommunstyrelsen. I denna typ av processer har stadsledningskontoret tillsammans med bolaget eller förvaltningen kunnat bidra kontinuerligt i programarbetet vilket leder till högre kvalitet än att komma in med rådgivning i slutet av processen.

Vid en återblick konstateras att styrningsfrågorna är i mer i fokus än tidigare. Det finns mer av ett gemensamt språk om med vilka olika medel styrningen kan utövas. Det optimala är inte alltid att ta fram ett nytt styrande dokument för att få till en förändring i verksamheten. Synpunkter framförs av förvaltningar och bolag över mängden styrande dokument i staden liksom svårigheter att hitta dem.

Stadsledningskontoret har tagit fram så kallade styrmiljöbilder för att ge en överblick av den sammantagna styrningen som ett styrande dokument verkar i. Styrmiljöbilden illustrerar vilka kopplingar och beröringspunkter det enskilda dokumentet har med andra styrande dokument, inom området och med andra områden. Även i dokumentmallarna finns krav på att redovisa dokumentets koppling till andra styrande dokument i staden.

Nytt i riktlinjen är kapitel 6 som anger principer för utformandet av mål i program och planer. Det har gett en viss positiv effekt i att reducera antalet målsättningar. Nuvarande mängd program och planer och mängden målsättningar med tillhörande indikatorer medför att uppföljningsbördan är hög i verksamheten. Enligt riktlinjen kan enbart kommunstyrelsen och kommunfullmäktige kan besluta om uppföljning ska ske i den kommuncentrala uppföljningsprocessen. Det finns önskemål från förvaltningar och bolag om ett gemensamt IT-verktyg för insamling av mätal (indikatorer, nyckeltal) för att underlätta uppföljningen.

Kravet på igångsättningsbeslut har gett kommunstyrelsen möjlighet att påverka syftet, innehållet och arbetsprocessen samt möjligheten att avslå en begäran om att få ta fram ett förslag till planerande styrande dokument.

Generellt har program och planer, från 2017 och framåt, en högre kvalitet, identifikation och struktur, vilket visar genomslaget för de senaste årens förbättringsarbete.

Stadsledningskontoret har sedan riktlinjen antogs fört återkommande dialog med intraservice för att få till stånd en lösning gällande dokumentens lagringsplats. Idag lagras de på olika platser i ett verktyg som håller på att fasas ut.

1.5 Om rapporten

Eftersom innehavet av planerande styrande dokument ständigt förändras blir denna kartläggning en ögonblicksbild. Programmen har delats in i ett antal områden för att åskådliggöra innehavet per område. Även så kallade styrmiljöbilder används för att åskådliggöra den styrmiljö som programmen verkar i. Ett program kan vara beroende av, påverkas av eller påverka andra verksamheters styrande dokument. Styrmiljöbilderna visar vilka stadsövergripande planerande och reglerande styrande dokument som finns inom området. De visar också ett urval av regionala dokument och lagstiftning som påverkar och/eller styr verksamhetsområdet. Eftersom kartläggningen är avgränsad till stadsövergripande dokument är den lokala styrningen ofullständig i styrmiljöbilderna.

Respektive program har genomlysts utifrån ett antal frågeställningar.

- Ska programmet finnas utifrån lagstiftning och överlappar programmet lagstiftningen?
- Vilken styrning används för att genomföra programmet?
- Bidrar programmet till Agenda 2030, hållbar utveckling och hur programmet möter utmaningar inom det kommunala uppdraget?
- Överlappar programmet andra planerande styrande dokument?
- Vilken rådighet har Göteborgs Stad för att genomföra och nå programmets målsättningar?

1.6 Läsanvisning

Rapporten är indelad i två delar. Del 1 är inriktad på kartläggning och förslag till förändringar. Del 2 innehåller redovisning per program, kapitel 8 och framåt.

- Kapitel 2 Redogör för kartläggning av stadsövergripande planerande styrande dokument, nu gällande och förändringar i närtid.
- Kapitel 3 Redogör för kartläggning av ett antal regionala styrdokument med påverkan i staden.
- Kapitel 4 Redogör för kartläggning av programmens bidrag till att nå de globala målen i Agenda 2030 och hållbar utveckling.
- Kapitel 5 Redogör för kartläggning över hur stadens program möter de utmaningar som SKR har beskrivit i Vägval för framtiden 3.
- Kapitel 6 Beskriver stadsledningskontorets reflektioner och erfarenheter sedan riktlinjen för styrande dokument antogs.
- Kapitel 7 Beskriver stadsledningskontorets förslag till förändringar i innehavet av program.
- Kapitel 8–18 Redovisning per program och område

Till denna rapport finns ett antal bilagor.

- Bilaga a) Sammanställning av stadens program samt stadsövergripande visioner och planer
- Bilaga b) Programmens bidrag till Agenda 2030
- Bilaga c) Programmens bidrag till hållbar utveckling
- Bilaga d) Programmens koppling till SKR:s trender och utmaningar
- Bilaga e) Sammanställning av bilder och figurer i rapporten

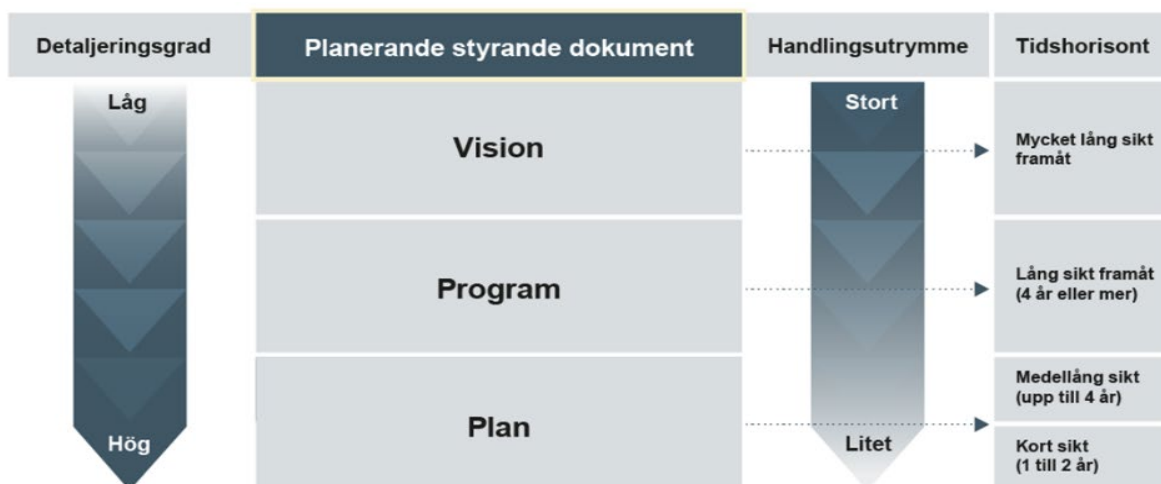
Del 1 Kartläggning, reflektioner och förslag till förändring

I del 1 redovisas kartläggning av planerande styrande dokument, programmens bidrag till de globala målen i Agenda 2030 och hållbar utveckling samt hur de möter utmaningarna inom det kommunala uppdraget. Kartläggningarna finns även sammanställda i bilagor. Del 1 innehåller även stadsledningskontorets reflektioner och erfarenheter från beredning av förslag till program och planer. Även utifrån stadsledningskontorets rådgivning till förvaltningar och bolag som utformar förslag till styrande dokument. I kapitel 7 redovisas stadsledningskontoret förslag till förändringar för att minska antalet program.

2 Kartläggning av planerande styrande dokument

2.1 Allmänt

I Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument anges: ”Ett program är ett strategiskt styrande dokument som ska slå fast en politisk viljeinriktning för vad som ska uppnås inom ett visst område – geografiskt eller verksamhetsmässigt – för en tidsatt period.” Göteborgs Stads definition av program skiljer sig inte nämnvärt från andra kommuner. Program är framåtsyftande och ska enligt riktlinjen innehålla ett fåtal mål. Program ska ange prioriterade strategier eller inriktningar för att uppnå målen. Med strategi menas ett långsiktigt vägval för att nå långsiktiga mål och/eller förverkligande av en vision. Det finns dokument som historiskt fått namnet strategi, trots att denna dokumentsort inte funnits i tidigare regelverk. Detta skapade en otydlighet i styrningen och diskussioner om det var ett styrande dokument eller inte. Strategi som dokumentsort ska inte användas, det har ännu inte fått fullt genomslag. Figuren nedan visar stadens planerande styrande dokument.

Figur 1: Hierarkisk uppbyggnad av planerande styrande dokument utifrån detaljeringsgrad och tidsättning

Figuren visar också hur detaljeringsgraden ökar från vision till program och planer. Den beskriver även hur en nämnds/styrelses handlingsutrymme minskar från vision till planer. Då alla planerande styrande dokument ska vara tidsatta visar figuren även de tidshorisonter som lämpar sig för vision, program och plan.

Program lämpar sig bäst när kommunfullmäktige har behov av att få till stånd ett långsiktigt förändringsarbete i en sakfråga eller verksamhet samt för att möta stadens utmaningar och omvärldsförändringar. Genom programmet anger fullmäktige stadens strategiska vägval och målsättningar. Programmet sätter på så vis ramarna för nämnds/styrelses arbete med att genomföra programmet och bidra till måluppfyllelsen. Utifrån programmets strategi kan nämnd/styrelse utforma åtgärder, insatser och aktiviteter i en plan alternativt i sin budget, verksamhets-/ affärsplan.

Ett långsiktigt strategiskt förändringsarbete kan ibland ske etappvis genom att dela in arbetet i ett par programperioder. Det ger bättre förutsättningar att kunna prioritera för respektive period och för berörda nämnder och styrelser att genomföra programmet under angiven period.

Om fullmäktige vill få till stånd en snabbare förändring kan det vara bättre att det sker genom att ta fram en plan, exempelvis en handlingsplan, åtgärdsplan för en kortare period. Inom den fysiska planeringen kan en plan ha en längre genomförandeperiod än vad som åskådliggörs i figuren. Planer anger konkret vad som ska göras och vem/vilka som ska göra det. Då planer är konkreta ställer det högre krav på värdering och/eller beräkning av vilka resurser som behövs för genomförandet.

2.2 Genomförande av program

Historiskt har genomförandet av program varierat. Det finns idag program som kompletterats med stadsövergripande planer. Några har kommunfullmäktige antagit, till exempel Göteborgs Stads plan för en jämlik stad. Andra har en enskild nämnd eller styrelse antagit, till exempel Göteborgs Stads handlingsplan för miljön. Ytterligare exempel på genomförande är Handlingsplan 2019 – 2021 för genomförande av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program. Handlingsplanen är inte beslutad i kommunfullmäktige utan varje styrelse och nämnd har beslutat om sina egna insatser i den gemensamma handlingsplanen. Styrelsen i Business Region Göteborg AB (BRG) har antagit handlingsplanen i dess helhet. Fördel med ett sådant förfarande är att respektive nämnd/styrelse tar ett ökat ansvar, även ekonomiskt, för sina åtaganden i den gemensamma handlingsplanen. Det finns emellertid en risk att det sammanlagda åtagandet blir så resurskrävande att handlingsplanen borde ha beslutats av kommunfullmäktige utifrån kommunallagens bestämmelse om principiell beskaffenhet och särskild vikt. Risken uppstår särskilt när åtaganden sker utöver grunduppdraget i reglemente/ägardirektiv. Det kan även försvåra överblicken av det strategiska utvecklingsarbete som pågår i staden.

I flertalet program har kommunfullmäktige överlåtit ansvaret till varje berörd nämnd/styrelse hur de ska genomföra intentionerna i programmet. Här styr fullmäktige genom målstyrning istället för att styra processer i nämnd/styrelse. Istället omhändertar nämnd/styrelse målen och intentionerna i sin ordinarie budget- och verksamhets/affärsplanering alternativt genom att anta en handlingsplan för sitt

genomförande av programmet. Här blir uppföljningen en viktig återkoppling till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Ytterligare exempel på genomförande är Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare. Istället för att operationalisera programmet i en stadsövergripande plan sker arbetet efter en öppen och flexibel process där varje nämnd och styrelse utgår från sina behov och prioriterar arbetet därefter. Det är ett tillvägagångssätt som ser vikten av individer och interaktioner snarare än på förhand bestämda processer och verktyg.

2.3 Stadens planerande styrande dokument

Antalet styrande dokument är i ständig förändring. Bilden nedan visar att den 11 september 2020 fanns tre, av fullmäktige, riktade visioner, 30 program och 28 stadsövergripande planer i Göteborgs Stad. Räknas Energiplanen med, som idag ingår som en del i klimatstrategiska programmet, är det totalt 29 planer. I bilaga a finns en förteckning över samtliga planerande styrande dokument som redovisas i denna rapport.

Göteborgs Stads budget 2020		
Visioner		
1. Vision Göteborg 2021	19. Handlingsprogram 2020-2023 enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (RSG89ui8/KF)	9. Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2021
2. Vision och strategi för Centrala Älvstaden	20. IKT-program för utbildningsområdet i Göteborgs Stad	10. Göteborgs Stads plan för en jämlik stad 2019-2022
3. Vision Kvibergs Park 2025	21. Klimatstrategiskt program, inklusive Energiplan för Göteborgs Stad	11. Göteborgs Stads plan för miljöfordonsarbete, fordonspooler och stöd till introduktion av elfordon
Program		
1. Avfallsstrategiskt program (NKV)	22. Kulturprogram för Göteborgs Stad	12. Göteborgs Stads plan för ridsport 2020-2024
2. Cykelprogram för en nära storstad 2015-2025 (TN)	23. Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stornätet i Göteborg, Mölndal och Partille (VGR/KF)	13. Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020-2023
3. Grönstrategi för en tät och grön stad, Göteborg 2035 (PN)	24. Program för attraktiv hemtjänst 2014-2022	14. Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020-2023
4. Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2020	25. Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete	15. Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019-2023
5. Göteborgs Stads friluftsprogram 2018-2025	26. Program för miljöanpassat byggande (BN)	16. Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014-2018
6. Göteborgs Stads innovationsprogram 2018-2023	27. Strategi för energieffektivisering i Göteborgs Stad 2014-2020	17. Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism
7. Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035	28. Strategi för utbyggnadsplanering, Göteborg 2035 (BN)	18. Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022
8. Göteborgs Stads plan för arbete mot etablerat missbruk och beroende	29. Trafikstrategi för en nära storstad, Göteborg 2035 (TN)	19. Göteborgs Stads tjänsteplan för kommungemensamma interna tjänster 2020 – 2022
9. Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030	30. Trafiksäkerhetsprogram 2020 (TN)	20. Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad
10. Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2019-2025	Planer	
11. Göteborgs Stads program för en attraktiv arbetsgivare 2019-2023	1. Avfallshanteringen i Göteborgs Stad - Kommunspecifik bilaga till A2020 - Avfallsplan för Göteborgsregionen 2010-2020 (GR/KF)	21. Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020-2023
12. Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026	2. Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2013-2021	22. Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020-2023
13. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020	3. Göteborgs Stads handlingsplan 2020-2021 för genomförande av stadens Innovationsprogram (KS)	23. Handlingsplan 2020-2024 för att nå Målbild Koll2035
14. Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare 2017-2020	4. Göteborgs Stads handlingsplan för miljön 2018-2020	24. Handlingsplan 2019 – 2021 för genomförande av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program
15. Göteborgs Stads miljöprogram 2013-2020	5. Göteborgs Stads handlingsplan för europeisk omvärlds- och intressebevakning 2020 (KS)	25. Kemikalieplan för Göteborgs Stad
16. Göteborgs Stads program för lokalförörjning 2020-2026	6. Göteborgs Stads lokalförörjningsplan 2020	26. Sektorsövergripande integrerad plan för hållbar stadsutveckling i Göteborg 2024-2020
17. Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019-2023	7. Göteborgs Stads plan för arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	27. Strategisk plan för suicidprevention i Göteborg
18. Göteborgs Stads översiktsplan 2009-2020	8. Göteborgs Stads plan för barn- och ungdokument 2020-2023	28. Vattenförörjningsplan för Göteborgsregionen (GR/KF)

Figur 2: Göteborgs Stads stadsövergripande planerande styrande dokument

För de dokument som antagits av någon annan nämnd, styrelse eller gemensamt med annan part anges i bilden beslutande organ inom parentes. Övriga är beslutade av kommunfullmäktige.

2.3.1 Nuvarande program

I denna kartläggning redovisas även de strategier alternativt planer som till sitt innehåll motsvarar ett program. Även de program som till sitt innehåll egentligen är en plan

alternativt ett reglerande styrande dokument. Det kan finnas ytterligare program (strategier) antagna av stadens styrelser och nämnder som stadsledningskontoret inte har kännedom om. Idag finns inte alla dokumenten tillgängliga på stadens intranät. Stadens nuvarande riktlinje för styrande dokument är tydlig med att det enbart är kommunfullmäktige som antar denna sorts styrande dokument. Strategier har aldrig funnits som en dokumentstyp i stadens reglering av styrande dokument. Strategierna nr 3, 28, 29 och 30 i figuren nedan namngavs innan den nuvarande riktlinjen antogs 2017.

Program	
1. Avfallsstrategiskt program - avfallens plats i stadens planering (NKV)	15. Göteborgs Stads miljöprogram 2013-2020
2. Cykelprogram för en nära storstad 2015-2025 (TN)	16. Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020-2026
3. Grönstrategi för en tät och grön stad, Göteborg 2035 (PN)	17. Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019-2023
4. Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2020	18. Göteborgs Stads översiktsplan 2009-2020
5. Göteborgs Stads friluftsprogram 2018-2025	19. Handlingsprogram 2020-2023 enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (RSG/KF)
6. Göteborgs Stads innovationsprogram 2018-2023	21. IKT-program för utbildningsområdet i Göteborgs Stad
7. Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035	22. Klimatstrategiskt program, inklusive Energiplan för Göteborgs Stad
8. Göteborgs Stads plan för arbete mot etablerat missbruk och beroende 2018-2020	23. Kulturprogram för Göteborgs Stad
9. Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030	24. Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stornätet i Göteborg, Mölndal och Partille (VGR/KF)
10. Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2019-2025	25. Program för attraktiv hemtjänst 2014-2022
11. Göteborgs Stads program för en attraktiv arbetsgivare 2019-2023	26. Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete
12. Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026	27. Program för miljöanpassat byggande (FN)
13. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2015-2020	28. Strategi för energieffektivisering i Göteborgs Stad 2014-2020
14. Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare 2017-2020	29. Strategi för utbyggnadsplanering, Göteborg 2035 (BN)
	30. Trafikstrategi för en nära storstad, Göteborg 2035 (TN)
	31. Trafiksäkerhetsprogram 2020 (TN)

Figur 3: Göteborgs Stads program

Plan nummer 8 har sorterats in som program då det till sitt innehåll motsvarar ett program. Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019-2023 (nr 17) är ett lagstadgat styrande dokument, men till sitt innehåll motsvarar det en plan.

I denna kartläggning sorteras även översiktsplanen in som ett program eftersom den anger inriktningen för den långsiktiga stadsutvecklingen. Översiktsplanen ligger dessutom till grund för planprogram, fördjupade översiktsplaner och detaljplaner med mera. Den ligger också till grund för trafikstrategin, grönstrategin och utbyggnadsstrategin.

I nästa bild har programmen sorterats in i ett antal områden för att få en överblick hur många program som finns inom stadens olika verksamhetsområden. Bilden redovisar också de program som kommer upp som ärenden i kommunfullmäktige under hösten 2020 eller under 2021. Av bilden framgår att de strategiska dokumenten främst finns inom stadsutveckling.

Näringsliv och arbetsmarknad • Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030 • Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018 - 2035 Pedagogisk verksamhet • IKT-program för Utbildningsområdet i Göteborgs Stad Bebyggelse och bostad • Översiktsplan för Göteborgs Stad 2009-2020 • Göteborg 2035 - Strategi för Utbyggnadsplanering (BN) • Göteborg 2035- Grönstrategi för en tät och grön stad (PN) • Program för miljöanpassat byggande (FN) • Göteborgs Stads program för bostadsförsörjning 2020-2026 (förslag) ☐ Hållbar tillväxt – mål och strategier med fokus på regional struktur (GR/KF) Trygghet, skydd, säkerhet och beredskap • Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete ☐ Handlingsprogram 2020-2023 enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (RSG)	Klimat och miljö • Klimatstrategiskt program (upphör 2021), inklusive Energiplan för Göteborgs Stad • Göteborgs Stads miljöprogram 2013-2020 (upphör 2021) • Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2019-2025 (upphör 2021) • Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 (ersätter de ovanstående programmen) • Göteborgsregionen minskar avfallet – avfallsplan för 30 kommuner 2020-2030 (förslag GR/KF) • Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i staden (NKV) • Strategi för energieffektivisering i Göteborgs Stad 2014-2020 Trafik, mobilitet och övrig transport • Göteborg 2035 – Trafikstrategi för en nära storstad (TN) • Cykelprogram för en nära storstad 2015-2025 (TN) • Trafiksäkerhetsprogram 2020 (TN) • Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019–2023 ☐ Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stornätet i Göteborg, Mölndal och Partille (VGR/KF)	Demokrati, MR, folkhälsa och jämlikhet • Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2020 • Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026 • Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2015-2020 (förslag för 2020-2026) • Göteborgs Stads plan för arbetet mot etablerat missbruk och beroende Vård och omsorg • Program för Attraktiv Hemtjänst 2014-2022 Kultur och fritid • Göteborgs Stads friluftsprogram 2018 – 2025 • Kulturprogram för Göteborgs stad Ledning och styrning • Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023 • Göteborgs Stads innovationsprogram 2018-2023 • Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare 2017 – 2020 • Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020-2026

Figur 4: Göteborgs Stads program per område

I bilden finns fyra markerade (☐) program som staden har gemensamt med annan part. De kan även beskrivas som regionala styrdokument, se även bilaga e. Det är Räddningstjänsten Storgöteborgs Handlingsprogram 2020–2023 för skydd om olyckor och Göteborgsregionens (GR) Hållbar tillväxt - mål och strategier med fokus på regional struktur (antogs juni 2013). För båda dokumenten har varje medlemskommuns fullmäktige godkänt innan de fastställts i respektive kommunalförbund.

Hållbar tillväxt innehåller också den strukturbild som är en av utgångspunkterna för stadens arbete inom stadsutveckling. Strukturbilden är en överenskommelse mellan kommunerna i GR och godkändes i maj 2008 av GR:s förbundsfullmäktige. Den ligger också till grund för kollektivtrafikens utbyggnad inom regionen.

Kommunfullmäktige i Göteborgs Stad, Partille och Mölndals kommun har i ett likalydande beslut med Västra Götalandsregionen antagit Målbild Koll2035 – Kollektivprogram för stornätet i Göteborg, Mölndal och Partille. Det finns en Handlingsplan 2020–2024 för att nå Målbild Koll2035 som beslutats av respektive fullmäktige. Kommunfullmäktige antog handlingsplanen den 10 september 2020.

I bilden ovan finns ytterligare fyra dokument markerade (*). Det är dokument som är remissförslag och ärendet med det slutliga förslaget kommer till kommunfullmäktige under hösten 2020 eller under 2021.

Ytterligare information om programmen redovisas i kommande avsnitt.

2.3.2 Nya program

För närvarande finns på nytt program för beslut i kommunfullmäktige. Det första har varit ett reglerande styrande dokument.

- Göteborgs Stads program för bostadsförsörjning 2020–2026 kommer att ersätta Riktlinjer för bostadsförsörjning i Göteborg, i enlighet med kommunstyrelsens igångsättningsbeslut för fastighetsnämnden. Nämnden har skickat sitt förslag på remiss med begäran om svar senast 2020-09-30. Programmet ska enligt Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar beslutas av kommunfullmäktige för varje mandatperiod eller tidigare om förutsättningarna har förändrats. Lagen anger att kommuner ska ha en riktlinje men innehållet som lagstiftaren anger motsvarar definitionen av ett program.
- I kommunfullmäktiges budget 2019 fick förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden i uppdrag att ta fram en stadsgemensam digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Det arbetet pågår och det är i nuläget oklart om det blir ett program som ska beslutas av kommunfullmäktige eller om det blir en övergripande plan som beslutas likalydande i de tre nämnderna.
- Det finns ett förslag till program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet (ANDT) som remitterades till berörda nämnder i slutet av 2016 men som nu är vilande. Bakgrunden till programmet var kommunstyrelsens beslut den 21 oktober 2010 om att förlänga Handlingsplan för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet till att gälla 2012–2016. Förlängningen gjordes med hänvisning till att det i staden och nationellt pågick processer som påverkade utformningen av ett nytt program för ANDT-området. Stadsledningskontoret fick i uppdrag av kommunstyrelsen 29 november 2014 att ta fram en ny strategisk plan mot tungt narkotikamissbruk. Stadsledningskontoret träffade en överenskommelse med Social resursförvaltning om att genomföra uppdraget. Social resursnämnds förslag till strategisk plan innebar att kommunstyrelsens uppdrag utvidgades till att omfatta stadens arbete mot etablerat missbruk och beroende av alkohol, narkotika, läkemedel, dopningsmedel eller andra liknande medel. Detta innebar att delar i handlingsplanen för ANDT-området lyftes ut för att istället ingå i den nya strategiska planen mot etablerat missbruk och beroende. Förslaget till program för ANDT-området har därför fokus på det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Det konstaterades att Göteborgs Stad hade flera styrande dokument som omhändertog olika perspektiv på det hälsofrämjande och förebyggande arbete med ANDT. Ambitionen med förslaget till program för ANDT-området var att det skulle följa och samspela med de redan existerande stadsövergripande styrande dokumenten. Stadsledningskontoret har valt att låta förslaget vara vilande i avvaktan på ställningstagande om en eventuell revidering av Göteborgs Stads folkhälsoprogram. En sådan revidering är tänkt att omhänderta de delar som finns i förslaget. Stadsledningskontoret ser i nuläget inget behov av ett särskilt program för ANDT-området.

2.3.3 Revidering av befintliga program

För närvarande pågår eller ska påbörjas arbeten med att revidera befintliga program.

- Kommunfullmäktige gav i Göteborgs Stads budget för 2019 kommunstyrelsen och miljö- och klimatnämnden i uppdrag att justera och uppdatera Göteborgs Stads miljöprogram. Kommunstyrelsen antog 2019-08-21 inriktning för arbetet utifrån förslag från miljö- och klimatnämnden.

Med det nya förslaget till Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 kommer miljö- och klimatnämnden att föreslå kommunfullmäktige att tre nuvarande program ska sluta att gälla. Dessa är:

- Klimatstrategiskt program 2014–2035
- Göteborgs Stads miljöprogram 2013–2020. Till detta program finns även en handlingsplan som antagits av miljö- och klimatnämnden.
- Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekotjänster 2019–2025

De strategiska vägvalen och målsättningarna som finns i nuvarande program omhändertas i det nya miljö- och klimatprogrammet. Ärendet med förslag till det nya miljö- och klimatprogrammet beräknas till början av 2021.

Utförandet av uppdraget har skett i tät dialog med uppdraget om ett gemensamt miljöledningssystem för staden.

- Kommunstyrelsen gav 11 december 2019 uppdrag till stadsledningskontoret att med stöd av social resursnämnden ta fram ett reviderat program för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet. Inventeringen av styrmiljön visar att det finns många styrande dokument som angränsar till området och vars intentioner behöver omhändertas i programmet. Det handlar om såväl trygghet och säkerhet som stadsmiljö. Förslaget planeras vara klart kvartal ett 2021 och därefter skickas på remiss till samtliga av stadens nämnder och styrelser samt till relevanta externa aktörer. Kommunstyrelsen antog den 19 augusti 2020 inriktningen för arbetet med Göteborgs Stads program för trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete 2021–2026.
- I samband med återrapportering om utvärdering av Göteborgs Stads program för full delaktighet beslutade kommunfullmäktige i mars 2019 att nuvarande program ska revideras. Förslaget Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026. har under våren varit ute på remiss. Ärendet beräknas beredas i kommunstyrelsen den 30 september 2020 för beslut i kommunfullmäktige.
- För närvarande pågår processen med att ta fram ett slutligt förslag på en ny översiktsplan. Översiktsplanen spänner över flera tidshorisonter. Den ska fungera som stöd för planprogram, detaljplaner, bygglov och andra tillstånd och beslut som rör stadens utveckling direkt när den antas. För perioden fram till 2035 innehåller planen mer konkreta inriktningar och rekommendationer. Vad gäller stadens behov av utbyggnad av bostäder och arbetsplatser blickar översiktsplanen fram till 2050.

I vissa fall sträcker sig planens tidshorisont även längre än så. Detta gäller framför allt inriktningar för att ha en handlingsfrihet även för förändringar på mycket lång sikt.

Plan- och bygglagen har i 3 kap §23 följande krav på översyn på planens aktualitet:

” Kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ett ordinarie val. I strategin ska fullmäktige

1. ta ställning till dels ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet, dels kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen, och
2. bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 §.

En planeringsstrategi kan ändras fram till nästa ordinarie val.

Kraven i första stycket gäller dock inte om fullmäktige i stället antar en ny översiktsplan inom den tid som anges där.”

Översiktsplanen ligger till grund för planprogram, fördjupade översiktsplaner och detaljplaner med mera. Nuvarande översiktsplan ligger också till grund för trafikstrategin, grönstrategin och utbyggnadsstrategin. Den nya översiktsplanen kan medföra att dessa tre strategier kommer att revideras.

- Göteborgsregionen minskar avfallet – avfallsplan för 30 kommuner 2020–2030. Den ersätter den nuvarande avfallsplanen. Den nya avfallsplanens innehåll motsvarar stadens definition av ett program. Den 3 april 2020 godkände GR:s förbundsfullmäktige planen och det finns nu möjlighet för enskild medlemskommun att anta den som sin egen. Nämnden för kretslopp och vatten avser att föreslå kommunfullmäktige att anta avfallsplanen som stadens egna plan med en lokal bilaga.

2.3.4 Hemställan om igångsättningsbeslut

Kulturnämnden har hemställt till kommunstyrelsen att få ett igångsättningsbeslut för att revidera Kulturprogram för Göteborgs Stad samt att ta fram en handlingsplan. Efter stadsledningskontorets dialog med kulturförvaltningen har man kommit fram till att en handlingsplan är mer ändamålsenligt för att få genomslag av kulturprogrammet. Kulturprogrammet är fortfarande relevant. Justeringar av redaktionell karaktär, som ny lagstiftning och ny nämndorganisation, kommer hanteras i samband med aktualitetsprövningen för 2020. Ärendet ska beredas av kommunstyrelsen den 30 september 2020.

2.3.5 Programmens giltighetstider

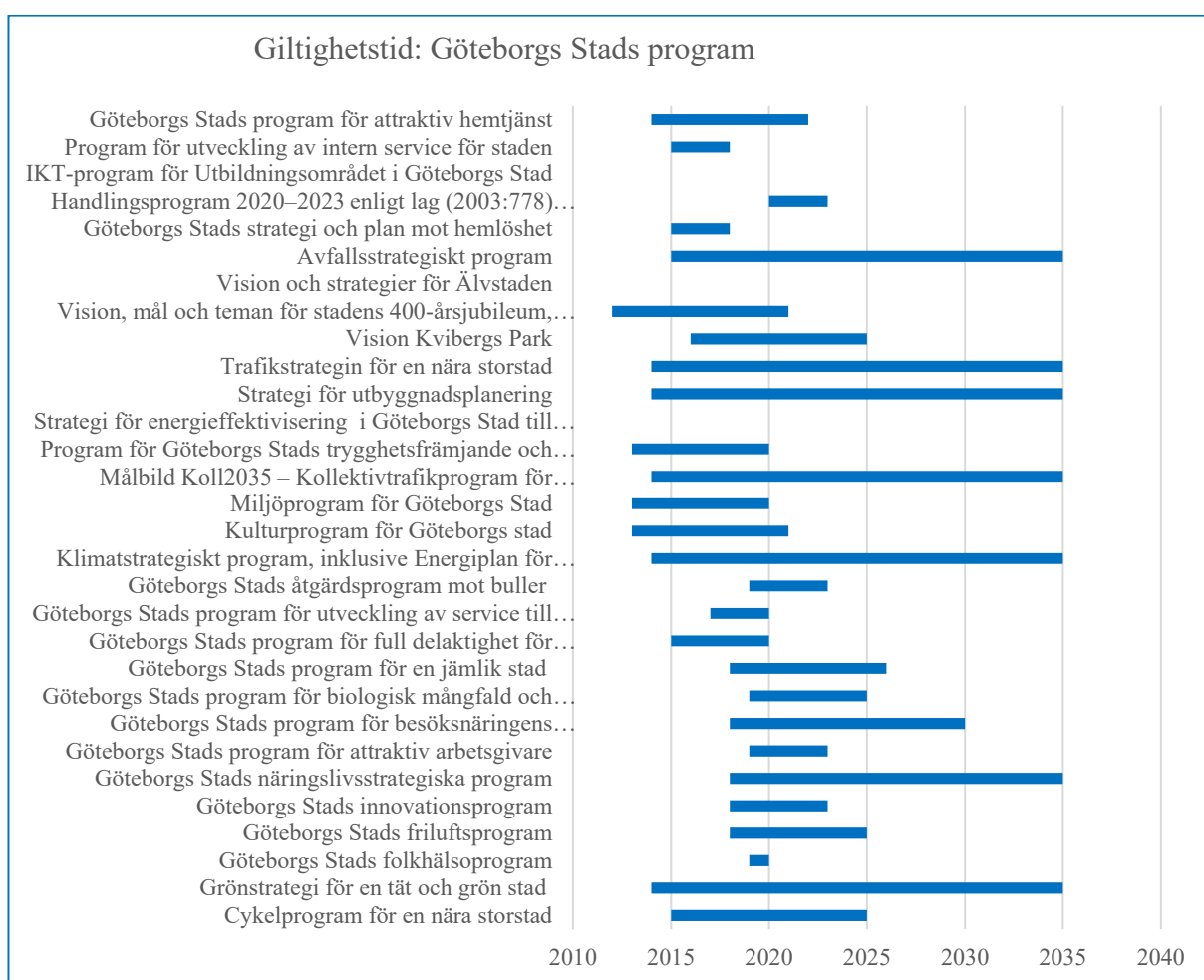
Programmets giltighetstid kan variera beroende på verksamhet. Ett program för exempelvis stadsutveckling kan ha en mycket lång tidshorisont jämfört med ett program inom vård och

omsorg. Eftersom ett program är strategiskt med långsiktiga vägval för att nå långsiktiga mål för ett område eller sakfråga bör giltighetstiden inte vara kortare än fyra år.

Riktlinjen för styrande dokument ställer numera krav på att samtliga planerande styrande dokument ska ha ett startår och ett slutår. Kravet på giltighetstid har medfört en ökad konkretisering och prioritering av vad som kan åstadkommas under programperioden. De program som fortfarande gäller tills vidare är:

- Avfallsstrategiskt program - avfallens plats i stadens planering (nämnden för kretslopp och vatten)
- IKT-program för Utbildningsområdet i Göteborgs Stad
- Klimatstrategiskt program, inklusive Energiplan för Göteborgs Stad
- Kulturprogram för Göteborgs stad

Bilden nedan beskriver respektive programs start- och slutår.

Figur 5: Giltighetstid för Göteborgs Stads program

2.3.6 Nuvarande planer

Enligt riktlinjen för styrande dokument ska en plan konkret ange vad som ska uppnås inom ett visst område för en tidsatt period. Planen ska ange vilka aktiviteter, insatser eller

åtgärder som ska genomföras samt eventuellt vilka metoder som ska användas. Det ska framgå vem eller vilka som ansvarar för att aktiviteter, insatser eller åtgärder genomförs och även när de ska genomföras. Planer kan utgöra konkretisering och operationalisering av ett beslutat program eller för att förverkliga en vision.

Det finns olika varianter av planer och även budget, verksamhetsplan och affärsplan inryms i denna dokumenttyp. Det finns kortsiktiga planer, exempelvis handlingsplan och åtgärdsplan som har en hög detaljeringsnivå i vad som ska genomföras. Det finns även planer som sträcker sig på medellång sikt. Det finns lagstadgade planer såsom översiktsplan vars innehåll, utformande och beslutsnivå styrs av plan- och bygglagen.

I nästa bild redovisas vilka planer som antagits av kommunfullmäktige och stadsövergripande planer som kommunstyrelsen har fått beslutsrätt för. Det kan finnas ytterligare stadsövergripande planer eller planer av principiell beskaffenhet antagna av nämnd och/eller styrelse som stadsledningskontoret inte har kännedom om. Det finns planer som har tagits likalydande av ett antal nämnder och/eller styrelser, men som inte är tillgängliga på stadens intranät. Dess är inte redovisa i denna kartläggning.

Planer som kommunfullmäktige godkänt eller beslutat likalydande med annan part anges inom parentes. Av bilden framgår att det finns tre planer som staden har gemensamt med annan part; nummer 1, 23 och 28. De kan även beskrivas som regionala dokument.

Planer	
1. Avfallshanteringen i Göteborgs Stad - Kommunspecifik bilaga till A2020 - Avfallsplan för Göteborgsregionen 2010-2020 (GR/KF)	14. Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020-2023
2. Biblioteksplan för Göteborgs Stad	15. Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019-2023
3. Göteborgs Stads handlingsplan 2020–2021 för genomförande av stadens Innovationsprogram (KS)	16. Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014-2018
4. Göteborgs Stads handlingsplan för miljön 2018-2020	17. Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism
5. Göteborgs Stads handlingsplan för omvärlds- och intressebevakning 2020 (KS)	18. Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022
6. Göteborgs Stads lokalförslagsplan 2020	19. Göteborgs Stads tjänsteplan för kommungemensamma interna tjänster 2020 – 2022
7. Göteborgs Stads plan för arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	20. Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad
8. Göteborgs Stads plan för barn- och ungdokument 2020-2023	21. Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020–2023
9. Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2021	22. Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020–2023
10. Göteborgs Stads plan för en jämlik stad 2019-2022	23. Handlingsplan 2020–2024 för att nå Målbild Koll2035 (VGR/KF)
11. Göteborgs Stads plan för miljöfordonsarbete, fordonspooler och stöd till introduktion av elfordon	24. Handlingsplan 2019 – 2021 för genomförande av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program (BRG mfl)
12. Göteborgs Stads plan för ridsport 2020-2024	25. Kemikalieplan för Göteborgs Stad
13. Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020–2023	26. Sektorsövergripande integrerad plan för hållbar stadsutveckling i Göteborg 2024-2020
	27. Strategisk plan för suicidprevention i Göteborg
	28. Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen (GR/KF)

Figur 6: Stadsövergripande planer beslutade i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen

2.3.7 Nya planer

Det finns förslag till helt nya planer som beräknas gå upp för beslut i kommunfullmäktige under hösten 2020 eller under 2021. Dessa är:

- Göteborgs Stads plan för Åldersvänliga Göteborg 2021–2024. Ett uppdrag till stadsledningskontoret från kommunstyrelsen i juni 2019. Förslaget har varit ute på remiss och ärendet ska beredas i kommunstyrelsen den 25 november 2020 för beslut i kommunfullmäktige.
- Förslag till Göteborgs Stads plan för digitalisering och IT 2020–2021 ska beredas av kommunstyrelsen den 30 september för beslut i kommunfullmäktige. Planen är ett svar på uppdraget till kommunstyrelsen i fullmäktiges budget 2020. Planen har en hög detaljeringsgrad vad gäller prioriteringar och aktiviteter för berörda förvaltningar och bolag. Detta för att skapa goda förutsättningar för att etablera en ändamålsenlig styrning, roller och ansvar samt optimera effekthemtagningar av det fortsatta digitaliseringsarbetet i staden. Den primära avsikten med planen är att välja ut de sakfrågor och områden som upplevs som hinder eller problem för att öka stadens digitaliseringstakt. Därefter avser stadsledningskontoret att under hösten 2021 ta fram en mer långsiktig plan för staden.
- Kommunfullmäktige har i juni 2020 gett kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till en stadsövergripande barnrättsplan.
- Den 29 maj 2019 godkände kommunstyrelsen miljö- och klimatnämndens hemställan om igångsättningsåtgärdsbeslut för att ta fram förslag till Göteborgs Stads åtgärdsplan för god vattenstatus. Förslaget beräknas vara klart i slutet av 2020.

2.3.8 Revidering av befintliga planer

Det finns förslag till reviderade planer som ska beslutas i kommunfullmäktige under hösten eller under 2021.

- I samband med beslut av Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2023 gav fullmäktige i november 2019 kommunstyrelsen i uppdrag att revidera planen utifrån Amandakommissionens rekommendationer. Förslaget till reviderad plan har beretts i kommunstyrelsen 2020-09-02. Ärendet ska beslutas i fullmäktige.

För närvarande pågår arbete med att revidera följande planer:

- Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014–2018. Social resursnämnden har haft sitt förslag på remiss under våren. Ärendet med det slutliga förslaget beräknas till nämndsammanträdet i oktober för vidare beredning i kommunstyrelsen och beslut i kommunfullmäktige. Den reviderade planen avser perioden 2020–2023.
- Kommunfullmäktige beslutade den 10 september 2020 att förlänga Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017–2021 giltighetstid till 31 december 2021. Fullmäktige gav dessutom kommunstyrelsen uppdrag att revidera planen så att de mål som idag ägs av stadsdelsnämnd eller social resursnämnd tilldelas annan ansvarig nämnd.

- Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2013–2021. Den 17 juni 2020 fick kulturnämnden ett igångsättningsbeslut av kommunstyrelsen för att ta fram förslag till reviderad biblioteksplan. Kulturnämnden beräknar att ett förslag finns klart innan 2022. Kommunfullmäktige ska enligt lag fatta beslut om en biblioteksplan.
- I början av 2021 beräknas förslaget till Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram beslutas av kommunfullmäktige. Beslutet innebär att nuvarande klimatprogram avslutas. Klimatprogrammet innehåller idag stadens Energiplan, som är ett lagstadgat styrande dokument. Upphörandet av klimatprogrammet innebär att energiplanen blir ett eget dokument som dessutom kommer att revideras. I varje kommun ska det finnas en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. I en sådan plan ska det finnas en analys av vilken inverkan den i planen upptagna verksamheten har på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten och andra resurser. Planen ska beslutas av kommunfullmäktige.

2.3.9 Hemställan om igångsättningsbeslut

Kulturnämnden har hemställt om att få ett igångsättningsbeslut av kommunstyrelsen för att ta fram förslag till en handlingsplan utifrån nuvarande kulturprogram. Planen avser tidsperioden 2022–2026. Ärendet ska beredas av kommunstyrelsen den 30 september 2020.

2.3.10 Hemställan om utökat uppdrag

Business Region Göteborg AB (BRG) fick i kommunfullmäktiges budget för 2020 ett uppdrag att ”samordna stadens samlade insatser för omställning till ett elektrifierat transportsystem i samverkan med berörda nämnder och styrelser samt i nära samverkan med näringsliv och regionala aktörer”.

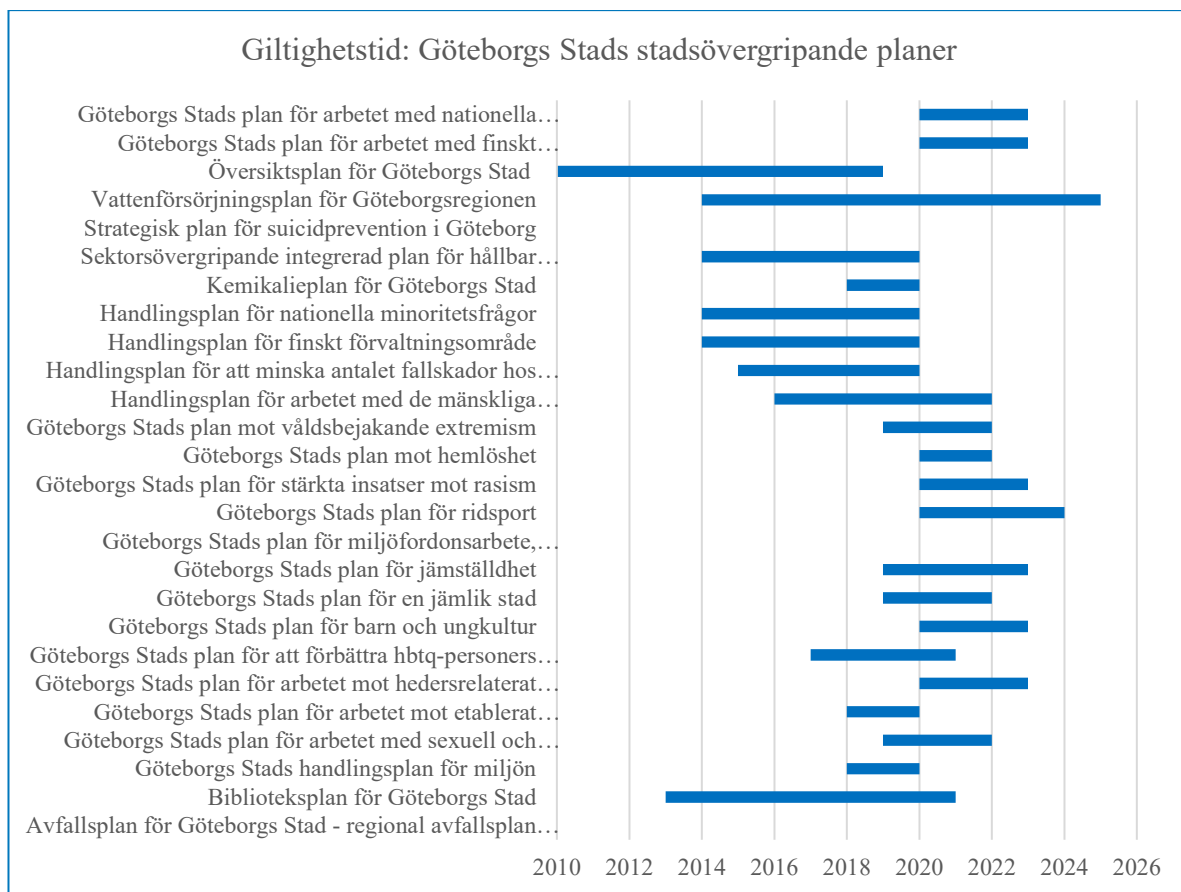
BRG:s styrelse beslutade den 18 maj 2020 att hemställa till kommunfullmäktige om ytterligare förtydligande kring ovanstående uppdrag gällande frågeställningen:

”Att nuvarande samordningsuppdrag inkluderar framtagande av en elektrifieringsplan med årlig revidering av insatser och aktiviteter.”

BRG:s hemställan kommer att beslutas av kommunstyrelsen den 30 september 2020.

2.3.11 Planernas giltighetstid

Även planers giltighetstider varierar. Det kan exempelvis bero på verksamhetens karaktär, sakfrågans behov av snabb förändring och behov av några års utveckling. Bild 6 beskriver respektive plans start- och slutår.

Figur 7: Giltighetstid för Göteborgs Stads stadsövergripande planer

2.3.12 Pågående översyn av planer

- Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism 2016–2017.
Kommunstyrelsen beslutade 29 maj 2019 att inrätta en central samordningsfunktion mot radikaliserings och våldsbejakande extremism. Kommunstyrelsen gav dessutom stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Förslaget till riktlinje planeras att beredas i slutet av 2020 i kommunstyrelsen för beslut i kommunfullmäktige. Riktlinjen innebär bland annat att berörda nämnder och styrelser ansvarar för att vidta åtgärder. Det kan innebära att behovet av en stadsövergripande plan upphör. Dessutom kommer det våldsbejakande perspektivet ingå i arbetet med att ta fram ett nytt trygghetsfrämjande och brottsförebyggande program.
- Kemikalieplan för Göteborgs Stad är ett av de styrande dokument som kan komma att påverkas av förslaget till Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram.
- Göteborgs Stads plan för miljöfordonsarbete, fordonspooler och stöd till introduktion av elfordon 2017–2020. Här har kommunfullmäktige den 19 mars 2020 gett Göteborgs Stads Leasing AB och trafiknämnden i uppdrag att, innan utgången av 2020, ta fram förslag till styrande dokument att ersätta befintliga styrande dokument på miljöfordonsområdet samt revidera dokument för

trafiksäkerhet i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och att fortsätta arbetet i enlighet med kategoriplan för lätta fordon.

Göteborgs Stads Leasing AB fick även i uppdrag att ta fram reglerande styrande dokument för beställningar av både lätta arbetsfordon och arbetsmaskiner i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

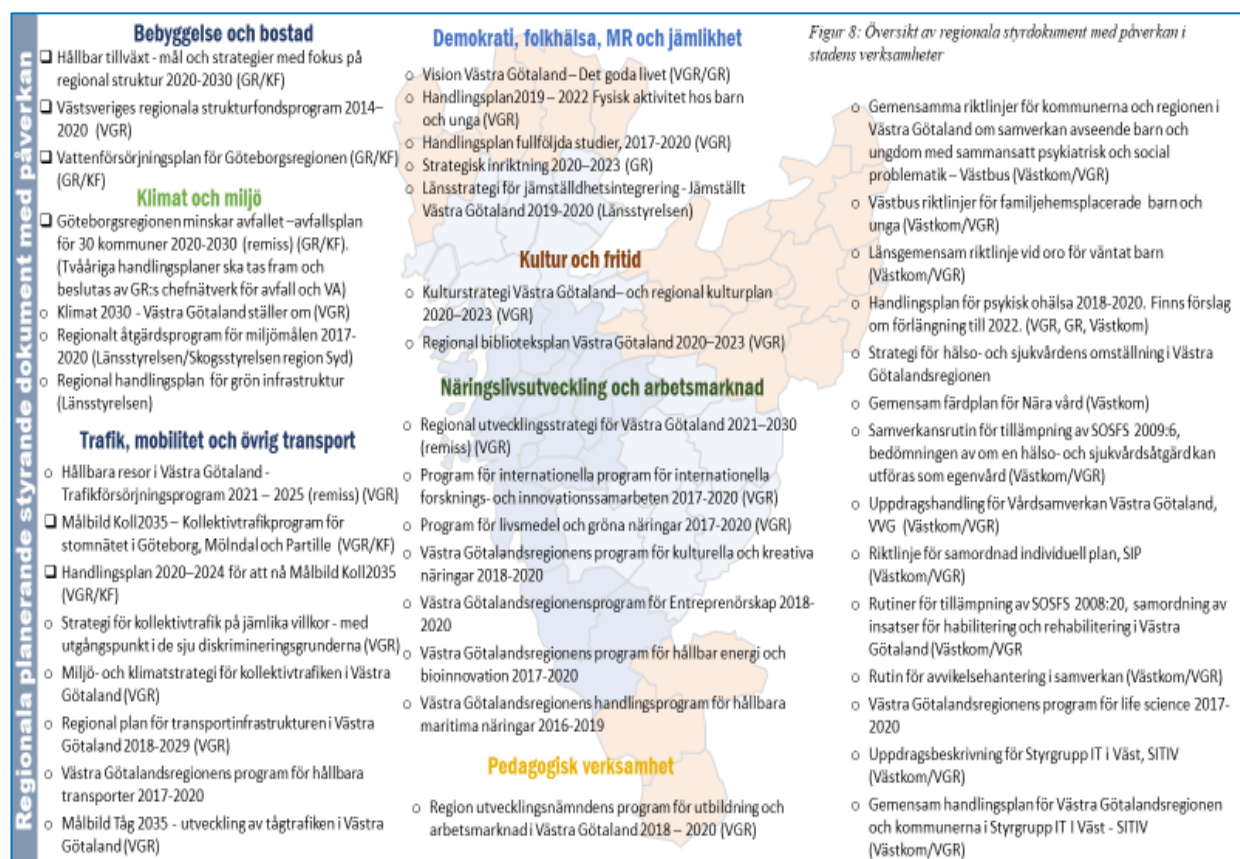
2.4 Pågående arbeten inom stadens bolag

Idag pågår arbeten för att ta fram ett antal strategier för verksamheten inom bolagsklustren.

- Styrelsen för Göteborg Stadshus AB fattade vid sitt sammanträde 2019-09-30 beslut om att uppdra åt Göteborg & Co AB att ta fram förslag till evenemangsstrategi. Strategin ska utarbetas i nära samverkan med Got Event AB samt andra relevanta förvaltningar och bolag. Enligt beslutet ska strategin följa de tidsperspektiv och ambitioner som framgår av Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030.
- Älvstranden Utveckling AB har under året påbörjat ett arbete med att ta fram en forsknings- och innovationsstrategi.

3 Regionala styrdokument

Utöver stadens styrande dokument kan verksamheterna behöva förhålla sig till andra aktörers styrdokument, överenskommelser, avtal och olika samverkansdokument. Bilden nedan är en sammanställning, som inte är uttömmande, av regionala styrdokument som har påverkan på staden. Eller där staden ska bidra i genomförandet. Den inkluderar även regionala styrdokument som gäller i stadens verksamheter. Dessa är i regel dokument där kommuner i regionen behövt eller sett ett värde av att ha gemensamt styrdokument.

Figur 8: Översikt av regionala styrdokument med påverkan i stadens verksamheter

Västra Götalandsregionen har sänt förslaget på en ny Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030 på remiss. Strategin ska bland annat vägleda kommuners och kommunalförbunds kommunala uppdrag som påverkar den regionala utvecklingen. I denna bild anges den kommande strategin då den nuvarande löper ut 2020.

Det samma gäller för Hållbara resor i Västra Götaland - Trafikförsörjningsprogram 2021-2025 som är ytterligare ett förslag på remiss från VGR. Programmet är det övergripande styrdokumentet för kollektivtrafikens utveckling. Nuvarande program sträcker sig över åren 2017-2020. Remissvaren ska vara inlämnade senast 2020-09-30, däribland yttrande från Delregionala kollektivtrafikerådet för Göteborgsregionen. Programmet har en koppling till Målbild Koll 2035 - Kollektivprogram för stornätet i Göteborg, Mölndal och Partille och dess tillhörande handlingsplan.

4 Bidrag till Agenda 2030 och hållbar utveckling

Förutom att sortera in stadens planerande styrande dokument i vision, program och planer har en kartläggning över programmets bidrag till de globala målen i Agenda 2030 och till hållbar utveckling gjorts. Syftet är att ge ytterligare beslutsunderlag vid ställningstagande om vilka program som Göteborgs Stad ska ha framöver.

4.1 Agenda 2030

Om tio år ska Agenda 2030 med de 17 globala målen ha uppnåtts. Agendan och dess mål syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Denna kartläggning har utgått från en tidigare rapport; Kartläggning - Göteborgs Stads budgetmål och övergripande styrning i förhållande till Agenda 2030 - Globala målen för hållbar utveckling. Rapporten togs fram av stadsledningskontoret och redovisades som ett informationsärende till kommunstyrelsen 11 april 2018. Rapporten finns att läsa på stadens webbsida under rubrikerna Kommun och politik/Kommunfakta/Ekonomi/Rapporter och publikationer i budgetarbetet.

Rapporten beskriver dels vilka av de globala delmålen som har en koppling till Göteborgs Stads verksamhet, dels hur väl stadens egna mål och styrning överensstämmer med de globala målen. Av de 169 delmålen bedömdes 100 vara av relevans för Göteborgs Stad. Det finns relevanta delmål inom samtliga sjutton globala mål. Rapporten sorterade även in stadens planerande styrande dokument för respektive mål.

Av rapporten framgår att i ett globalt perspektiv ligger Sverige och Göteborg mycket bra till. I regeringens handlingsplan konstateras att Sverige trots det goda utgångsläget står inför ett antal utmaningar, om än på en annan nivå än i många andra länder. De flesta av dessa är giltiga även i Göteborg, men det är inga ”nya” utmaningar utan frågor som staden redan arbetar med. En övergripande utmaning för staden är att hantera dessa frågor mer integrerat, i enlighet med agendans princip om odelbarhet. Målens odelbarhet innebär att inte enskilda mål eller nyckeltal ska lyftas ut utan syftet är att analysera organisationen utifrån helheten.

Denna kartläggning kompletterar den tidigare rapporten genom en sammanställning av programmets bidrag till de globala målen i bilaga b. Det är viktigt att även i denna rapport påpeka att såväl vilka delmål som är relevanta som hur kopplingarna ser ut mellan program och globala mål är bedömningar och som sådana öppna för ifrågasättande. Kartläggningen har inte bedömt i hur hög grad de bidrar till det globala målet. Det finns program som enbart bidrar till ett visst delmål till det globala målet.

Sammanställningen i bilagan ligger till grund för att beskriva programmets bidrag till de tre dimensionerna i hållbar utveckling.

4.2 De tre dimensionerna i hållbar utveckling

Agenda 2030 syftar till att skapa hållbar utveckling. FN arbetar för att de globala målen ska bidra till ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda år 2030 i världens alla länder.

Det finns olika modeller för att beskriva de tre dimensionerna och dess relationer med varandra. Dessa modeller berättar dock inget om vad de olika dimensionerna förstås innehålla. Ofta finns vaga övergripande definitioner av dimensionerna. Detta gäller framförallt den ekonomiska hållbarheten där det finns två vanligt förekommande, men fundamentalt olika, definitioner. Här används Svenska FN-förbundets modell som har sorterat in de globala målen i de tre dimensionerna. Figuren nedan visar att de har valt en hierarkisk modell där ekologisk hållbarhet ses som en förutsättning för såväl social som ekonomisk hållbarhet. Även dessa två dimensioner karaktäriseras av ett beroendeförhållande, där den sociala hållbarheten ligger till grund för att en ekonomisk hållbarhet ska vara möjlig. Dimensionernas olika ringstorlek ska inte tolkas som att en dimension är viktigare än en annan, men att de är förutsättningar för varandra uppåt i pyramiden.

Källa: Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, Svenska FN-förbundet

De tre dimensionerna av hållbar utveckling var en viktig utgångspunkt i framtagandet av de globala målen och de tre perspektiven genomsyrar målen.

Kartläggningen av programmets bidrag till hållbar utveckling redovisas i bilaga c. Den visar bland annat att ett programs innehåll kan bidra till hållbar utveckling i mer än en dimension. Det är innehållet och målsättningarna i programmet som ligger till grund för kartläggningen.

5 Utmaningar inom det kommunala uppdraget

Staden har ett antal utmaningar inom det kommunala uppdraget, både i nutid och i framtid. Utmaningarna har beskrivits i bland annat kommunfullmäktiges budget, stadens årsredovisning, uppföljningsrapporter och i budgetförutsättningarna. Utmaningar där stadens program bör vara en strategiskt viktig del i stadens arbete för att klara dessa. Många av stadens utmaningar är likartade andra kommuner men däremot kan konsekvenserna av utmaningarna skilja sig åt. Det kan exempelvis bero på att Göteborg är en storstad och har en annan demografisk sammansättning. Göteborg är även en kuststad med bebodd skärgård, med både åretruntboende och med sommargäster. Göteborg är också navet i den lokala och funktionella arbetsmarknadsregionen.

Det kan variera vilka möjligheter staden har att påverka och möta utmaningarna. Bland stadens program finns det målsättningar som inte Göteborgs Stad har full rådighet över, vilket uppmärksammas genom Göteborgs Stads påverkansagenda. Prioriterade områden i agendan är

- digital transformation
- social hållbarhet
- samhällsutveckling för ökad attraktivitet
- konkurrenskraft och tillgänglighet
- utbildning och kompetensförsörjning
- stadsutveckling
- ekologisk hållbar utveckling.

Dessa svarar väl mot de sex utmaningar som GR anger i Strategisk inriktning 2020–2023. GR har sedan 2017 en flerårig verksamhetsinriktning med ett långsiktigt, strategiskt perspektiv som kompletterar förbundsfullmäktiges årliga budget.

I bilaga d redovisas en kartläggning över hur stadens program möter de utmaningar som SKR har beskrivit i Vägval för framtiden 3. SKR har gjort en omvärldsanalys för globala megatrender och metatrender i vår omvärld som påverkar landets kommuner och regioner. Globalisering, ny teknik, förändringar i klimat, demografi och värderingar ändrar kontinuerligt förutsättningarna för människor och samhällen över hela världen. Dessa megatrender driver på flera andra trender i omvärlden. Oavsett om förändringarna utgör möjligheter, hot eller både och, så finns fördelar att lokalt och regionalt ha strategier för att möta dem. De som bäst förstår och förmår att hantera dessa fundamentala förändringskrafter kan enligt SKR också dra fördelar av dem. SKR redogör för 13 trender som tillsammans med de globala trenderna skapar utmaningar för det kommunala uppdraget mot år 2030. Rapporten finns publicerad på www.skr.se.

Det bör tilläggas att det finns stadsövergripande planer som mer påtagligt bidrar till att möta de utmaningar som beskrivs i denna kartläggning.

Kartläggningen har inte bedömt i hur hög grad programmen möter utmaningarna.

6 Reflektioner på innehav och innehåll

I en organisation av Göteborgs Stads storlek, med bred uppdragsbild och utmaningar tenderar antalet styrande dokument växa till en nivå som med jämna mellanrum föranleder en översyn. Staden har tidigare sett över riktlinjer och policyer, stadsdelarnas tio separata verksamhetshandböcker med flera. Mönstret återkommer även i andra kommuner; Stadsledningskontoret har exempelvis tagit del av en färsk översyn i Malmö stad där det framgår att man har gjort flera omtag genom åren för att råda bot på för hög styrbelastning.

Översyner är sannolikt nödvändiga och samtidigt är det önskvärt att försöka åtgärda problemen innan de uppstår. Stadsledningskontoret har de senaste åren på olika sätt arbetat med att skärpa den löpande styrningen av tillkomsten och karaktären på styrande dokument. Det har resulterat i Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument, att igångsättningsbeslut införts, att kontorets rådgivning i beredningsfasen utökats och att återkommande utbildningar erbjuds olika målgrupper.

Insatserna har börjat få positiva effekter. Ett exempel är att innehållet i reglerande och planerande styrande dokument hålls isär i högre grad, så att verksamheterna kan särskilja det som gäller direkt från det som ska förändras på sikt. Kraven på att ange löptid har slagit igenom och även börjat göra avtryck i mer realistiska målsättningar. I och med kommunfullmäktiges uppdrag till kommunstyrelsen öppnar sig möjligheten att ta ytterligare steg framåt i stadens förutsättningar att använda program som styrmedel.

6.1 Utgångspunkter

Kommunfullmäktiges utgångspunkter för kartläggningen är att minska och förenkla i syfte att öka efterlevnaden. Det har stadsledningskontoret tolkat som att kartläggningen ska prioritera innehavet av program (samtliga nu gällande program) samt hur de förmedlar styrningen, det vill säga innehållet i programmen. Andra aspekter på vad som skulle kunna öka efterlevnaden som arbetsformer i beredning eller utstyrning¹ har inte ingått.

Innehavet har analyserats över helheten men också fördelat på olika tematiserade analyser av styrmiljön där programmen fått sällskap av övrig styrning på området (se del 2 Redovisning av program). Innehållet har varit föremål för en genomgång där samtliga målsättningar, strategier och aktiviteter har lyfts över i en excelbaserad databas som har möjliggjort inledande analyser av olika slag.²

Teorier om vad som sannolikt ökar efterlevnad och vad som försvårar den kopplat till innehav och innehåll förekommer till viss del. Det finns forskning som tangerar ämnet framförallt kopplat till mål- och resultatstyrning, samt styrning under komplexa förutsättningar.³ Styrtyngd, motstridiga direktiv och vagt formulerade styr signaler lyfts som

¹ Benämning på efterarbetet i form av informations-, förankrings- och utbildningsinsatser som följer på besluten om program och planer.

² Innehållet tillgängliggörs på stadens intranätet/Styrning i staden/Vägvisaren

³ Cregård, A, Berntson, E, & Tengblad, S, (red.) (2018). Att leda i en komplex organisation, Alexius, S (2017). Att styra komplexa uppdrag mot mål och resultat – en forskningsöversikt.

riskfaktorer för såväl efterlevnad som arbetsklimat i organisationen. När mål och strategier blir för många, riskerar långsiktiga mål att få stå tillbaka för kortsiktiga eller för mål med synliga resultat. Styrningen är tänkt att reducera osäkerhet men när den ”förtydligar olika delar av uppdraget utan att spegla hur prioriteringar ska göras, riskerar styrningen i stället att öka komplexiteten.”⁴ Förutom stressen som uppstår i organisationen, riskerar det växa fram en kultur som kapitulerar eller medvetet bortser från styrning.

Komplexa styrmiljöer riskerar att uthålligheten blir lidande. När det är svårt att överblicka gällande direktiv och hur de förhåller sig till varandra, uppstår en kultur där nyligen beslutade program upplevs mer giltiga än äldre. Det kan skapa ett organisatoriskt beteende där satsningar ständigt måste kläs i nya ord, och program med ett par år på nacken riskerar att betraktas som inaktuella.

Både strategier och mål har diskuterats för hur styrningen kan bli mer verkningsfull. I samband med att målstyrning fick fäste som styrfilosofi under 1980-talet följde diskussioner om svårigheter att formulera konkreta och kvantifierbara mål, i synnerhet inom offentlig verksamhet. Rekommendation och tumregler växte fram efter studier av vad som krävdes av målformuleringar för att de skulle fungera effektivt som styrmedel.⁵ Frågorna kring hur görbar målstyrning egentligen är kvarstår; fortfarande tenderar mål att formuleras alltför vagt och mätetal få för dålig träff på målens egentliga kärna.⁶

6.2 Innehavet i siffror

Sammanställningen nedan inkluderar samtliga stadsövergripande planerande styrande dokument (se 1.1). Kommunfullmäktiges budgethandling är exkluderad (se nedan). Kvantifieringen ska inte värderas i sig utan fungera som en förinformation för resonemanget som följer.

Antal visioner	3
Antal program	30
Antal planer	28
Mål nivå 1 (översta)	ca 140
Mål nivå 2	ca 230
Mål nivå 3	ca 250
Mål nivå 4 (understa)	ca 30
Antal styrsignaler av målsättande karaktär:	ca 650
Strategi nivå 1 (översta)	ca 620
Strategi nivå 2	ca 630
Strategi/aktivitet nivå 3	ca 500
Sammanlagt strategier och aktiviteter	ca 1750
Totalt antal mål, strategier, aktiviteter	Ca 2400

Tabell 1: Innehavet i siffror planerande styrande dokument

⁴ Cäker, M, Siverbo, S, Åkesson, J (2018). Överdös av styrning. I: Cregård, A, Berntson, E, & Tengblad, S, (red.) (2018). Att leda i en komplex organisation.

⁵ Ett exempel är SMARTA-modellen, en förkortning för rekommendationen att mål skulle vara specifika, mätbara, accepterade, realiserbara, ansvarssatta

⁶ Alexius, S (2017). Att styra komplexa uppdrag mot mål och resultat – en forskningsöversikt.

Inom ramen för den lokala styrningen finns dessutom:

- Kommunfullmäktiges budget med 184 uppdrag, tre övergripande mål, två organisationsmål, 15 övergripande verksamhetsmål samt cirka 60 nämnd/styrelsespecifika mål.
- Stadsövergripande reglerande styrande med omkring 20 policies, 65 riktlinjer, 20 regler, 5 anvisningar.

Det totala styrtrycket på verksamheterna i staden är svår att kvantifiera men att lagstiftning och regelverk, styrning från internationellt, nationellt och regionalt håll är omfattande är ett rimligt antagande.

6.3 Reflektioner över innehav

Stadsledningskontorets kartläggning bekräftar att det totala innehavet av program har vuxit till en nivå som behöver minska för att styrningen ska få bättre förutsättningar att slå igenom. Bedömningen bygger inte enbart på kartläggningen inom ramen för det här uppdraget utan på signaler från verksamheten och erfarenheter från tidigare utredningar.

Det stora antalet program, i samspel med andra förstärkande faktorer, kan leda till en minskad efterlevnad. Som en övergång till förslagen i kapitel 7, förs ett resonemang om dessa faktorer och hur de kan hanteras.

6.3.1 Omfattningen

Chefer och medarbetare i staden vittnar om risken för att förlora överblick, svårigheter att prioritera och upplevelsen av övermaktighet.⁷ Kommunfullmäktiges budget tillsammans med grunduppdragen i reglementen och ägardirektiv, kräver lednings- och styrningskapacitet på kort och lång sikt och utrymmet för tillkommande direktiv upplevs ofta begränsat. Volymen medför även svårighet att planera för den resursåtgång som krävs för att genomföra insatser i programmen och planerna.

Omfattningen medför svårigheter att följa upp resultat och effekter av program och planer.⁸ Med nuvarande innehav av planerande styrande dokument finns snarast utrymme för stickprov eller att läsa av kvantitativa mått.⁹ Då resultat och effekter inte kan återföras till den politiska ledningen, riskerar utvecklingen bedömas sämre än den är och ny styrning läggs på verksamheterna. Det är också svårt att ställa verksamheternas rapportering mot de många intentionerna i programmen vilket lätt driver behov av särskild uppföljning och med den uppföljningsbördan i stort.

Stadsledningskontoret ser att vägen fram till att minska innehavet av program går via olika åtgärder och steg. Förslaget är att det sker genom sammanslagningar, att låta vissa program löpa ut utan att ersättas och att göra fördjupade översyner på områden som kräver särskild hantering, för att därefter genomföra rationaliseringar. Samtliga förslag beskrivs i kapitel 7.

⁷ Staden har tillsammans med Gbg universitet gjort flera studier av chefers organisatoriska förutsättningar.

⁸ Inom ramen för uppdraget har stadsledningskontoret gått igenom de senaste årens uppföljning. Resultatet bekräftar att den i många fall inte har gått att genomföra på det sättet som det var tänkt.

⁹ Stadens uppföljning har huvudfokus på kommunfullmäktiges budget och verksamheternas grunduppdrag och är omfattande i sig.

6.3.2 Trängsel

Trängsel i perspektiv och mål finns inom områden som är viktiga men utmanande för staden (och samhället i stort). Skillnaden mellan nuläge och önskvärt läge är angelägen att överbrygga, men svår, vilket fått till följd att styrsignaler över tid tenderar att läggas till varandra. Måluppfyllelse tar tid och kan hamna i otakt med de förväntningar som ställs från den politiska ledningen. Vid uppföljningen bedöms måluppfyllelsen låg, vilket driver ytterligare uppdrag och direktiv som ska få ett handlingskraftigare resultat. Med tiden kan styrningen bli både tung och fragmenterad (se Strukturen).

Det är viktigt att komma tillrätta med trängseln så att det inte uppstår konkurrens mellan insatser eller behov av ständiga omstarter. Styrtyngheten kräver dessutom prioriteringar som kan leda till underprioriteringar av andra angelägna områden.

Stadsledningskontoret ser goda möjligheter att få en bättre struktur på innehavet på områden med trängsel utan att äventyra viktiga intentioner som samlats här. Genomlysningen visar på överlappningar och snarlika direktiv som kan gallras eller omdisponeras. Exempelvis återkommer direktiv om att olika hänsyn ska tas i stadsutvecklingen, barn och ungas förutsättningar, en stad som är tillgänglig för alla, mötesplatser av olika slag, samverkan och normförändringar.

6.3.3 Strukturen

Kopplat till trängseln uppstår uppdelning i olika program och planer där det finns beroenden mellan strategier och åtgärder. Det riskerar att försvåra framdrift och efterlevnad. Beroenden kan ha olika karaktär¹⁰:

- förutsättande, ha en avgörande roll för andra direktiv,
- förstärkande, inte avgörande men viktig för att lyckas i nästa steg,
- samspelande, kräver ingen inbördes ordning, driver mot samma mål
- försvårande, ändrar (försvagar eller komplicerar) förutsättningarna för ett direktiv eller göra anspråk på samma resurser,
- motverkande, står i konflikt med annat direktiv, driver i motsatt riktning.

Det är därför viktigt att i möjligaste mån hålla samman insatser som utgör förutsättningar för varandra och för andra direktiv så att förflyttning ska kunna komma till stånd. På områden där styrningen är intensiv och splittrad finns risker för felsatsningar, okoordinerat agerande och att utveckling inom ett område ”springer före” när det borde invänta andra åtgärder.

Blandning av verksamhetsspecifika och tvärgående program och planer gör att innehavet blir svårt att överblicka och riskerar att skapa dubbelstyrning med strategier som går in på varandras områden. Tvärfrågorna upplevs komma ”in från sidan” och ianspråkta styr- och ledningsfokus i särskilda spår när arbetet borde finna sina former integrerat i grunduppdraget. Även här kan det uppstå konkurrens mellan program och planer för att de

¹⁰ En modifiering av den sexgradiga skalan för goa linteraction scoring som presenteras i Nilsson, M, Griggs, D, Visbeck, M, Ringler, C (2016). A draft framework for understanding SDG interactions

är strukturerade i enskilda dokument, när det egentligen finns förutsättande, förstärkande eller samspelande beroenden att dra nytta av.

Stadsledningskontoret ser behov av fördjupade översyner till exempel inom den sociala dimensionen för att ta ställning till hur övergripande direktiv (program) och åtgärder (planer) eventuellt kan omorganiseras för effektivare tågordning och verkningsfulla etapper (se kap 7).

6.3.4 Tilltalet

Ansvaret fördelas ofta brett och adresserar ”samtliga nämnder och bolagsstyrelser i staden” oaktat programmets olika mål och strategier och verksamhetens förutsättningar att åstadkomma resultat. Det lämnas till verksamheterna att slutföra planeringen och analysera relevansen och fördela sig själv ansvar. Vid uppföljningen, som följer programmets tilltal och vänder sig till samtliga nämnder och styrelser, kan vissa verksamhetens bidrag misstolkas som sämre då det egentligen står för att de inte har samma rådighet över frågan.

Här ser stadsledningskontoret att förbättringar ligger nära till hands. Det sker lämpligast genom att stärka beredningen av programmen och i möjligaste mån rikta styrning till nämnder och bolagsstyrelser vars uppdrag har störst bäring på ambitionerna.

6.3.5 Tillkomsten

Nya program och planer fastställs löpande i enskilda ärenden över tid. Allteftersom kan både program och planer men också reglerande styrande dokument samlas inom viktiga områden. Då besluten färgas av rådande föreställningar om vad som är framgångsrika strategier och angreppssätt kan det över tid uppstå något olika strategier eller krav på resultat kopplat till liknande övergripande mål. Det väcker frågetecken om vad som fortfarande gäller i äldre beslut och vad som är överordnat.

I beredningen ska befintlig styrmiljö beaktas till exempel i underlag till igångsättningsbeslut. Krav på att förhålla sig till gällande styrning har formaliserats genom fasta rubriker i mallarna för tjänsteutlåtanden och styrande dokument, där koppling till andra styrande dokument ska redovisas. Den här prövningen av tillkommande styrning i förhållande till redan beslutad, tenderar dock att användas för att påvisa samstämmighet och förstärkning på ett övergripande plan. Med det riskerar innehavet växa på ett till ytan avsiktligt sätt då det snarare borde föranleda omprövning eller avveckling av tidigare beslut.

Program och planers roll i förhållande till styrningen via kommunfullmäktiges budget är också relevant i sammanhanget. Budgeten är överordnad stadens styrande dokument och förmedlar visionära skrivningar och långsiktiga mål såväl som mer årsinriktade. Här är det viktigt att de långsiktiga strategiska direktiven, oavsett om de beslutas inom ramen för kommunfullmäktiges budget eller i separata program, går i takt och att behov av revideringar lyfts i den årliga aktualitetsprövningen.

6.4 Reflektioner över innehåll

Som nämndes i inledningen av kapitlet har det gjorts en genomgång av innehållet i samtliga planerande styrande dokument. Genom att lyfta ut och samla samtliga mål, strategier och aktiviteter i en databas har skrivningarna kunnat granskas, dessutom har jämförelser i syfte att identifiera överlappningar mellan program underlättats (se kap 7).

Programstyrning kan ha olika syften och därför har staden preciserat vad program ska ha för funktion och innehåll. Enligt riktlinjen för styrande dokument är program ett strategiskt dokument där strategiskt definieras som långsiktigt vägledande.

Programmen ska

- slå fast en politisk viljeinriktning för vad som ska uppnås inom ett visst område – geografiskt eller verksamhetsmässigt – för en tidsatt period.
- innehålla ett fåtal mål.
- ange prioriterade strategier eller inriktningar för att uppnå målen. Med strategi menas ett långsiktigt vägval för att nå långsiktiga mål och/eller förverkligande av en vision. Utifrån en strategi går det sedan att utforma åtgärder, insatser och aktiviteter i en plan alternativt i en budget, verksamhets-/ affärsplan för att operationalisera strategierna.
- inte i detalj ta ställning till genomförandet vilket istället sker i en plan eller i budget/affärsplan/verksamhetsplan.
- inte innehålla några nya visioner.
- ha indikatorer (mätetal) kopplade till målen. Det ska finnas indikatorer som anger nuläget/startläge för att kunna följa målens utveckling vid uppföljning.

Av stadens olika styrmedel är programmens funktion att skapa förutsättningar för förflyttning och på förhand välja väg så att verksamheterna kan ägna sig åt själva förändringen. Målen ska uttrycka ett börläge och strategierna vägen fram.

6.4.1 Ambitionsnivåerna

Kartläggning visar att det finns anledning att fortsatt arbeta med hur ambitionsnivåerna avvägs mellan för höga och realistiska. Många mål formuleras alltför likt ett idealtillstånd och riskerar att förlora trovärdighet och styrkraft. Motsvarande återfinns bland strategier då i form av ansatser som omfattar stora omställningar, samtliga invånare eller breda målgrupper etcetera.

En liknande företeelse är obalansen mellan ideala, visionära skrivningar och konkreta vägval. Inledande resonemang och målsättningar kan ha en karaktär som väcker höga förväntningar, vilka strategier och åtgärder har svårt att matcha (såvida de inte också läggs på en för visionär nivå). Trots det är avgränsningar sällsynta och resonemang om förutsättningar att åstadkomma resultat likaså. Det finns en risk att framdriften blir lidande eftersom verkställaren måste kompensera för de ambitiösa målen och avgränsa sitt agerande. Omfånget på insatsen i förhållande till mål kan bli väsentligt avsmalnat.

Enligt riktlinjen för styrande dokument ska programmen överlämna styrsignaler i sådan form att operationaliseringen kan ske i nästa steg. Programmens roll som prioriterande styrmedel behöver återtas när de tenderar att glida mot visionära ledstjärnor.

Kraven på att ange giltighetstid har drivit på ett mer realistiskt synsätt även om det fortfarande finns behov av att prioritera tydligare och avgränsa målsättningar. Att inkludera resonemang om rådighet och faktiska förutsättningar att nå resultat skulle kunna höja kvaliteten i programmen. Här har stadsledningskontorets rådgivning en fortsatt viktig roll som kan utvecklas än mer. Ambitionsnivåerna i separata program behöver ta hänsyn till den totala styrtyngden och här kan ett starkare och tidigare samarbete mellan specialister på sakfrågan respektive det totala programinnehavet göra skillnad.

Ett långsiktigt strategiskt förändringsarbete kan vinna på att bedrivas etappvis, genom att dela in arbetet i ett par programperioder. Det ger bättre förutsättningar att kunna prioritera för respektive period och för berörda nämnder och styrelser att genomföra programmet under angiven period.

6.4.2 Skrivningarna

Kopplat till de återkommande visionära anslaget, är förekomsten av oprecisa formuleringar. Det finns många exempel på detta när det gäller vad som ska åstadkommas, hur det ska ske och vem eller vilka som eventuellt har ett initiativtagande ansvar. Uttryck som ”värna”, ”stärka”, ”verka för” är exempel som används flitigt. I sammanhanget är det värt att nämna förekomsten av framskjutande styrning av typen ”ta fram en plan för...”, ”utreda förutsättningar för...” som också är vanliga. De väcker frågan om programmen tar sig an delar som inte riktigt är mogna att precisera.

Många program och planer innehåller strategier och insatser för samordning och samverkan. Det kan röra sig om samordning inom staden men också med regionen eller andra externa parter. Men i många fall saknas utpekat initiativansvar för samordningen och direktiven blir onödigt kraftlösa när det skulle vara fullt möjligt att fördela ansvar.

Inom ramen för stadsledningskontorets rådgivning och utbildningar, bör därför än mer fokus ägnas åt att skapa förståelse för vikten av övergripande men tydliga styrsignaler. Här handlar det inte om att allmänt hållna skrivningar aldrig kan förekomma, utan att balansera dem med konkreta direktiv där så är möjligt. Det är viktigt med flera kompetenser i beredningen av nya program så att både sakinnehåll och styrperspektivet får uppmärksamhet.

6.4.3 Volymen

I likhet med det totala innehavet är många program och planer omfattande till sin volym, även om det har skett förbättringar. Förutom kärninnehållet i form av målsättningar, strategier och aktiviteter inkluderas ofta redogörelser av upplysande eller argumenterande karaktär. Kunskapsunderlag, nulägesbeskrivningar, behovsbeskrivningar, redogörelser av forskningsfält, refererat av andra undersökning, lagstiftning och andra fattade beslut på nationell, EU eller internationell nivå gör att dokumenten kan bli omfattande.

Här har skett förbättringar som kan förstärkas ytterligare genom att omdisponera än mer till tjänsteutlåtandena, bilagor eller till vägledningar och introduktioner av stödjande karaktär. Ett inslag som skulle behöva ingå i högre grad är resonemang om förutsättningar att åstadkomma resultat (se Ambitionsnivå ovan).

6.5 Arbetet framöver

6.5.1 Drivkrafter

Genomgången bekräftar behovet av att göra förändringar i både mängden program och innehåll så att programmens funktion kan bli mer ändamålsenlig. Förslag till förändringar av innehavet redovisas i kap 7 medan förbättringar i innehåll diskuteras vidare här i kap 6.

Kommunfullmäktiges direktiv att förenkla har goda förutsättningar att mötas genom ytterliga mått och steg på den redan inslagna vägen (se 6.1). Det finns idag etablerade arbetsformer för att stödja framarbetandet av styrande dokument som tar vid riktlinjens bestämmelser.

I sammanhanget är det viktigt att förstå behoven som driver fram den här typen av styrmiljö; de behöver tillgodoses i förslagen för arbetet framöver:

- Tillkomsten av program är kopplad till behovet av långsiktighet i angelägna samhällsutmaningar eller tunga investeringar, att peka ut en stadigvarande riktning som inte är bunden till ett fåtal år eller en mandatperiod. Tillkomsten drivs också av den politiska viljan att markera vikten av en särskild fråga eller av att få framdrift kopplat till ett visst politikområde.
- Stadens program tar sig an stora och komplexa samhällsfrågor. De ska skapa uppslutning kring utmaningar som många på förhand vet inte är enkla. Då uppstår behovet av att teckna visioner och önskelägen för att skapa motivation och energi. Det behöver inte skapa problem om det begränsas till en inledande målbild eller motsvarande; problemen uppstår när det visionära anslaget färgar både mål, strategier och aktiviteter.
- Behoven av program kan stå för behov av samordnade insatser över organisatoriska gränser som behöver planeras i förväg, inte stakas ut i mötet mellan samverkande parter. Stadens egna förhållningssätt, hela staden-perspektivet, och karaktären på stadens utmaningar har gjort att behovet av samordning har ökat.
- Beredande tjänstepersoner har ofta djup sakkunskap på programområdet och en pådrivande roll kopplat till frågorna i organisationen. Ambitionerna kan därför hamna i linje med tjänstepersonens förförståelse.

6.5.2 Stärka det som påbörjats

Stadsledningskontoret ser inte behov av beslut om särskilda insatser för att stärka de innehållsmässiga förutsättningarna i programmen. En fortsättning på den styrning som redan beslutats via Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument, igångsättningsbeslut, rådgivningsinsatser i samband med beredning och återkommande utbildningsinsatser är

tillräcklig. Givet de uppdrag som kommunstyrelsen har fått och den struktur som är beslutad av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för styrning, kommer följande frågor adresseras i arbetet som följer:

Tillämpning riktlinjen för styrande dokument

- Det finns behov av att tydliggöra och förstärka de principer om att använda mål i styrande dokument som anges i riktlinjens sjätte kapitel. De program som arbetas fram visar på ett behov av att få utforma en övergripande och visionär målbild som målen kan kopplas till.¹¹ Däremot behöver det ställas högre krav på att underliggande målhierarki anpassar ambitionsnivån till programmets löptid och att ensa målformuleringar för att minska spridningen i hur de uttrycks.
- Då det finns beroende mellan strategier och insatser som har inverkan på framdriften ska programmen ange en tågorordning. Det kan till exempel ske genom att ange olika etapper och deras inbördes prioritetsordning.

Arbetsprocess och beredning

- Utifrån kommunstyrelsens styrfunktion i reglementen och utifrån det övergripande ansvaret för den strategiska planeringen och göteborgssamhällets utveckling är stadsledningskontorets bedömning att det bör övervägas om kommunstyrelsen ska få en uttryckligare roll vid framarbetande av program. Den kan vara att leda framtagandet, ta ställning till hur arbetsprocessen ska drivas och/eller hur samarbete med andra nämnder/styrelser ska se ut. Exempelvis att kommunstyrelsen är uppdragsägare men att den nämnd/styrelse som har kompetens i sakfrågan är uppdragsledare för framtagandet utifrån kommunstyrelsens beslut om inriktning och arbetsprocess. Det ger förutsättningar för att såväl djup som generell (helhets-) kompetens ingår i arbetet. Även bärare av tvärfrågekompetens behöver ingå. Den här typen av beslut och arbetsprocess har tillämpats i utformandet av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program och Göteborgs Stads miljö -och klimatprogram och erfarenheterna är goda.
- Förstärka beredningen av hur tillkommande styrning förhåller sig till gällande styrning, bland annat om det finns ambitioner som riskerar att motverka tidigare beslut eller nya angreppssätt som föranleder revideringar.

Tillgängliggöra befintlig styrmiljö

- Beslutade mål, strategier och åtgärder i stadens planerande styrande dokument ska göras lättillgängliga och överskådliga. Parallellt med kartläggningen har ett utvecklingsarbete bedrivits för att ta fram ett digitalt verktyg - Vägvisaren - som ska utgöra ett stöd för både beslutsfattare och förvaltningar och bolag som ska verkställa intentionerna. Verktöget läggs ut på stadens intranät.¹²
- Styrmiljöbilderna (se del 2) som åskådliggör den sammantagna styrningen på olika ämnesområde kommer att användas som verktyg i aktualitetsprövningen och i framarbetande av nya program.

¹¹ Såvida inte kommunfullmäktige har formulerat en vision eller målbild med bäring på området. Finns en vision bör program i möjligaste mån förhålla sig till denna.

¹² Stadens intranät/Styrning i staden/Vägvisaren

7 Förslag till förändringar för att minska antalet program

Stadsledningskontoret genomför en årlig prövning av de styrande dokument, så kallad aktualitetsprövning, som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen antagit och dokument som är stadsövergripande. Dessa finns tillgängliga på stadens gemensamma yta på webben. Aktualitetsprövningen ska säkerställa att dokumenten är uppdaterade och därmed aktuella. Vid behov föreslås kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att ett styrande dokument ska upphöra att gälla. I ärendet om den årliga prövningen av styrande dokument redogörs för eventuella redaktionella ändringar i styrande dokument. I kommunstyrelsens reglemente 2 kap. §14 fastställs styrelsens ansvar för att kommunens styrande dokument hålls uppdaterade och att de finns tillgängliga i lagstadgad form.

7.1 Pågående förändringar

7.1.1 Tre blir ett

Med det nya förslaget till Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 kommer miljö- och klimatanmännen att föreslå kommunfullmäktige att tre nuvarande program ska sluta att gälla. Dessa är:

- Klimatstrategiskt program 2014–2035
- Göteborgs Stads miljöprogram 2013–2020
- Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekotjänster 2019–2025

De strategiska vägvalen och målsättningarna som finns i nuvarande program omhändertas i det nya miljö- och klimatprogrammet. Ärendet med förslag till det nya miljö- och klimatprogrammet beräknas till början av 2021.

7.2 Program som kan avslutas

7.2.1 Göteborgs Stads program för utveckling av service, till boende, besökare och företagare 2017–2020

Stadsledningskontoret avser att i den årliga prövningen av styrande dokument föreslå kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att programmet upphör att gälla. Ärendet är planerat till första kvartalet 2021.

Nämnden har i sitt reglemente ett tydligt uppdrag att förvalta och utveckla stadens medborgarservice. Dessutom har fullmäktige ställt krav på nämnden genom budgetmålet - Göteborgarna ska uppleva sin kontakt med kommunen som enkel, trygg och att man får den hjälp man behöver.

Med anledning av att programmets giltighetstid löper ut i år har nämnden värderat programmet som styrmedel i förhållande till det uppdrag man har och fullmäktiges mål. Slutsatsen är att det inte är motiverat att väcka frågan om ett nytt program utan att forma andra sätt för att driva frågan. Stadsledningskontoret instämmer i slutsatsen.

En likvärdig och god service till stadens olika målgrupper är grundläggande i den kommunala uppdraget. Förvaltningslagens krav är tydliga och motiverar inte innehavet av ett program med samma mål som förvaltningslagens servicekrav.

7.2.2 IKT-program för Utbildningsområdet i Göteborgs Stad

I ärendet till kommunstyrelsen i december 2020 om digitalisering Etapp 4 avser stadsledningskontoret att föreslå att IKT-programmet för Utbildningsområdet i Göteborgs Stad från 2012, upphör att gälla.

Användandet av informations- och kommunikationstekniken har utvecklats i snabb takt sedan programmet antogs av fullmäktige i maj 2012. Innehållet i IKT-programmet regleras i stora delar i nu gällande läroplaner som anger att användandet av digitalisering ska ingå i lärandet. Det finns både målsättningar och riktlinjer i läroplanerna gällande barn och elevers förutsättningar att utveckla digital kompetens. De digitala verktygen ska användas på ett sätt som stimulerar utveckling, kreativitet och lärande.

I kommunfullmäktiges budget 2019 fick förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden i uppdrag att ta fram en stadsgemensam digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Arbetet pågår i de tre nämnderna. Stadsledningskontoret ser inte längre ett behov av dagens IKT-program vilket även framkommit i dialogen med berörda förvaltningar.

7.2.3 Strategi för energieffektivisering i Göteborgs Stad 2014–2020

Stadsledningskontoret avser att i den årliga prövningen av styrande dokument föreslå kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att programmet upphör att gälla. Ärendet är planerat till första kvartalet 2021.

Bakgrunden till strategin var att kommuner under perioden 2010–2014 kunde söka ett energieffektiviseringsstöd från Energimyndigheten. Ett stöd för strategiskt arbete med energieffektiviseringar i den egna organisationen. Programperioden är nu avslutad. Strategier inom energiområdet ingår nu i remissförslaget till Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram. Förslaget till det nya miljö- och klimatprogrammet beräknas beredas i kommunstyrelsen för beslut i kommunfullmäktige i början på 2021.

7.2.4 Avfallsstrategiskt program – avfallets plats i stadens planering

Stadsledningskontoret avser att föreslå att nämnden för kretslopp och vatten får ett uppdrag att göra en översyn av innehållet i nuvarande program med syfte att programmet ska upphöra. Förslaget om en översyn sker lämpligen i samband med att kommunstyrelsen och

kommunfullmäktige ska fatta beslut om förslaget till Göteborgsregionen minskar avfallet – avfallsplan för 30 kommuner 2020–2030.

Förslaget till Göteborgsregionen minskar avfallet är till sitt innehåll ett program. Det skapar otydlighet i stadens styrning om avfallsstrategiska programmet kvarstår efter det att kommunfullmäktige antagit den nya avfallsplanen som sin. Enligt dialog med förvaltningen för kretslopp och vatten så fångar målsättningarna i avfallsplanen väl målsättningarna i avfallsstrategiska programmet. Förvaltningen har varit delaktig i och kunnat påverka GR:s framtagande av den nya avfallsplanen.

Avfallsstrategiska programmet är antaget av nämnden för kretslopp och vatten den 22 juni 2016. Programmet innehåller en stor del kunskapsunderlag bestående av beskrivning av dagens system, dess brister och utmaningar. Till detta finns ett antal strategier kopplade och programmet anger vilka nämnder som behöver vidta åtgärder. Programmet ska fungera som en faktabank med exempel för planerare och vara ett underlag i stadsplaneringen. Det är också ett dokument för planarkitekter när de behöver veta mer om hur och varför. Innehållet i nuvarande program kan med fördel fördelas mellan stödjande dokument och annat styrande dokument som är ändamålsenlig.

Detta program gör även anspråk på översiktsplanen och trafikstrategin, exempelvis avseende godstrafik och stadsmiljö.

7.3 Upphör vid programperiodens slut

7.3.1 Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020–2026

Stadsledningskontoret avser att i den årliga prövningen av styrande dokument 2026 föreslå kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att programmet upphör att gälla.

Programmet är inte tänkt att ersättas med ett nytt efter 2026. Programmet har ett internt fokus då syftet är utgöra plattformen för utvecklingen av den strategiska styrningen av Göteborgs Stads lokalförsörjning. Under programperioden ska en tydlig, transparent, aktuell och relevant styrning inom lokalförsörjningsområdet skapas. Detta långsiktiga lokalförsörjningsarbete ska underlätta för stadens olika parter att bidra samt bättre förstå varandras roller och ansvar. Under programperioden sker också en översyn av resterande stadsövergripande styrande dokumenten för att tydliggöra styrningen. Däribland ramprogrammen för exempelvis äldreboenden. Dessa program är till sitt innehåll reglerande styrande dokument.

7.3.2 Göteborgs Stads innovationsprogram 2018–2023

Stadsledningskontoret avser att i den årliga prövningen av styrande dokument 2023 föreslå kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att programmet upphör att gälla.

Nuvarande program har ett internt fokus på förändrade arbetssätt i staden. Ett sådant program kan motiveras för en viss tid och efter fem år ska det inte behövas ett strategiskt

långsiktigt program för detta. Finns det behov av att stadfästa arbetssätten bör det ske i ett reglerande styrande dokument, lämpligast i redan befintliga dokument. Efter programtidens utgång bör innovationssatsningar integreras med befintlig planering. Stadsledningskontoret gör bedömningen att programmet inte ska ersättas efter programtidens utgång 2023. Uppstår behov av en stadsövergripande plan återkommer stadsledningskontoret med begäran om ett igångsättningsbeslut av kommunstyrelsen.

7.3.3 Program för Attraktiv hemtjänst 2014–2022

Stadsledningskontoret avser att i den årliga prövningen av styrande dokument 2022 föreslå kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att programmet upphör att gälla.

Det nuvarande programmet är en mix av både planerande och reglerande styrande dokument vilket ger en otydlig styrning. Det pågår ett arbete på stadsledningskontoret med att föreslå förändringar i regelverken för hemtjänsten. Ärendet med förslag till nya riktlinjer är anmält till kommunstyrelsens sammanträde 2020-10-21. Förslaget kommer att harmonisera med nuvarande program. Det har gått sex år sedan programtidens start och effekterna har varit otillräckliga. Det kan vara signal på att det snarare är en handlingsplan som behövs än att förlänga nuvarande program eller ta fram ett nytt förslag. Den nya nämndsorganisationen medför att eventuella planer kan omhändertas inom berörda nämnder.

7.4 Program för ytterligare genomlysning

7.4.1 Näringsliv och besöksnäring

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att kommunstyrelsen får i uppdrag att i nära samarbete med Göteborgs Stadshus AB, Göteborg & Co och Business Region utreda förutsättningarna för att samordna och samverka för ett gemensamt program där intentionerna i Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling och Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program kvarstår.

För båda programmen anges att målsättningar och strategier ska ses över och vid behov revideras i samband med ny mandatperiod. Det är därför lämpligt att starta en process för att utreda förutsättningarna för att få en samlad och sammanhållen styrning i ett gemensamt program. Det är av vikt att intentionerna i båda programmen kvarstår. Det är också viktigt att bevara och värna om den goda samverkan som båda bolagen har byggt upp med näringslivet, besöksbranschen och den enskilde näringsidkaren. Både när programmen utformades och i arbetet med att genomföra programmen.

Finns förutsättningar för ett gemensamt program finns stora möjligheter att öka tydligheten mot omvärlden gällande stadens vilja. Ett gemensamt program ger bättre förutsättningar för ett mer integrerat arbete mellan Göteborg & Co och BRG. Det bygger vidare på det samarbete som finns idag i vissa frågor.

7.4.2 Folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningarna för att samordna program och stadsövergripande planer inom område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår.

Antal program och planer inom den sociala dimensionen har vuxit de senaste åren. Mål, strategier och aktiviteter är många och fördelade både på program med breda ansatser och planer som fokuserar på respektive diskrimineringsgrund. Den sociala dimensionen famnar många av stadens grundläggande ambitioner om en stad för alla. Det ligger nära till hands att frågor kopplade till invånarnas livsvillkor och livskvalitet driver på tillförseln av styrning.

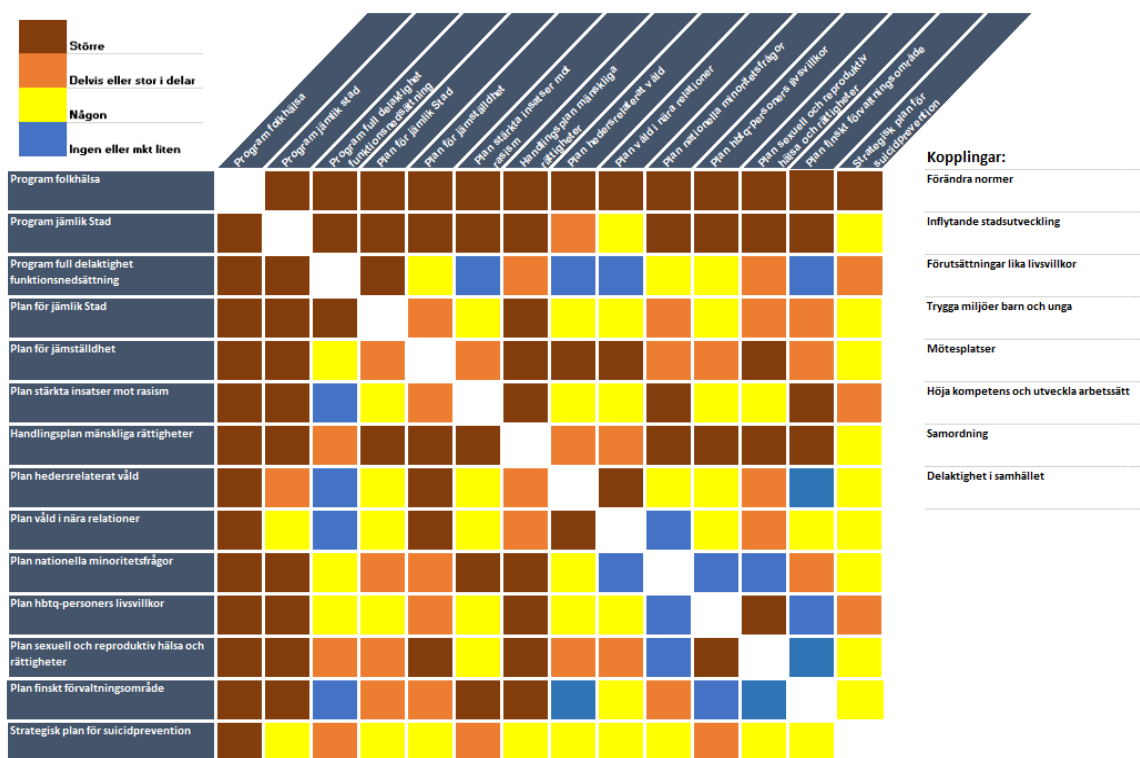
Här uppstår också avvägningen mellan tvär- och linjefrågor. Det har inneburit att antalet planerande styrande dokument kopplat till tvärfrågor har ökat, medan reglerande styrande dokument framförallt kopplats till linjen.

Många specialister och nyckelpersoner är engagerade inom området och involverade i utstyrning¹³ och stödjande insatser över tid. Det arrangeras dialoger, nätverk och utbildningsinsatser kopplade till de olika programmen och planerna med goda intentioner att få genomslag i verksamheten. Antalet program och planer gör att det uppstår parallella spår och att mottagande chefer och medarbetare upplever att liknande krav styrs in från olika håll. Det finns risk för konkurrens mellan programmen och planerna. Den uppföljning som har genomförts visar att styrningen har svårt att slå igenom.

Stadsledningskontoret ser goda möjligheter att få en bättre struktur på innehållet utan att äventyra de intentioner som samlas här. Anledningen är att genomlysningen visar på snarlika målbilder fast med delvis olika utgångspunkter och begreppsapparat. Direktiven i programmen och planerna har starka kopplingar i synen på behov av förändring men med olika ingångar för att uppnå målbilden.

En preliminär uppskattning av kopplingar åskådliggörs i matrisen nedan.

¹³ Benämning på efterarbetet i form av informations-, förankrings- och utbildningsinsatser som följer på de politiska besluten om program och planer.

Figur 9: Preliminär bedömning av kopplingar i beslutad styrning för område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder

Här finns potential att synkronisera strategier och åtgärder som tjänar på att hållas ihop och med det stärka förutsättningarna att få genomslag. En översyn bör utvärdera möjligheterna att minska antalet program och planer och identifiera vilka styrande dokument som är mest ändamålsenliga. Eftersom flera av dokumenten innehåller direktiv av reglerande karaktär bör den också bedöma behovet av reglerande styrande dokument. Översynen ska också överväga hur tvärfrågorna bäst tas om hand i styrningen; i separata spår eller om delar av program och planer snarare borde integreras i andra planerande eller reglerande dokument.

Göteborgs Stads folkhälsoprogram och Strategisk plan för suicidprevention i Göteborg löper ut närmast i tid, år 2020, men kan förlängas i avvaktan på översynen. Göteborgs Stads plan för en jämlik stad löper ut år 2022 och planerna på MR-området år 2023.

7.4.3 Bebyggelse och bostad samt Trafik, mobilitet och övriga transporter

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att i nära samarbete med byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, park- och naturnämnden samt andra berörda nämnder och styrelser utreda förutsättningarna för att samordna planerande styrande dokument inom den strategiska stadsplaneringen. Utredningen ska ske samplanerat med processen för den nya översiktsplanen.

Syftet är att utvärdera möjligheterna att minska antalet program och identifiera vilka planerande och reglerande styrande dokument som är mest ändamålsenlig för en samordnad styrning för de planerande och byggande nämnderna och styrelserna.

Det finns ett antal program/strategier som byggnadsnämnden, trafiknämnden och park- och naturnämnden har antagit men som även berör andra planerande och byggande nämnder och styrelser.

- Göteborg 2035 – Strategi för Utbyggnadsplanering
- Göteborg 2035 – Grönstrategi för en tät och grön stad
- Göteborg 2035 – Trafikstrategi för en nära storstad
- Program för miljöanpassat byggande
- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Trafiksäkerhetsprogram 2010–2020

De tre ovannämnda strategierna är direkt kopplade till nuvarande översiktsplan. Dessa strategier togs fram samtidigt men i olika arbetsprocesser. Det finns idag en problematik gällande dokumentens giltighet för andra nämnder eller styrelser då strategierna enbart tagits i den enskilda nämnden. Ytterligare problem är när det uppstår målkonflikter och svårigheter i vilken strategi som har tolkningsföreträde.

Cykelprogrammet och trafiksäkerhetsprogrammet är underliggande program till trafikstrategin. Dessa underliggande program konkretiseras sedan i olika planer. De underliggande programmen är till sitt innehåll en mix av kunskapsunderlag och planerande samt reglerande styrande dokument.

Före planerande och byggande nämnder och styrelser tillkommer styrning från kommunfullmäktige som har antagit

- Översiktsplan för Göteborgs Stad 2009–2020
- Vision och strategier för Centrala Älvstaden
- Vision Kvibergs Park
- Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stornätet i Göteborg, Mölndal och Partille. Till programmet finns Handlingsplan 2024–2024 för att nå Målbild Koll2035.
- Vision Göteborg 2021
- Göteborgs Stads plan för lokalförsörjning 2020

Det finns även ett remissförslag till Göteborgs Stads program för bostadsförsörjning 2020–2026 som kommunfullmäktige enligt lagkrav ska fatta beslut om.

Förslag till Färdplan Älvstaden 2020–2021 är ett inriktningsdokument som ska beredas av kommunstyrelsen för beslut i kommunfullmäktige. Syftet med färdplanen är att ge en översikt av Älvstadens planering och genomförande samt ge en inriktning för övergripande styrning och uppföljning av arbetet med Älvstaden. Årets färdplan ska, utöver att vara ett underlag för samordning och ledning, också kunna utgöra en möjlighet till prioritering inom Älvstadens olika utvecklingsområden samt kunna vara en budgetförutsättning för budget 2021. Färdplanen tillhör idag inte styrande dokument utan är ett inriktningsdokument (så kallat stödjande dokument).

Exempel på program och planer som gör anspråk på hur stadens mark och vatten ska användas, bebyggas och utvecklas är:

- Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030

- Remissförslag till Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030
- Göteborgs Stads friluftsprogram 2018–2025
- Göteborgs Stads plan för ridsport 2020–2024
- Avfallsstrategiskt program – avfallets plats i stadens planering, beslutad av nämnden för kretslopp och vatten

Kommunfullmäktige har även som medlemskommun godkänt Hållbar tillväxt – mål och strategier med fokus på regionalstruktur som antagits av Göteborgsregionens förbundsfullmäktige. Hållbar tillväxt gör inte anspråk på att vara heltäckande i alla frågor som rör regional utveckling utan har ett särskilt fokus på hållbar regional struktur, det vill säga främst frågor som rör infra-, bebyggelse- och grönstruktur.

Förutom alla ovannämnda dokument tillkommer fördjupade översiktsplaner, planprogram, detaljplaner med mera.

Mängden dokument medför svårigheter för både förtroendevalda, ledningsgrupper och medarbetare att få en överblick över styrningen och det som behöver genomföras. För varje planerande styrande dokument som ska tas fram innebär det ett engagemang och resurstillsättning från förvaltningar och bolag. Det kräver även samverkan och samråd med externa parter och allmänheten.

Kommunstyrelsen beslutade 2018-06-20 § 618 om en tidplan och inriktning för fortsatt utredning av ett antal förslag beträffande facknämndernas organisation.

Stadsledningskontorets förslag rörande uppdraget om inrättandet av en strategisk planeringsfunktion under kommunstyrelsen samt del av uppdraget om lokalsekretariatets ansvarsområden var uppe för beslut i kommunfullmäktige 2020-03 19, §17. Fullmäktige beslutade att ge kommunstyrelsen i uppdrag att skjuta fram införandet av en strategisk planeringsfunktion under stadsledningskontoret, och lyfta frågan åter till kommunstyrelsen under hösten 2022 – då i en större kontext gällande omorganisation vilket även inkluderar hela eller delar av facknämndernas utredning/översyn.

Del 2 Redovisning av program

I del 2 redovisas respektive program. För varje program ges en översikt över programmets styrmiljö som är en beskrivning av lagstiftning samt regionala och lokala styrande dokument som finns inom det verksamhetsområde som programmet ska verka i. Genom styrmiljöbilderna framgår också programmets styrfilosofi vilket huvudsakligen avser val av verktyg för att genomföra programmet och genom det få rätt saker att hända i verksamheten. Programmen redovisas utifrån ett antal punkter. Utöver styrmiljön redogörs också för programmets koppling till stadens budget, bidrag till att klara stadens utmaningar samt programmets nytta och efterlevnad. För respektive program anges i bilaga b och c vilket bidrag som finns till målen i Agenda 2030 och dimensionerna i hållbar utveckling.

8 Ledning och styrning

Stadens styrsystem beskriver hur Göteborgs Stad styrs i sin helhet och anger ramen för hur stadens ledning och styrning ska tillämpas. Styrning av en organisation sker genom olika styrformer. Det kan röra sig om organisationsstruktur, styrning genom värderingar och organisationskultur, miljö- och kvalitetsledningssystem, ekonomistyrning, processtyrning, innovativ styrning, portföljstyrning av projekt med mera. Struktur, systematik och kultur kompletterar varandra i organisationsstyrningen. Tillsammans syftar de till att få ut mer verksamhet för samma eller mindre resurser, utan att för den skull tappa kvalitet och rättssäkerhet. Den syftar även till att kompetensförsörjningen och arbetsmiljön säkerställs.

De olika styrformerna i staden tar sig ofta uttryck i reglerande styrande dokument. Dokument som är normativa till sin karaktär och styr organisationens handlande i verksamheten. De handlar om hur redan befintlig verksamhet ska utföras varje gång den utförs. När det finns behov av att möta utmaningar och problem är det även relevant att arbeta efter planerande styrande dokument.

Nämnders och styrelses verksamhet styrs främst genom kommunfullmäktiges riktade styrande dokument samt genom lagar och förordningar. Förutom kommunfullmäktiges budget finns också ett antal program och planer som anger den förändring och förflyttning framåt som fullmäktige beslutat. Den kommuncentrala organisationsstyrningen sker främst genom reglerande styrande dokument.

8.1 Göteborg Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019–2023

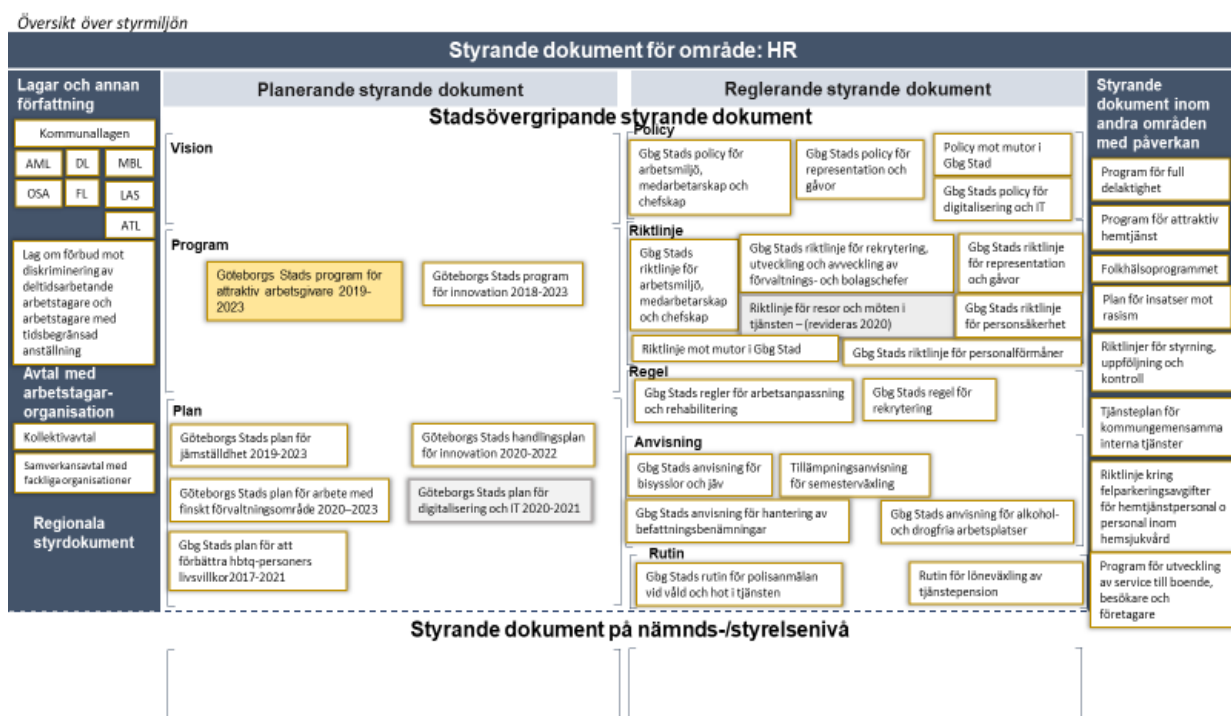
Programmet för attraktiv arbetsgivare antogs av kommunfullmäktige i maj 2019 och gäller för stadens nämnder och styrelser. Syftet med programmet är att förena nämnder och styrelser kring gemensamma mål och strategier för att stärka stadens förutsättningar att vara en attraktiv arbetsgivare med förmåga att utföra och utveckla stadens verksamheter.

8.1.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Det finns inget lagkrav på att kommuner ska anta ett program för området. Däremot finns lagar och förordningar som reglerar villkor och förhållanden för anställning och arbetsmiljö. Förutom lagstiftning styrs området även genom kollektivavtal och lokala samverkansavtal.

Stadsledningskontoret har genom kommunstyrelsen ansvar för att leda, samordna och följa upp programmet. Nämnder och styrelser ansvarar för att genomföra programmets mål och strategier i den egna verksamheten.

I stället för att operationalisera programmet i en stadsövergripande plan sker arbetet efter en öppen och flexibel process där varje nämnd och styrelse utgår från sina behov och prioriterar arbetet därefter. Det är ett tillvägagångssätt som ser vikten av individer och interaktioner snarare än på förhand bestämda processer och verktyg. Implementering av programmets mål och strategier sker framför allt genom kontinuerlig dialog i strategiskt viktiga grupperingar exempelvis HR-chefs nätverk, förvaltnings- och bolagsträffar och med förvaltningscontrollers.

Figur 10: Styrmiljö för arbetsgivar- och personalområdet

Styrmiljöbilderna i figuren ovan visar den styrmiljö som programmet ska verka i. Av styrmiljön framgår att styrningen av arbetsgivar- och personalområdet sker på olika nivåer och med kombinerade styrlogiker.

I stadens arbete för att stärka attraktiviteten som arbetsgivare finns delar som inte omhändertas inom lagstiftningen. Därför kompletteras området genom styrande dokument inom andra områden som har koppling till och/eller med påverkan inom personalområdet. Den stadsövergripande styrningen innefattar hur personalarbetet ska ske för att främja Göteborgs Stads verksamheter och för att hantera utmaningen med kompetensförsörjning

vad gäller rekrytering, lönesättning, kompetensutveckling och personalvård. Det är ett arbete som främst består av reglerande styrande dokument, exempelvis policy och riktlinje för arbetsmiljö och medarbetar-och chefskap. Dessa har reviderats i anslutning till beslutet om det nya programmet för attraktiv arbetsgivare.

Behovet av att attrahera, utveckla och behålla medarbetare kräver strategier som spänner över såväl ledning och styrning, kompetensförsörjning som kommunikation. Programmet för attraktiv arbetsgivare har därför kopplingar till eller tangerar en rad befintliga planerande och reglerande styrande dokument. På många sätt är det positiva överlappningar eller synergier, men det finns också tillfällen då det skapas en viss trängsel.

Av styrmiljöbildens framgång att det finns styrande dokument som delvis eller i hög grad riktar sig till stadens som arbetsgivare, exempelvis programmet för folkhälsa och programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Nämnda styrande dokument kompletterar till stor del programmet för attraktiv arbetsgivare, framför allt när det gäller att skapa förutsättningar för att stärka och utveckla ledarskap och organisationskultur som strategier för att öka måluppfyllelsen. Det samma gäller planerna inom området mänskliga rättigheter.

Det finns en tydlig koppling till och i viss mån överlappning med stadens innovationsprogram som syftar till att stärka innovationskulturen i staden. Programmet kommer även ha koppling till styrande dokument som ännu inte har beslutats om, exempelvis Göteborgs Stads plan för digitalisering och IT (markerad som grå ruta i figuren ovan).

8.1.2 Koppling till stadens budget

Programmet har koppling till budgetmålet – att Göteborgs Stad ska vara en attraktiv arbetsgivare.

8.1.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Målgruppsanalyser, interna och externa undersökningar och uppföljningar pekar på att Göteborgs Stad behöver öka sin attraktivitet som arbetsgivare. Dessutom växer staden kraftigt och demografin utvecklas så att andelen äldre och unga i Göteborg ökar. Det medför betydande rekryteringsutmaningar för att kunna leverera tjänster och service till en ökande befolkning, driva stora utvecklingsprojekt inom stadsutvecklingsområdet och samtidigt utveckla verksamheten för att klara välfärdsuppdraget. Staden ska också arbeta för ett Göteborg med jämlika livsvillkor och likvärdig service.

Programmets mål och strategier korresponderar väl för att möta stadens utmaningar inom personalområdet. Programmets mål möter också behoven av kompetensutveckling och en hälsosam arbetsmiljö för att klara ett längre arbetsliv.

Staden har däremot inte full rådighet för att klara utmaningarna inom kompetensförsörjningen. Det finns strukturella hinder som till exempel utbildningsväsendets svårighet att tillgodose rekryteringsbehoven och risk för ytterligare krav på yrkeslegitimation. Validering av nyanländas utbildning och bostadsbrist är andra

hinder. Däremot har staden rådighet över att i viss mån anpassa organisationen genom att använda kompetensen på rätt sätt.

8.1.4 Programmets nytta och efterlevnad

Programmets mål är till sin karaktär visionära vilket medför viss svårighet att följa upp eventuella effekter under programmets tidsomfattning. Uppföljning och bedömning av måluppfyllelsen försvåras också av att uppställda indikatorer, vilka staden inte har rådighet över, inte har en tydlig koppling till målen. Samtidigt innehåller programmet strategier som brutits ned i mer konkreta och utförliga strategier med ökad grad av tydlighet. Den här tydligheten kan betraktas som en aspekt som underlättar för nämnder och styrelser att operationalisera programmet utifrån sina förutsättningar. Många nämnder och styrelser rapporterar i stadens uppföljningsrapporter att de arbetar utifrån programmets mål och strategier. Det finns däremot en risk att nämnder och styrelser ”lägger in” det man redan gör under programmets paraply. Därför behövs en strukturerad dialog mellan lokal och central nivå kring var förflyttningar ska ske. Detta är en del i den planerade halvtidsuppföljningen.

Det är ännu för tidigt att kunna fastställa om programmet som helhet har gett de effekter och resultat som krävs för att nå programmets mål. Innan covid-19 pandemin var utvecklingen av målen som helhet försiktigt positiv, samtidigt som pandemin i viss mån påskyndat ett antal förändringar i positiv riktning och gett stadens möjligheter att lyfta viktiga frågor inom bemanning och rekrytering

8.1.5 Jämförelse med omvärlden

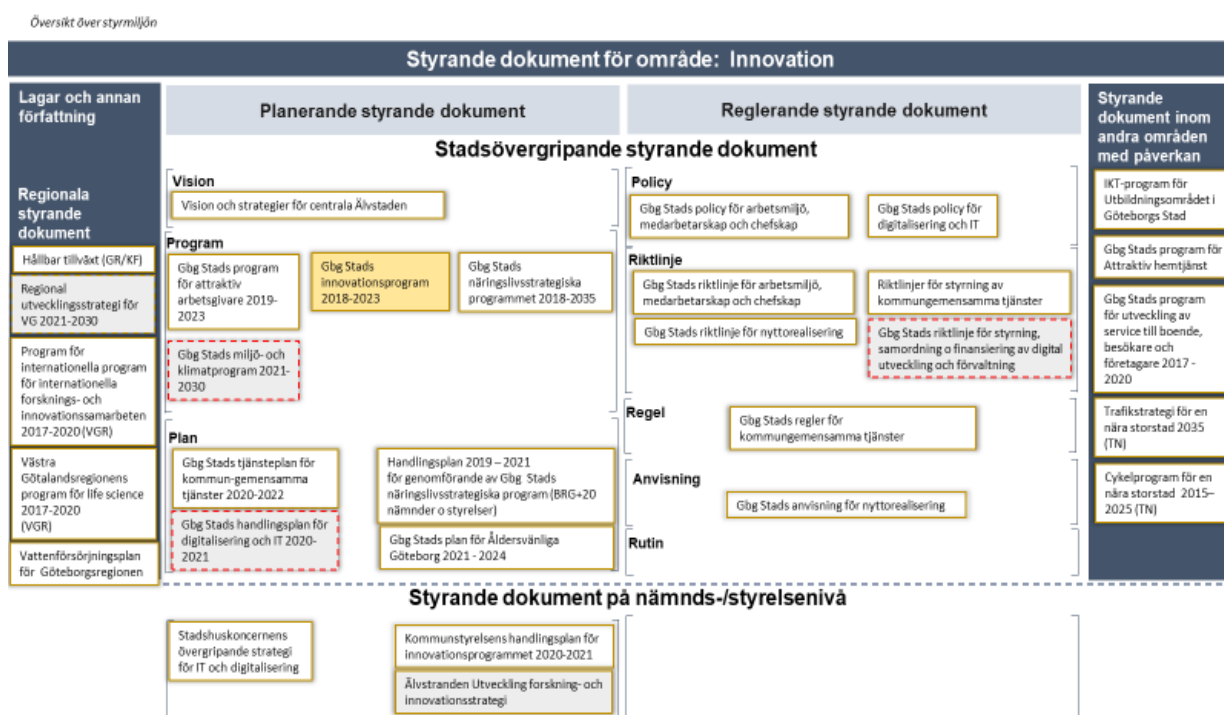
Stockholms stad och Malmö stad saknar program eller plan för området. Däremot har båda en personalpolicy som har fokus på kompetensförsörjning. Stockholm stads ambition som attraktiv arbetsgivare finns även formulerat i deras Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm som antagits av fullmäktige. Helsingborg har en Plan för attraktiv arbetsgivare, Solna och Luleå har HR-strategier.

I VGR remissversion Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 anges kompetensförsörjning och livslångt lärande som ett långsiktigt prioriterat område. Här finns också en personalvision VGR 2021 samt en plan för kompetensutveckling i VGR.

8.2 Göteborgs Stads innovationsprogram 2018–2023

Innovationsprogrammet är beslutad av kommunfullmäktige i oktober 2017 och gäller för samtliga nämnder och styrelser. Programmet riktar sig till Göteborgs Stad som organisation. Syftet med programmet är att stärka innovations-och organisationskulturen samt skapa förutsättningar för ett strukturerat arbete med innovation i Göteborgs Stads verksamheter och i samverkan med andra samhällssektorer. Programmet ska öka Göteborgs Stads kapacitet att vara innovativ och bidra till ett starkt innovationssystem i Göteborgsregionen.

8.2.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Figur 11: Styrmiljö för innovationsområdet

Genomförandet av programmet sker både genom konkreta handlingsplaner och genom en särskild programorganisation för att driva arbetet framåt som leds av stadsledningskontoret. Den första handlingsplanen antogs av kommunfullmäktige och avsåg perioden 2018–2019. Planen har gällt för stadens nämnder och styrelser. Stadsdirektören har antagit den nuvarande handlingsplanen som gäller för 2020–2021. Den första handlingsplanen syftade till att starta upp arbetet med att realisera innovationsprogrammet. Nu är fokuset på de projekt som återfinns inom ramen för Go: innovation fas 3, där de flesta delprojekten, till skillnad mot tidigare, genomförs i stadens förvaltningar med strävan att uppnå en lokal linjeförankring.

Det finns inget lagkrav på att kommuner ska anta ett program för området. Innovationsprogrammet överlappar och har synergi med både näringslivsstrategiska programmet och programmet för attraktiv arbetsgivare. Trafikstrategin, cykelprogrammet och förslag till ny miljö- och klimatprogram samt plan för åldersvänliga Göteborg anger innovation som en viktig del för verksamhetsutvecklingen. Flera program uttrycker likartade strategier och förslag till åtgärder, och innovationsprogrammet ses om medel för att nå målen i ett antal program och visioner. De olika programmen handlar om att stimulera, stärka och stödja innovationer i samverkan med akademi och näringsliv och att låta Göteborg vara testarena.

8.2.2 Koppling till stadens budget

Programmets ambitioner ska i förlängningen bidra till det övergripande budgetmålet - Göteborg är en storstad med stabil ekonomi och hög tillväxt.

Kommunfullmäktiges budget betonar vikten av att fortsätta satsningar på forskning, utveckling och innovation är helt avgörande för att lyfta stadens välfärd, tillväxt och näringsliv.

8.2.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Innovationsprogrammet kan ses som ett uttryck för behovet av att söka nya sätt att lösa de utmaningar som staden står inför. Ökade förväntningar på stadens service, utmaningar inom kompetensförsörjningen, klimatförändringar och osäker finansiering medför ett behov av ökad innovationskapacitet i verksamheten.

Innovation förväntas möta allehanda samhällsutmaningar. Programmet har främst fokus på att skapa förutsättningar för organisationen och öka förmågan att arbeta med utveckling av innovationer som ett komplement till verksamhetsutveckling och kvalitetsarbete. Programmets viljeinriktning avser även ökad förmåga i staden att bidra till ett starkt innovationssystem i Göteborgsregionen i samverkan med andra samhällssektorer. Det är inte bara tekniska innovationer som behövs utan även sociala innovationer.

8.2.4 Programmets nytta och efterlevnad

Innovationsprogrammet ska ses som medel för att nå målen i ett antal program och vision och strategier för Centrala Älvstaden. Det arbete som hittills skett inom ramen för handlingsplan 2018–2019 har i hög grad haft ett internt fokus på att skapa struktur. Det finns nu i staden en bättre samsyn kring begreppet innovation och en överblick av pågående innovationsarbeten. Stadens verksamheter har fått ett bättre stöd för hur de ska arbeta strukturerat och systematiskt med innovation. Verksamheterna har också fått en ökad legitimitet för att arbeta med innovationsdriven verksamhetsutveckling som ett komplement till kvalitetsarbetet.

Efterlevnaden varierar i stadens nämnder och styrelser. Uppföljningen som gjordes 2018 visar att innovation är ett positivt laddat ord för många, och att det pågår ett omfattande utvecklingsarbetet inom Göteborgs Stad. I uppföljningen framgår också att innovationsprogrammet är relativt välkänt bland förvaltnings- och bolagsledningarna, och att innovation succesivt börjar bli en ledningsprincip.

För att få större genomslag i innovationsarbetet krävs ökat stöd och tillit från förvaltnings- och bolagsledningar. Särskilt när innovationer normalt föregås av misslyckanden, vilket riskerar kritik från allmänheten. Framgång när det gäller innovation handlar om organisationens kultur, lärande, risktagande, organisering, tillgång till resurser och vilka arbetsprocesser och metoder för innovation som organisationen tillämpar.

Goda exempel på användardriven innovationsarbete finns inom äldreomsorgen. Det är däremot inte som en effekt av programmet. Staden är sedan tidigare engagerad i forskning och utveckling som sker inom science parks. Flera testbäddar finns inom stadsutvecklingsområdet. Älvstranden Utveckling AB arbetar med att ta fram en forsknings- och innovationsstrategi. Samarbetet med den akademiska forskningen är väletablerat i staden.

8.2.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholm stads innovationsstrategi antogs oktober 2015. Målen och strategierna är likartade med stadens. I Stockholmsregionen pågår arbetet ”Innovationskraft Stockholm” som involverar många offentliga aktörer. Målet är att vara världens mest innovationsdrivna ekonomi år 2025.

Ambitionerna finns även i Malmö stad, men det uttrycks istället i deras budget. I fullmäktiges budget anges behovet av nya arbetssätt och innovativa metoder för att hålla nere kostnaderna, i synnerhet i nyproduktion. Vidare samarbeten mellan det offentliga, näringslivet, civilsamhällets aktörer och akademien är nödvändiga i form av sociala investeringar och social innovation.

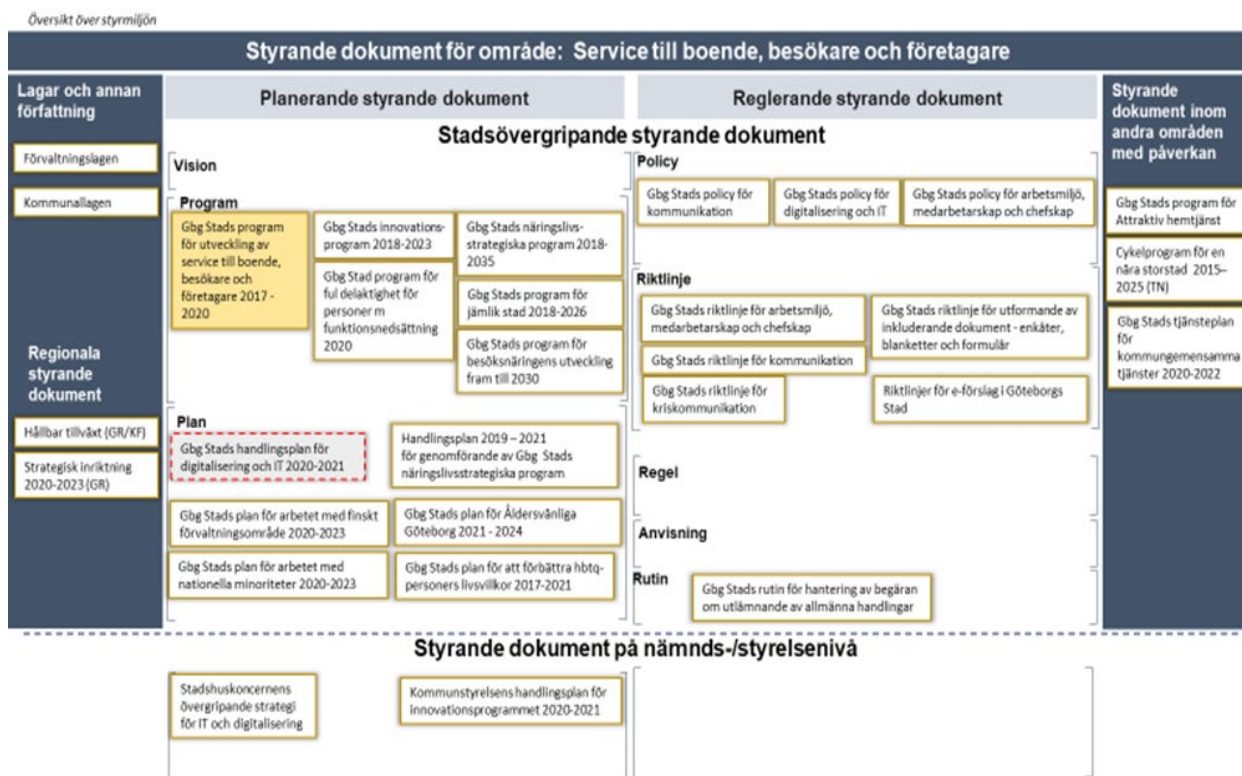
8.3 Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare 2017–2020

Programmet är beslutad i kommunfullmäktige oktober 2017 och gäller för samtliga nämnder och styrelser. Syftet med programmet är att ange den övergripande målsättningen och visa färdriktningen för utveckling av Göteborgs Stads externa service. Stadens gemensamma målbild och riktning syftar till att skapa möjlighet för ledning, styrning, samordning och uppföljning av Göteborgs Stads service gentemot boende, besökare och företagare.

Det finns inget lagkrav på att det ska finnas ett program i kommunerna. Däremot hänvisar programmet till dåvarande förvaltningslagen och intentionerna regleras och omhändertas redan genom nya förvaltningslagens servicekrav.

8.3.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Nämnden för konsument-och medborgarservice ansvarar för att driva och samordna genomförandet av programmet. Genomförandet sker genom att nämnden lanserar och kommunicerar programmet. En del i genomförandeprocessen var att nämnden också skulle ta fram förslag till en stadsövergripande handlingsplan. Det blev istället en handlingsplan avgränsad till utvecklingsarbetet inom nämnden för konsument och medborgarservice.

Figur 12: Styrmiljö Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare

Stadens fyra förhållningssätt är vägledande och återkommer i programmets målbild, strategier och styrande principer. För att konkretisera målen finns strategier vilka syftar till att vara mer vägledande. Utöver mål och strategier anges i programmet fyra styrande principer för att utveckla extern service. Utifrån stadens riktlinje för styrande dokument kategoriseras styrande principer som en del av reglerande styrande dokument.

De mål- och strategiformuleringar som finns i programmet överlappar och har synergier till andra program och planer. Ett exempel är Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program som betonar vikten av att förbättra servicen gentemot företagare. Det finns flera stadsövergripande planer som riktar sig till specifika målgrupper, exempelvis nationella minoriteter.

8.3.2 Koppling till stadens budget

Programmet utformades utifrån 2017 års budget som uttryckte vikten av lättillgänglighet, service och hög kvalitet i verksamheten. I 2020 års budget anges nämnden för konsument och medborgarservice ansvar för att samordna och utveckla den service staden tillhandahåller medborgarna. Med kommunikation som verktyg ska konsument- och medborgarservice ge göteborgarna förutsättningar till att fatta välinformerade och medvetna beslut. Programmet har koppling till följande nämndspecifika mål från kommunfullmäktige:

- Göteborgarna ska uppleva sin kontakt med kommunen som enkel, trygg och att man får den hjälp man behöver.

8.3.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Programmet riktar in sig på tillgänglig och effektiv extern service samt likabehandling och respektfullt bemötande. Det är kvaliteter som delvis möter göteborgarnas stigande förväntningar på välfärden och motverkar risken för minskad tillit och förtroende.

En av stadens utmaningar är att ta till vara teknikens möjligheter, den så kallade digitala transformationen. Eftersom Sverige ligger långt framme i användandet av IT är förväntningarna på användarvänlig digital service dygnet runt höga. Strategierna - Effektiva servicekanaler med god tillgänglighet och Gemensamma processer som säkerställer god och likvärdig service samt effektivt utförande möter dessa förväntningar. Gemensamma processer är en viktig förutsättning för få effektiva servicekanaler.

Två av SKR:s trender rör ökat fokus på integration och ökad polarisering i samhället. Programmet möter i viss mån stadens utmaningar genom strategin - Konsekvent och respektfullt bemötande för upplevelse av likvärdig service. Men programmets innehåll bidrar inte till ökad integration.

8.3.4 Programmets nytta och efterlevnad

Karaktären på programmets mål är vagt formulerade och tidsmässigt obundna och skulle kunna uttryckas som värderingar i en policy. Programmets mål motsvarar också förvaltningslagens krav. Strategierna är mer vägledande – i synnerhet de som har koppling till de uppdrag nämnden för konsument- och medborgarservice råder över. De framtagna indikatorerna är inte tillräckligt operationaliserade och därmed svåra att använda ändamålsenligt för att bedöma måluppfyllelsen.

Programmet har fått genomslag inom nämnden för konsument- och medborgarservice, däremot har det inte fått något större genomslag i staden. Troligen hade den tänkta stadsövergripande handlingsplanen haft större effekt i stadens utvecklingsarbete. Handlingsplanen hade tydliggjort åtgärder och insatser, samt vilka nämnder och styrelser som ansvarade för genomförande av dessa.

Resultaten från Insikt, en servicemätning av kommunernas myndighetsutövning mot i första hand företagare, visar att staden har en bit kvar i utvecklingsarbetet men att det har förbättrats. Med stöd av näringslivsstrategiska programmet driver BRG arbetet att förbättra stadens företagsklimat. Förbättring av stadens företagsklimat sker bland annat genom att öka politiker och tjänstepersoners förståelse för företagandet. Det sker också genom att systematiskt förenkla stadens processer ur ett näringslivsperspektiv.

Då kommunfullmäktige antagit både serviceprogrammet och näringslivsstrategiska programmet har det uppstått överlappningar. Konsument- och medborgarservice ansvarar för samordna arbetet kring servicearbetet försvåras då fler parter i staden har uppgift att driva utvecklingsarbetet. Programmet är också beroende av utvecklingsarbetet inom nämnden för intraservice uppdrag. Det har således uppstått en gråzon som medfört att såväl intraservice som konsument- och medborgarservice haft olika syn på intraservice uppdrag.

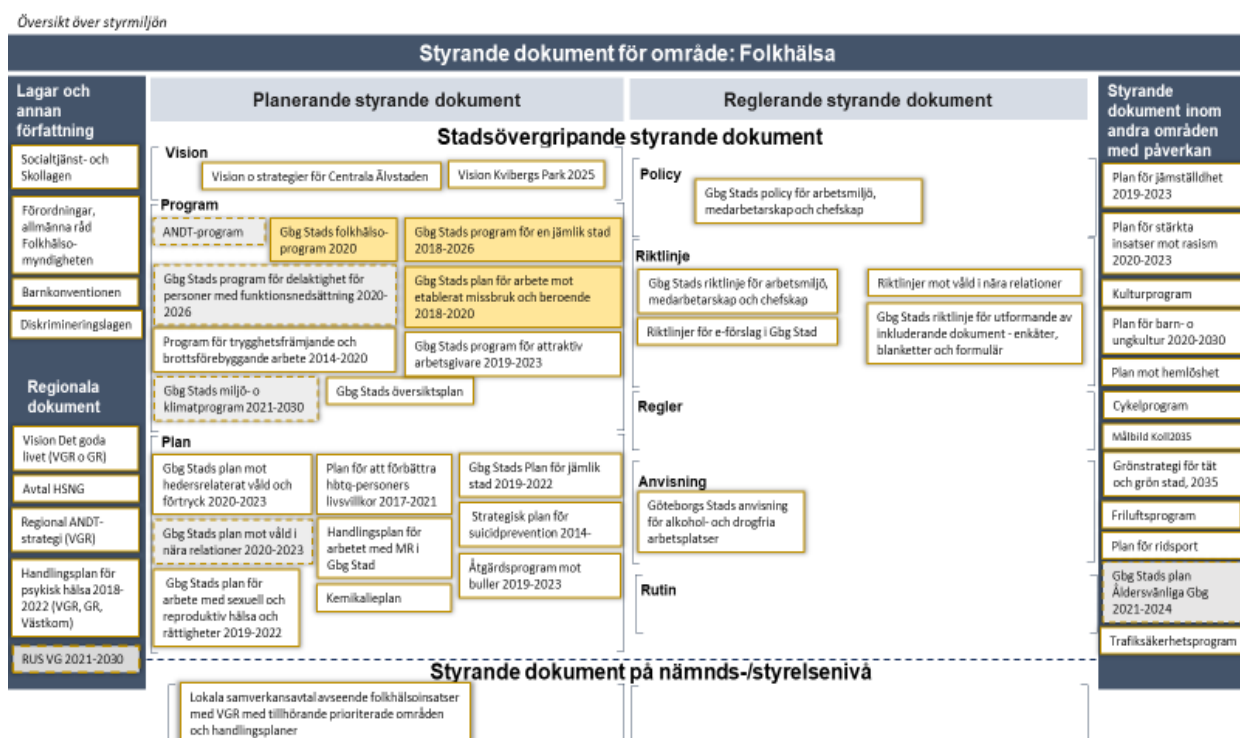
8.3.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholms stad har ett program för kvalitetsutveckling som inriktar sig på att stadens invånare ska ha tillgång till effektiv och kvalitativt god service. Programmet är en konkretisering av och ett medel för att bidra till visionens inriktning – Ett Stockholm för alla, ett Stockholm som håller samman. Näringslivsperspektivet omhändertas i näringslivspolicyn som bland annat riktar in sig på att staden genom sitt uppdrag, bemötande och arbetssätt ska öka sin näringslivsvänlighet.

9 Demokrati, folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter

Antal program och planer inom den sociala dimensionen har vuxit de senaste åren och mål, strategier och aktiviteter är många och fördelade både på program med breda ansatser och planer som fokuserar på respektive diskrimineringsgrund. Den sociala dimensionen är föremål för många av stadens grundläggande ambitioner kopplat till strävan om en stad för alla. Det ligger nära till hands att frågor kopplade till invånarnas livsvillkor och livskvalitet driver på tillförseln av styrning.

Folkhälsa handlar om hälsotillståndet som omfattar många delar av hälsa hos befolkningen. Det gäller befolkningen som helhet eller i grupper av befolkningen. Folkhälsoarbete är systematiska insatser för att förbättra människors livsvillkor. Nästa styrmiljöbild beskriver den styrmiljö som Göteborgs Stads folkhälsoprogram och programmet för jämlik stad samt stadens plan för arbete mot etablerat missbruk och beroende verkar i.

Figur 13: Styrmiljö för område demokrati, folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter

Programmen redovisas i kommande avsnitt. Arbetet med att förbättra folkhälsan kräver gemensamma insatser på alla nivåer. Ett framgångsrikt folkhälsoarbete utgår från övergripande strukturella förhållanden som befolkningens levnadsvillkor, levnadsvanor och hälsa.

9.1 Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2020

Göteborgs Stads folkhälsoprogram beslutades av kommunfullmäktige juni 2013 och gäller för samtliga stadsdelsnämnder och följande facknämnder: Utbildning, Idrott-och förening, Park-och natur, Byggnad, Klimat och miljö, Kultur, trafik och fastighet, Bostadsbolagen samt Göteborg Vatten (som har uppgått i Kretslopp och vatten). Syftet med programmet, som en fördjupning till den övergripande budgeten, är att vara långsiktig. Hållbar utveckling och social hållbarhet är centrala målsättningar som vägleder det främjande och förebyggande folkhälsoarbetet i Göteborg.

Idag finns Avtal om samverkan avseende folkhälsoinsatser mellan Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen, Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd (HSNG) som gäller 2017–2020. Avtal mellan Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen om samverkan avseende folkhälsoinsatser har funnits sedan bildandet av Västra Götalandsregionen 1999.

9.1.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Folkhälsoprogrammet ska vara en gemensam ledning för berörda verksamheter inom staden när de ska ta fram lokala avtal och handlingsplaner. De övergripande målen i programmet är att minska hälsoskillnader och att alla göteborgare ska ha bästa möjliga hälsa. Till dessa mål finns ett antal strategiska områden med tillhörande mål som beskriver stadens angreppssätt för att uppnå målen.

Med utgångspunkt i befolkningsansvaret ligger samordningsansvaret för det lokala folkhälsoarbetet idag på stadsdelsnämnderna, som samverkar med Göteborgs Hälso-och sjukvårdsnämnd gällande folkhälsoinsatser. I den nya organisationen kommer samordningsansvaret för det lokala arbetet ligga på socialnämnderna.

Utifrån fem prioriterade områden som Göteborgs Stad tagit fram tillsammans med Västra Götalandsregionen tar varje stadsdel fram en gemensam handlingsplan med insatser som konkretiserar folkhälsoarbetet. Utförandet av insatserna sker inte bara inom stadsdelsförvaltningarna utan även i andra förvaltningar, bolag samt civilsamhälle och näringsliv. Handlingsplanerna följs upp årligen och återrapporteras till Göteborgs Hälso-och sjukvårdsnämnd.

Inriktningen för Göteborgs Stads arbete med folkhälsa finns i flera dokument, däribland i kommunfullmäktiges budget, Göteborgs Stads program för en jämlik stad och strategisk plan för suicidprevention i Göteborg. Utöver dessa finns även tydliga kopplingar till program och planer inom området mänskliga rättigheter, program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, program för attraktiv arbetsgivare, dialog och samverkan samt ANDT-programmet.

9.1.2 Koppling till stadens budget

Programmets viljeinriktningar återfinns i kommunfullmäktiges övergripande mål – Göteborg är en attraktiv storstad där alla ges chansen att forma sina liv och ingen lämnas utanför. Koppling finns till flera övergripande verksamhetsmål.

9.1.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Idag är skillnaden i livsvillkor och hälsa stor, i Sverige och i Göteborg. Det främjande och förebyggande arbetet i Göteborg utgår från hållbar utveckling och social hållbarhet som centrala målsättningar. Folkhälsa och folkhälsans utveckling berör och påverkas av många samhällsområden. Folkhälsopolitiken och Göteborgs Stads folkhälsoprogram har det uttalade uppdraget att verka för en allmänt god och jämlikt fördelat hälsa. En god jämlik folkhälsa har stor betydelse för en god utveckling av den sociala dimensionen.

Ett arbete för en friskare befolkning har också betydelse för ekonomin, då en frisk befolkning har bättre förutsättningar att arbeta och därmed bättre möjligheter att bidra till samhällsekonomin. Att främja och förebygga ohälsa minskar vidare belastningen på hälso- och sjukvården, vilket också leder till minskade kostnader för samhället.

9.1.4 Programmets nytta och efterlevnad

Eftersom programmet ännu inte följts upp går det inte att dra några direkta slutsatser för eventuell nytta programmet har. Dessutom är målen breda, samhällsinriktade och visionära vilket försvårar möjligheten att bedöma måluppfyllelse. Att folkhälsoarbetet sker i samverkan med andra aktörer innebär att Göteborg Stad inte ensam har rådighet över att nå målen.

En rad insatser från stadsdelarnas gemensamma handlingsplaner har startats, pågår och har genomförts utifrån avtalen i stadsdelarna. Även här är effekterna svåra att mäta då insatserna inte sker isolerat.

Folkhälsoprogrammet tangerar och överlappar starkt med en mängd andra av stadens program. Tydligast koppling vad gäller mål och strategier finns med Göteborgs Stads program för jämlik stad. Den här överlappningen gör det svårt att härleda effekter till just folkhälsoprogrammet. Det finns även program och planer inom mänskliga rättigheter som riktar sig till särskilda målgrupper och som bidrar till bättre folkhälsa. Det finns därför inte behov av att tillföra ytterligare program med samma mål och strategier, eller samma strategier med olika mål. Det finns förutsättningar att nå effektivare och sammanhållna styrning om program och planer inom folkhälsa samordnas med planerna inom mänskliga rättigheter. Stadsledningskontoret ser goda möjligheter att få en bättre struktur på innehavet utan att äventyra de intentioner som samsas här.

9.1.5 Jämförelse med omvärlden

Västra Götalandsregionen har tidigare arbetat utifrån ”Samling för social hållbarhet” som vägledande dokument i folkhälsoarbetet. Efter att giltighetstiden löpt ut har regionen valt att inte ta fram ett nytt dokument då målsättningarna för folkhälsoarbetet istället hanteras

inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Regionens tidigare planer inom suicid och kraftsamling fullföljda studier ska också omhändertas i strategin.

Stockholms stad har inget liknade dokument men har under våren 2015 till och med 2017 tagit fram en rad forskningsinriktade rapporter inom området social hållbarhet, med tillhörande rekommendationer och åtgärdsförslag. Rapporterna täcker in fyra områden: Arbete och försörjning, uppväxtvillkor och utbildning, boende och stadsmiljö samt demokrati och trygghet.

9.2 Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026

Göteborgs Stads program för jämlik stad beslutades av kommunfullmäktige i januari 2018, och omfattar samtliga nämnder och styrelser. Syftet med programmet är att peka ut viktiga målområden som aktörer i Göteborg ska samlas kring för att tillsammans bidra till att minska skillnaderna i livsvillkor i staden.

9.2.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Programmet tar sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges tidigare mål att Göteborg ska bli en jämlik stad. Då jämlikhet är ett omfattande begrepp och område relaterar det till många av stadens program och planer¹⁴. Social resursnämnd har ledande, samordnande och uppföljande roll i samverkan med andra för att nå kommunfullmäktiges mål att Göteborg ska bli en jämlik stad.

Arbetet med jämlikhet utgår från såväl internationell som nationell lagstiftning. På kommunal nivå tillkommer reglementen, ägardirektiv och andra reglerande styrande dokument.

Programmet innehåller ett övergripande mål, fyra målområden vilka i sin tur består av omkring fem till sju strategier. Styrningen av programmet sker genom en beredningsgrupp med direktörer i staden. För varje målområde är en eller två direktörer utsedda till fokusledare med uppdrag att, med stöd av processledare, driva på implementering av de genomförandeförslag som specificeras i fokusplanerna.

Kommunfullmäktige beslutade år 2019 om en plan för jämlik stad som gäller för perioden 2019–2022. Planen syftar till att förverkliga programmet om jämlik stad genom att ange vilka aktiviteter, insatser och åtgärder som ska genomföras.

Social resursnämnd följer upp programmet två gånger under programperioden genom jämlikhetsrapporter – den första år 2021 och den andra år 2025. Programmets måluppfyllelse kommer också följas upp årligen utifrån de indikatorer som

¹⁴ Dialog och samarbete, plan mot våldsbejakande extremism, folkhälsoprogram, plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor, plan mot våld i nära relationer, program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, strategi och plan mot hemlöshet, handlingsplan för arbetet med mänskliga rättigheterna, handlingsplan för finskt förvaltningsområde, handlingsplan för nationella minoritetsfrågor, kulturprogram, strategisk plan för suicidprevention.

stadsledningskontoret har arbetet fram. En viktig utgångspunkt i uppföljningsprocessen är att uppföljningen av programmet synkroniseras med stadens ordinarie uppföljningsrutiner.

9.2.2 Koppling till stadens budget

Programmets viljeinriktningar återfinns i stadens budget. Programmet kopplar till fullmäktiges övergripande mål att Göteborg är en attraktiv storstad där alla ges chansen att forma sina liv och ingen lämnas utanför. Därutöver återfinns i programmet flera verksamhetsövergripande-och nämnd/styrelsespecifika mål.

9.2.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Idag är skillnaden i livsvillkor och hälsa stor. Programmet pekar ut den fortsatta färdriktningen för hur Göteborg i framtiden ska kunna bli en mer jämlik stad.

Liksom för folkhälsoprogrammet medför jämlikhet i livsvillkor och hälsa inte bara till en god utveckling av den sociala dimensionen utan bidrar också till en bättre ekonomi då en frisk befolkning har bättre förutsättningar för arbete. Ojämlikhet i livsvillkor innebär stora kostnader för samhället och satsningar i ett tidigt skede kan innebära stora vinster för individen och för samhället i stort. Vidare ger en mer jämlik stad ökad sammanhållning, tillit och trygghet samt förutsättningar för individen att växa och näringsliv att utvecklas.

9.2.4 Programmets nytta och efterlevnad

Det har ännu inte gjorts någon utvärdering på Göteborgs Stads program för jämlik stad. Det är av den anledningen svårt att dra några slutsatser om programmets effekter och efterlevnad. Arbetet med jämlikhet påbörjades innan programmets tillkomst främst inom ramen för folkhälsoarbetet. Samtidigt genomförs en rad av de insatser som tagits fram i Göteborgs Stads plan för jämlik stad, vilka syftar till att förverkliga intentionerna i programmet för jämlik stad. Möjligheten att fastställa effekter som konsekvens av programmet för jämlik stad är därmed i dagsläget begränsade.

Svårigheterna att följa upp påverkas också av att målen i programmet, liksom målen i folkhälsoprogrammet, är att betrakta som breda, samhällsinriktade och visionära. Strategierna anses däremot vara tydligare och kan därmed vara tillräckliga för att användas som stöd i arbetet mot målen. Generellt har arbetet med en jämlik stad fått relativt stort genomslag i stadens förvaltningar och bolag då den övergripande styrningen av arbetet görs gemensamt av stadens direktörer.

Det finns en mängd program och planer som styr arbetet med jämlikhet, med långtgående kopplingar vad gäller mål och strategier, i synnerhet till folkhälsoprogrammet. Dessa kan därför arbetas samman för gemensam styrning.

9.2.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholms stad har ett program för ett jämställt Stockholm som gäller perioden 2018–2022 vars funktion är att fungera som vägledning i nämnders och styrelserns arbete för att nå visionen Ett Stockholm för alla, med särskilt fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män.

Malmö stads arbete för en socialt hållbar utveckling bygger på Malmökommissionens rekommendationer och förslag från 2013, med syfte att minska ojämlikheter i hälsa i Malmö. Malmö stads kommunstyrelse beslutade 2014 om ”Det fortsatta arbetet för ett socialt hållbart Malmö”. Malmö stads kommunstyrelsen har även antagit Strategi för Malmö stads långsiktiga arbete med Agenda 2030. Med fokus på fem utvecklingsprocesser arbetar Malmö stad för att öka stadens förmåga att omsätta FN:s sjuutton globala mål i sitt lokala utvecklingsarbete.

9.3 Göteborgs Stads plan för arbetet mot etablerat missbruk och beroende 2018–2020

Kommunfullmäktige fattade 2017 beslut om plan för arbetet mot etablerat missbruk och beroende. Det är en plan inom området mänskliga rättigheter som till sin utformning egentligen kan betraktas som ett program. Syftet med planen är att stärka och utveckla stadens arbete inom missbruksområdet. Planen ska fungera som vägledning för chefer och arbetsledare med ansvar för att driva och utveckla arbetet inom missbruksområdet. Det är en plan som gäller för stadens nämnder, men det är främst socialnämnderna som berörs.

9.3.1 Planens styrmiljö och styrfilosofi

Planen är ett övergripande inriktningsdokument som anger ett långsiktigt och övergripande mål med operativa mål inom fyra strategiområden. Varje strategiområde beskriver vägval och prioritering som anger hur de operativa målen ska nås.

Planen har arbetats fram med stöd av lagstiftning, föreskrifter och riktlinjer som berör missbruks- och beroendekområdet. Rapporter och analyser har också tillfört fakta och kunskap till området. Planen ska betraktas som en konkretisering av lagstiftningen och som ett sätt för staden att veta hur frågorna ska hanteras. Planen har positiva synergier med bland annat folkhälsoprogrammet och förslaget till programmet mot alkohol, narkotika, droger och tobak (ANDT) som har ett hälsofrämjande och förebyggande perspektiv. Inom vissa områden överlappar dokumenten.

Implementeringsprocessen har startats parallellt med att planen arbetats fram. Berörda parter har varit involverade i arbetet vilket innebär att många medarbetare i staden känner till planen och dess syfte. Förankring och bred delaktighet har bidragit till att planen är nära kopplad till praktiken.

Utvecklingsarbetet och omsättningen av programmets intentioner ska genomföras utifrån en gemensam plattform för området missbruk och beroende. Plattformen representeras av stadens enhetschefer inom området, och syftar till att bidra till en hög grad av samsyn och gemensamma utgångspunkter för staden vad gäller insatser, metoder och uppföljning.

Ansvaret för missbruks- och beroendevården är idag delat mellan kommunen som huvudman för socialtjänsten och regionen som huvudman för hälso- och sjukvården. Staten har ansvar genom tvångsvård. Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende är centralt dokument.

Planen planeras att följas upp och revideras under andra halvåret 2020. Till stöd för uppföljningen av planens intentioner och strategiska utvecklingsområden finns en struktur med mål, indikatorer, metod, tidpunkt och ansvar.

9.3.2 Koppling till stadens budget

I budgeten uppmärksammas särskilt att de mänskliga rättigheterna och jämställdhetsperspektivet ska genomsyra stadens alla verksamheter.

9.3.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Missbruk-och beroende är växande folkhälsoproblem bland såväl unga som äldre. Syftet med planen är att vända utvecklingen. Genom planen kan samordning av stadens resurser samordnas på ett bättre sätt.

9.3.4 Planens nytta och efterlevnad

Eftersom uppföljning planeras göras under hösten 2020 finns ännu inte tillräckliga underlag för att dra några slutsatser.

Strategierna anses vara tillräckligt tydliga för att nämnder och styrelser ska kunna operationalisera programmet utifrån sina förutsättningar. För att skapa en sammanhängande hantering och tydligare fokus på det förebyggande arbetet kan planen slås samman med ANDT-programmet. En sådan plan skulle vara en konkretisering av folkhälsoprogrammet.

9.3.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholms stad har flera styrande dokument som styr missbruks-och beroendområdet. En riktlinje för vuxna med missbruks-/beroendeproblem som uppdaterades 2013, ett ANDT-program med giltighetstiden 2018–2021 och en överenskommelse mellan Region Stockholm och kommuner i Stockholms län.

Malmö stad har tidigare arbetet med strategi och handlingsplan för vård och behandling av etablerade missbrukare.

9.4 Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020–2026

Kommunfullmäktige beslutade i mars 2019 att Göteborgs Stads program för full delaktighet skulle revideras. Den reviderade versionen har remitterats till ett urval förvaltningar, bolag, intresseorganisationer samt Göteborgs Stads olika råd med begäran om yttrande.

Syftet med programmet är att utifrån de mänskliga rättigheterna och nationella funktionshinderspolitiska målet förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra ska kunna

vara fullt delaktiga utan diskriminering. Programmet gäller för stadens alla nämnder och styrelser. I några rättighetsområden anges nämnder med särskilt ansvar för dess genomförande.

9.4.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Figur 14: Styrmiljö för område mänskliga rättigheter, inklusive funktionshinder

Det finns inget lagkrav på att staden ska ta fram ett program inom funktionshinderområdet. Däremot omgärdas området av en omfattande lagstiftning och genom internationellt ratificerade FN-konventioner. Programmet tar ett samlat grepp om det som är viktigt för att realisera den nationella funktionshinderspolitiken, samt de beslut som kommunfullmäktige fattat inom området.

Det reviderade programmet syftar till att funktionshinderperspektivet ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att perspektivet finns med i utvecklingen av stadens verksamheter. Det innebär att nämnder och styrelser inte ska ta fram egna planer för att förverkliga programmet. Det förutsätter att nämnder och styrelser i sin verksamhetsplanering gör värderingar av vad den egna verksamheten behöver göra för att bidra till att staden uppnår full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Programmet består av 10 rättighetsområden med tillhörande mål och prioriterade strategier för att uppnå målet. Strategierna ska ses som vägledning för de nämnder och styrelser som anges som ansvariga för strategiernas genomförande och för att utveckla sina verksamheter i enlighet med programmets intentioner.

Då arbetet är tvärssektoriellt finns det kopplingar till en rad olika program och planer. Detta skapar både ett beroende och synergier. I framtagandet av det reviderade programmet gjordes en genomgång av angränsande styrande dokument och bedömningen är att det inte föreligger målkonflikter dem emellan.

Uppföljningen av programmet kommer ske på en årlig basis i enlighet med stadens ordinarie uppföljning. Det finns ett antal indikatorer framtagna för att följa programmets utveckling och måluppfyllelse. Stadsledningskontoret gör en baslinjemätning år 2020 och följer sedan upp resultaten av indikatorerna var annat år med början på 2022.

9.4.2 Koppling till stadens budget

Programmets viljeinriktningar återfinns i stadens budget. Programmet har koppling till fullmäktiges övergripande mål – Göteborg är en attraktiv storstad där alla ges chansen att forma sina liv och ingen lämnas utanför. Koppling finns även till flera övergripande verksamhetsmål.

9.4.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Genom att programmet omfattar frågor som bland annat rör egenförsörjning, bostad, trygghet, delaktighet, inflytande, rörlighet, hälsa och kultur och fritid förväntas programmets mål och strategier bidra till att möta stadens utmaningar även på en mer övergripande nivå. Samtidigt som programmet också visar på hur staden lever upp till lagstiftning och konventioner.

9.4.4 Programmets nytta och efterlevnad

I den utvärdering som gjordes av programmet som gällde innan det reviderade förslaget framhölls att det bedrevs ett arbete inom alla rättighetsområden men i varierad omfattning. Staden bedöms ha rådighet över att genomföra de strategier som finns i programmet. Det är däremot svårt att göra en bedömning av programmets måluppfyllelse, delvis på grund av att indikatorerna för att följa upp utvecklingen inte rapporterats varje år. Otydlighet i vad som ska mätas i kombination med att det inte funnits tillräckliga sätt att mäta på och en osäkerhet kring huruvida staden ska mäta vissa uppgifter ses som orsaker till att indikatorerna inte inrapporterats varje år.

Utvärderingen kom fram till ett antal aspekter som skulle behöva utvecklas för att öka möjligheten till att förverkliga programmets intentioner. Bland dessa fanns förslag om att utveckla indikatorerna, skapa samstämmighet gentemot andra styrande dokument och införa funktionshindersombudsman som dels ska bidra till att öka kännedom om programmet, dels stödja förvaltningar och bolag i programmets riktning.

Eftersom det reviderade programmet ännu inte har antagits går det inte att dra några slutsatser om resultat, effekter eller efterlevnad. Förutsättningarna bedöms däremot som bättre jämfört med det tidigare programmet. Förbättringar finns bland annat i ökad tydlighet i vad som förväntas av de nämnder och styrelser som angetts som ansvariga för strategiernas genomförande under de olika rättighetsområdena.

En viktig aspekt för ökad förståelse och efterlevnad till programmets intentioner har varit i processen att ta fram det reviderade programmet. Förankring med berörda förvaltningar, politiker och andra aktörer och intressenter har skett under arbetets gång.

9.4.5 Jämförelse med omvärlden

Länsstyrelsen arbetar i samverkan med Myndigheten för delaktighet och Sveriges Kommuner och Regioner under åren 2018–2020 för att stödja regioner och kommuner att genomföra sina funktionshinderspolitiska strategier och planer. Det är ett arbete som Göteborgs Stad varit involverad i och inspirerats av i framtagandet av det reviderade programmet.

Stockholms stad reviderade sitt program för delaktighet 2016 efter en utvärdering. Revideringen ledde fram till ett nytt program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018–2023 som antogs av kommunfullmäktige i maj 2018.

I Malmö stad finns det funktionshinderspolitiska perspektivet inbyggt i kommunfullmäktigemålen. Det finns en strategi och övergripande arbete för att motverka diskriminering, men ingen särskild plan eller program kring funktionshinderfrågor som gäller för hela staden.

10 Kultur och fritid

Kulturen spelar en avgörande roll för att bygga en socialt hållbar stad. Forskning visar att kultur bidrar till att göra en stad mer attraktiv för boende, besökare och näringsliv. Under året har kulturens betydelse lyfts fram i flera stadsövergripande program till exempel för besöksnäringens utveckling, en jämlik stad och det näringslivsstrategiska programmet.

Kulturen är en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Kultur fyller flera funktioner och bidrar på många olika sätt i samhällsutvecklingen och demokrati. Kulturens betydelse för en stads attraktionskraft och identitet, för människors hälsa och välbefinnande och för en socialt hållbar utveckling finns väl dokumenterad i forskningen.

Goda möjligheter till förenings- och idrottsliv och olika fritidssysselsättningar skapar förutsättningar så att fler göteborgare kan leva aktiva och hälsosamma liv. Göteborg har flera större naturområden för friluftsliv. I Norden är friluftsliv traditionellt sett sammankopplat med fysisk aktivitet. I många kulturer förknippas dock friluftsliv oftare med sociala aktiviteter som att umgås med familj och vänner utomhus.

10.1 Kulturprogram för Göteborgs Stad

Kulturprogrammet är beslutad av kommunfullmäktige november 2013 och gäller för stadens nämnder och styrelser. Syftet med programmet är att ange en färdriktning för hur Göteborg som en ledande kultur- och evenemangsstad ska uppnås. Genom möten, ökad

förståelse och stärkt dialog mellan människor kan kultursatsningar bidra till social sammanhållning.

Det finns inget lagkrav på att besluta om ett kulturprogram. Däremot finns lagstiftning som reglerar delar av det kulturpolitiska området. Exempel på lagar är kulturminneslagen, museilagen, bibliotekslagen, plan- och bygglagen, barnkonventionen, diskrimineringslagen och skollagen. Bibliotekslagen anger att kommunfullmäktige ska besluta om en biblioteksplan.

10.1.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Figur 15: Styrmiljö för kulturområdet

De nationella kulturpolitiska målen är övergripande mål som styr den statliga kulturpolitiken men som också vägleder kulturpolitiken i kommuner och regioner. Regionfullmäktige har antagit Kulturstrategi Västra Götaland och regional kulturplan 2020–2030. Regionfullmäktige har även antagit en ny Regional biblioteksplan Västra Götaland 2020–2023.

Göteborgs Stads kulturprogram inleds med en vision med kulturpolitiska mål formulerade utifrån tre dimensioner: kulturpolitik, konstpolitik och kulturplanering. Avsikten med programmet var att i bred samverkan, inom staden och med externa aktörer, utforma handlingsplaner som konkretiserar hur de strategiska frågorna ska förverkligas.

Huvudansvaret för genomförandet av åtgärderna ligger på kulturnämnden. En av åtgärderna i handlingsplanerna var att utarbeta en Barn-och ungdomskulturplan för Göteborgs Stad. Kommunfullmäktige antog planen 2020-04-16 och planen gäller under perioden 2020–2023.

Det finns program i staden som pekar in mot de frågor som kulturprogrammet lyfter. Ambitionen med kulturprogrammet har varit att knyta an och förstärka kulturdimensionerna i dessa program. Exempel på angränsande program är programmet för jämlik stad, programmet för full delaktighet och inflytande och näringslivsstrategiska programmet. Då programmet och andra program som den har beröringspunkter med går i samma riktning anses de stärka, snarare än att stå i konflikt till varandra.

10.1.2 Koppling till stadens budget

Göteborgs Stads kulturstrategiska mål har koppling till kommunfullmäktiges övergripande mål 2020 - Göteborg är en attraktiv storstad där alla ges chansen att forma sina liv och ingen lämnas utanför. Programmet har också koppling till verksamhetsövergripande mål i budgeten nämligen att Göteborg är en levande kultur-, idrotts-, och evenemangs stad för boende och besökare. Koppling finns också till nämnd/styrelsespecifika budgetmål.

10.1.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Kultursektorn är bred och komplex med bäring på flera dimensioner i samhällsutvecklingen. Kulturen bidrar till innovation och attraktionskraft genom att bland annat skapa förutsättningar för ett rikare och mer differentierat kulturutbud i stadens alla delar. Ett rikt kulturutbud bidrar även till en ökad attraktivitet för etablering av företag, kompetensförsörjning och besöksnäring och därigenom till ökad sysselsättning. Den har också betydelse för att möta ökade klyftor i samhället och bidra till ökad tillit, demokratiskt deltagande och jämlikhet. Att ta del av och att utöva kultur och konst har en dokumenterad effekt på hälsa och välbefinnande, vilket främjar social hållbarhet och hållbar livsstil. Programmet bidrar till att möta stadens utmaningar, främst inom den sociala dimensionen.

10.1.4 Programmets nytta och efterlevnad

I kulturförvaltningens interna utvärdering av kulturprogrammet framgår att programmet genomsyrar arbetet med styrning och ledning och ger stöd i den egna förvaltningen och stadsgemensamma utvecklingsfrågor. Utvärderingens visar att kulturförvaltningen har arbetat med nästintill alla uppdrag i handlingsplanerna, och flertalet uppdrag bedöms ha god målluppfyllelse. Efterlevnaden bedöms därför utifrån utvärderingen som god.

Då programmets intentioner till stor del operationaliserats genom framtagande av handlingsplaner är det inte givet att eventuella resultat och effekter kan härledas till just programmet. Eftersom insatserna i handlingsplanerna huvudsakligen fokuserar på att förbättra styrning och organisering finns inte några redovisade effekter på målgrupperna.

Utifrån utvärderingen bedömer kulturförvaltningen att programmet ger stöd för styrningen av stadens konst-och kulturpolitik, men att programmet behöver revideras och kompletteras för att bli mer konkret och verkningsfullt. Kulturförvaltningen anser att programmet behöver uppdateras i relation till förändringar i omvärlden och anpassas till stadens riktlinje för styrande dokument. Det innebär bland annat att tydliggöra ansvar och roller för programmets genomförande. Det krävs också konkretisering och tydligare

ansvarsfördelning vad gäller insatser i handlingsplanerna för att bli ett mer verkningsfullt verktyg i stadsutvecklingsprocesser.

Målen i kulturprogrammet ligger på en övergripande nivå och är av visionär karaktär. Förutom nedbrytning och konkretisering av målen behövs också framtagande av indikatorer och antagande om förväntade resultat för att målen ska gå att följa upp. Likaså att det finns angivet när och hur programmet ska följas upp.

10.1.5 Jämförelse med omvärlden

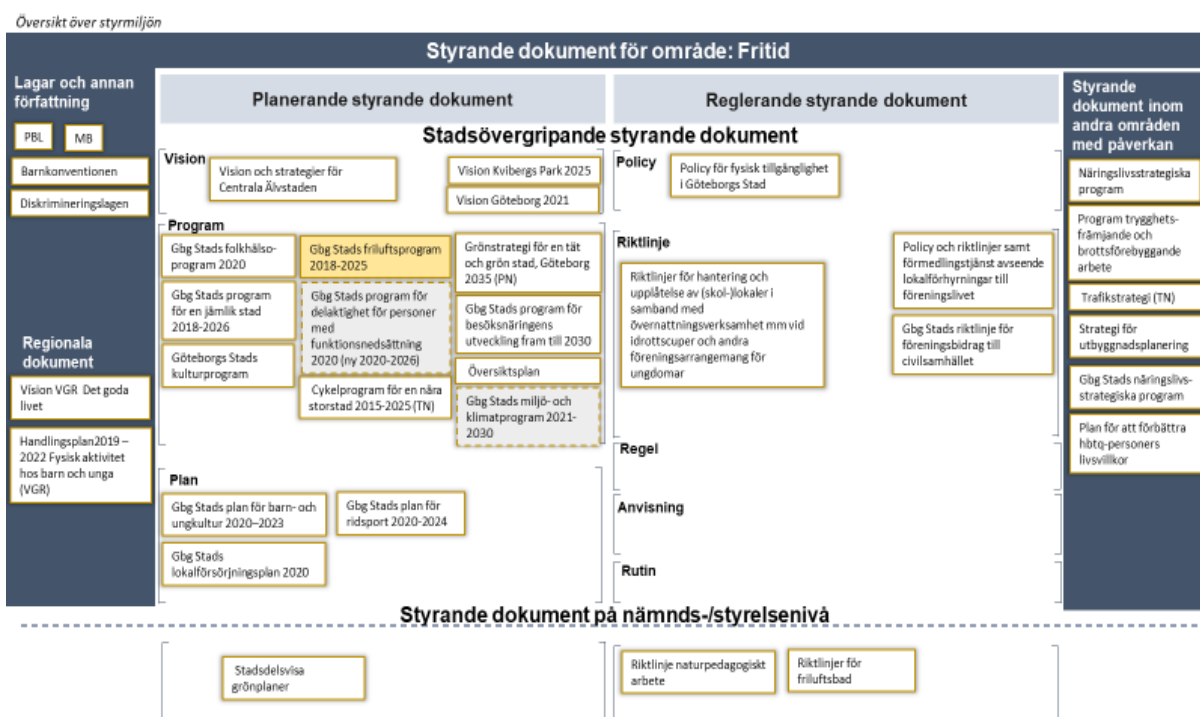
Kulturförvaltningen har varit i kontakt med både Malmö och Stockholm när programmet togs fram. Göteborg har därefter fått beröm att programmet innehåller de tre dimensionerna och att speciellt dimensionen ”konstpolitik” finns med i programmet som inte andra program brukar ha.

Stockholm har tagit fram ett nytt underlag och Malmö har en plan som ska inledas, men det har skjutits fram tills nästa år. Kulturförvaltningen ser möjligheter att jobba tillsammans inför framtagandet av en stadsövergripande handlingsplan till kulturprogrammet. Under förutsättning att kommunstyrelsen ger ett igångsättningsbeslut.

10.1.6 Göteborgs Stads friluftsprogram 2018–2025

Göteborgs Stads friluftsprogram antogs av kommunfullmäktige maj 2018 och gäller för nämnder och styrelser som på olika sätt arbetar med friluftsförhållanden. Syftet med friluftsprogrammet är att värna och utveckla möjligheten till friluftsliv för både göteborgare och besökare, och att ge en fortsatt inriktning för friluftsarbetet.

10.1.7 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Figur 16: Styrmiljö för område fritid

Friluftsprogrammet är uppbyggd i sex strategier som fungerar som stöd i arbetet med att utveckla förutsättningar för levande och varierat friluftsliv i naturområden, parker och andra stadsmiljöer. Uppföljning av friluftsprogrammet ska genomföras av park-och naturnämnden. Uppföljningen avses göras två gånger under programmets giltighetstid.

Nästa steg i genomförandet av strategierna är att ta fram handlingsplaner. I nuläget finns ingen vägledning för hur handlingsplanerna ska vara uppbyggda, följas upp eller vilka nämnder och styrelser som ska ingå. Då många olika nämnder och organisationer är involverade behöver framtagandet av handlingsplaner ske genom dialogprocess. Det är nämnden för park-och natur som ska leda och samordna arbetet med att ta fram handlingsplaner.

Det finns inget lagkrav på att ett friluftsprogram ska tas fram på kommunal nivå. Friluftsprogrammet tar sin utgångspunkt i såväl nationella friluftspolitiska mål som kommunala strategiska dokument. I det senare innefattas bland annat Grönstrategin för en tät och grön stad, Översiktsplan för Göteborg, Göteborgs Stads miljömål och Göteborgs Stads folkhälso-program.

Programmet har beroenden och synergier med kulturprogrammet och programmet för biologisk mångfald.

10.1.8 Koppling till stadens budget

Viljeinriktningarna i friluftsprogrammet kan kopplas till flera övergripande verksamhetsmål i kommunfullmäktiges budget 2020, däribland att Göteborg är en levande kultur-, idrotts-

och evenemangsstad för både boende och besökare. Koppling finns även till övergripande målet – Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro.

10.1.9 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Friluftsprogrammet ska, tillsammans med kulturprogrammet, skapa en större helhet att möta stadens utmaningar inom den sociala och ekologiska dimensionen. Programmet fokuserar på att förbättra folkhälsan och öka integrationen. Det görs genom att hänsyn har tagits till att möjliggöra för fler att få tillgång till natur-och friluftsområden.

10.1.10 Programmets nytta och efterlevnad

Målet i programmet – Göteborg ska vara en stad med ett levande och varierat friluftsliv för alla är av visionär karaktär och behöver brytas ner för att kunna följas upp. Det finns inga indikatorer framtagna, inte heller förväntade resultat och effekter som ska bidra till måluppfyllelse. Däremot bedöms de strategier vilka används om verktyg för att uppnå målet vara tydliga och ger genom det stöd som behövs när olika åtgärder ska identifieras.

Det har gått två år sedan programmet infördes men handlingsplaner för att konkretisera programmets strategier har inte tagits fram vilket delvis förklaras av bristande personalresurser som aktivt kan arbeta med programmets intentioner. Då det inte gjorts någon uppföljning av programmet har det inte varit möjligt att bedöma nämnders och styrelsers efterlevnad av programmet.

Förutom att programmet inte tydligt pekar ut specifika nämnder och styrelser som ansvariga för genomförande bedöms förutsättningarna för att programmet ska efterlevas som goda. Att olika förvaltningar deltagit i framtagande av programmet, och att det även varit en omfattande remisshantering med synpunkter från olika håll är aspekter som anses underlätta efterlevnad. Förslaget tillgängliggjordes också på stadens webbplats för att ge allmänheten möjligheten att komma med synpunkter.

10.1.11 Jämförelse med omvärlden

Stockholm stad arbetar för förbättrad folkhälsa och ska skapa förutsättning för att fysisk aktivitet. De styrande dokument som de arbetar efter är Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2018–2020 och strategi för det rörliga friluftslivet 2018–2022 som komplement till programmet.

11 Vård och omsorg

Äldreomsorgen regleras främst av Socialtjänstlagen (SoL). Enligt lagen ska kommuner verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

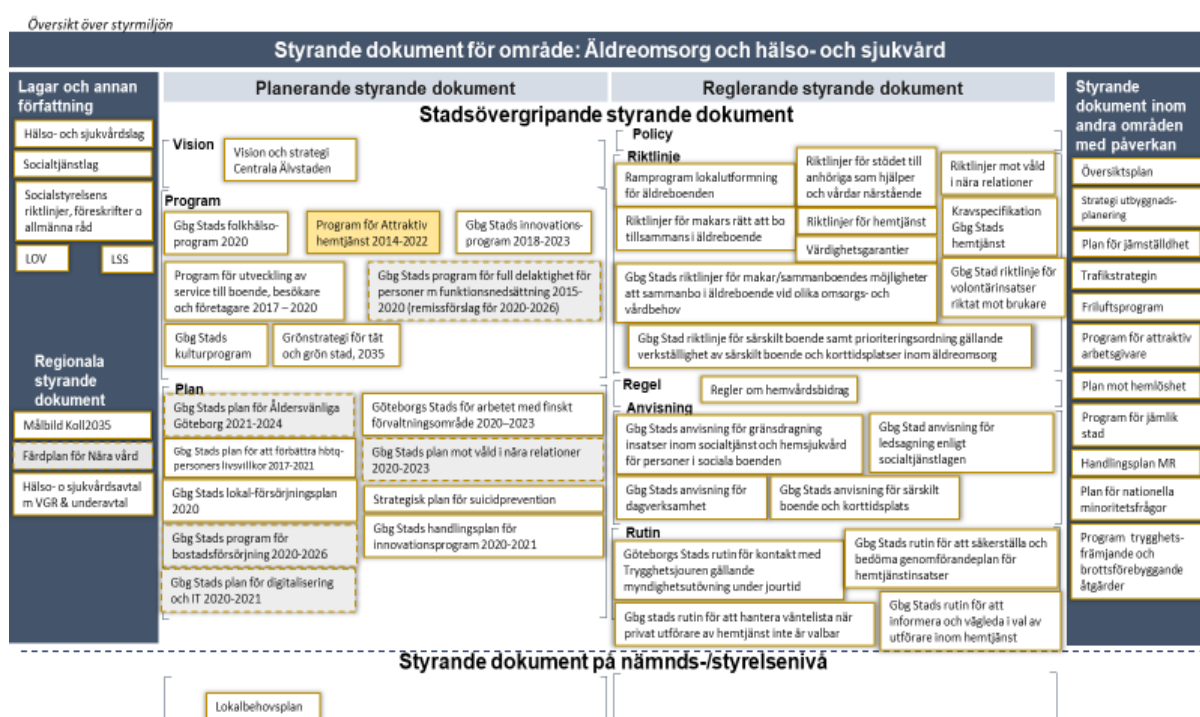
Kommunen ansvarar enligt lag för hälso-och sjukvård för personer som bor på särskilda boende för äldre, i bostad med särskild service, samt under vistelse på daglig verksamhet. Kommunen har hälso-och sjukvårdsansvar upp till sjuksköterska.

I Göteborgs Stad sker styrningen av hälso-och sjukvårdsområdet främst genom reglerande styrande dokument, i huvudsak genom riktlinjer.

11.1 Program för Attraktiv hemtjänst 2014- 2022

Programmet för attraktiv hemtjänst 2014–2022 beslutades av kommunfullmäktige i mars 2014. Programmet har som mål att öka brukarnas inflytande och självbestämmande samt stärka medarbetarnas uppfattning av yrket som attraktivt. Programmet gäller samtliga stadsdelsnämnder samt nämnden för intraservice och kommunstyrelsen. I den nya nämndorganisationen blir programmet istället aktuellt för nämnden för äldre, vård och omsorg, nämnden för funktionsstöd, nämnden för intraservice och kommunstyrelsen.

11.1.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Figur 17: Styrmiljö för område äldreomsorg och hälso-och sjukvård

Ansvaret för att samordna programmet har från januari 2018 överförs från stadsledningskontoret till intraservice. Arbetet styrs genom en samordningsgrupp med en samordnare, en strategiledare och en arbetsgrupp för varje strategi som finns i programmet.

Det finns inget lagkrav på att kommuner ska upprätta program inom området. Programmet för attraktiv hemtjänst ligger däremot i linje med såväl socialtjänstlagen som reglerar omsorgen av äldre, och lagstiftning som reglerar medarbetarens arbetsvillkor och arbetsmiljö.

Stadsledningskontoret ansvarar för att följa upp programmet och dess resultat. Uppföljningen görs inom ramen för stadens ordinarie uppföljningsstruktur.

Det har årligen gjorts uppföljningar av programmet. Stadsledningskontoret genomförde år 2019 en fördjupad uppföljning inom ett av programmet strategi – att införa rambeslut. I uppföljningen konstaterade stadsledningskontoret att det finns stora utmaningar för att nå målen under programmets varaktighet.

11.1.2 Koppling till stadens budget

Programmets viljeinriktningar finns att återse i stadens budget. Programmet bidrar till fullmäktiges övergripande mål – Göteborgs är en attraktiv storstad där alla ges chansen att forma sina liv och ingen lämnas utanför, och även till det övergripande verksamhetsmålet – Göteborg har en värdig äldreomsorg med trygghet och självbestämmande.

11.1.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Framtida utmaningar som hemtjänsten står inför är fler med stora behov av vård och omsorg hemma, ökade förväntningar hos brukarna samtidigt som färre ska försörja fler och konkurrensen om arbetskraften ökar. Det behövs satsningar som håller nere samhällskostnaderna och genom en utveckling av välfärdsteknologi kan välfärden bevaras.

11.1.4 Programmets nytta och efterlevnad

I den fördjupade uppföljningen som stadsledningskontoret genomförde år 2019 konstaterades att det finns stora utmaningar för att nå målen under programmets varaktighet. Stor omsättning av chefer och medarbetare samt införandet av större förändringar såsom individens behov i centrum (IBIC) och lagen om valfrihet (LOV) bedöms som några orsaker till att arbetet med program för attraktiv hemtjänst försvårats. Med uppföljningens slutsatser som grund gav kommunstyrelsen i mars 2020 stadsledningskontoret i uppdrag att återkomma med konkreta förslag på hur arbetet med attraktiv hemtjänst kan förbättras och effektiviseras.

Ytterligare en aspekt som i uppföljningen ansågs försvåra efterlevnaden av programmet är att överföringen av samordningsansvaret, från stadsledningskontoret till intraservice och stadsdelsförvaltningarna, inträffade i ett för tidigt skede. Ur ett lednings- och styrningsperspektiv bedömdes det som mer fördelaktigt om samordningsansvaret låg kvar på stadsledningskontoret.

11.1.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholms stad införde för ungefär tre år sedan ett förbättrat arbetssätt för all hemtjänst, som har många likheter med Göteborgs Stads program för attraktiv hemtjänst. Stockholms förbättrade arbetssätt genomförs i projektform och leds av äldreförvaltningen. I Stockholm utförs ca 70 procent av hemtjänsten av privata utförare inom LOV. Utvecklingsarbetet i sin helhet omfattar både kommunala och privata utförare.

12 Pedagogisk verksamhet

Kommunen ansvarar för förskola och pedagogisk omsorg enligt skollagen och skolförordningen samt övrig lagstiftning inom utbildningsområdet. Kommunen ansvarar också för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan och för de uppgifter som ankommer på kommunen inom vuxenutbildning i kommunal regi.

12.1 IKT-programmet för Utbildningsområdet i Göteborgs Stad

IKT-programmet för utbildningsområdet i Göteborgs Stad antogs av kommunfullmäktige i maj 2012. Syftet med ett gemensamt IKT-program är att säkerställa likvärdigheten mellan stadsdelarna och inom Utbildningsförvaltningen. Kraften från och potentialen i IKT blir en förutsättning för att stärka utvecklingen av förskola och skola i Göteborg.

Samtliga förvaltningar och bolag i Göteborgs Stad har ett ansvar för att aktivt medverka till att realisera IKT-programmet. I programmet finns även angivet vilka förvaltningar och bolag som särskilt ska förhålla sig till IKT-programmet och upprättade handlingsplaner: stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen, stadsledningskontoret, lokalförvaltningen, lokalsekretariatet, social resursförvaltning, upphandlingsbolaget och Älvstrandens Utvecklings AB.

12.1.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Figur 18: Styrmiljö för utbildningsområdet

Det finns inget lagkrav på att kommuner ska upprätta program för IKT-arbetet. Däremot finns sedan 2017 en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet.

I programmet pekas ett antal strategiska områden i arbetet med att realisera visionen om en kunskapsstad med utbildning i världsklass. Stadsledningskontoret, sektorchefer utbildning och utbildningsförvaltningen ansvarar för att arbeta med gemensamma framgångsfaktorer och aktiviteter som stöd till genomförandet av centrala och lokala handlingsplaner.

Nämnderna fick i uppdrag att ta fram handlingsplaner utifrån det övergripande IKT-programmet som årligen följas upp, utvärderas och uppdateras. Uppföljningen sker som en del i det systematiska kvalitetsarbetet, ledarvalideringen samt i stadens brukar-och elevenkäter. Efter beslut åligger det stadsdelarna och utbildningsförvaltningen att implementera och kvalitetssäkra IKT-programmet.

12.1.2 Koppling till stadens budget

Viljeinriktningarna i IKT-programmet går att koppla till kommunfullmäktiges mål i budget 2020. Koppling återfinns bland annat i övergripande mål och nämndspecifika mål riktade till förskolenämnden och grundskolenämnden:

- Göteborg har en förskola och barnomsorg som skapar goda och jämlika uppväxtvillkor för alla barn.
- Göteborg har en skola där barn och elever når sin fulla potential.

12.1.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

IKT-programmet kan ses som en del i Göteborgs Stad satsning på digitalisering som ett sätt att utveckla service och bidra till en hållbar stad som är öppen för världen. Programmet har genom dess strategier delvis haft som syfte att möta behoven av kompetensutveckling, främja kreativitet och entreprenörskap. Digitaliseringen syftar generellt till att förbättra och effektivisera stadens verksamheter.

12.1.4 Programmets nytta och efterlevnad

Användandet av informations- och kommunikationstekniken har utvecklats i snabb takt sedan programmet antogs av fullmäktige i maj 2012. Innehållet i IKT-programmet regleras i stora delar i nu gällande läroplaner som anger att användandet av digitalisering ska ingå i lärandet. Det finns både målsättningar och riktlinjer i läroplanerna gällande barn och elevers förutsättningar att utveckla digital kompetens. De digitala verktygen ska användas på ett sätt som stimulerar utveckling, kreativitet och lärande.

I kommunfullmäktiges budget 2019 fick förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden i uppdrag att ta fram en stadsgemensam digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Arbetet pågår i de tre nämnderna. Stadsledningskontoret ser inte längre ett behov av dagens IKT-program vilket även framkommit i dialogen med berörda förvaltningar.

12.1.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholms stad har en IT-strategi som beslutades 2011 och, som i likhet med Göteborgs stads IKT-program, i huvudsak riktar sig till utbildningsområdet. För att strategin ska vara

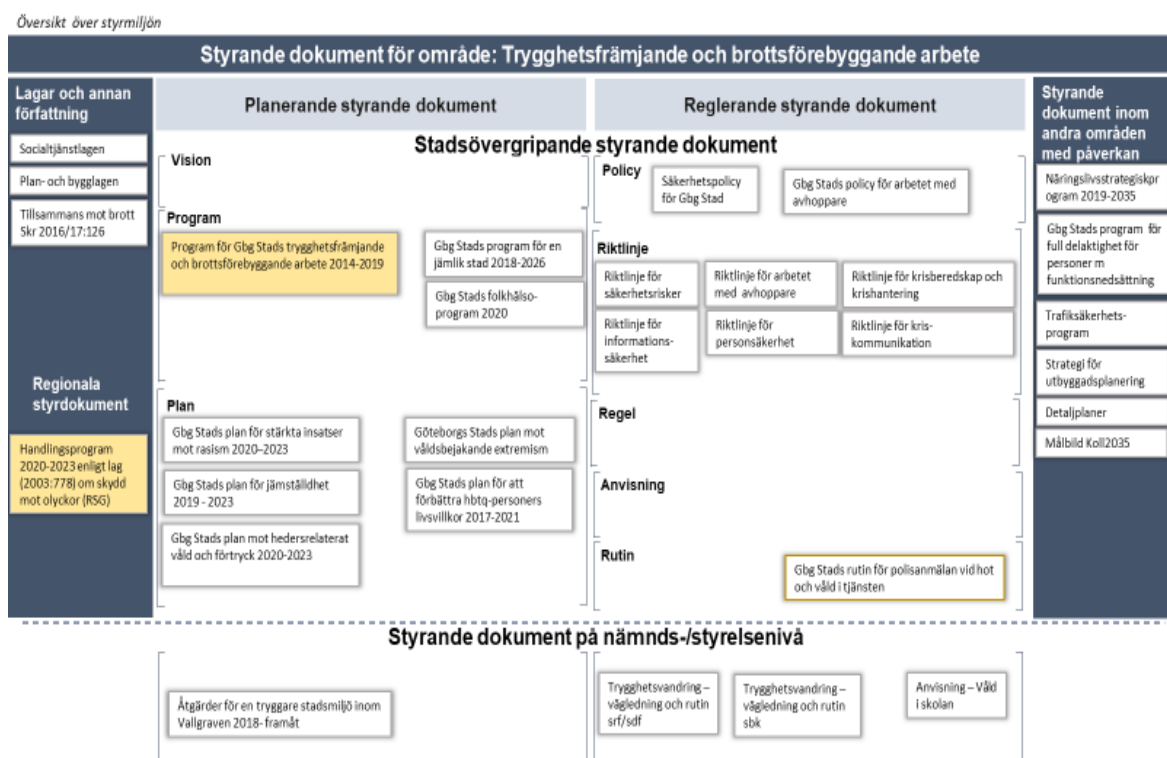
lokalt förankrad har nämnderna fått i uppdrag att fram egna handlingsplaner, och arbeta in de strategiska målen i verksamhetsplaner.

Malmö stad har program för Malmö stads digitalisering 2017–2022 – Det digitala Malmö. Det digitala Malmö innehåller två delar. Ett som beskriver vad Malmö vill uppnå, och det andra som lyfter hur dessa viljeinriktningar ska uppnås. Styrdokument som kopplar till digitalisering ska revideras för att ligga i linje med programmet.

13 Trygghet, säkerhet och beredskap

Detta avsnitt tar upp två olika delområden som angränsar till varandra.

- Trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet täcker åtgärder för att öka både den upplevda tryggheten och den faktiska säkerheten. Förebyggande insatser kan riktas mot såväl individer som riskerar att begå brott och har begått brott, som de tillfällen eller situationer där brott riskerar att uppstå. Arbetet omfattar sociala och situationella åtgärder. Bilden nedan visar den styrmiljö som Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete och Handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor verkar i.

Figur 19: Styrmiljö för område trygghet, säkerhet och beredskap

- Säkerhet är en del av verksamhetens riskhantering och kan beskrivas som förmågan att upprätthålla en definierad risknivå. Åtgärdsområden som inkluderas i

säkerhetsarbetet är: personsäkerhet, fysisk säkerhet, informationssäkerhet och beredskap. Även säkerhetsarbetet har tyngdpunkt på förebyggande aktiviteter.

13.1 Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete

I december 2014 antog kommunfullmäktige stadens samlade program för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet: Dialog och samarbete.

Stadsledningskontoret har under 2020 fått i uppdrag av kommunstyrelsen att med stöd av social resursnämnd ta fram ett nytt program. I avvaktan på att det nya programmet kommit på plats har det beslutats att pågående program förlängs, vidare kvarstår social resursnämnd som ansvarig tills ett nytt program tagits fram.

Ett förslag på program planeras vara klart första kvartalet år 2021 och skickas på remiss till samtliga stadens nämnder och styrelser samt till relevanta externa aktörer – exempelvis polisen. Ett färdigt förslag beräknas presenteras för kommunstyrelsen hösten 2021.

Syftet med trygghetsfrämjande och brottsförebyggande programmet är att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt arbete i samverkan, såväl med interna som externa aktörer. Programmet riktar sig till alla stadens nämnder och styrelser.

13.1.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

För trygghetsfrämjande och brottsförebyggande området sker styrningen både genom planerande och reglerande styrande dokument där merparten ligger på den kommuncentrala nivån. I dagsläget finns det inga lagkrav som anger att program ska finnas. Däremot görs en statlig utredning om kommunerna ska få ett lagstadgat ansvar. Utredningen ska presenteras 15 juni 2021.

Det finns för närvarande en central överenskommelse med polisen som bryts ned på lokal nivå (stadsdelarna) i åtgärdsplaner för Trygg-i-arbetet. Det finns även en avsiktsförklaring som ett antal fackförvaltningar och bolag har undertecknat om att prioritera utsatta och särskilt utsatta områden.

Kartläggningen av styrmiljön för området visar att det finns många styrande dokument som angränsar till området. Intentionerna i dessa dokument behöver omhändertas i programmet. För att få tydlighet och god effekt som styrande dokument föreslås det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande programmet enbart fokusera på direkt trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete. Ett tydligt och fokuserat program kommer underlätta för samverkansparter att förstå stadens arbete och därmed underlätta förväntningar och samverkan. I framtagandet av programmet behöver den strukturerade samverkan med polisen beaktas samt organisationsförändringen från stadsdelsnämnder till facknämnder.

13.1.2 Koppling till stadens budget

Viljeinriktningarna i programmet kan kopplas till övergripande mål i kommunfullmäktiges budget 2020, bland annat finns koppling till övergripande målet – Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro, samt tillhörande verksamhetsmål – Göteborg är en trygg och välskött stad.

13.1.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet är av sådan karaktär att ett särskilt program anses vara nödvändigt i Göteborgs Stad. Programmet behöver vara både visionärt i sin ambition och tydlig i sin riktning för att ge stöd och skapa strukturer för att bibehålla och stödja uthållighet. Ett tydligt och avgränsat program med tydliga förväntningar på aktivitet skapar även möjlighet för en förbättrad uppföljning.

Programmet för trygghetsfrämjande och brottsförebyggande insatser utgör en strategisk del i Göteborgs Stads samlade arbete för en hållbar stadsutveckling utifrån de politiska mål som uttrycks i stadens budget. Tålmod, långsiktighet, dialog och samarbete är ledord i arbetet för en social hållbar utveckling där: människor upplever trygghet och tillit, resurser tas till vara och där mänskliga rättigheter respekteras. Grundläggande premisser för ekonomisk utveckling och upprätthållande av välfärden är att människor känner tillit till varandra och samhällsinstitutionerna. Trygghet är en faktor som har betydelse för tillit. Det här programmet rör insatser där Göteborgs Stad kan bidra till att människor känner trygghet i att inte utsättas för brott och tillit till att samhället förmår förebygga och hantera frågor som rör brott. Människors tillit till varandra och till samhällsinstitutionerna är grundläggande för ekonomisk utveckling och en förutsättning för välfärden.

13.1.4 Programmets nytta och efterlevnad

Resultaten från deluppföljningar av programmet som genomförts 2017 och 2018 visar att stadsdelsförvaltningar har använt programmet som en naturlig del av Trygg-i arbetet. Programmet har fungerat som vägledning för hur stadsdelarna kan prioritera i sitt trygghetsfrämjande arbete. Programmet har också fungerat som kunskapsunderlag i arbetet med handlingsplaner. I uppföljningarna framgår att fackförvaltningarna och bolag har använt delar av programmet som de bedömt relevant och möjligt utifrån sina uppdrag och ansvar. I vissa fall finns hos fackförvaltningarna och bolagen en vilja att använda programmet i högre utsträckning men hindras på grund av svårigheten att integrera programmet och dess intentioner inom ramen för verksamheten.

Uppföljningen visar att programmet använts av stadens förvaltningar och bolag. Stadsledningskontoret bedömer däremot att det är svårt att följa upp synbara effekter av programmet på grund av dess omfattning, att programmet är övergripande i sin karaktär och fokuserar på det långsiktiga och förebyggande arbetet.

13.1.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholms stad har styrande dokument för området i form av ett trygghets och säkerhetsprogram och en riktlinje för brottsförebyggande arbete.

13.2 Handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor (LSO) 2020–2023

Räddningstjänstens handlingsprogram 2020–2023 beslutades av Räddningstjänstförbundet Storgöteborgs förbundsfullmäktige 2019-11-28. Förslaget till handlingsplan var ute på remiss i varje medlemskommun i RSG. Handlingsprogrammet visar hur räddningstjänsten arbetar för att uppnå nationella målen i Lagen om skydd mot olyckor (LSO) och ska fungera som underlag när mål utformas utifrån den riskbild och de behov som finns lokalt. Syftet med programmet är också att tydliggöra för allmänheten vilka förväntningar som kan uppfyllas vad gäller förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Medlemskommunerna i kommunalförbundet RSG har gett förbundet i uppdrag att ansvara för förebyggande skydd mot brand enligt LSO och för räddningstjänst.

13.2.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Enligt Lagen om skydd mot olyckor (LSO) är kommuner skyldiga att ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst. I programmet ska mål anges för kommunens verksamhet. Det ska också framgå hur kommunen ordnar och planerar sin förebyggande verksamhet och räddningstjänst utifrån risk för olyckor. Vidare ska det i programmet också anges vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa sig för att genomföra insatser inom området.

Handlingsprogrammet har utarbetats i dialog med RSG:s organisation, förbundsstyrelse och myndigheter som berörs av räddningstjänstens verksamhet. I framtagandet av handlingsprogrammet har det funnits en arbetsgrupp som arbetat med planering och genomförande.

Handlingsprogrammet utgår från målstyrning som styrfilosofi och bygger på en tillitsbaserad grund. Till varje målbild som finns angivet i programmet finns effektmål, och delmål som varje avdelning definierar utifrån uppdrag och roll. Det tas även fram understödande mål och aktiviteter.

Målstyrningsmodellen, och att ansvaret för genomförande genom det ligger nära verksamheten gör det möjligt för snabbare anpassning till behov och aktuell riskbild. Målen i handlingsprogrammet hanteras i RSG:s ordinarie process för planering och uppföljning. Vid uppföljning, som görs årligen, kontrolleras resultaten från de understödande målen och aktiviteterna. Beroende på målens karaktär sker uppföljningen antingen kvantitativt eller kvalitativt. Det samlade resultatet visar måluppfyllelse i RSG:s totala verksamhet och därigenom måluppfyllelse av handlingsprogrammets mål.

13.2.2 Koppling till stadens budget

Viljeinriktningarna i programmet kan kopplas till övergripande mål i kommunfullmäktiges budget 2020, bland annat finns koppling till övergripande målet – Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro, samt tillhörande verksamhetsmål – Göteborg är en trygg och välskött stad.

13.2.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Storgöteborg befinner sig i ett expansivt skede och med en ökande befolkningstillväxt. En demografisk utveckling med ökning av andel personer som är äldre förändrar den totala olycksstatistiken rörande fallolyckor och vissa typer av bränder. Risken att omkomma till följd av en bostadsbrand är starkt kopplad till ökande ålder, dessutom är det även en ökande trend att bo kvar i eget boende.

Vidare är Storgöteborg en transportintensiv region vilket ställer krav på en kapacitetsstark infrastruktur. Det har medfört till ett flertal ny- och ombyggnationer av infrastrukturer vilket påverkar framkomligheten i trafiken,

13.2.4 Programmets nytta och efterlevnad

Utöver den lagstiftning som styr RSG:s verksamhet har handlingsprogrammet även beaktat vad som framkommit i den statliga utredningen ”En effektivare kommunal räddningstjänst” som presenterades i juni 2018. Utredningen konstaterar att det finns allt för stora variationer i kommunernas förutsättningar att bedriva förebyggande verksamhet och räddningstjänst. I utredningen föreslås skärpning av kraven i handlingsprogrammet genom att exempelvis förtydliga kopplingen mellan den lokala riskbilden och lokalt satta mål.

Handlingsprogram 2020–2023 börjar gälla 2020 därför saknas uppföljning av programmet.

13.2.5 Jämförelse med omvärlden

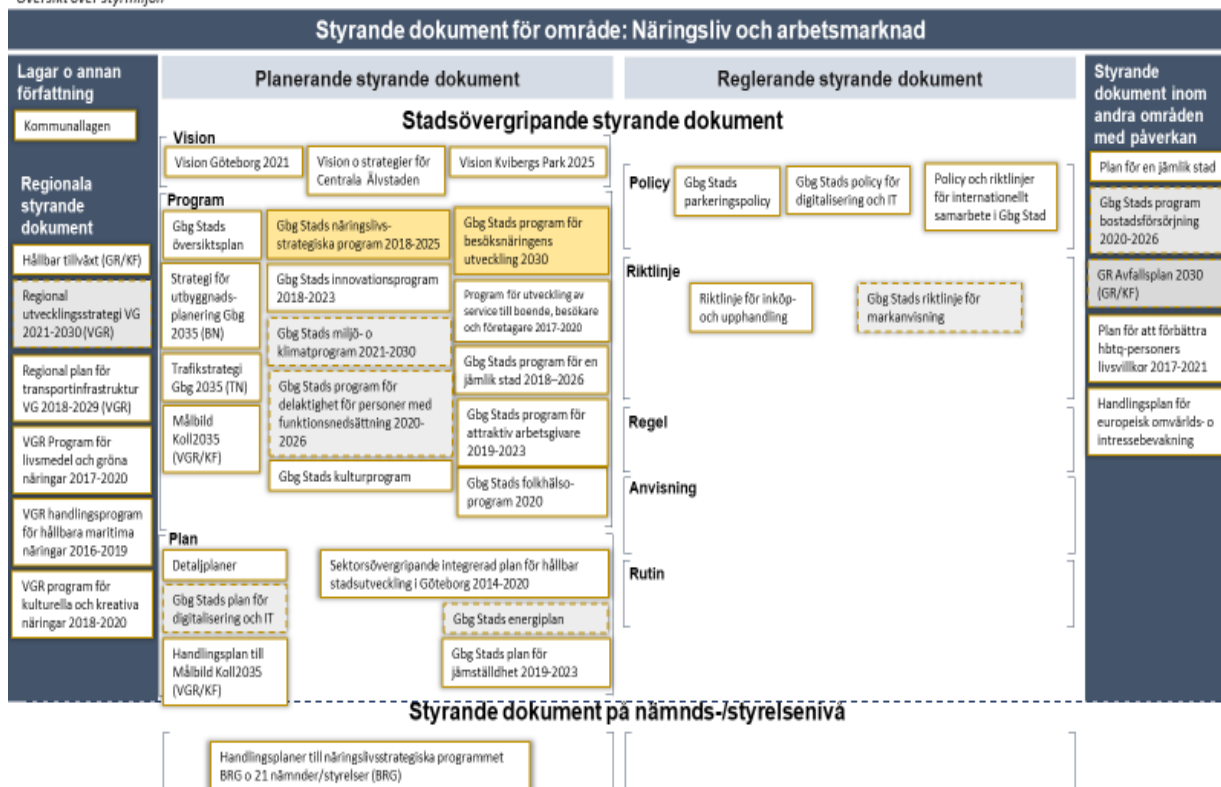
Eftersom förebyggande verksamhet mot brand och räddningstjänst är ett lagstadgat krav har alla kommuner i Sverige motsvarande styrande dokument,

14 Näringsliv och arbetsmarknad

Arbetsmarknadspolitiken är ett statligt ansvarsområde. Kommunerna tar dock ett stort ansvar genom olika insatser och stöd. Särskilt för de grupper som av olika anledningar behöver extra stöd för att komma in på arbetsmarknaden. Vuxenutbildningen spelar en avgörande roll för flera stora samhällsutmaningar, som nyanländas etablering, individers möjlighet att byta yrke och kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Lokal näringslivsutveckling är inte en obligatorisk uppgift för kommuner, den är frivillig. Den lagreglering som finns begränsar kommunernas åtgärder till att de inte får var riktade till enskilda företag. Däremot kan en kommun genomföra åtgärder och aktiviteter som riktar sig till en grupp företag.

Staden har två program för näringslivets utveckling, en av dem riktar sig specifikt till besöksnäringen. Följande styrmiljöbild gäller därför för båda programmen.

Figur 20: Styrmiljö för område näringsliv och arbetsmarknad

14.1 Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018–2035

Business Region AB:s (BRG) förslag till program antogs av kommunfullmäktige mars 2018 och gäller för samtliga nämnder och styrelser. Syftet med programmet är att tydliggöra och stärka Göteborgs Stads samlade arbete gentemot näringslivet för att skapa goda förutsättningar för företagande. Programmets målbild uttrycker stadens viljeinriktning för vad som ska uppnås genom det samlade arbetet med näringslivsutveckling till år 2035. Programmet innehåller konkreta mål och strategier för hur Göteborgs Stad ska arbeta för att uppnå målbilden.

14.1.1 Programmet styrmiljö- och styrfilosofi

Näringslivsstrategiska programmet överlappar med programmet för besöksnäringens utveckling och med stadens innovationsprogram. Programmet tar sin utgångspunkt i stadens kommunikationsbudskap om Göteborg som en hållbar stad, öppen för världen. Programmet utgår från att detta är stadens vision.

Vision och strategier för Centrala Älvstaden har tre åtgärder som överlappar med näringslivsstrategiska programmet när det gäller kompetensförsörjning och attraktivitet. Det rör sig om att locka kompetens genom att erbjuda spännande stads- och boendemiljö

och intressant kulturliv. Förstärka Göteborgs identitet genom att arbeta för en modern, grön sjöfart. Skapa en stadsmiljö som väcker internationell uppmärksamhet och använda Älvstaden för att stärka bilden av Göteborg och Västsverige.

Det finns två regionala styrande dokument som starkt kopplar till näringslivsstrategiska programmet. Det är förslaget till Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 och GR:s Hållbar tillväxt - mål och strategier med fokus på regional struktur. Det sistnämnda har varit ett av underlagen när programmet togs fram. Även den nuvarande regionala utvecklingsstrategin har haft en viss påverkan på programmets innehåll.

Intentionen är att programmet revideras vart fjärde år och den första planeras ske 2023. Nästa programperiod blir då 2024–2035.

BRG har ett övergripande samordningsansvar för programmets genomförande. Det innebär att bolaget, i samråd med berörda nämnder och styrelser, ska säkerställa att handlingsplaner tas fram och genomförs inom de sex strategiska utvecklingsområdena. Inom respektive utvecklingsområde finns angivet vilka nämnder och styrelser som har delansvar. Programmet operationaliseras genom handlingsplaner som anger aktiviteter och olika insatser. Nuvarande handlingsplan är inte beslutad i kommunfullmäktige utan varje styrelse och nämnd har beslutat om sina egna insatser i den gemensamma handlingsplanen. Styrelsen i BRG har antagit handlingsplanen i dess helhet.

BRG och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildnings tog 2017 gemensamt fram Kompetensförsörjningsplan - För bättre jobbmatchning och ökad sysselsättning. Planen var ett resultat av fullmäktiges budget för 2017 som angav att de båda parterna skulle stärka sin samverkan i syfte att öka sysselsättningen och förbättra jobbmatchningen. Planen ingår nu i ovan nämnda handlingsplan.

BRG ansvarar för uppföljning av handlingsplanerna och redovisar programmets måluppfyllelse till kommunfullmäktige i samband med programmets revidering 2023. En årlig uppföljning av programmet redovisas i bolagets verksamhetsberättelse. Respektive nämnd/styrelse som har delansvar redovisar årligen resultatet av handlingsplanernas arbete inom respektive strategiskt område till BRG, som koordinerar och sammanställer uppföljningen.

14.1.2 Koppling till stadens budget

Programmets viljeinriktningar återfinns i stadens budget. Programmet bidrar till två av fullmäktiges övergripande mål:

- Göteborg är en attraktiv storstad där alla ges chansen att forma sina liv och ingen lämnas utanför.
 - Göteborg präglas av en god samverkan mellan stad, akademi, civilsamhälle och näringsliv.
- Göteborg är en storstad med stabil ekonomi och hög tillväxt.
 - Göteborg har ett attraktivt och innovativt näringsliv i internationell toppklass.

14.1.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Framtidens kompetensförsörjning är den utmaning som näringslivet framhåller som den största utmaningen och kopplat till det är bostadsbristen. En tydligare bild av Göteborgs attraktivitet betonas som viktigt. Dit hör också utbildning och fortbildning som motsvarar näringslivets kompetensbehov.

Samtidigt som kompetensbehovet är stort står många göteborgare utanför arbetsmarknaden. Många av dem är utrikes födda vilket bidrar till polariseringen i samhället.

Programmets övergripande mål är att skapa förutsättningar för minst 120 tusen nya jobb till 2035. Med mål för samhällsplaneringen, företagsklimat och innovationskraft samt kompetensförsörjning och attraktionskraft ska näringslivet utvecklas. Programmet riktar in sig på ett starkt näringsliv med framgångsrika företag som en förutsättning för både stadens och regionens utveckling. Fortsatta satsningar på forskning, utveckling och innovation ses som väsentliga för att stärka näringslivets förutsättningar för innovation.

14.1.4 Programmets nytta och efterlevnad

Effekterna av programmet kommer att följas upp först vid det första uppföljningstillfället 2022. Programmet har tagits fram inom ramen för en bred samverkan, inte bara inom staden med berörda förvaltningar och bolag, utan också i nära samarbete med regionkommunerna, näringslivets organisationer, akademi, olika intresseorganisationer med flera. Att programmet är framtaget i en dialogprocess, där berörda varit delaktiga i att fånga in stadens utmaningar med betydelse för att utveckla näringslivet i Göteborg och regionen, innebär att programmet har fått bred förankring.

Programmet pekar ut ett antal delansvariga nämnder och styrelser i staden, som i nära samarbete med BRG har tagit fram handlingsplanen för programmets genomförande. Planen bygger på att samtliga åtgärder ska utgå från verksamheternas ordinarie verksamhetsplanering och inom nämnds och styrelses budgetram. Genom det kan alla bidra på ett mer fokuserat och strukturerat sätt till utvecklingen av stadens näringslivsförutsättningar.

Vid framtagande av programmet genomfördes en omfattande kartläggning och analys av överlappningar, beroenden och synergier med mål i andra styrande program i staden. Detta redovisas i det näringslivsstrategiska programmet. I programmet konstateras att det sammantaget finns många mål och att det därmed finns risk för målkonflikter. Dessa potentiella målkonflikter avses att bedömas, prioriteras och hanteras i det efterföljande arbetet med att ta fram handlingsplaner inom respektive strategiskt utvecklingsområde.

14.1.5 Jämförelse med omvärlden

Näringslivsprogram som har fokus på vilken slags näringslivsstruktur en kommun ska ha i framtiden finns i de flesta kommuner. Program med fokus på kommunens arbete och hur organisationen ska uppfattas, och därmed företagsklimatet, är inte lika vanliga.

Näringslivsstrategiska program, eller styrdokument med motsvarande roll, har tagits fram i bland annat Stockholm och Malmö.

14.2 Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling 2018–2030

Programmet antogs av kommunfullmäktige februari 2018 och gäller för samtliga nämnder och styrelser. Programmet syftar till att uppnå hållbar tillväxt och en ökad livskvalitet för alla invånare i staden. Målet är att fördubbla turismen. Stadens nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag anses ha en viktig roll i att ta tillvara och uppmuntra ambitioner och kreativitet bland aktörer som vill utvecklas.

14.2.1 Programmet styrmiljö och styrfilosofi

Strategierna som beskrivs i programmet berör flera av stadens verksamheter som en del i deras ordinarie uppdrag. Var och en av dem har ett ansvar att löpande beakta programmets strategier i sina respektive planer och strategier. Arbetet stäms regelbundet av och följs upp av Göteborg & Co AB (Göteborg & Co) med berörda nämnder och styrelser.

Inom respektive strategi finns områden som behöver konkretiseras. Göteborg & Co har huvudansvaret för att initiera och leda arbete med att utarbeta handlingsplaner i nära samverkan med berörda nämnder och styrelser. Arbetet med att formulera handlingsplaner har tagit tid, och en organisation var på plats först årsskiftet 2019/2020.

Göteborg & Co samordnar och ansvarar också för uppföljningen av indikatorerna och effekterna som anges under rubriken ”Vision och målbild” ovan. Uppföljningen sker med olika intervall. De kvantitativa målen följs upp årligen medan de kvalitativa målen följs upp i den stora attitydundersökning som görs var tredje år.

Programmets ambitioner och strategier tar sin utgångspunkt i besöksnäringens samlade vision och långsiktiga målbild - 2030 har turismen till Destinationen Göteborg fördubblats. Pandemin har under 2020 inneburit en betydande nedgång i besöksnäringen lokalt, nationellt och internationellt. Det får sannolikt effekt på möjligheten att nå den långsiktiga målbilden 2030. För att följa upp målbilden och mäta effekter har konkreta indikatorer tagits fram.

Programmet överlappar med näringslivsstrategiska programmet och har även koppling till kulturprogrammet.

14.2.2 Koppling till stadens budget

Programmets viljeinriktningar återfinns i stadens budget. Programmet bidrar till två av fullmäktiges övergripande mål.

- Fler upptäcker och besöker Göteborg.
- Antalet gästnätter i Göteborg har ökat

14.2.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Göteborg & Co tog fram programmet i en bred dialogprocess med representanter från stadens verksamheter samt från besöksnäringens företag. Programmets mål och strategier bedöms möta stadens och branschens utmaningar väl.

14.2.4 Programmets nytta och efterlevnad

Den första utvärderingen av programmet redovisades 2019-12-16 i styrelsen för Göteborg & Co. Bolaget konstaterade att besöksnäringens målbild är ambitiös samt att ett flertal faktorer i omvärlden påverkar möjligheten att nå programmets målbild och strategier men finner att det i dagsläget är för tidigt att göra en saklig, trovärdig och vederhäftig bedömning av, och som konsekvens härav, eventuell revidering av programmet och dess målbild.

Det har som nämnts tagit tid för Göteborg & Co att få en organisation på plats för att starta arbetet med handlingsplaner.

I uppföljningen av programmet som gjordes 2019 konstaterade styrelsen att programmets målbild är ambitiöst och att utveckling mot målet i vissa fall kräver åtgärder som staden inte har rådighet över.

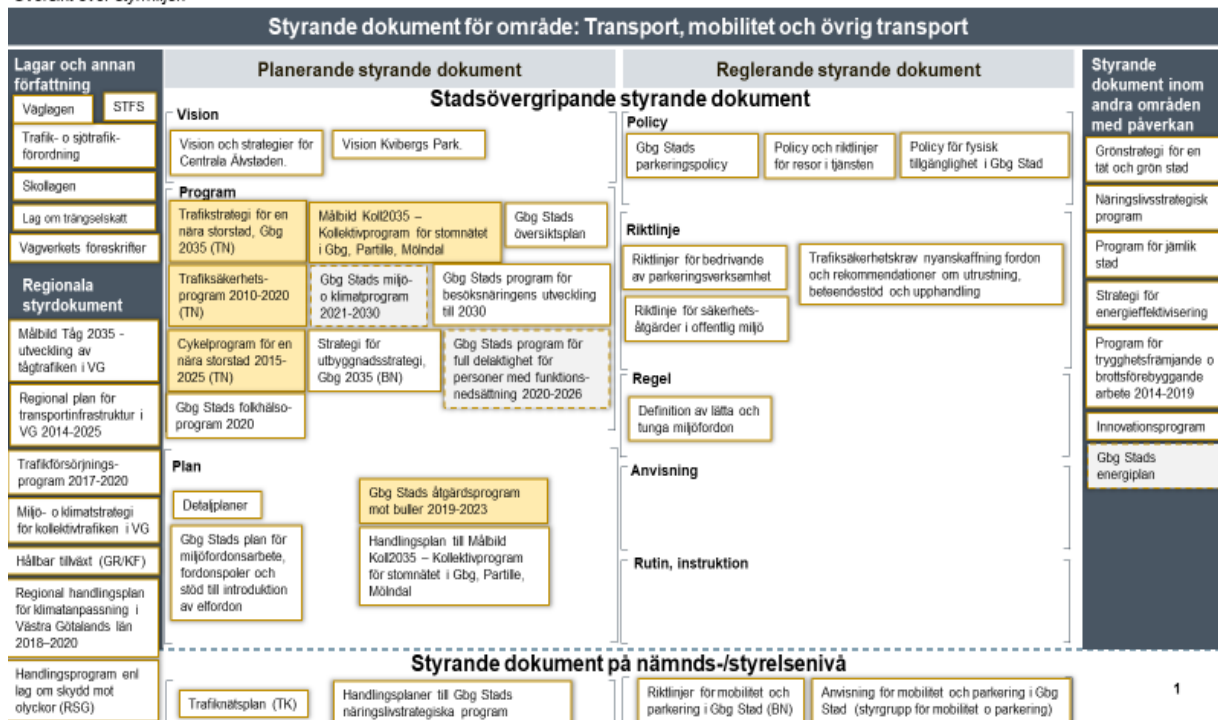
14.2.5 Jämförelse med omvärlden

Målbilden i Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling är att fördubbla turismen fram till 2030. Stockholms stad har sedan 2016 ett program för evenemang som, i likhet med besöksnäringens programmet i Göteborg, syftar till att öka stadens attraktionskraft och skapa ett samhälle av hög kvalitet. Däremot anges inte ett lika explicit mål.

15 Trafik, mobilitet och övriga transporter

Staden har många och breda uppdrag som rör trafik, mobilitet och transporter och dess infrastruktur. Det handlar exempelvis om trafikplanering, trafiksäkerhet, väghållning, kollektivtrafik, färdtjänst och skolskjuts samt omfattande infrastrukturprojekt. Godstransporter sker idag både på väg, räls och som sjöfart eller flyg.

Staden har flera styrande dokument som tills sitt innehåll motsvarar program. Nedanstående styrmiljöbild gäller därför för samtliga program inom detta område.

Figur 21: Styrmiljön för området trafik, mobilitet och övrig transport

Det finns flera lagar och förordningar som reglerar området, exempelvis handlar trafikreglering, dispenser och tillstånd enligt trafiklagstiftningen. Lagstiftningen har gett kommuner rätt att besluta om lokala trafikföreskrifter. Alla kommuners lokala trafikföreskrifter finns på Svensk trafikföreskriftssamling.

15.1 Trafikstrategi för en nära storstad – Göteborg 2035

Det finns ingen lagstiftning som anger att kommuner ska besluta om en trafikstrategi eller motsvarande.

Trafiknämnden antog strategin den 6 februari 2014. Kommunstyrelsen beslutade i juni 2011 att ge trafiknämnden i uppdrag att ta fram en trafikstrategi för ett hållbart Göteborg. Strategins syfte skulle vara att ge de samhällsutvecklande aktörerna i Göteborg en plattform för samverkan kring trafiken och ett instrument för kommunen att välja goda och resurseffektiva insatser för att integrera trafiken i stadsutvecklingen. Strategin skulle också ge underlag till framtida exploateringsbeslut och dessutom leda till att Göteborg Stad än bättre kan medverka i andra samhällsutvecklande aktörers planeringsprocesser. I strategin finns också en sammanfattning av parkeringspolicyn.

15.1.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Trafikstrategin togs fram parallellt med strategi för utbyggnadsplanering och grönstrategi vilket avspeglas i utformningen av strategierna. Strategin utgår i likhet med dessa från översiktsplanen som antogs 2009.

Trafikstrategin fokuserar på tre områden – resor, stadsrum och godstransporter. De anses ha stor betydelse för att Göteborg ska nå uppsatta mål och skapa livskvalitet, konkurrenskraft och en hållbar utveckling. Måluppfyllelse angavs vid beslutstillfället bara kunna uppnås genom en fortsatt nära samverkan mellan alla samhällsbyggande nämnder och nyckelaktörer utanför Göteborgs Stad. Effektmålen skulle följas upp för att säkerställa att åtgärder leder i riktning mot målen. Strategin skulle sedan utvecklas för specifika områden och konkretiseras i handlingsplaner och investeringsplaner, ett av dem är cykelprogrammet. Utifrån trafikstrategin utformades ett cykelprogram som beslutades av trafiknämnden. Kommunfullmäktige gav i budget 2016 trafiknämnden i uppdrag att ta fram ett gångfartsprogram. Ett förslag utarbetades och fotgångsprogrammet remitterades. Programmets innehåll motsvarade främst ett reglerande styrande dokument och ett kunskapsunderlag. Det fokuserade omfattande på vilka grundprinciper som skulle gälla för planeringen. I samråd med trafikkontorets styrgrupp och stadsledningskontoret valde man att inte gå vidare med programformen. Istället har förslaget blivit ett vägledande kunskapsdokument; Gångvänligt Göteborg som stöd för stadens medarbetare. Trafiknämnden beslöt 28 maj 2020 att föreslå kommunfullmäktige att förklara uppdraget att ta fram ett gångfartsprogram för fullgjort. Trafikkontoret fortsätter att undersöka vilka former av styrande dokument som är mest ändamålsenlig för området.

15.2 Koppling till stadens budget

I fullmäktiges budget finns ett övergripande verksamhetsmål som gäller för området och som några indikatorer är kopplade till. Detta mål tillhör det övergripande målet ”Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro”.

- Göteborg är en stad med hållbar mobilitet och god framkomlighet

Målet är också riktad till trafiknämnden tillsammans med målet:

- Staden ska nå målsättningarna i Koll 2035.

För bolagsklustret Göteborgs Stads kollektivtrafik AB har fullmäktige satt målet:

- Kollektivtrafikens andel som transportmedel har ökat.

15.2.1 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Strategin har tre huvudmål – Ett lättillgängligt regioncentrum, attraktiva stadsmiljöer och Nordens logistikcentrum. Den utgår från Göteborgs roll som centrum och motor för hela regionen, i enlighet med GR:s Hållbar tillväxt. Trafikstrategins inriktning mot att fler resor ska ske till fots, med cykel och med kollektivtrafik är viktiga förutsättningar för att klara klimatförändringarna.

15.2.2 Programmets nytta och efterlevnad

Trafikstrategin har fungerat som en vägledning för trafiknämndens uppdrag och verksamhetsansvar.

Ibland lyfts argumentet att det är svårare att få gehör för strategins målsättningar eftersom den inte är antogs av kommunfullmäktige. En större orsak är sannolikt de mållkonflikter som finns inom stadsutvecklingen. Kommunfullmäktige gav 2018 trafiknämnden i uppdrag att återkomma med utvärdering och analys av målbilden för stadens trafikstrategi. Trafikkontoret har gjort en utvärdering som för nuvarande ligger bordlagd i trafiknämnden

15.2.3 Jämförelse med omvärlden

Malmö stad har sedan tidigare flera specifika program för området. För att ta ett större helhetsgrepp och möta nya utmaningar så antog Malmö stads kommunfullmäktige i mars 2016 en trafik- och mobilitetsplan. Syftet var att fastställa en plan med strategier för hållbar stadsutveckling inom Malmö stad som samlar, tydliggör, konkretiserar och vidareutvecklar de trafikrelaterade mål som finns i Översiktsplanen, Trafikmiljöprogrammet och övriga strategiska program och strategier som beslutats innan denna plan. I planen finns en målbild med alla trafikslag och som har bäring på social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Stockholms stad har sedan 2013-01-28 en Framkomlighetsstrategi för Stockholms stad. Hur staden ska växa beskrivs i översiktsplanen, Promenadstaden. Framkomlighetsstrategi ska styra mot målen i Vision 2030. Strategin gäller för hela Stockholms stad, men bara för stadens egna vägar och gator. Strategin konkretiseras i underliggande planer, exempelvis cykelplan, gångplan, godstransportsplan, stomnätsplan.

15.3 Cykelprogram för nära storstad 2015–2025

Det finns ingen lagstiftning som anger att kommuner ska besluta om ett cykelprogram eller motsvarande.

Trafiknämnden antog cykelprogrammet den 26 mars 2015. Trafiknämnden hade gett trafikkontoret i uppdrag att uppdatera och modernisera Göteborgs Cykelprogram från 1999. Beslutet föregicks av en remittering till 100 remissinstanser. Programmet syfte var att lyfta fram cykelns roll i stadens trafiksystem och förändra synen på cykelns roll i trafiken för att möta cyklisternas behov. Även om det inte är angivet vilka nämnder och styrelser som ska genomföra programmet, förutom nämnden själv, riktar sig programmet till de planerande och byggande aktörerna. Programmet tidshorisont skulle sammanfalla med den planerade byggtiden för stora projekt inom det Västsvenska paketet och andra stadsbyggnadsprojekt.

15.3.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Programmet är en fördjupning och konkretisering av trafikstrategin som är vägledande för hur hela trafiksystemet och gaturummet i Göteborg ska utvecklas för att nå uppsatta mål. Cykelprogrammet beskriver i sin tur hur cyklingens attraktivitet ska öka och bli ett konkurrenskraftigt färdmedel. Ledorden för cykelprogrammet är att det ska vara snabbt, enkelt och säkert att cykla. Målet är att tredubbla cykelresorna till år 2025 och visionen är att Göteborg upplevs som en attraktiv cykelstad.

Hur visionen och målen ska uppnås konkretiseras i fyra åtgärdsområden: infrastruktur, drift och underhåll, stöd och tjänster samt kommunikation. Inom vart och ett av åtgärdsområdena presenteras planeringsprinciper eller inriktningar, samt aktiviteter för det framtida arbetet.

Cykelprogrammet är till stor del ett underlag för planering av trafikkontorets verksamheter och budget, men det finns också delar där andra än trafikkontoret behöver agera. Utifrån cykelprogrammet var avsikten att ta fram mer detaljerade riktlinjer och handlingsplaner. Exempelvis en utbyggnadsplan som ligger till grund för långsiktiga och årliga investeringsplaner som nämnden fattar beslut om.

Cykelprogrammet beskriver också principer och prioriteringar för genomförandet och poängterar vikten av samverkan med många olika aktörer.

Cykelprogrammet och trafiksäkerhetsprogrammet är underliggande program till trafikstrategin. Dessa underliggande program konkretiseras sedan i olika planer. De underliggande programmen är till sitt innehåll en mix av kunskapsunderlag och planerande samt reglerande styrande dokument.

Hade cykelprogrammet tagits fram idag hade det sannolikt inte blivit dokumenttypen program som varit mest ändamålsenligt.

15.3.2 Koppling till stadens budget

I fullmäktiges budget anges cykel som en specifik indikator för att mäta färdmedelsfördelning för alla resor i Göteborg, andel (%). Dessa indikatorer tillhör övergripande verksamhetsmålet Göteborg är en stad med hållbar mobilitet och god framkomlighet.

15.3.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Enligt trafikstrategin är cykel en viktig del i ett hållbart och effektivt transportsystem i en växande och mer tätstad. Satsningar som leder till att fler cyklar är ofta samhällsekonomiskt lönsamma och kan ge en vinst till samhället genom förbättrad folkhälsa och minskad miljö- och klimatpåverkan. Fler som cyklar innebär även att kapacitet i kollektivtrafiken frigörs. Dessutom är cykeln ett billigt färdssätt ur ett hushållsekonomiskt perspektiv.

15.3.4 Programmets nytta och efterlevnad

Ambitionerna i programmet är mycket höga för att kunna klara målsättningarna fram till 2025.

Det är fler nämnder och styrelser som hanterar cykel frågor och behöver vara delaktiga i genomförandet av programmet. Kommunfullmäktige gav i juni trafikinämnden följande uppdrag; att ihop med byggnadsnämnden, park- och naturnämnden, fastighetsnämnden, Framtidskoncernen samt andra berörda nämnder och bolag att strategiskt samordna det praktiska arbetet med cykelrelaterade frågor med utgångspunkt i ”Cykelprogram för en nära storstad”. Uppdraget ska inte tolkas som ett direktiv rörande nämndernas prioriteringar i

övrigt, utan ska ses som ett samordningsuppdrag för att uppnå högre effektivitet. Återrapportering av hur nämnder och bolag arbetar med cykelprogrammet ska ske inom ordinarie uppföljning med start 2020.

15.3.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholm stad har en cykelplan som omfattar en rad åtgärder för att anlägga cykelbanor, underlätta cykelpendlingen, bygga fler cykelparkeringar, ändra prioriteringen av trafiksignaler och förbättra drift och underhåll. Cykelplanen är antagen av fullmäktige och dokumentet är en del i Framkomlighetsstrategin. Framkomlighetsstrategin fastslår att en större andel resor ska ske med kollektivtrafik, cykel eller till fots. Cykelplanen identifierar vilka insatser som kan ge en ökning av andelen cyklister och vilka åtgärder som är optimalt för cykeltrafiken. Innan cykelplanen antogs Strategi för ökad cykling i Stockholms stad vars syfte var att styra stadens interna arbete med cykelfrämjande åtgärder.

Region Stockholm har inrättat ett regionalt cykelkansli för att möjliggöra en ökad cykling i hela länet. Sedan 2014 finns en regional cykelplan för Stockholm. Den togs fram av länets kommuner tillsammans med Stockholms läns landsting, Länsstyrelsen i Stockholms län och Trafikverket. Det huvudsakliga syftet med den regionala cykelplanen är att förbättra möjligheterna för cykelpendling i Stockholms län. Sedan hösten 2019 pågår ett arbete med att revidera den regionala cykelplanen tillsammans med länets kommuner och Trafikverket.

I Malmö stads Trafik- och mobilitetsplan anges målet 30 % andel cykelresor år 2030. Malmö har haft ett cykelprogram för perioden 2012–2019, vars innehåll främst är ett kunskapsunderlag med bland annat resultat från undersökningar och genomförda åtgärder. Det har också gjorts cykelbokslut ett antal år för att samla kunskap om utvecklingen.

Även Region Skåne har en Cykelstrategi för Skåne som tagits fram i samråd med de skånska kommunerna, Trafikverket Region Syd och delar av näringslivet och civilsamhället.

15.4 Trafiksäkerhetsprogram 2010–2020

Det finns ingen lagstiftning som anger att kommuner ska besluta om ett trafiksäkerhetsprogram eller motsvarande.

Trafiknämnden antog programmet i december 2009. Syfte med programmet är att ge beslutsfattande politiker, tjänstepersoner och samverkande aktörer god ledning i trafiksäkerhetsarbetets mål och inriktning både på kort och lång sikt. Syftet är även att utgöra plattformen för trafikkontorets systematiska och målstyrda arbete för att ytterligare flyttar fram stadens position som föregångare på trafiksäkerhetsområdet.

15.4.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Utifrån programmets strategier och övergripande mål formuleras ett antal indikatorer och åtgärdsnära mål som ska ligga till grund för utveckling av trafiksäkerhetsarbetet med sikte på år 2020. Indikatorerna ska spegla olika sätt att använda trafiksystemet och väljs utifrån

att det finns en potential till förbättrad trafiksäkerhet i dem. För att mäta förändring sätts flera åtgärdsnära mål för varje indikatorer.

Kopplat till trafikkontorets årliga verksamhetsplaner så ska handlingsplaner tas fram med konkreta åtgärder, såväl nya kreativa lösningar som väl beprövade åtgärder. Det finns en teknisk handbok som stöd. Uppföljning av åtgärder och deras effekt ses som nyckeln till framgång. I samband med utvärderingen av de åtgärdsnära målen prövas och utvecklas också tillämpningen av strategierna.

15.4.2 Koppling till stadens budget

Trafikstrategin har koppling nämndspecifika målet – Staden ska nå målsättningarna i Koll 2035.

I fullmäktiges budget har trafikinämnden fått i uppdrag att arbeta för ökad säkerhet för oskyddade trafikanter, i synnerhet vid skolor, förskolor, olycksdrabbade gång- och cykelstråk samt vid gatuarbeten.

15.4.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Med den nya teknikutvecklingen och satsningar på nya mobilitetslösningar för att öka trafiksäkerheten är samhällsekonomiskt lönsamt.

15.4.4 Programmets nytta och efterlevnad

Programmet innehåller mål och strategier för att få färre antal omkomna och allvarligt skadade. Genomförandet av programmet ska leda till att färre än 75 skadas i trafiken år 2020, trots att många fler människor kommer att röra sig i staden. Men fortfarande är det alltför många som skadas och omkommer i Göteborgstrafiken.

En trafiksäkerhetsrevision har genomförts, en metod för att utvärdera och förbättra kommuners trafiksäkerhetsarbete där ISO 39001 är integrerad. Revisionen visade att staden är generellt bra på mål, riktlinjer och krav, men det finns brister i uppföljning, analys och förbättringar. Systematisk erfarenhetsåterkoppling och resultatåterföring behövs i större utsträckning.

Exempel på programmets positiva effekt är att mer än 75 % av stadens huvudnät för cyklister är trafikseparerat eller hastighetssäkrat och det finns cirka 1400 hastighetssäkrade cykelöverfarter/passager och cirkulationsplatser. Det finns trafiksäkerhetskrav vid tjänsteresor i stadens resepolicy och krav vid nyanskaffning av fordon. Serviceresor ställer trafiksäkerhetskrav för fordon och transporter.

En svaghet i programmet är att fotgängare i fallolyckor inte är inkluderade i trafiksäkerhetsprogrammet. Genomförandet av hastighetsplanen är vilande i väntan på nationellt beslut om bashastighet i tätort.

Stadsrevisionen har påtalat att trafikinämndens styrning och kontroll av trafiksäkerheten inte är tillräcklig. Det är även svårt att bedöma om de trafiksäkerhetsåtgärder som genomförs är ändamålsenliga.

15.4.5 Jämförelse med omvärlden

Trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad innehåller inriktning, mål och åtgärder för 2010–2020. Åtgärder ska årligen konkretiseras och presenteras i särskilda handlingsplaner. I sådana planer kan åtgärder, volymer och kostnader, liksom förväntade effekter på antal dödade och svårt skadade beskrivas.

Malmö stads har antagit Trafiksäkerhetsstrategi 2015–2020. Strategin innehåller mål, fem prioriterade insatsområden samt konkreta åtgärder. Under varje insatsområde ligger flera aktiviteter och konkreta åtgärder.

15.5 Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stornätet i Göteborg, Mölndal och Partille

Det finns ingen lagstiftning som anger att staden ska besluta om ett kollektivtrafikprogram eller motsvarande. I länet är det västra Götalandsregionen som är huvudman för kollektivtrafiken. Trafikförsörjningsprogrammet är Västra Götalandsregionens övergripande styrdokument för kollektivtrafikens utveckling. Programmet ska enligt kollektivtrafiklagen finnas i varje län. Syftet är att peka ut den strategiska inriktningen för kollektivtrafikens utveckling. Programmet revideras vart fjärde år.

Respektive kommunfullmäktige och regionfullmäktige har tagit likalydande beslut. Stadens fullmäktige antog kollektivtrafikprogrammet i mars 2018.

Kollektivtrafiken är en bärande del av en enklare vardag för fler och en förutsättning för en hållbar stads- och regionutveckling. Stornätet, pulsådern i kollektivtrafiksystemet, binder samman storstadsområdet och kopplar det till resten av regionen. Därför har Västra Götalandsregionen, Västtrafik, Göteborgs Stad, Mölndals stad och Partille kommun tagit fram en gemensam målbild för hur stadstrafikens stornät behöver utvecklas fram till 2035. Målbilden utgör ett underlag till nuvarande och kommande revideringar av trafikförsörjningsprogrammet för Västra Götalandsregionen. Den är en konkretisering av kollektivtrafikutvecklingen i kommunernas översiktsplaner, bostadsförsörjningsprogram, utbyggnadsplaner och trafikstrategier. Målbilden är en vidareutveckling av Kollektivtrafikprogrammet K2020.

15.5.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Vid antagandet av programmet hemställde kommunfullmäktige åt parterna att ta fram en plan och prioritering, med hänsyn till ekonomiska och andra förutsättningar, för genomförande av Målbild Koll2035 samt att verka för dess möjliggörande. Den 10 september antog kommunfullmäktige Handlingsplan 2020–2024 för att nå Målbild Koll2035. Det fortsatta arbetet med Målbild Koll2035 styrs genom denna handlingsplan. Handlingsplanen redovisar de investeringar och utredningar som är prioriterade under tidsperioden 2020–2024.

15.5.2 Koppling till stadens budget

Effekterna av programmet bidrar till fullmäktiges budgetmål ”Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro” och till övergripande verksamhetsmål ”Göteborg är en stad med hållbar mobilitet och god framkomlighet”. Målet är också riktad till trafiknämnden tillsammans med målet:

- Staden ska nå målsättningarna i Koll 2035.

För bolagsklustret Göteborgs Stads kollektivtrafik AB har fullmäktige satt målet:

- Kollektivtrafikens andel som transportmedel har ökat.

15.5.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Programmet har stor betydelse för stadens och näringslivets kompetensförsörjning och för invånarens tillgång till en större arbetsmarknad och möjlighet till egen försörjning. En överflyttning från biltrafik till kollektivtrafik bidrar till bättre luftkvalitet och har betydelse för klimatförändringarna. För att avlasta de centrala delarna av staden och samtidigt förkorta residerna mellan platser utanför innerstaden kompletteras dagens radiella stråk med två ringar.

Den genomförda sociala konsekvensanalysen visar att målbilden ger sociala nyttor genom att metrobusnätet skapar kopplingar mellan platser och områden som tidigare saknats. Det skapar nya sociala samband i staden och en mer jämlik tillgång till arbete, bostad, service och utbildning samt stödjer stadsutvecklingen i stråken mellan utpekade platser.

15.5.4 Programmets nytta och efterlevnad

Programmet har gällt i två år vilket är för kort tid för att utläsa dess effekter. Genomförandet av programmet är av stor vikt för staden. Stomnätet behöver utvecklas för att stödja en hållbar region- och stadsutveckling, underlätta ett enkelt vardagsliv, och öka andelen resor med kollektivtrafik, gång och cykel.

15.5.5 Jämförelse med omvärlden

Arbete pågår med att ta fram en kollektivtrafikplan för kollektivtrafikens utveckling på lång sikt i Stockholms län. Kollektivtrafikplanen kommer att visa hur kollektivtrafiken i länet bör planeras för att nå målen i den regionala utvecklingsplanen (RUF) och trafikförsörjningsprogrammet. Arbetet med att ta fram den nya kollektivtrafikplanen pågår 2018–2021. Huvudman för kollektivtrafiken är Region Stockholm.

Huvudman för kollektivtrafiken är Region Skåne. I Trafikförsörjningsprogram för Skåne 2030 beskrivs mål och utveckling för både den samhällsfinansierade och kommersiella kollektivtrafiken.

15.6 Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019–2023

Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019–2023 antogs av kommunfullmäktige 4 oktober 2018. Det är ett lagstadgat program som gäller för berörda nämnder och styrelser, främst miljö-och klimatnämnden, trafiknämnden, park-och naturnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, byggnadsnämnden och fastighetsnämnden. Programmet syftar till att reducera effekterna av trafikbuller från väg-och spårtrafik.

15.6.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Göteborgs Stad är skyldig att ha en aktuell bullerkartläggning samt ett åtgärdsprogram för att minska omgivningsbullrets negativa effekter på människors hälsa enligt Förordning (SFS 2004:675) om omgivningsbuller.

Utöver det som ska göras enligt åtgärdsprogram mot buller finns i Göteborgs Stads handlingsplan för miljön flera åtgärder som kommer minska bullret från trafiken. Åtgärdsprogrammet mot buller är i sin utformning egentligen en plan enligt stadens nomenklatur för styrande dokument då dokumentet innehåller åtgärder som ska genomföras under programperioden fördelat på nämnder. Dokumentet benämns som program på grund av lagkrav.

Göteborgs Stad har tagit fram tre strategiska dokument¹⁵ för stadsutveckling fram till år 2035. Dessa dokument påverkar och tangerar mål och åtgärder som finns för omgivningsbuller.

Miljö-och klimatnämnden är lokal tillsynsmyndighet och ansvarar för uppföljning och utvärdering. Uppföljningen görs årligen i den mån det är praktiskt genomförbart att samordna med miljömålsuppföljningen av delmålet God ljudmiljö. Det ska även göras en utvärdering för hela programperioden som ska föregå nästa revidering av programmet.

15.6.2 Koppling till stadens budget

Effekterna av programmet bidrar till fullmäktiges budgetmål Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro.

15.6.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Göteborgs Stad står för en växande stad som står inför en stor expansion med ambitionen om att förtätas. Det pågår och planeras för en mängd byggprojekt som kommer leda till att många vägar och trafik kommer behöva läggas om. Det är ett arbete som kommer skapa mycket buller och det innebär att arbetet med skyddsåtgärder mot trafikbuller kommer att försvåras de kommande åren. När Göteborgs Stad växer och förtätas i så stor omfattning är det viktigt att stadens goda ljudmiljöer skyddas.

¹⁵ Utbyggnadsplanering, trafikstrategi och grönstrategi

God ljudmiljö är också i hög grad en fråga om hälsa och välbefinnande. Konstaterade samband mellan buller och nedsatt prestationsförmåga och ökad risk för sjukdom innebär konsekvenser för såväl individen som drabbas men även samhället i stort genom samhällsekonomiska kostnader.

15.6.4 Programmets nytta och efterlevnad

Göteborgs bullerproblematik kan inte enbart lösas av Göteborgs Stad. Det finns åtgärder som påverkar uppkomsten av buller men som staden inte har rådighet över. Därför behöver staden samverka med olika aktörer.

Det finns målkonflikt mellan förordningen för omgivningsbuller för god ljudmiljö inomhus och utomhus och ambitionen att förtäta Göteborgs Stad genom att bygga bostäder centralt och nära god kollektivtrafik för att uppnå målet om hållbart resande. På sikt bör däremot en tätare stad generera i färre biltransporter samt lägre hastigheter i transportsystemet vilket i sig minskar trafikbullernivåerna.

15.6.5 Jämförelse med omvärlden

I förordningen om omgivningsbuller ställs krav på att Trafikverket och kommuner med mer än 100 000 invånare ska kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram vart femte år.

16 Bebyggelse och bostad

Fysisk planering handlar om hur mark och vattenområden bör användas, var bebyggelse och infrastruktur ska ligga och hur den bör vara utformad. Kommunen har ett bostadsförsörjningsansvar och ska skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder. Göteborgs Stad är en stor markägare men även fastighetsutvecklare/exploatör. Kommunen bygger, äger och hyr in lokaler för stadens verksamheters egna behov och bostäder inom allmännyttan.

Plan- och bygglagen styr kommunernas fysiska planering. Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska olika samhällsintressen vägas mot varandra i en öppen och demokratisk process samtidigt som enskildas rättigheter ska beaktas. När kommunen upprättar eller ändrar en översiktsplan ska man samråda med bland andra länsstyrelsen, regionala organ och grannkommuner. Kommunmedborgarna ska också ges chansen att säga sin mening. Samrådet ska dokumenteras i en samrådsredogörelse. Efter samrådet görs de ändringar kommunen anser befogade. Sedan ska kommunen låta det slutliga förslaget granskas.

I miljöbalken regleras den nationella havsplaneringen. Det är enbart områdesbestämmelser och detaljplan som är juridiskt bindande dokument, medan regionplan och översiktsplan kan ses som den övergripande inriktningen för kommunen under en längre tidsperiod och vara ledande i framtagande av detaljplan och vid lovgivning. Plan- och bygglagen säger att ett område som planeras eller bebyggs måste vara lämpligt för det som området ska användas till, med tanke på människors hälsa och risken för olyckor. Bebyggelsen ska hålla länge, även i ett förändrat klimat.

16.1 Översiktsplan för Göteborgs Stad

Det finns olika typer av kommunala fysiska planer: översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser. Översiktsplanen ska täcka hela kommunens yta och hållas aktuell. Översiktsplanen vägleder detaljplanering och bygglov men är inte bindande.

Översiktsplanen ska hållas aktuell. Senast två år efter ett ordinarie val, med början efter valet 2022, ska kommunen ha tagit fram en planeringsstrategi där kommunen bland annat redogöra för planens aktualitet, men också hur kommunen tänker fortsätta arbeta med översiktsplaneringen. Istället för en planeringsstrategi kan kommunen anta en ny översiktsplan. Ett sätt att hålla planen aktuell är att ändra den för ett delområde där planeringsbehoven är störst, eller göra ett tillägg för en fråga som saknas eller inte är tillräckligt behandlad. På så sätt hålls planen aktuell genom en rullande planeringsprocess, där uppföljningen av hur väl den håller leder till successiva ändringar.

Översiktsplan för Göteborg antogs av kommunfullmäktige 2009-02-26. Översiktsplanen är stadens långsiktiga vision om hur stadens mark- och vattenområden ska användas och om hur bebyggelsen ska utvecklas. Den fungerar som en samlad framtidsbild och är ett verktyg för att sätta enskilda beslut i ett större perspektiv. Så blir det tydligt att varje beslut som fattas inom stadsutveckling också måste fungera på lång sikt. Just nu pågår arbetet med en ny översiktsplan.

Nuvarande översiktsplan ligger till grund för Strategi för Utbyggnadsplanering, Grönstrategi för en tät och grön stad – Göteborg 2035 och Trafikstrategi för en nära stad – Göteborg 2035. För översiktsplanen görs ingen fördjupning eftersom nuvarande översiktsplan kommer att ersättas av en ny och då innehållet i en översiktsplan är starkt lagstyrd.

I kommande styrmiljöbild visas den styrmiljö som översiktsplan, strategi för utbyggnadsplanering, grönstrategin och program för miljöanpassat byggande verkar i.

Figur 22: Styrmiljö för område bebyggelse och bostad

16.2 Strategi för Utbyggnadsplanering – Göteborg 2035

Byggnadsnämnden fattade den 11 februari 2014 beslut om Strategi för utbyggnadsplanering, Göteborg 2035. Strategin för utbyggnadsplanering har tre huvudsakliga syften: att tydligt visa hur staden vill utvecklas, att ge berörda nämnder underlag för prioriteringar i planarbeten och i kommuners investeringar, samt att trygga stadens bostadsförsörjning.

Strategin gäller för samhällsbyggande förvaltningarna inom staden och flera kommunala bolag som påverkar utfallet av intentionerna i utbyggnadsplaneringen, vilket förutsätter en god intern samverkan. Samverkan och dialog ska även finnas med externa aktörer där strategin ses som en anvisning av dialogen.

16.2.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Strategin är framtagen parallellt med trafikstrategin och grönstrategin, vilket innebär att de har en inbördes relation till varandra som lyder under och ger vägledning till översiktsplanen. Det finns inget lagkrav på att kommuner ska upprätta strategier för utbyggnad, däremot regleras området av lagstiftning främst genom plan-och bygglagen.

Det finns inga mål eller indikatorer framtagna i strategin. Strategin ska snarare ses som vägledning för i vilken ordning och takt det är tänkt att bygga staden. Så småningom ska strategin, som ett led i genomförandeprocessen, resultera i övergripande planeringsdokument exempelvis: program, planer, utredningar och åtgärder.

Då strategin ska ge stöd till de olika planerande förvaltningarna och bolagen har den ett fokus på den interna organisationen. Strategins funktion som vägledning vid prioritering av kommunens planeringsinsatser innebär att strategin också fokuserar på att skapa nytta för såväl medborgarna som samhället i stort.

Den årliga uppföljningen av översiktsplanen är det verktyg från vilket utfallet av strategin följs upp, och fungerar även som underlag vid prioriteringar och åtgärdsprogram. Strategin följs också upp indirekt genom aktualitetsprövningen av översiktsplanen som görs varje mandatperiod.

Strategin har långtgående koppling till översiktsplanen. Kommunfullmäktige förväntas ta beslut om den nya översiktsplanen år 2022.

16.2.2 Koppling till stadens budget

Strategins inriktningar återfinns i kommunfullmäktiges budget och bidrar därmed till det övergripande målet – Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro. Strategin också till tre av fyra övergripande verksamhetsmål:

- Göteborg är en stad med hållbar mobilitet och god framkomlighet.
- Göteborg är en trygg och välskött stad.
- Göteborg byggs attraktivt, tätt och varierat.

16.2.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Strategin möter stadens utmaningar inom det som rör stadsutveckling. I strategin anges det att utbyggnadsplaneringen tar utgångspunkt i några särskilt viktiga utmaningar: Göteborgs ökande befolkning, möjligheten till enklare vardag för fler, planera för fler arbetstillfällen, näringslivets nya krav och utvecklingen av mellanstaden för en mer sammanhållen stad. En förtätad stad ger ett attraktivt stadsliv, ökad tillgänglighet på service i närområdet som underlättar vardagslivet, samt en ökad trygghet och trivsel att vistas och bo i området. Genom dessa förväntade effekter antas strategin möta de utmaningar som finns inom social hållbarhet.

16.2.4 Programmets nytta och efterlevnad

Genom två huvudsakliga verktyg – markägandet och planmonopolet – har staden rådighet att påverka stadsutvecklingen för därigenom nå uppsatta mål.

Resultat och effekter är svåra att uttala sig om, däremot bedöms strategin ha en hög efterlevnad. Viktigt att komma ihåg är att strategin verkar tillsammans med översiktsplan, fördjupade översiktsplan och andra styrande dokument exempelvis planprogram och detaljplaner.

16.2.5 Jämförelse med omvärlden

Liknande dokument finns i både Stockholms stad och i Malmö stad.

16.3 Grönstrategi för en tät och grön stad – Göteborg 2035

Grönstrategin antogs av park- och naturnämnden i februari 2014 och tar sin utgångspunkt i redan antagna dokument som Översiktsplan för Göteborg. Strategin vänder sig främst till planerare inom kommunen som arbetar inom stadsutvecklingsprocessen. Syftet med grönstrategin är att visa hur Göteborg kan förbli och ytterligare utvecklas till en stad med stora gröna kvaliteter, ur både ett socialt och ekologiskt perspektiv, samtidigt som staden byggs tätare.

16.3.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Utöver lagstiftning och förordningar som reglerar planläggningen av mark, vatten och byggande, tar grönstrategin utgångspunkt i en mängd planer, program och måldokument. På regional nivå finns mål- och strategidokumentet Uthållig tillväxt med fokus på hållbar regional struktur.

Grönstrategin har tagits fram parallellt med Trafikstrategi för en nära storstad och Strategi för utbyggnadsplanering och utgår i likhet med dessa från Översiktsplan för Göteborg, som är det övergripande styrdokumentet för stadens markanvändning. Strategin utgår också från Göteborgs miljömål och GR:S strukturbild. Tillsammans med den antagna visionen för Älvstaden visar de tre strategiska dokumenten på en tydlig riktning för Göteborgs

utveckling med sikte på 2035. Grönstrategin kommer ligga till grund för ett antal planer, policys och program exempelvis parkplaner och friluftsprogram.

Programmet består av två mål för en tät och grön stad. Målen fokuserar främst på det sociala och ekologiska perspektivet om ett hälsosamt stadsliv med ett rikt växt-och djurliv där ekosystemens tjänster tas till vara. I strategin pekats nio strategier ut som visar hur målen kan uppnås. Innehållet i grönstrategin kommer även att implementeras i en rad mer detaljerade dokument, exempelvis parkplaner.

Grönstrategin ska fungera som ett underlag för planering i plan-, investerings- och driftskeden.

Förankring med berörda förvaltningar, politiker, och andra aktörer och intressenter har skett under arbetets gång. Park-och naturförvaltningen ansvarar för strategin.

16.3.2 Koppling till stadens budget

Grönstrategins viljeinriktningar, genom dess två mål som rör ett hälsosamt stadsliv med ett rikt växt-och djurliv, går att koppla till kommunfullmäktiges övergripande mål – Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro.

16.3.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

I takt med att allt fler människor väljer att bo i städer, blir det fler som ska samsas och trivas i de offentliga rummen. Artrikedom och varierad natur är bra både för den biologiska mångfalden och för vår hälsa. Det är viktigt att det finns tillräcklig mängd användbar park- och naturmark i förhållande till antalet invånare i närområdet, att människor har tillgång till parker och naturområden i sin närhet och att de är lätta att nå. Grönstrategin visar vilka kvaliteter som ska finnas i det framtida täta gröna Göteborg och hur staden ska arbeta för att nå dessa.

Fördelarna med att bygga tät i förhållande till att sprida ut staden är ett sätt att hushålla med resurser och nyttja befintlig infrastruktur.

Förutom offentligt tillgänglig mark, som kommunen råder över, finns det andra områden, som är av stor vikt ur grönstrategisk synpunkt. Även om kommunen har en begränsad rådighet över dessa områden bör planerare förhålla sig till dem, vid planering av den gröna strukturen i staden.

16.3.4 Programmets nytta och efterlevnad

I och med att grönstrategin tar sin utgångspunkt i en mängd planer, program och måldokument kan flera mål och strategier överlappa och stå i synergi till varandra. Även målkonflikter kan förekomma, det är därför viktigt med bra planeringsunderlag och helhetssyn. Genom att samarbeta och planera med utgångspunkt från bland annat Grönstrategi för en tät och grön stad, Strategi för utbyggnadsplanering, och Trafikstrategi för en nära storstad, ges stöd i arbetet med att bygga en tät, grön och hållbar stad.

16.3.5 Jämförelse med omvärlden

I Stockholms stads arbete med natur, parker och grönområden finns flera styrande dokument. I översiktsplanen anges hur bebyggelse och mark-och vattenanvändning kan utvecklas på lång sikt. Kopplat till översiktsplanen finns bland annat miljöprogrammet, handlingsplan för vattenstatus, dagvattenstrategi och parkplaner som är vägledande dokument som beskriver hur parker och grönområden ska utvecklas.

Malmö har ett antal strategiska planer i stadsplaneringsarbetet. Det är både övergripande strategier och planer som anger riktlinjer.

16.4 Program för miljöanpassat byggande

Programmet för miljöanpassat byggande fastställdes av fastighetsnämnden i november 2017. Avsikten med programmet är att ge riktlinjer för miljöanpassat byggande. Programmet ska fungera som ett incitament i miljöarbetet genom att höja ambitionsnivån, och ge erfarenhetsåterföring till byggbranschen. Därför ska programmet vara ett levande dokument som kommer att revideras med jämna mellanrum för att förbli ett utvecklingsdrivande verktyg. Programmet gäller för berörda nämnder och styrelser.

Programmets innehåll består av riktlinjer och checklista och bör egentligen betraktas som ett reglerande styrande dokument.

16.4.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Det finns såväl nationella som lokala styrande dokument som har bäring på frågor kring miljöanpassat byggande. På nationell nivå regleras området bland annat genom miljöbalken, plan-och bygglagen samt genom nationella miljökvalitetsmålen. På lokalnivå utgår arbetet bland annat från kommunfullmäktiges budget, miljökvalitetsmålen, miljöprogrammet och klimatstrategiska programmet.

Det finns i dagsläget två programversioner för miljöanpassat byggande. Ett program från 2009 som gäller för pågående markanvisningar, och en reviderad version som fastställdes av fastighetsnämnden i november 2017. Den nya versionen gäller för markanvisningar från 2018 och framåt.

Programmet omfattar samma sju sakområden som i programmet från 2009. Inom vart och ett av dessa sakområden ges riktlinjer för hur sakområdet ska hanteras i processens olika skeden, dvs. planering, projektering och produktion. Den bärande idén i programmet är att skapa ett energieffektivt hus som är byggt med beständiga och miljökontrollerade material vilket skapar förutsättningar för ett förvaltningsskede med låg miljöpåverkan.

Genomförandet i det tidigare programmet utgick från samverkan mellan fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen. Ansvaret för projektet har legat hos fastighetskontoret. Fastighetskontoret stöttar med råd när det gäller att följa programmet under hela planeringsfasen. Riktlinjer som finns sammanställda i en checklista/miljöplan används som underlag för uppföljning och bedömning.

16.4.2 Koppling till stadens budget

I budgeten anges det att Göteborgs Stad ska ta del av utvecklingen av Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle genom att bygga storstaden där konkurrenskraft och bärkraft går hand i hand. Den fysiska planeringen ses som viktig för att skapa detta.

16.4.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Bygg- och fastighetssektorn står för en mycket stor del av all energi- och resursanvändning i Sverige och ger på ett påtagligt sätt stora och långsiktiga effekter på miljön. Programmet för miljöanpassat byggande (MAB) är ett viktigt instrument och hjälpmedel för att minska sektorns miljöpåverkan och bidra till att uppnå såväl våra nationella miljö kvalitetsmål som stadens egna lokala miljömål.

16.4.4 Programmets nytta och efterlevnad

Programmet ska fungera som ett incitament i miljöarbetet genom att höja ambitionsnivån och mana till ständiga förbättringar. Ett ytterligare syfte är att ge erfarenhetsåterföring till byggbranschen.

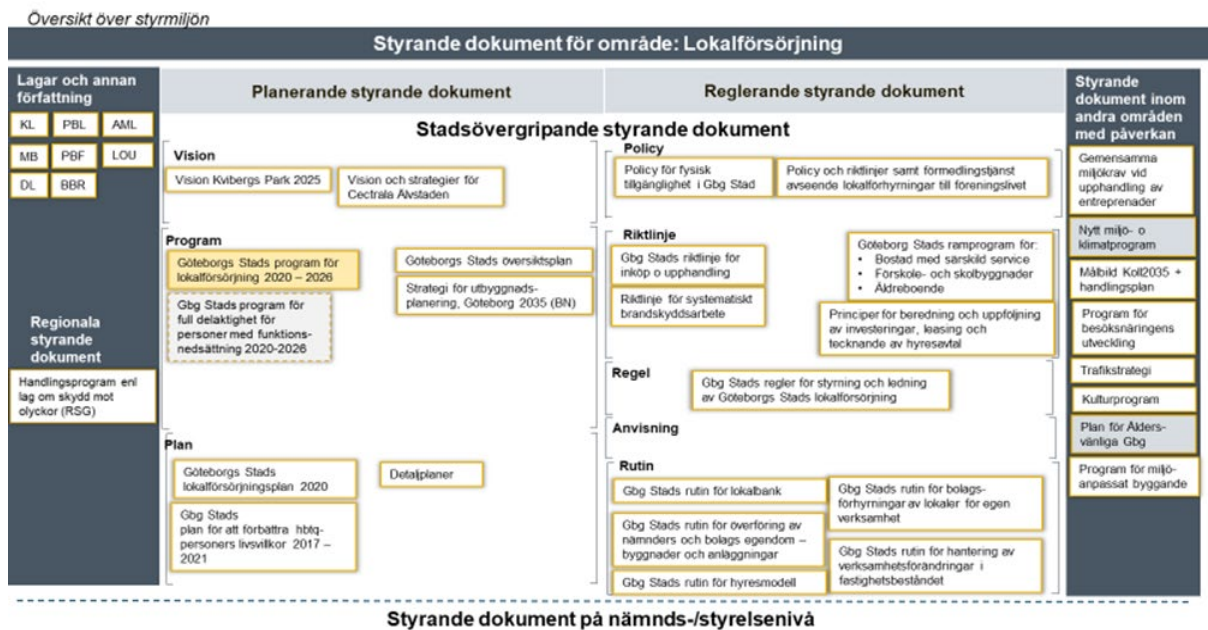
16.4.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholms stad har ett dokument – Hållbarhetskrav vid byggande på stadens mark i Stockholm. Hållbarhetskraven fastställdes 2017 och utgår från övergripande miljömål i Stockholms miljöprogram. Vissa av kraven finns redan angivna i markanvisningar och överenskommelser om exploatering.

Malmö stad har ett miljöprogram 2009–2020 som fungerar som utgångspunkt för miljöarbetet. Varje mandatperiod tas en handlingsplan för miljöprogrammet fram. För handlingsplanen 2019–2020 pekas hållbart byggande ut som ett prioriterat åtgärdsområde för att möjliggöra måluppfyllelse.

16.5 Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020–2026

Göteborgs Stads program för lokalförsörjning beslutades av kommunfullmäktige i mars 2020. Programmet syftar till att skapa en tydlig, transparent, aktuell och relevant styrning inom lokalförsörjningsområdet. Ett vidare syfte är att skapa bättre förutsättningar för staden att kunna möta utmaningen om att lokalförsörjningen av kommunal service ska vara i balans och hållbar över tid. Programmet gäller för stadens nämnder och styrelser.

Figur 23: Styrmiljö för lokalförörjning

16.5.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Programmet har ett internt fokus då syftet är att utgöra plattform för utvecklingen av den strategiska styrningen av Göteborgs Stads lokalförörjning. Programmets mål och strategier formulerades initialt av stadsledningskontoret och genomarbetades därefter tillsammans med förvaltningar och bolag. För att nå målen finns en huvudstrategi med tillhörande delstrategier som pekar ut vad som behöver göras i en första fas. I en andra fas efter antaget program föreslås i programmet att fyra riktlinjer och två policys ska tas fram som ska komplettera befintlig styrning såsom reglementen, ägardirektiv, lagar och förordningar.

Det långsiktiga lokalförörjningsarbetet som innefattas i programmet ska underlätta för stadens olika parter att bidra samt bättre förstå varandras roller och ansvar. Under programperioden sker också en översyn av resterande stadsövergripande styrande dokument för att tydliggöra styrningen. Däribland ramprogrammen för exempelvis äldreboenden, vilka till sitt innehåll är reglerande styrande dokument.

Göteborgs Stads budget är det överordnade styrande dokumentet, programmet förhåller sig till övriga av kommunfullmäktige beslutade styrande dokument av relevans för lokalförörjningsområdet. Kopplat till stadens lokalförörjningsarbete finns kommunfullmäktiges regler för styrning och ledning av Göteborgs Stads lokalförörjning och en lokalförörjningsplan som antas av fullmäktige årligen. Merparten av dessa närliggande program återfinns inom områdena: Bebyggelse och bostad, Transport, trafik och mobilitet samt Miljö och klimat.

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljningen och utvärdering av programmet. Uppföljningen av programmet sker dels genom årlig uppföljning av identifierade indikatorer i lokalförörjningsplanen, dels genom en utvärdering av programmet tre år efter programmets antaganden. Syftet med utvärderingen är att möjliggöra en revidering av

programmet samt komplettera efter behov av ytterligare styrmedel, för att säkerställa rätt programinnehåll för att nå programmets mål.

16.5.2 Koppling till stadens budget

Lokalförsörjningsprogrammets viljeinriktningar återfinns i kommunfullmäktiges budget. Koppling finns bland annat till övergripande målet – Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro, och även till flera tillhörande verksamhetsmål.

16.5.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Göteborgs Stads program för lokalförsörjning tar hänsyn till ekonomiska, ekologiska och sociala aspekter som kan komma att forma och påverka stadsutvecklingen.

Vägledande utgångspunkter i stadens styrning av lokalförsörjning för kommunal service är främst medborgarnas behov av kommunal service. Utöver att främja strategisk utveckling i den faktiska servicen kan programmet också bidra till att medborgarna känner tillförsikt för hur staden arbetar för att säkerställa tillgången av kommunal service.

Staden står inför växande befolkningsmängd, särskilt stor är ökningen av åldersgrupper som är i större behov av kommunal serviceproduktion – äldre och barn i skolålder. Att säkerställa rätt behov av lokaler är av oerhörd vikt för staden.

Omfattande infrastrukturprojekt, som resultat av att staden är i ett utvecklingssprång, medför förändrad framkomlighet och rörelsemönster. För att bidra till att staden fortsatt ska vara attraktiv och hållbar behöver staden ha en tydlig, transparent, aktuell och relevant styrning av lokalförsörjning för att säkerställa kommunal service.

Det finns omvärldsfaktorer som har betydelse för arbetet med lokalförsörjning. Digitaliseringen möjliggör förändrade arbetssätt och behov av lokaler. Vidare påverkar även miljö- och klimatmål hur staden kan utforma sina lokaler. Det uppstår emellanåt också målkonflikter och frågeställningar kring vem som bär investeringar i olika skeden i lokalförsörjningsarbetet.

16.5.4 Programmets nytta och efterlevnad

Målet med lokalförsörjningsprogrammet är att till år 2026 bidra till att staden, genom förändrad och utvecklad styrning, skapar effektiva förutsättningar för att uppnå balans i stadens lokalförsörjning av kommunal service.

År 2016 granskade Stadsrevisionen Göteborgs Stads strategiska lokalförsörjning. Den samlade bedömningen var att den strategiska lokalförsörjningen inte fullt ut bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Framför allt pekades behov av att utveckla såväl styrning som ansvarsfördelning och uppföljning av lokalförsörjningen.

Med grund i stadsrevisionens granskning initierade stadsledningskontoret en utveckling av stadens lokalförsörjningsplan som utformades 2019. Planen var ett första steg i att tydligare beskriva och kommunicera lokalbehoven för kommunal service. I samband med revisionen konstaterades behov av att utveckla den strategiska styrningen inom

lokalförsörjningsområdet. Framtagandet av ett program bedömdes som det bästa sättet för att möta detta behov eftersom program möjliggör en samlad och genomgripande förändring av styrningen.

Stadsledningskontorets bedömning är att det finns goda förutsättningar att möta stadsrevisionens granskning genom att initialt genomföra de styrningsförändringar som föreslås i programmet.

16.5.5 Jämförelse med omvärlden

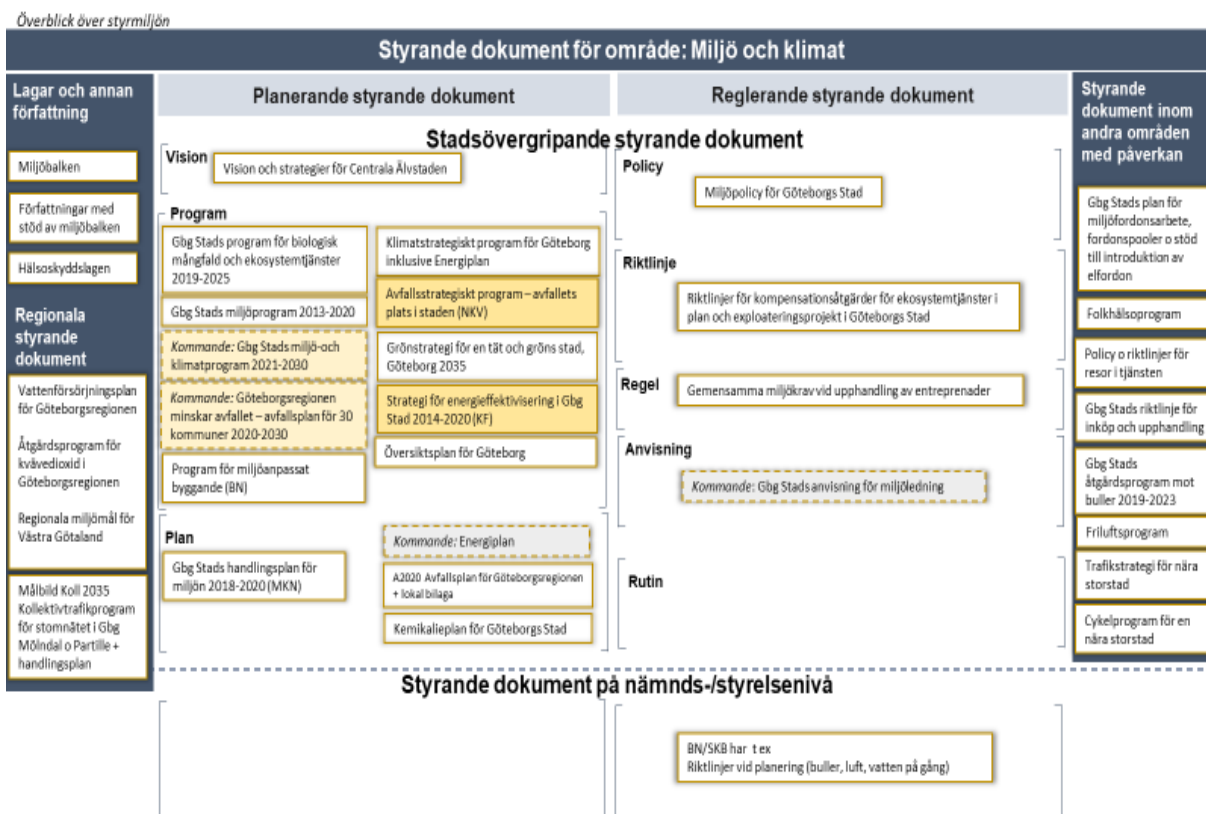
Stockholm Stad har en lokalförsörjningsplan som fungerar som stadens verktyg för att planera behovet av lokaler. Även Malmö stad har en lokalförsörjningsplan som gäller under perioden 2020–2029 där lokalförsörjningsarbetet är uppdelat i en strategisk del som kommunstyrelsen ansvarar för, och en operativ del som servicenämnden ansvarar för. Planen utgår från andra styrande dokument bland annat översiktsplan och utbyggnadsstrategi.

17 Miljö och klimat

Göteborgs Stad ansvarar för att företag och verksamheter i Göteborg följer lagar och föreskrifter som finns för att skydda miljön och människors hälsa.

Staden har för närvarande sex styrande dokument som kan definieras som program. Det är miljöprogrammet, klimatprogrammet, program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, strategi för energieffektivisering samt avfallsstrategiskt program och avfallsplan. De tre första programmen kommer i början av 2021 att ersättas med ett program som omhändertar dessa sakfrågor; Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram. Istället för att beskriva dessa program i denna rapport beskrivs istället remissförslaget till nytt miljö-och klimatprogram.

Nedanstående styrmiljöbild gäller därför för samtliga program inom området miljö och klimat.

Figur 24: Styrmiljö för miljö- och klimatområdet

17.1 Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030

Under framtagandet av nya miljö- och klimatprogrammet har avsikten varit att utveckla ett styrdokument som tar ett helhetsgrepp för styrningen av den ekologiska dimensionen i Göteborgs Stad. Det nya miljö- och klimatprogrammet är Göteborgs ramverk för stadens prioriteringar inom miljöområdet och den lokala politiska styrningen. Programmet gäller för samtliga nämnder och styrelser i staden.

17.1.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Beslut om det nya miljö- och klimatprogrammet förväntas ske i början av 2021 och då kommer följande styrande dokument inte längre vara giltiga: Göteborgs Stads miljöprogram 2013–2020 (med samtliga mål och delmål), Handlingsplan för miljön 2018–2020, Klimatstrategiskt program för Göteborg samt Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2019–2025.

Miljö- och klimatprogrammet fokuserar på de största utmaningarna för att nå ett ekologiskt hållbart Göteborg. Programmet innehåller tre miljömål som handlar om naturen, klimatet och människan. Målen omfattar hela Göteborg. Till respektive miljömål finns tretton delmål som fokuserar på Göteborgs Stads egen verksamhet. För varje delmål pekas en eller

flera nyckelaktörer ut som utifrån sitt reglemente eller ägardirektiv har ansvar över att bidra till att delmålen nås.

Programmet innehåller också sju tvärgående strategier och visar var kraftsamling behövs för att öka möjligheterna till att nå målen. Vidare finns även indikatorer och målvärden som är framtagna för respektive miljömål och delmål, och som konkretiserar vad det är som ska uppnås och när. Indikatorerna används som underlag vid uppföljning.

I förslaget till miljö- och klimatprogram har miljöförvaltningen som princip valt att inte sätta miljömål som regleras av lagstiftning eller annan reglering som motiverar till förändring. Det finns dock undantag. Samma princip gäller även för områden som täcks av andra styrande dokument i staden, exempelvis avfallsområdet som täcks av den nya regionala avfallsplanen – Göteborgsregionen minskar avfallet, som är under framtagande.

17.1.2 Koppling till stadens budget

Miljö- och klimatprogrammet går att koppla till kommunfullmäktiges övergripande mål – Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro samt verksamhetsmålet Göteborg tar ansvar för kommande generationers livskvalitet.

17.1.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Programmets mål och strategier bidrar till att stärka förmågan att hantera klimatförändringar och stärka arbetet för hållbar utveckling.

17.1.4 Programmets nytta och efterlevnad

Miljö- och klimatprogrammet har inte beslutats ännu och har därmed inte följts upp. Det finns andra program och planer som innehåller mål inom miljöområdet, exempelvis: avfallsplan, trafikstrategi, klimatprogram. Dessa mål är i huvudsak på samhällsnivå eller riktar sig mot stadens geografiska område. I dagsläget finns inget samlat system för målsättning och uppföljning av stadens egen totala miljöprestation, därför saknas en samlad bild.

Det nya miljö- och klimatprogrammets delmål avser stadens prestation. I kombination med det nya miljöledningssystemet kan en betydande förbättring förväntas avseende möjligheten att följa upp stadens egen totala miljöprestation.

17.1.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholms stad har ett miljöprogram 2020–2023 och en klimathandlingsplan 2023. Malmö stad har ett miljöprogram 2009–2020.

17.2 Avfallsstrategiskt program – avfallets plats i staden

Avfallsstrategiska programmet beslutades av nämnden för kretslopp och vatten i juni 2016. Programmet ska fungera som ett underlag för att lyfta avfallsfrågorna i stadsplaneringen. Den ska ge stöd i framtida prioriteringar och underlätta nya arbetssätt. Programmet kompletterar avfallsplanen A2020 och övriga utvecklingsstrategier. I dokumentet beskrivs dagens system, dess brister och utmaningar samt strategier för att övervinna dessa. Programmet riktar sig främst till byggande förvaltningar.

17.2.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Kommunerna har enligt miljöbalken planeringsansvar för allt avfall och omhändertagandeansvar för hushållsavfall. I miljöbalken anges att alla kommuner ska ha en renhållningsordning med avfallsplan och avfallsföreskrifter. Planen ska innehålla mål för långsiktig planering av förebyggande och hantering av avfall inom kommunen.

En ny avfallsplan har arbetats fram tillsammans med kommunerna i Göteborgsregionen och kommer att ersätta den nuvarande planen som sträcker sig till 2020. Det som programmet främst kan stödja med är ansvarsfördelning och förhållningssätt (som stöd för åtgärder senare i en handlingsplan) utöver att utgöra viss kunskapsbas.

Ansvar för den kommunala avfallshanteringen i Göteborg är fördelat på flera nämnder och styrelser. Kommunerna samarbetar i första hand genom Göteborgsregionens kommunalförbund, GR. Det finns en gemensam avfallsplan med gemensamma mål för avfallshanteringen.

Programmet består av strategier och åtgärder för vad som ska göras i avfallshanteringen. För varje åtgärd inom respektive strategiområde finns angivet vilken förvaltning som är ansvarig. Det framgår inte av programmet hur det ska följas upp.

17.2.2 Koppling till stadens budget

Avfallsstrategiska programmet går att koppla till kommunfullmäktiges övergripande mål – Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro samt verksamhetsmålet Göteborg tar ansvar för kommande generationers livskvalitet.

17.2.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Göteborgs befinner sig i en spännande utvecklingsfas. År 2035 beräknas Göteborg ha 150 000 fler boende, 80 000 fler arbetstillfällen och vara kärnan i en arbetsmarknadsregion med 1,7 miljoner invånare. Det innebär många stora utmaningar, men också en möjlighet att skapa en hållbar stad med en ännu bättre avfallshantering. Avfallshanteringen behöver uppmärksammas tidigt i den fysiska planeringen. Syftet med detta är att få till en god och rationell avfallshantering för att skapa ett hållbart samhälle.

17.2.4 Programmets nytta och efterlevnad

Inom avfallshanteringen finns många aktörer och ansvariga på olika nivåer och för olika avfallsslag. Detta gör det svårt att få en helhetsbild av avfallets infrastruktur och betydelsen av de enskilda anläggningarna för hela systemet.

När nuvarande översiktsplan togs fram fanns inget lämpligt underlag för stadsbyggnadskontoret att använda avseende avfallshanteringen från dåvarande kretsloppskontoret och redovisningen i översiktsplanen är därför inte särskilt omfattande. Denna brist har identifierats och är en av anledningarna till att detta avfallsstrategiska program tas fram.

17.2.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholms stad har riktlinjerna – Projektera och bygg för god avfallshantering, Riktlinjer vid om- och nybyggnationer samt ett fyrsidigt dokument Hjälprepa för miljöfrågor i stadsplaneringen i Stockholms stad som är en vägledning från miljöförvaltningen.

17.3 Göteborgsregionen minskar avfallet – avfallsplan för 30 kommuner 2020–2030, inklusive lokal plan

Avfallsplanen är antagen av Göteborgsregionens förbundsstyrelse i april 2020. Kretslopp- och vattennämnden kommer föreslå att kommunfullmäktige antar planen som sin egen, tillsammans med en lokal bilaga. Planen gäller för kommunmedlemmar i GR. Syftet med planen är att förebygga avfall och utveckla hantering av det avfall som trots det uppstår.

Beteckningen på dokumentet är ”plan” vilket förklaras av att kommuner enligt miljöbalken ska ha renhållningsordning bestående av avfallsplan, men dokumentet motsvarar till sitt innehåll ett program.

17.3.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Avfallsområdet styrs både av EU-lagstiftning och nationell lagstiftning. Sedan den tidigare avfallsplanen, A2020, togs fram har direktiv och program ändrats och tillkommit på EU nivå. Den nya avfallsplanen innehåller, i enlighet med reviderade föreskrifter, mål och åtgärder inom fler områden än tidigare. Dessa utgår från visionen En region utan avfall.

Arbetet med en ny avfallsplan (Göteborgsregionen minskar avfallet) påbörjades 2018 med en workshop där prioriterade områden arbetades fram. Krav i lagstiftning och utvärdering av tidigare avfallsplan (A2020) togs hänsyn till vid planering av den nya planens målområden.

För att målen i planen ska uppnås behövs samverkan inom kommunens egen verksamhet men även med övriga aktörer. Inom varje målområde listas därför aktörer som under framtagandet av planen utpekats vara viktiga för att bidra till områdets måluppfyllnad.

Respektive kommunledning ansvarar för att förankra genomförandet av avfallsplanen i berörda förvaltningar och bolag. I och med de utmaningar som avfallsområdet står inför finns ett stort behov av samverkan och kommunikation. GR kommer att ha en samordnande roll för att stötta kommunerna i genomförandet av avfallsplanen. Medlemskommunerna kommer tillsammans med Göteborgsregionen årligen arbeta fram förslag till tvååriga handlingsplaner för genomförandet av avfallsplanen.

Handlingsplanerna införlivas i övergripande kommunal budget för respektive kommun och beslutas på så sätt politiskt i samtliga medlemskommuner. Avfallsplanen följs upp årligen utifrån framtagna uppföljningsmål. Planen aktualitetsprövas efter halva planperioden.

17.3.2 Koppling till stadens budget

Avfallsplanen går att koppla till kommunfullmäktiges övergripande mål – Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro samt verksamhetsmålet Göteborg tar ansvar för kommande generationers livskvalitet.

17.3.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Den snabba expansionen av storstadsregionen ställer stora krav på infrastruktur, inte minst på avfallshanteringen. En storstadsregion är i stor utsträckning gränslös för invånarna. Genom samordning kan kommunerna underlätta för invånare genom att tillhandahålla liknande system och målsättningar.

Avfallsområdet behöver liksom övriga samhället bidra till att minska klimatpåverkan och inte minst möta en ökad tillväxt och ökad konsumtion. Samtidigt som en stadigt växande folkmängd innebär ökade krav på tillräcklig plats för hantering av både hushållens och verksamheternas avfall. Avfallshanteringen är en viktig samhällsfunktion som bidrar till att göra vårt samhälle mer resurseffektivt

17.3.4 Programmets nytta och efterlevnad

Kommunerna har tillsammans med GR arbetat för att uppnå målen i planen. Under 2017 beslutades även att nästa avfallsplan skulle tas fram gemensamt då det värdefulla samarbetet med A2020 har bidragit till måluppfyllelse och utveckling av avfallsarbetet i kommunerna.

I föreskrifterna lyfts samverkan inom kommunerna som en viktig framgångsfaktor både i framtagande och genomförande av avfallsplaner. En samordning inom kommunens förvaltningar och bolag anses nödvändig för att kunna uppnå mål.

En samlad bedömning av hur regionen ligger till inom de olika målen enligt avfallsplanen A2020 visar positiv utveckling för merparten av målen. I de flesta fall bedöms målen vara nära att nå till 2020, men det finns även mål som inte anses vara möjliga att nå med planerade styrmedel och åtgärder.

17.3.5 Jämförelse med omvärlden

Samma gäller som i avsnitt 16.3.5.

17.4 Strategi för energieffektivisering i Göteborgs Stad 2010–2020

Strategin för energieffektivisering beslutades av kommunfullmäktige i februari 2012. Dokumentet har sitt ursprung i att regeringen satsade på att förstärka det lokala och regionala energi- och klimatarbetet. En förordning om statligt stöd till de kommuner och landsting som arbetar strategiskt med energieffektivisering i den egna verksamheten togs fram. Stödet avsåg strategiskt arbete omfattande bostäder, lokaler och transporter.

Kravet för att erhålla statligt stöd var att strategin skulle omfatta en nulägesanalys med en identifiering av de betydande energiaspekterna, målen för energieffektivisering som kommunen avser att uppnå till och med år 2014 och 2020 samt en handlingsplan för detta arbete.

I dokumentet finns inte angivet vilka nämnder och styrelser dokumentet gäller för. Utifrån innehåll i dokumentet och vilka som fick den på remiss bedöms främst följande nämnder och styrelser vara berörda: miljö- och klimatnämnden, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Förvaltnings AB Framtiden, Gatubolaget AB, Göteborg Energi AB, Higab AB, Liseberg AB, lokalnämnden, Port operation AB, trafiknämnden, Göteborgs Stads upphandlings AB och Älvstranden Utveckling AB.

17.4.1 Programmets styrmiljö och styrfilosofi

Det finns inget lagstadgat krav på kommunerna att ha strategi för energieffektivisering, däremot finns det krav på innehåll om en sådan finns. Enligt villkor i det statliga stödet innehåller strategin en nulägesanalys (2009 användes som basår) med en identifiering av betydande energiaspekter och mål som kommunen skulle uppnå till år 2014 och 2020 samt en handlingsplan för arbetet. Dokumentet innehåller etappmål för fastigheter och transporter. Handlingsplaner med åtgärder för fastigheter respektive transporter samt åtgärder i form av utredningar ingår också.

Strategier inom energiområdet kommer att ingå i kommande miljö- och klimatprogram.

17.4.2 Koppling till stadens budget

Strategin går att koppla till kommunfullmäktiges övergripande mål – Göteborg är en hållbart växande storstad med framtidstro samt verksamhetsmålet Göteborg tar ansvar för kommande generationers livskvalitet.

17.4.3 Bidrag till att klara stadens utmaningar

Strategin medför förstärkt förmåga och kompetens att arbeta med klimatförändring och främjar hållbar utveckling.

17.4.4 Programmets nytta och efterlevnad

Miljöförvaltningen har under hela perioden ansvarat för samordningen och uppföljningen. Stödprogrammet avslutades med sista rapportering den 31 mars 2015. Analysen av uppföljningen visar framgångar, hinder, utmaningar och felkällor i statistiken.

Uppföljningen visar att energianvändningen i fastigheter har minskat sedan 2009 men målet har inte nåtts trots att en stor mängd effektiviseringsåtgärder har genomförts. Målet för transporter har nåtts. Åtgärderna genomfördes enligt handlingsplan.

17.4.5 Jämförelse med omvärlden

Stockholms stad och Uppsala är kommuner som på motsvarande sätt har strategier för energieffektivisering.

Bilaga 1 Kartläggning av program, och stadsövergripande visioner och planer som finns den 11 september 2020.

Blå markering		avser program som remitterats och ska senare i höst eller början på 2021 beredas av kommunstyrelsen för beslut i kommunfullmäktige.									
Dokument-sort i rapporten	Områden i kartläggningen	Dokument	Beslut	Gäller för	Dokument-sort utifrån innehåll	Lagstadgat styrande dokument	Slutår	Särskilt ansvar	Övrig information	Antal sidor	
Program	Bebyggelse och bostad	Översiktsplan för Göteborgs Stad	KF 090226 Dnr 364/07	Nämnder och styrelser	Program utifrån PBL:s krav på innehåll.	Plan- och bygglagen (2010:900); PBL	2019	BN	Byggnadsnämnden uppdrag från KF att ta fram förslag till ny översiktsplan. Förslaget arbetsprocess sker enligt kraven i PBL.	Del 1 132 s, Del 2 66 s, Del 3 146 s, 3 st kartor, Del Konsekvensbeskrivning 68 s	
Program	Bebyggelse och bostad	Göteborgs Stads program för bostadsförslörning 2020-2026	ska antas av KF	Nämnder och bolag som är involverade i arbetet med bostadsförslörning.	Program	Lag (2000:1383) om kommuners bostadsförslörningsansvar	2026	FN	Programmet ska ersätta nuvarande riktlinje. Fastighetsnämnden har förslaget på remiss. Dokumentet ska enligt lagen beslutas av KF.	42	
Program	Bebyggelse och bostad	Strategi för utbyggnadsplanering, Göteborg 2035 (2014-2035)	BN 140211	Samhällsbyggande nämnder, mfl	Program	Nej	2035		Uppdrag från byggnadsnämnden 2011. Ska vara ett stöd i prioritering av kommunens planeringsinsatser och användas som planeringsunderlag i utbyggnaden av mellanstaden. Strategin togs fram i samarbete med fastighetskontoret.	60	
Program	Bebyggelse och bostad	Grönstrategi för en tät och grön stad, Göteborg 2035 (2014-2035)	PN 140210	Samhällsbyggande nämnder, mfl	Program	Nej	2035	PN	Uppdrag från park- och naturnämnden. Dokumentet utgår från nuvarande översiktsplan, Göteborgs miljömål, Regional strukturbild med mera	86	
Program	Bebyggelse och bostad	Program för miljöanpassat byggande	FN 170320 171127	Berörda nämnder och styrelser	Reglerande styrande dokument	Nej		Saknas	FN	Programmet gäller för pågående markanvisningar och har reviderats 2017-11-27. I Programmet för miljöanpassat byggande finns en lång rad riktlinjer vars syfte är att skapa en beständig och robust byggnad. Är ett kravdokument vid ansökan om markanvisning och i markanvisningsavtalet som tecknas med byggherren (BH) och fungerar som riktlinjer för detaljplanering och projektering. Fastighetskontoret stöttar med råd när det gäller att följa programmet under hela planeringsfasen. Boverkets byggregler anger en lägsta ambitionsnivå kring vad som är tillåtet att bygga.	21
Plan	Bebyggelse och bostad	Göteborgs Stads Lokalförslörningsplan 2020	KS 191211 Dnr 1121/19	Nämnder och styrelser	Plan	Nej	2020	KS	I enlighet med regler för styrning och ledning av Göteborgs Stads lokalförslörning ansvarar lokalsekretariatet för att arligen ta fram en lokalförslörningsplan för beslut i kommunstyrelsen.	51	
Vision	Bebyggelse och bostad	Vision Göteborg 2021	KF 120906 Dnr 1082/11	Berörda nämnder och styrelser	Tjänsteutlåtande	Nej	2021	Göteborg & Co	Kommunfullmäktige antog struktur, vision, mål och teman för stadens 400årsjubileum i enlighet med vad som redovisades i tjänsteutlåtandet. Och fullmäktige ställde sig bakom "Möjligheter på väg till Göteborgs 400årsjubileum. Förslag till arbetsplan" som utgångspunkt för den fortsatta planeringen av stadens 400-årsjubileum.	1	
Vision	Bebyggelse och bostad	Vision och strategi för Centrala Älvestaden	KF 120530 Dnr 1031/10	Berörda nämnder och styrelser	Mix av vision och program	Nej		Tills vidare	KS	Stadens nämnder och styrelser har det operativa ansvaret för genomförandet av visionen och strategierna för Älvestaden.	48
Vision	Bebyggelse och bostad	Vision Kvlbergs Park	KF 161208 Dnr 1249/16	Berörda nämnder och styrelser	Vision och plan	Nej	2025	IoFN	Utvecklingen av Kvlbergs Park har varit inriktad mot och idrott och hälsa sedan Göteborgs idrottsförbund tog fram den första visionen 1999. I december 2016 antog Göteborgs Stad en uppdaterad vision där även kultur och utbildning ingår som viktiga byggestenar. Till varje strategi finns 2-4 arbetsriktningar som anger viktiga utvecklingsområden. Visionen siktar mot år 2025. Visionen innehåller även en plan för genomförande.	12	
Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2021	KF 170126 Dnr 1407/14	Nämnder och styrelser	Plan	Nej	2021	KS	Kommunfullmäktige gav den 10 september 2020 kommunstyrelsen i uppdrag att revidera HBTQ-planen så att de mål som idag ägs av stadsdelsnämnd eller social resursnämnd tilldelas annan ansvarig nämnd. Bevaka KF kommande sammanträde.	23	
Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019-2023	KF 190131 Dnr 0445/14	Nämnder och styrelser	Plan	Nej	2023	KS		20 + 4 sidor bilaga	
Program	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2013-2020	KF 130613 Dnr 1002/08	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2020	KS	Göteborg Stad har avtal med Västra Götalandsregionen avseende folkhälsoarbetet	3	
Program	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026	KF 180118 Dnr 1377/17	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2026	SRN		21	
Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads plan för jämlik stad 2019-2022	KF 200416 Dnr 1028/19	Nämnder och styrelser	Plan	Nej	2022	SRN		23	
Program	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2015-2020	KF 150611 Dnr 0110/18	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2020	KS	Nytt program för perioden 2020-2023 har varit på remiss till 200620. Beslut i KF beräknad till 30 september 2020.	11	
Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020-2023	KF 200220 Dnr 0362/18	Nämnder och styrelser	Plan	Nej	2023	KS		44	
Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad 2016-2022	KF 160518 Dnr 0454/15	Nämnder och styrelser	Plan	Nej	2022	KS		7	
Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads plan för arbete med finskt förvaltningsområde 2020-2023	KF	Nämnder och styrelser	Plan	Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	2023	KS	Förslag till reviderad handlingsplan antogs av KF 10 september 2020. Dnr 1223/19.	22	
Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads plan för arbete med nationella minoritetsfrågor 2020-2023	KF	Nämnder och styrelser	Plan	Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	2023	KS	Lagkravet är att: "Kommuner och regioner ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete". Förslag till reviderad plan antogs av KF 10 september 2020. Dnr 1251/19	18	
Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads plan för arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) 2019-2022	KF 181025 Dnr 1011/18	De nämnder som anges i planen.	Plan	Nej	2022		Planen gäller för Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Idrotts- och föreningsnämnden, Kultur- och lokalnämnden, Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, Nämnden för intraservice, Nämnden för konsument- och medborgarservice, samtliga stadsdelsnämnder, Social resursnämnd och Utbildningsnämnden i Göteborgs Stad.	43 varav 21 s plan	
Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020-2023	KF 191121 Dnr 1316/17	Berörda nämnder och styrelser	Plan	Nej	2023	KS och SRN	Planen har reviderats utifrån Amanda-kommissionens rekommendationer. Ärendet återremitterat till SLK för justeringar enligt beslut i KS 2020-09-02.	93 varav 30 s plan	
Program	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads plan för arbete mot etablerat missbruk och beroende 2018-2020	KF 170914 Dnr 1344/14	Berörda nämnder och styrelser	Motsvar program	Nej	2020	SRN	Dokumentets namn: Etablerat missbruk och beroende i fokus Plan för en starkt missbruksvård 2018–2020	36	
Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014-2018	KF 140424 Dnr 0637/10	Berörda nämnder och styrelser	Plan	Nej	2019	SRN	KS beslutade den 180523 att förlänga giltighetstiden till 2019. Social resursnämnden återkommer med förslag till plan. Se nedan	12	

Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2020–2023	ska antas av KF	Nämnder och styrelser	Plan	Nej	2023	Oklart	Kommunstyrelsen gav 180523 Social Resursnämnd i uppdrag att följa upp Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014–2018, med förlängd giltighetstid till och med 2019, samt att lämna förslag på ny plan mot våld i nära relationer avseende perioden 2020–2023. Remissförslag finns. SRN beräknar bereda planen i oktober för vidare ställningstagande i KS och KF. Av förslaget framgår att: Varje nämnd och styrelse ansvarar för att ta fram en egen plan med utgångspunkt i denna, samt ansvarar för den egna implementeringen.	22 sidor varav 1/3 är är själva planen
Plan	Demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och folkhälsa	Strategisk plan för suicidprevention i Göteborg	KF 141009 Dnr 0576/13	Nämnder och styrelser	Mix av plan och program	Nej	Tills vidare			23
Plan	Kultur och fritid	Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2013-2021	KF 130613 Dnr	Berörda nämnder och styrelser	Plan	Bibliotekslag (2013:801)	2021	KN	Den 17 juni 2020 fick kulturnämnden ett igångsättningsbeslut av kommunstyrelsen för att ta fram förslag till reviderad biblioteksplan. Kulturnämnden beräknar att ett förslag finns klart innan 2022. Kommuner är skyldiga enligt lag att fatta beslut om en biblioteksplan.	16
Program	Kultur och fritid	Kulturprogram för Göteborgs stad	KF 131107 Dnr 0782/13	Berörda nämnder och styrelser	Program	Nej	Tills vidare	KN	Kulturnämnden har hemställt till kommunstyrelsen att få ett igångsättningsbeslut för att revidera Kulturprogram för Göteborgs Stad samt att ta fram en handlingsplan. Ärendet ska beredas av kommunstyrelsen den 30 september 2020.	12
Plan	Kultur och fritid	Göteborgs Stads plan för barn- och ungdomskultur 2020–2023	KF 200426 Dnr 1009/19	Berörda nämnder och styrelser	Plan	Nej	2023	KN		14
Program	Kultur och fritid	Göteborgs Stads friluftsprogram 2018 - 2025	KF 180517 Dnr 0671/18	Berörda nämnder och styrelser	Program	Nej	2025	PN		40
Plan	Kultur och fritid	Göteborgs Stads plan för ridsport 2020-2024	KF 191210 Dnr 0933/19	Berörda nämnder och styrelser	Plan	Nej	2024	IFN		17
Plan	Miljö och klimat	Kemikalieplan för Göteborgs Stad 2018-2020	MKN 180320	Berörda nämnder och styrelser	Plan	Nej	2020	MKN	MKN återkommer i samband med förslaget till ny miljö- och klimatprogram om eventuella förändringar av nuvarande kemikalieplan	26
Program	Miljö och klimat	Klimatstrategiskt program, inklusive Energiplan för Göteborgs Stad	KF 140904 Dnr 080/14	Berörda nämnder och styrelser	Program och Plan	Lagen om kommunal energiplanering (1977:439) gällande Energiplan	2020	MKN	Förslaget till ny miljö- och klimatprogram innebär att detta program upphör i samband med beslut i fullmäktige i början av 2021. Energiplanen kommer att bli ett eget styrande dokument och behöver revideras.	104 varav 7 s Energi-plan
Program	Miljö och klimat	Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2019-2025	KF 190912 Dnr 1060/16	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2025	MKN	Förslaget till ny miljö- och klimatprogram innebär att detta program upphör i samband med beslut i fullmäktige.	20
Program	Miljö och klimat	Miljöprogram för Göteborgs Stad. 2013-2020	KF 131205 Dnr 0872/13	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2020	MKN	Förslaget till ny miljö- och klimatprogram innebär att detta program upphör i samband med beslut i fullmäktige.	12
Plan	Miljö och klimat	Göteborgs Stads handlingsplan för miljön 2018-2020	MKN	Nämnder och styrelser	Plan	Nej	2020		Upphör 2020 i samband med det nya miljö- och klimatprogrammet.	79
Program	Miljö och klimat	Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030	ska antas av KF	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2030	MKN	Förslaget är på remiss. Beslut i KF beräknas till början av 2021	63 varav 35 s program, resten bilaga m fördjupning
Plan	Miljö och klimat	Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen	KF/GR . I KF 150129 Dnr 1189/14	Berörda kommuner	Plan	Nej	Tills vidare	Göteborgs Kretslopp och Vatten		136
Plan	Miljö och klimat	Avfallsplan för Göteborgs Stad - regional avfallsplan A2020	KF/GR . I KF 110908 Dnr	Kommunmedlemmar i GR	Plan	Enligt Miljöbalken (1998:808) om kommunal renhållnings-ordning	2020	KVN	Ärende om en ny avfallsplan är på väg från kretslopp- och vattennämnden - Göteborgsregionen minskar avfallet - avfallsplan för tretton kommuner till 2030. Nuvarande avfallsplan upphör att gälla när KF antar den nya.	148
Program	Miljö och klimat	Göteborgsregionen minskar avfallet - avfallsplan för tretton kommuner till 2030	ska antas av KF	Kommunmedlemmar i GR	Motsvarar program	Enligt Miljöbalken (1998:808) om kommunal renhållnings-ordning	2030	KVN	Avfallsplanen är antagen av förbundsfullmäktige i GR. Kretslopp- och vattennämnden kommer att föreslå att KF ska anta avfallsplanen som sin egen, tillsammans med en lokal bilaga. I miljöbalken anges det att i varje kommun ska finnas en renhållningsordning som ska antas av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen består av en avfallsplan och föreskrifter för avfallshantering.	107
Program	Miljö och klimat	Avfallsstrategiskt program - avfallsets plats i staden	KVN 160622.	Främst de byggande nämnderna	Både program och plan. Innehåller även åtgärder i detaljplaneringen	Nej		KVN	Programmet ska fungera som ett underlag för att lyfta avfallsfrågorna i stadsplaneringen. Den ska ge stöd i framtida prioriteringar och underlätta nya arbetsätt. Programmet kompletterar avfallsplanen A2020 och övriga utvecklingsstrategier. I dokumentet beskrivs dagens system, dess brister och utmaningar samt strategier för att övervinna dessa.	44 sidor + bilagor. Totalt 90 sidor
Program	Miljö och klimat	Strategi för energieffektivisering i Göteborgs Stad 2014-2020	KF 120223 Dnr 1458/11	Berörda nämnder och styrelser	Mix av program och plan	Nej	2020	MKN	Göteborgs Stad beviljades stöd från Energimyndigheten för att arbeta med energieffektivisering i den egna organisationen för perioden 2010-2014. Stödet skulle användas till strategiskt arbete och omfattar de bostäder, lokaler och transporter som staden äger. Syftet med stödet och projektet var att ta fram en strategi för energieffektivisering och sedan aktivt arbeta för att genomföra denna. Strategin ska omfatta en nulägesanalys med en identifiering av de betydande energiaspekterna, målen som kommunen avser att uppnå till år 2014 och 2020 samt en handlingsplan för detta arbete.	84 varav ca 35 s nuläges-analys
Plan	Näringsliv och arbetsmarknad	Sektorsövergripande integrerad plan för hållbar stadsutveckling i Göteborg 2014-2020	KS 150610 Dnr 0806/15	Berörda nämnder och styrelser	Plan	Nej	2020	KS	bilaga till operativt program för regionalfonden i Västsverige 2014-2020. Att samordna med regional handlingsplan för EU socialfonden 2014-2020, landsbygdsprogrammet och Horisont 2020. Planen ska vara till nytta för små och medelstora företag samt bidra till sysselsättning och tillväxt.	7
Program	Näringsliv och arbetsmarknad	Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018 - 2035	KF 180322 Dnr 1332/16	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2035	BRG	Planeras att revideras 2023. Kräver igångsättningsbeslut av kommunstyrelsen	40
Plan	Näringsliv och arbetsmarknad	Handlingsplan 1 juli 2019 – 31 december 2021 - För genomförande av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035	BRG + berörda	Berörda nämnder och styrelser	Plan	Nej	2021	BRG	BRG har antagit handlingsplanen som helhet. 11 nämnder, 9 bolag och samt RSG (kommunalförbund) omfattas. Inom några områden har ytterligare nämnder, styrelser och organisationer valt att delta. Kompetensförsörjningsplan för bättre jobbmatchning och ökad sysselsättning 2017 har lyfts in i handlingsplanen. Efter beredning i styrelsen för BRG beslutade de nämnder och styrelser med delansvar i handlingsplanen om sin del av arbetet.	20
Program	Näringsliv och arbetsmarknad	Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030 (2018-2030)	KF 180222 Dnr 0333/18	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2030	Göteborg & Co		17
Plan	Ledning och styrning	Göteborgs Stads tjänsteplan för kommungemensamma interna tjänster 2020 - 2022	Stadsdirektör 191219 Dnr 0014/19	Nämnder	Plan	Nej	2022	Göteborgs nämnd för Intraserivice	Delegationsbeslut. Nuvarande styrmodell är under översende. Det har även kopplingar till KF:s budgetuppdrag IT- och digitaliseringsstrategi.	192
Program	Ledning och styrning	Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare 2017-2020	KF 171019 Dnr 1151/15	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2020	NKM		11
Program	Ledning och styrning	Göteborgs Stads innovationsprogram 2018 - 2023	KF 171019 Dnr 1244/15	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2023	KS		17
Plan	Ledning och styrning	Göteborgs Stads handlingsplan 2020–2021 för genomförande av stadens Innovationsprogram	Stadsdirektör 200550 Dnr 1580/17	Berörda nämnder och styrelser	Plan	Nej		KS	Delegationsbeslut. Handlingsplanen redovisar de delprojekt i staden som ska genomföras 2020–2021.	10

Program	Ledning och styrning	Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023	KF	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2023	KS	Samtliga nämnder och styrelser omfattas av programmet. SLK ansvarar för att leda och samordna arbetsgivarfrågor i enlighet med programmet och för att målen följs upp.	17
Program	Ledning och styrning	Göteborgs Stads program för lokalföröring 2020-2026	KF 200319 Dnr 1006/18	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2026	KS	Programmet har ett internt fokus då den ska utgöra plattformen för utvecklingen av den strategiska styrningen av Göteborgs Stads lokalföröring, i syfte att skapa en tydlig, transparent, aktuell och relevant styrning inom lokalföröringsområdet	22
Plan	Trafik, mobilitet och övrig transport	Göteborgs Stads plan för miljöförordningsarbete, fordonspooler och stöd till introduktion av elfordon 2017-2020	KF 170126 Dnr 1483/15	Nämnder och styrelser	Plan	Nej	2020	TN	Kommunfullmäktige gav den 19 mars 2020 Göteborgs Stads Leasing AB och trafiknämnden i uppdrag att, innan utgången av 2020, ta fram förslag till styrande dokument att ersätta befintliga styrande dokument på miljöfordonsområdet samt revidera dokument för trafiksäkerhet i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och att fortsätta arbetet i enlighet med kategoriplan för lätta fordon.	8
Program	Trafik, mobilitet och övrig transport	Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019-2023	KF 181004 Dnr 0688/18	Berörda nämnder och styrelser	Plan	Förordning (SFS 2004:675) om omgivningsbuller	2023	TN	Innehållet i programmet motsvarar definitionen av en plan. Dokumentets innehåll överensstämmer med lagstiftningens krav. Kommun är skyldiga att ha en aktuell bullerkartläggning samt ett åtgärdsprogram för att minska omgivningsbullrets negativa effekter på människors hälsa.	29
Program	Trafik, mobilitet och övrig transport	Cykelprogram för en nära storstad 2015-2025	TN 150326	Nämnder och styrelser	Främst reglerande styrande dokument och	Nej	2025	TN	Cykelprogrammet är en fördjupning och konkretisering av stadens trafikstrategi.	100
Program	Trafik, mobilitet och övrig transport	Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stornätet i Göteborg, Mölndal och Partille (2018-2035)	KF/VGR KF 180322 Dnr 1065/17	Berörda kommuner	Program	Nej	2035	TN	"För att hålla målbilden relevant måste den med jämna intervaller aktualiseras av kommunernas ÖP, fördjupade ÖP och övrig stadsutveckling. Det är lämpligt att anpassa aktualiseringen till den av regional och nationell infrastrukturplan som sker var fjärde år". Ändrad 2019-01-15.	88
Plan	Trafik, mobilitet och övrig transport	Handlingsplan 2020-2024 för att nå Målbild Koll2035	KF/VGR KF 180322 Dnr 1065/17	Berörda kommuner	Plan	Nej	2024	TN	Handlingsplan 2024-2024 för att nå Målbild Koll2035 beslutas av respektive fullmäktige i VGR, Göteborgs Stad, Mölndals och Partille kommun	31 inkl bilagor
Program	Trafik, mobilitet och övrig transport	Trafikstrategi för nära storstad, Göteborg 2035 (2014-2035)	TN 140206	Samhällsbyggande nämnder, mfl	Program	Nej	2035		Kommunstyrelsen gav i juni 2011 trafiknämnden i uppdrag att ta fram en trafikstrategi. Strategin skulle också ge underlag till framtida exploateringsbeslut och dessutom leda till att Göteborg Stad än bättre kan medverka i andra samhällsutvecklande aktörers planeringsprocesser.	76
Program	Trafik, mobilitet och övrig transport	Trafiksäkerhetsprogram 2010-2020	TN 091217	Främst TN	Program med inslag av plan	Nej	2020	TN	Om trafiknämnden planerar att ta fram ett nytt trafiksäkerhetsprogram behöver nämnden göra en hemställan om långsättningsbeslut hos kommunstyrelsen	28
Plan	Trygghet, skydd, säkerhet och beredskap	Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism 2016-2017	KF 160908 Dnr 2045/15	Nämnder och styrelser	Plan	Nej	2020	SRN	Kommunstyrelsen beslutade 29 maj 2019 att inrätta en central samordningsfunktion mot radikaliserings och våldsbejakande extremism. Kommunstyrelsen gav dessutom stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Förslaget till riktlinje planeras att beredas i slutet av 2020 i kommunstyrelsen för beslut i kommunfullmäktige. Riktlinjen innebär bland annat att berörda nämnder och styrelser ansvarar för att vidta åtgärder. Riktlinjen kan innebära att behovet av en reviderad plan upphör.	21 varav ca 15 sidor kunskapsunderlag
Program	Trygghet, skydd, säkerhet och beredskap	Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete 2013-2020	KF 141211 Dnr	Nämnder och styrelser	Program	Nej	2020	SRN	Kommunstyrelsen gav 11 december 2019 uppdrag till stadsledningskontoret att med stöd av social resursnämnd ta fram förslag till reviderat program.Förslaget planeras vara klart kvartal ett 2021 och därefter skickas på remiss till samtliga av stadens nämnder och styrelser samt till relevanta externa aktörer. Kommunstyrelsen antog den 19 augusti 2020 inriktningen för arbetet.	84
Program	Trygghet, skydd, säkerhet och beredskap	Handlingsprogram 2020-2023 enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)	RSG 191128 Dnr 0061/19	Medlems-kommuner i RSG, Räddningstjänsten Storgöteborg	Program	Lagen om skydd mot olyckor, LSO (2003:778)	2023	RSG	Förbundsfullmäktige 2019-11-28. Samtliga medlemskommuners fullmäktige antar handlingsprogrammet för varje mandatperiod som sedan fastställs i kommunalförbundets fullmäktige	135
Program	Utbildning	IKT-program för Utbildningsområdet i Göteborgs Stad	KF 120531 Dnr 0808/10	Nämnder och styrelser	Program	Nej	Tills vidare	KS och nämnder med pedagogisk verksamhet	Förvaltningar och bolag anges att de som ska särskilt förhålla sig till IKT-programmet och upprättade handlingsplaner är stadsdelförvaltningarna, Utbildningsförvaltningen, Vuxenutbildningsförvaltningen, Stadsledningskontoret, Kulturförvaltningen, idrott och föreningsförvaltningen, Social resursförvaltning, Lokalförvaltningen, Lokalsekretariatet, Intraservice, Upphandlingsbolaget och Älvstrandens Utvecklings AB.	12
Plan	Vård och omsorg	Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022	KF 200416 Dnr 1411/9	Berörda nämnder och styrelser	Plan	Nej	2018	FN		27
Program	Vård och omsorg	Program för Attraktiv Hemtjänst 2014-2022	KF 140320 Dnr 0665/13	Äldreomsorg och funktionshinder, stadsdelsnämnder	Mix av program, plan och reglerande styrande dokument. Är inget eget styrande dokument	Nej	2022	Intraservice	Programmet består av en rapport där förslaget till Göteborgs Stads hemtjänstplan. Den innehåller mål, strategier och åtgärder. Slutrapport bedöms levereras år 2023. Utredningens rapport, förändrade arbetsätt och styrsystem inom hemtjänsten för att utveckla Göteborgsmodellen för ökat självbestämmande år 2014, tillsammans med tjänsteutlåtandet, utfärdat 2014-02-04, är Göteborgs Stads program för attraktiv hemtjänst. I samband med beslutet antogs ett antal vägledande principer.	1
Plan	Vård och omsorg	Göteborgs Stads plan för Äldersvänliga Göteborg 2021-2024	ska antas av KF	Planen gäller för FN, BN, TN PN, KN, NKM, IFN, Framtiden, Bostads Gbg och nämnden för äldreomsorg och vård och omsorg.	Plan	Nej	2024	SRN	Ett uppdrag till stadsledningskontoret från kommunstyrelsen i juni 2019. Förslaget har varit ute på remiss och ärendet ska beredas i kommunstyrelsen den 25 november 2020 för beslut i kommunfullmäktige.	21
Plan	Ledning och styrning	Göteborgs Stads handlingsplan för europeisk omvärlds- och intressebevakning 2020	KS 200603 Dnr: 0448/20	GEO, SLK, berörda nämnder och styrelser	Plan	Nej	2020	GEO	Uppdateras årligen	17

Bilaga c Programmens bidrag till hållbar utveckling

EKONOMISKA

Gbg Stads folkhälsoprogram
 Gbg Stads program för jämlik stad
 Gbg Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
 Översiktsplan för Gbg Stad
 Gbg Stads innovationsprogram
 Gbg Stads program för attraktiv arbetsgivare
 Kulturprogram för Gbg Stad
 Trafikstrategi för nära storstad
 Avfallsstrategiskt program

Gbg Stads program för jämlik stad
 Gbg Stads innovationsprogram
 Gbg Stads näringslivsstrategiska program

EKONOMISKA

Cykelprogram för en nära storstad (TN)
 Gbg Stads näringslivsstrategiska program
 Gbg Stads program för besöksnäringens utveckling
 Målbild Koll2035 –
 Kollektivtrafikprogram
 Program för miljöanpassat byggande
 Gbg Stads miljö- o klimatprogram

SOCIALA

Gbg Stads folkhälsoprogram
 Gbg Stads program för en jämlik stad
 Gbg Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (förslag)
 Gbg Stads friluftsprogram
 Gbg Stads plan för arbetet mot etablerat missbruk och beroende
 Gbg Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare
 Kulturprogram för Gbg Stad
 Målbild Koll2035 –
 Kollektivtrafik-program
 Program för Gbg Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete
 Strategi för energieffektivisering i Gbg Stad
 Program för miljöanpassat byggande

SOCIALA

Översiktsplan för Gbg Stad
 Cykelprogram för en nära storstad
 Grönstrategi för en tät och grön stad
 Göteborgs Stads program för lokalförsörjning
 Gbg Stads program för bostadsförsörjning (förslag)
 IKT-program för
 Utbildningsområdet i Gbg Stad
 Program för Attraktiv Hemtjänst
 Trafikstrategi för nära storstad
 Trafiksäkerhetsprogram
 Strategi för utbyggnadsplanering
 Handlingsprogram enl LSO
 Gbg Stads miljö- o klimatprogram (förslag)
 Avfallsstrategiskt program
 Framtidenkoncernens strategi för utvecklingsområden

EKONOMISKA

SOCIALA

MILJÖMÄSSIGA

MILJÖMÄSSIGA

Grönstrategi för en tät och grön stad
 Gbg Stads miljö- o klimatprogram
 Handlingsprogram enl LSO
 Program för miljöanpassat byggande
 Avfallsstrategiskt program

Källa för figuren: "Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling", Svenska FN-förbundet

Bilaga d Kartläggning av koppling till utmaningar för det kommunala uppdraget mot år 2030 – SKR:s trender och utmaningar

SKR:s trender och utmaningar	SKR:s beskrivning	Program som möter trendens utmaningar och möjligheter
Minskat lokalt och regionalt handlingsutrymme	Styrning från nationell nivå och från EU ökar, ofta med detaljerade krav, när det gäller tjänsternas utbud, omfattning och utformning. När individuella rättigheter definieras av nationell lagstiftning begränsas möjligheterna att utforma lokala lösningar. Medborgare vill att välfärden ska vara likvärdig och rättvis över hela landet, men vill samtidigt påverka den lokalt. Mycket tyder på att rättighetstrenden förstärks. Önskan om valfrihet tillsammans med rättighetstänkandet utmanar kommuner och regioner, men kan också bli viktiga verktyg för medborgare som annars har svårt att göra sin röst hörd.	Göteborgs Stads program för jämlik stad Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning Göteborgs Stads folkhälsoprogram
Stigande förväntningar på välfärden	Förväntningarna på välfärdstjänsterna ökar när människors ekonomi förbättras och när informationen, kunskapen och tillgängligheten ökar. Med ökad utbildning och ökad jämlikhet har auktoritetstron minskat. De flesta törs uttrycka sina synpunkter och sina förväntningar. Ny teknik har skapat nya arenor vilket ytterligare skruvar upp förväntningarna på tillgänglighet och snabbhet.	Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare Göteborgs Stads innovationsprogram Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning Program för attraktiv hemtjänst Göteborgs Stads program för jämlik stad Göteborgs Stads folkhälsoprogram
Hårdare konkurrens om kompetens	Konkurrensen om framför allt lärare, socionomer och sjuksköterskor har ökat i takt med stora pensionsavgångar, allt fler yngre och äldre, en brist på utbildad personal samt ett stort flyktmottagande. En del kan även uppleva att yrket fått lägre status, att arbetsmiljön försämrats eller att löneläget inte är tillräckligt attraktivt. I storstadsområdena kan det vara svårt att behålla personal eftersom det är lätt att flytta vidare till mer attraktiva jobb inom regionen, vilket pressar upp löner och personalomsättning. Konkurrens om kompetens har bland annat fått till följd att vissa grupper lyckats förbättra sina villkor hos arbetsgivarna, exempelvis genom bemanningsbranschens intåg i sjukvården och socialtjänsten.	Göteborgs Stads program för jämlik stad Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare Göteborgs Stads innovationsprogram Program för attraktiv hemtjänst Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program Göteborgs Stads folkhälsoprogram

Bilaga d Kartläggning av koppling till utmaningar för det kommunala uppdraget mot år 2030 – SKR:s trender och utmaningar

SKR:s trender och utmaningar	SKR:s beskrivning	Program som möter trendens utmaningar och möjligheter
Ökad bostadsbrist	En låg byggtakt under många år tillsammans med en snabb ökning av befolkningen har gjort bristen akut på många platser. Byggandet har inte hållit jämna steg med befolkningstillväxten, men även om tempot i bostadsbyggandet varit högre hade det inte löst alla problem. Orsaken är att nyproduktionen i Sverige är dyr, och därmed vänder sig till förhållandevis resursstarka grupper. I den del av beståndet där hyran är låg är det kötiden som är avgörande, vilket gör att de med störst behov av just billiga bostäder, till exempel unga och nyanlända, inte kommer ifråga. Priset för en dåligt fungerande bostadsmarknad är högt. Trångboddhet och segregation bär med sig höga individuella och samhälleliga kostnader. Hemlösheten ökar i vissa städer. Förutom det individuella och sociala perspektivet kan man lägga till arbetsmarknadsperspektivet. Många företag i framför allt de större städerna har rekryteringsproblem till följd av bostadsbristen. Även det ekonomiska perspektivet med bankernas ökande kreditgivning och makroekonomiska risker bör nämnas. Det stora flyktningmottagandet har ytterligare försvårat situationen.	Göteborgs Stads översiktsplan Strategi för utbyggnadsplanering, Göteborg 2035 Göteborgs Stads bostadsförsörjningsprogram (remissförslag) Trafikstrategi för en nära storstad, Göteborg 2035 Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stomnätet i Göteborg, Mölndal och Partille (VGR/KF) Göteborgs Stads program för jämlik stad
Ökad fokus på landsbygden	Att skillnaderna ökat mellan stad och land är en global trend och i en del länder har det uppstått ett politiskt motstånd mot utvecklingen. Många har känt sig svikna av politikerna som snarare riktat sina politiska budskap till storstädernas växande medelklass än till befolkningen i landsbygden där en åldrande befolkning utmanar ekonomin och finansieringen av välfärdstjänster. Vi ser nu i en rad länder vad som kan hända om de ekonomiska, sociala och kanske även värderingsmässiga skillnaderna mellan städer kontra landsbygd tillåts bli för stora. Denna insikt kommer sannolikt att innebära en större politisk uppmärksamhet på frågor som rör landsbygden.	Program för utveckling av service till boende, besökare och företagare

Bilaga d Kartläggning av koppling till utmaningar för det kommunala uppdraget mot år 2030 – SKR:s trender och utmaningar

SKR:s trender och utmaningar	SKR:s beskrivning	Program som möter trendens utmaningar och möjligheter
Ökat kommunalt fokus på integration	Under lång tid har fler personer invandrat än utvandrat från Sverige. En stor del av invandringen har tidigare bestått av studenter och arbetskraftsinvandrare. Krig och oroligheter har under senare år dock gett en markant ökning av flyktinginvandringen. En viktig förutsättning för en framgångsrik integration är att nyanlända barn och unga lyckas bra i skolan. Flyktingmottagandet är ojämnt fördelat, inte bara över landet utan även inom kommunerna. Vissa skolor får därför ansvar för en oproportionerligt stor andel nyanlända elever. Även genomsnittsåldern på nyanlända elever har ökat, vilket generellt ger dem kortare tid att klara skolgången. I Sverige är kompetenskraven på arbetsmarknaden höga och risken är stor att de med bristfällig utbildning eller svagt kontaktnät även på lång sikt inte får något arbete. Kommunernas ekonomi påverkas negativt av en dåligt fungerande arbetsmarknadsetablering.	Göteborgs Stads program för jämlik stad Göteborgs Stads friluftsprogram Göteborgs Stads folkhälsoprogram
Förändrat medielandskap	I takt med teknik- och generationsväxling hämtar allt fler information och nyheter på nya sätt, inte minst via sociala medier. Och när läsarna söker sig till nätet följer annonsörerna efter. Där möter e-tidningarna konkurrens från t.ex. Google och Facebooks plattformar, där information och annonser styrs utifrån läsarnas sökvanor. Även e-tidningar har följt efter och skapat möjligheter för personliga intressen och flöden. En annan företeelse är så kallade nättroll – enskilda personer eller utlandsstödda organiserade trollfabriker med politiska syften – som sprider fejkade nyheter och som kommunicerar med hjälp av påhittade personer för att provocera, sprida desinformation eller för att skapa opinion i en viss riktning. Många lokala nyhetsredaktioner har tvingats lägga ned och allt fler kommuner riskerar att hamna i medieskugga. För att förbättra den interna kommunikationen och ge adekvat samhällsinformation har många kommuner (främst större) börjat anställa journalister och bygga upp egna kommunikationsavdelningar. Allt fler använder också sociala medier för att interagera med sina medborgare.	

Bilaga d Kartläggning av koppling till utmaningar för det kommunala uppdraget mot år 2030 – SKR:s trender och utmaningar

SKR:s trender och utmaningar	SKR:s beskrivning	Program som möter trendens utmaningar och möjligheter
Ökad osäkerhet i världen	Företag och finansiella system är genom ny teknik och frihandel starkt sammankopplade med varandra och människor i utvecklade länder reser över hela världen på ett sätt som inte gjorts tidigare. Vi blir därför mer sårbara för finansiella kriser, fejkade nyheter, cyberhot och pandemier. Allt fler system integreras med internet. Dricksvatten, el, fjärrvärme och järnvägstrafik blir allt mer beroende av IT, vilket också ökar sårbarheten. Och det är inte bara främmande makter eller kriminella hackare som hotar vår IT-beroende infrastruktur. Fel och misstag kan också begås av personal inom den egna organisationen eller av upphandlade företag. Vi har överutnyttjat våra globala ekosystem, vilket bland annat tar sig uttryck som stigande havsnivåer och ökenspridning, något som redan idag påverkar de fattiga delarna av världen och som också bidrar till ökade flyktingströmmar. Extrema väderhändelser kommer att bli allt vanligare. Globaliseringen och tillväxten den skapat har lett till ökade rikedomar, minskad fattigdom och en framväxande medelklass i tidigare utvecklade länder. Men också en ökad ojämlikhet inom länderna. Arbetare som förlorat sina jobb när företagen flyttat till länder med lägre produktionskostnader och framväxande utanförskapsområden med många invandrare som har svårt att få jobb.	Göteborgs Stads miljöprogram Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster Klimatstrategiskt program, inklusive Energiplan för Göteborgs Stad Remissförslag till Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program

Bilaga d Kartläggning av koppling till utmaningar för det kommunala uppdraget mot år 2030 – SKR:s trender och utmaningar

SKR:s trender och utmaningar	SKR:s beskrivning	Program som möter trendens utmaningar och möjligheter
Minskad tillit	Människors tillit till varandra och till samhällsinstitutionerna är grundläggande för såväl ekonomisk utveckling som offentlig välfärd. Sambandet mellan hög tillit och välfärdsindikatorer som god hälsa, låg kriminalitet, hög grad av trygghet och uppskattad lycka är också väl dokumenterad i forskningen. I internationella jämförelser ligger Sverige tillsammans med de nordiska länderna samt Holland i topp vad gäller människors tillit. Trots ökade ekonomiska skillnader, boendesegregation och en stor flyktinginvandring från så kallade ”lågtillitsländer”, har tilliten i Sverige under lång tid varit oförändrad. Den senaste statistiken tyder dock på att tilliten håller på att minska, framför allt bland yngre.	Göteborgs Stads program för jämlik stad Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program Göteborgs Stads folkhälsoprogram Framtidenkoncernens strategi för utvecklingsområden Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete Göteborgs Stads kulturprogram Göteborgs Stads friluftsprogram Göteborgs Stads folkhälsoprogram
Fler geopolitiska konflikter	Det senaste decenniet har det uppstått nya konflikter som kriget i Syrien, framväxten av IS, växande terrorhot, kärnvapenhot från Nordkorea samt ett aggressivt och militärt upprustat Ryssland. Maktpolitiken är tillbaka och stora stater använder krig och vapenskrammel för att upprätthålla och utvidga sina intressen. Detta har lett till en ökad geopolitisk turbulens. Till detta kan även läggas att den politiska osäkerheten ökat både i USA och Europa. Efter årtionden av nedrustning återinför Sverige värnplikten och satsar mer på totalförsvaret. Europa befinner sig i ett nytt läge med ökad osäkerhet och särskilt fokus på förebyggande säkerhetsåtgärder. Det har lett till ett ökat tryck på statliga verksamheter såsom flyktingmottagande, polis, säkerhetstjänst, rättsväsende och även på totalförsvaret. Kraven ökar på att räddningstjänst, krisberedskap och akutsjukvård har beredskap för att hantera terrorattentat. Kommuner och regioner kommer att få hantera ett ökat behov av förebyggande och säkerhetshöjande insatser.	

Bilaga d Kartläggning av koppling till utmaningar för det kommunala uppdraget mot år 2030 – SKR:s trender och utmaningar

SKR:s trender och utmaningar	SKR:s beskrivning	Program som möter trendens utmaningar och möjligheter
Ökade möjligheter att effektivisera med ny teknik	Teknikutvecklingen är en stark övergripande förändringskraft. Digitaliseringen och artificiell intelligens (AI) kommer att genomsyra hela vårt samhälle – och förändra det i grunden. Många kommunala verksamhetsområden kommer att kunna effektiviseras. Digitaliseringen och AI erbjuder fantastiska möjligheter, men det finns också risker. I välfärden ger tekniska hjälpmedel förutsättningar för den enskilde att ta större ansvar över sin livssituation och förenkla vardagen. Utveckling av ny teknik har en stark egen drivkraft och får många olika konsekvenser. Den enskildes inflytande och kontroll kan öka då ny teknik bidrar till högre grad av "självservice" men frågan är hur vi påverkas av att de mänskliga mötena inom välfärdens tjänster blir allt färre. Ekonomiska utmaningar kan driva på utvecklingen, men osäkerhet om effekter kan fördröja och förhindra långsiktiga investeringar i ny teknik. Kunskapsunderläge i relation till teknikföretagen ökar risken för att göra felaktiga och dyrbara tekniska investeringar som varken utvecklar tjänsterna eller sänker kostnaderna.	Göteborgs Stads innovationsprogram Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare Program för utveckling av service till boende besökare och företagare. Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program Program för attraktiv hemtjänst
Från kunskap till nätverkssamhället	Allt fler har tillgång till information och en hög utbildning är inget som är förbehållet de så kallade västlänarna. Individuell kunskap förblir viktigt, men den ger inte samma konkurrensfördelar som tidigare. Det är istället människor, organisationer och företag som vi har förtroende för, som har goda nätverk och som i samverkan med varandra kan kombinera olika kunskaper och erfarenheter på ett kreativt sätt som når framgång. Delningsekonomi är t.ex. en aspekt av nätverkssamhället där en kombination av digitala transaktionsplattformar och ömsesidigt tillitsbyggande genom rating skapar helt nya förutsättningar för samverkan. Eftersom samhället institutionellt är uppbyggt i stuprör och människan har en tendens att vilja stanna kvar inom etablerade logiker, kunskapsområden och organisationer som belönar det kunskapsområde som den själv bekänner sig till är det svårt att bygga upp den dialogkompetens och samverkan som skulle vara behövlig. Det finns många mänskliga och samhällsliga vinster med ett nätverkssamhälle, men det finns också risker. I ett nätverkssamhälle kan livet bli svårare för dem som är i brist på socialt kapital.	Göteborgs Stads innovationsprogram Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program Göteborgs Stads program för jämlik stad Göteborgs Stads folkhälsoprogram

Bilaga d Kartläggning av koppling till utmaningar för det kommunala uppdraget mot år 2030 – SKR:s trender och utmaningar

SKR:s trender och utmaningar	SKR:s beskrivning	Program som möter trendens utmaningar och möjligheter
Klimatförändringar	Koldioxidutsläpp leder till varmare klimat, vilket nationer och människor över hela världen måste förhålla sig till. Konsekvenserna för enskilda länder eller platser är svåra att överblicka. Men för världen som helhet medför klimatförändringarna en ökning av katastrofer och kriser i form av översvämningar, torka, stormar, utslagna ekosystem, nya sjukdomar, konflikter om vattenresurser samt människor på flykt.	Klimatstrategiskt program, inklusive Energiplan för Gbg Stad Strategi för energieffektivisering i Gbg Stad Program för miljöanpassat byggande Remissförslag Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram
Värderingsförändringar	Människors värderingar påverkas av förändringar i omvärlden och påverkar i sin tur länders och platsers kultur och utveckling. Det är människors värderingar som i hög utsträckning avgör om ett land kan bygga upp fungerande institutioner, om människor känner tillit till varandra, är toleranta mot olikheter och om de uppmuntrar kreativitet och entreprenörskap. Människors värderingar påverkas bland annat av ny teknik och tillgång till kunskap, men också av mer utdragna demografiska och institutionella förändringar i samhället eller av enstaka händelser i historien. Förändrade värderingar följer också ofta av generationsskiften. Grundläggande värderingar uppstår tidigt i livet och förändras vanligen rätt lite, om vi inte ställs inför omvälvande händelser eller om människor som vi står nära och litar på påverkar oss.	Göteborgs Stads kulturprogram Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Sammanställning av de figurer och bilder som redovisas i rapporten

Bilaga e

Göteborgs Stads budget 2020

Figur 2: Göteborgs Stads stadsövergripande planerande styrande dokument

Visioner

1. Vision Göteborg 2021
2. Vision och strategi för Centrala Älvstaden
3. Vision Kvibergs Park 2025

Program

1. Avfallsstrategiskt program (NKV)
2. Cykelprogram för en nära storstad 2015-2025 (TN)
3. Grönstrategi för en tät och grön stad, Göteborg 2035 (PN)
4. Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2020
5. Göteborgs Stads friluftsprogram 2018-2025
6. Göteborgs Stads innovationsprogram 2018-2023
7. Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035
8. Göteborgs Stads plan för arbete mot etablerat missbruk och beroende
9. Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030
10. Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2019-2025
11. Göteborgs Stads program för en attraktiv arbetsgivare 2019-2023
12. Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026
13. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020
14. Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare 2017-2020
15. Göteborgs Stads miljöprogram 2013-2020
16. Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020-2026
17. Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019-2023
18. Göteborgs Stads översiktsplan 2009-2020

19. Handlingsprogram 2020-2023 enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (RSG89ui8/KF)
20. IKT-program för utbildningsområdet i Göteborgs Stad
21. Klimatstrategiskt program, inklusive Energiplan för Göteborgs Stad
22. Kulturprogram för Göteborgs Stad
23. Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stomnätet i Göteborg, Mölndal och Partille (VGR/KF)
24. Program för attraktiv hemtjänst 2014-2022
25. Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete
26. Program för miljöanpassat byggande (BN)
27. Strategi för energieffektivisering i Göteborgs Stad 2014-2020
28. Strategi för utbyggnadsplanering, Göteborg 2035 (BN)
29. Trafikstrategi för en nära storstad, Göteborg 2035 (TN)
30. Trafiksäkerhetsprogram 2020 (TN)

Planer

1. Avfallshanteringen i Göteborgs Stad - Kommunspecifik bilaga till A2020 - Avfallsplan för Göteborgsregionen 2010-2020 (GR/KF)
2. Biblioteksplan för Göteborgs Stad 2013-2021
3. Göteborgs Stads handlingsplan 2020-2021 för genomförande av stadens Innovationsprogram (KS)
4. Göteborgs Stads handlingsplan för miljön 2018-2020
5. Göteborgs Stads handlingsplan för europeisk omvärlds- och intressebevakning 2020 (KS)
6. Göteborgs Stads lokalförsörjningsplan 2020
7. Göteborgs Stads plan för arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
8. Göteborgs Stads plan för barn- och ungdokumentation 2020-2023

9. Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2021
10. Göteborgs Stads plan för en jämlik stad 2019-2022
11. Göteborgs Stads plan för miljöfordonsarbete, fordonspooler och stöd till introduktion av elfordon
12. Göteborgs Stads plan för ridsport 2020-2024
13. Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020-2023
14. Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020-2023
15. Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019-2023
16. Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014-2018
17. Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism
18. Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022
19. Göteborgs Stads tjänsteplan för kommungemensamma interna tjänster 2020 - 2022
20. Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad
21. Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020-2023
22. Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020-2023
23. Handlingsplan 2020-2024 för att nå Målbild Koll2035
24. Handlingsplan 2019 - 2021 för genomförande av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program
25. Kemikalieplan för Göteborgs Stad
26. Sektorsövergripande integrerad plan för hållbar stadsutveckling i Göteborg 2024-2020
27. Strategisk plan för suicidprevention i Göteborg
28. Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen (GR/KF)

Program

Figur 3: Göteborgs Stads program

1. Avfallsstrategiskt program - avfallens plats i stadens planering (NKV)
2. Cykelprogram för en nära storstad 2015-2025 (TN)
3. Grönstrategi för en tät och grön stad, Göteborg 2035 (PN)
4. Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2020
5. Göteborgs Stads friluftsprogram 2018-2025
6. Göteborgs Stads innovationsprogram 2018-2023
7. Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035
8. Göteborgs Stads plan för arbete mot etablerat missbruk och beroende 2018-2020
9. Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030
10. Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2019-2025
11. Göteborgs Stads program för en attraktiv arbetsgivare 2019-2023
12. Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026
13. Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2015-2020
14. Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare 2017-2020
15. Göteborgs Stads miljöprogram 2013-2020
16. Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020-2026
17. Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019–2023
18. Göteborgs Stads översiktsplan 2009-2020
19. Handlingsprogram 2020-2023 enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (RSG/KF)
21. IKT-program för utbildningsområdet i Göteborgs Stad
22. Klimatstrategiskt program, inklusive Energiplan för Göteborgs Stad
23. Kulturprogram för Göteborgs Stad
24. Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stornätet i Göteborg, Mölndal och Partille (VGR/KF)
25. Program för attraktiv hemtjänst 2014-2022
26. Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete
27. Program för miljöanpassat byggande (FN)
28. Strategi för energieffektivisering i Göteborgs Stad 2014-2020
29. Strategi för utbyggnadsplanering, Göteborg 2035 (BN)
30. Trafikstrategi för en nära storstad, Göteborg 2035 (TN)
31. Trafiksäkerhetsprogram 2020 (TN)

Näringsliv och arbetsmarknad

- Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030
- Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018 - 2035

Pedagogisk verksamhet

- IKT-program för Utbildningsområdet i Göteborgs Stad

Bebyggelse och bostad

- Översiktsplan för Göteborgs Stad 2009-2020
- Göteborg 2035 - Strategi för Utbyggnadsplanering (BN)
- Göteborg 2035- Grönstrategi för en tät och grön stad (PN)
- Program för miljöanpassat byggande (FN)
- ❖ Göteborgs Stads program för bostadsförsörjning 2020-2026 (förslag)
- ❑ Hållbar tillväxt – mål och strategier med fokus på regional struktur (GR/KF)

Trygghet, skydd, säkerhet och beredskap

- Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete
- ❑ Handlingsprogram 2020-2023 enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (RSG)

Figur 4: Göteborgs Stads program per område

Klimat och miljö

- Klimatstrategiskt program (upphör 2021), inklusive Energiplan för Göteborgs Stad
- Göteborgs Stads miljöprogram 2013-2020 (upphör 2021)
- Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2019-2025 (upphör 2021)
- ❖ Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 (ersätter de ovanstående programmen)
- ❖ Göteborgsregionen minskar avfallet – avfallsplan för 30 kommuner 2020-2030 (förslag GR/KF)
- Avfallsstrategiskt program – avfallets plats i staden (NKV)
- Strategi för energieffektivisering i Göteborgs Stad 2014-2020

Trafik, mobilitet och övrig transport

- Göteborg 2035 – Trafikstrategi för en nära storstad (TN)
- Cykelprogram för en nära storstad 2015-2025 (TN)
- Trafiksäkerhetsprogram 2020 (TN)
- Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019–2023
- ❑ Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stomnätet i Göteborg, Mölndal och Partille (VGR/KF)

Demokrati, MR, folkhälsa och jämlikhet

- Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2020
- Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026
- ❖ Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2015-2020 (förslag för 2020-2026)
- Göteborgs Stads plan för arbetet mot etablerat missbruk och beroende

Vård och omsorg

- Program för Attraktiv Hemtjänst 2014-2022

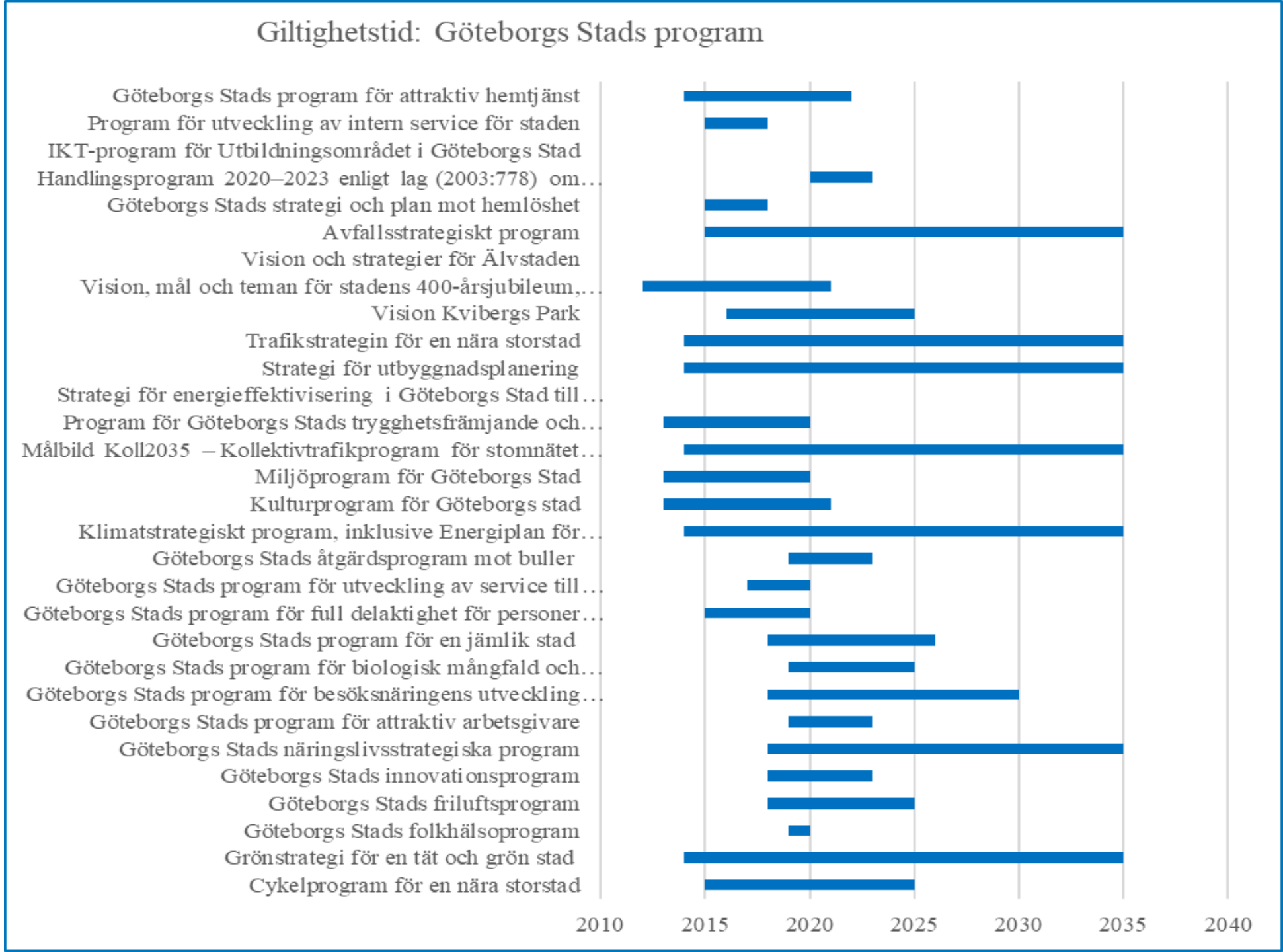
Kultur och fritid

- Göteborgs Stads friluftsprogram 2018 – 2025
- Kulturprogram för Göteborgs stad

Ledning och styrning

- Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023
- Göteborgs Stads innovationsprogram 2018-2023
- Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare 2017 – 2020
- Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020-2026

Figur 5: Giltighetstid för Göteborgs Stads program

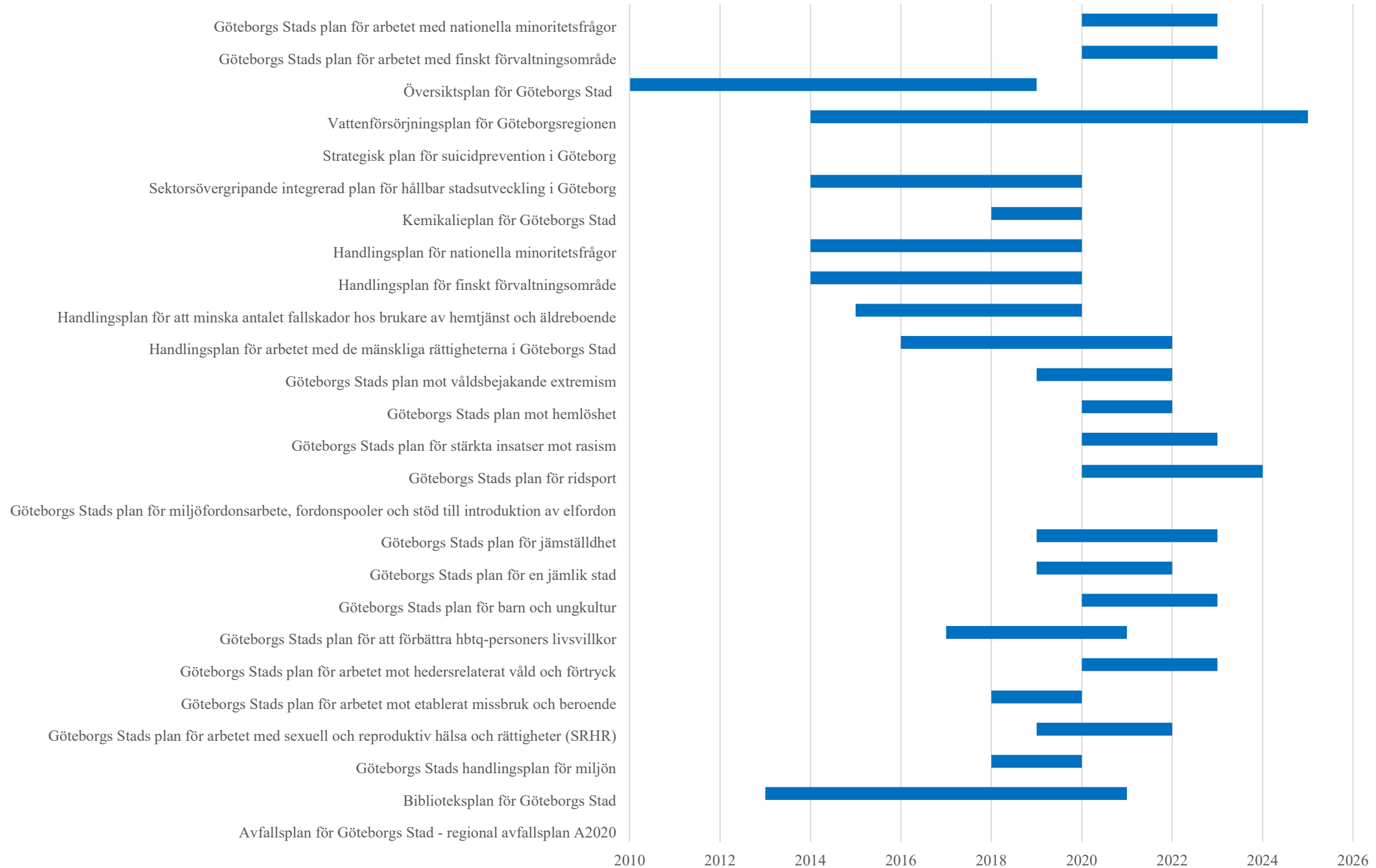
Figur 6: Stadsövergripande planer beslutade i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen

Planer

1. Avfallshanteringen i Göteborgs Stad - Kommunspecifik bilaga till A2020 - Avfallsplan för Göteborgsregionen 2010-2020 (GR/KF)
2. Biblioteksplan för Göteborgs Stad
3. Göteborgs Stads handlingsplan 2020–2021 för genomförande av stadens Innovationsprogram (KS)
4. Göteborgs Stads handlingsplan för miljön 2018-2020
5. Göteborgs Stads handlingsplan för omvärlds- och intressebevakning 2020 (KS)
6. Göteborgs Stads lokalförsörjningsplan 2020
7. Göteborgs Stads plan för arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
8. Göteborgs Stads plan för barn- och ungdokument 2020-2023
9. Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2021
10. Göteborgs Stads plan för en jämlik stad 2019-2022
11. Göteborgs Stads plan för miljöfordonsarbete, fordonspooler och stöd till introduktion av elfordon
12. Göteborgs Stads plan för ridsport 2020-2024
13. Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020–2023
14. Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020-2023
15. Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019-2023
16. Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014-2018
17. Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism
18. Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022
19. Göteborgs Stads tjänsteplan för kommundemensamma interna tjänster 2020 – 2022
20. Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad
21. Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020–2023
22. Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020–2023
23. Handlingsplan 2020–2024 för att nå Målbild Koll2035 (VGR/KF)
24. Handlingsplan 2019 – 2021 för genomförande av Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program (BRG mfl)
25. Kemikalieplan för Göteborgs Stad
26. Sektorsövergripande integrerad plan för hållbar stadsutveckling i Göteborg 2024-2020
27. Strategisk plan för suicidprevention i Göteborg
28. Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen (GR/KF)

Figur 7:
Giltighetstid för
Göteborgs Stads
stadsövergripande
planer

Giltighetstid: Göteborgs Stads stadsövergripande planer

Bebyggelse och bostad

- Hållbar tillväxt - mål och strategier med fokus på regional struktur 2020-2030 (GR/KF)
- Västsveriges regionala strukturfondsprogram 2014–2020 (VGR)
- Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen (GR/KF)

Klimat och miljö

- Göteborgsregionen minskar avfallet –avfallsplan för 30 kommuner 2020-2030 (remiss) (GR/KF). (Tvååriga handlingsplaner ska tas fram och beslutas av GR:s chefnätverk för avfall och VA)
- Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om (VGR)
- Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen 2017-2020 (Länsstyrelsen/Skogsstyrelsen region Syd)
- Regional handlingsplan för grön infrastruktur (Länsstyrelsen)

Trafik, mobilitet och övrig transport

- Hållbara resor i Västra Götaland - Trafikförsörjningsprogram 2021 – 2025 (remiss) (VGR)
- Målbild Koll2035 – Kollektivtrafikprogram för stomnätet i Göteborg, Mölndal och Partille (VGR/KF)
- Handlingsplan 2020–2024 för att nå Målbild Koll2035 (VGR/KF)
- Strategi för kollektivtrafik på jämlika villkor - med utgångspunkt i de sju diskrimineringsgrunderna (VGR)
- Miljö- och klimatstrategi för kollektivtrafiken i Västra Götaland (VGR)
- Regional plan för transportinfrastrukturen i Västra Götaland 2018-2029 (VGR)
- Västra Götalandsregionens program för hållbara transporter 2017-2020
- Målbild Tåg 2035 - utveckling av tågtrafiken i Västra Götaland (VGR)

Demokrati, folkhälsa, MR och jämlikhet

- Vision Västra Götaland – Det goda livet (VGR/GR)
- Handlingsplan 2019 – 2022 Fysisk aktivitet hos barn och unga (VGR)
- Handlingsplan fullföljda studier, 2017-2020 (VGR)
- Strategisk inriktning 2020–2023 (GR)
- Länsstrategi för jämställdhetsintegrering - Jämställt Västra Götaland 2019-2020 (Länsstyrelsen)

Kultur och fritid

- Kulturstrategi Västra Götaland– och regional kulturplan 2020–2023 (VGR)
- Regional biblioteksplan Västra Götaland 2020–2023 (VGR)

Näringslivsutveckling och arbetsmarknad

- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 (remiss) (VGR)
- Program för internationella program för internationella forsknings- och innovationssamarbeten 2017-2020 (VGR)
- Program för livsmedel och gröna näringar 2017-2020 (VGR)
- Västra Götalandsregionens program för kulturella och kreativa näringar 2018-2020
- Västra Götalandsregionensprogram för Entreprenörskap 2018-2020
- Västra Götalandsregionens program för hållbar energi och bioinnovation 2017-2020
- Västra Götalandsregionens handlingsprogram för hållbara maritima näringar 2016-2019

Pedagogisk verksamhet

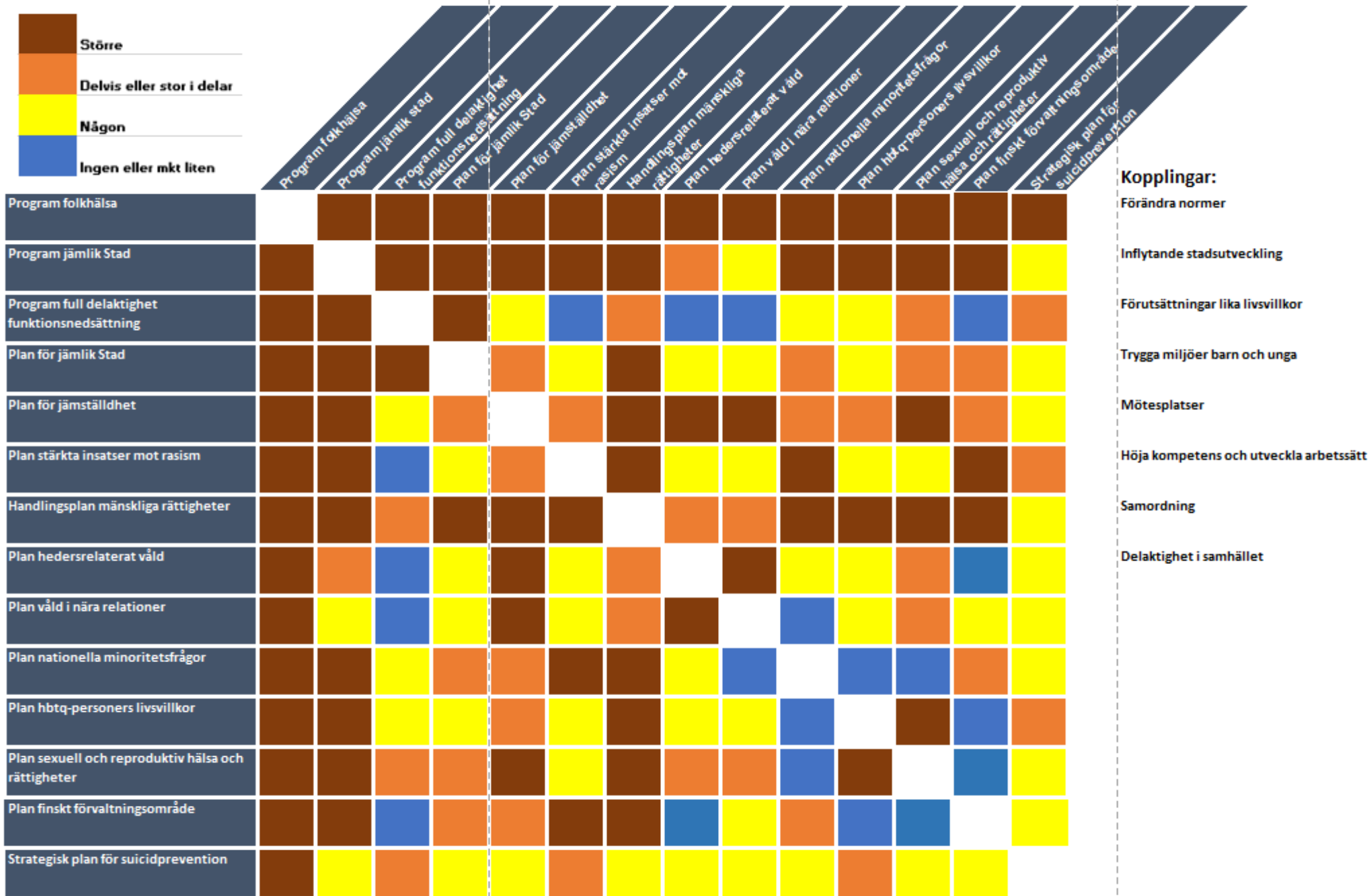
- Region utvecklingsnämndens program för utbildning och arbetsmarknad i Västra Götaland 2018 – 2020 (VGR)

Figur 8: Översikt av regionala styrdokument med påverkan i stadens verksamheter

Vård och omsorg

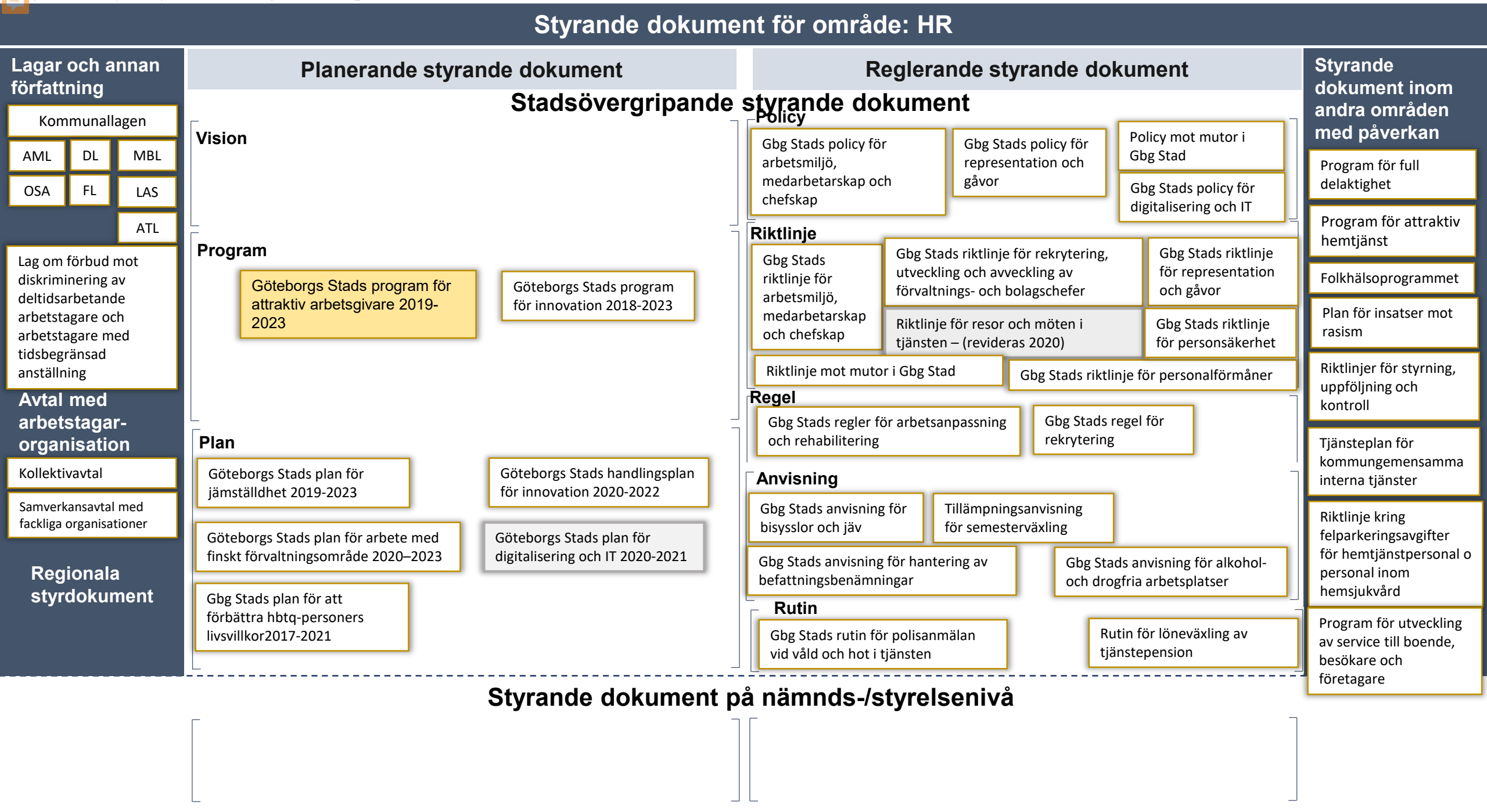
- Gemensamma riktlinjer för kommunerna och regionen i Västra Götaland om samverkan avseende barn och ungdom med sammansatt psykiatrisk och social problematik – Västbus (Västkom/VGR)
- Västbus riktlinjer för familjehemsplacerade barn och unga (Västkom/VGR)
- Länsgemensam riktlinje vid oro för väntat barn (Västkom/VGR)
- Handlingsplan för psykisk ohälsa 2018-2020. Finns förslag om förlängning till 2022. (VGR, GR, Västkom)
- Strategi för hälso- och sjukvårdens omställning i Västra Götalandsregionen
- Gemensam färdplan för Nära vård (Västkom)
- Samverkansrutin för tillämpning av SOSFS 2009:6, bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård (Västkom/VGR)
- Uppdragshandling för Vårdsamverkan Västra Götaland, VVG (Västkom/VGR)
- Riktlinje för samordnad individuell plan, SIP (Västkom/VGR)
- Rutiner för tillämpning av SOSFS 2008:20, samordning av insatser för habilitering och rehabilitering i Västra Götaland (Västkom/VGR)
- Rutin för avvikelshantering i samverkan (Västkom/VGR)
- Västra Götalandsregionens program för life science 2017-2020
- Uppdragsbeskrivning för Styrgrupp IT i Väst, SITIV (Västkom/VGR)
- Gemensam handlingsplan för Västra Götalandsregionen och kommunerna i Styrgrupp IT i Väst - SITIV (Västkom/VGR)

Figur 9: Preliminär bedömning av kopplingar i beslutad styrning för område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder

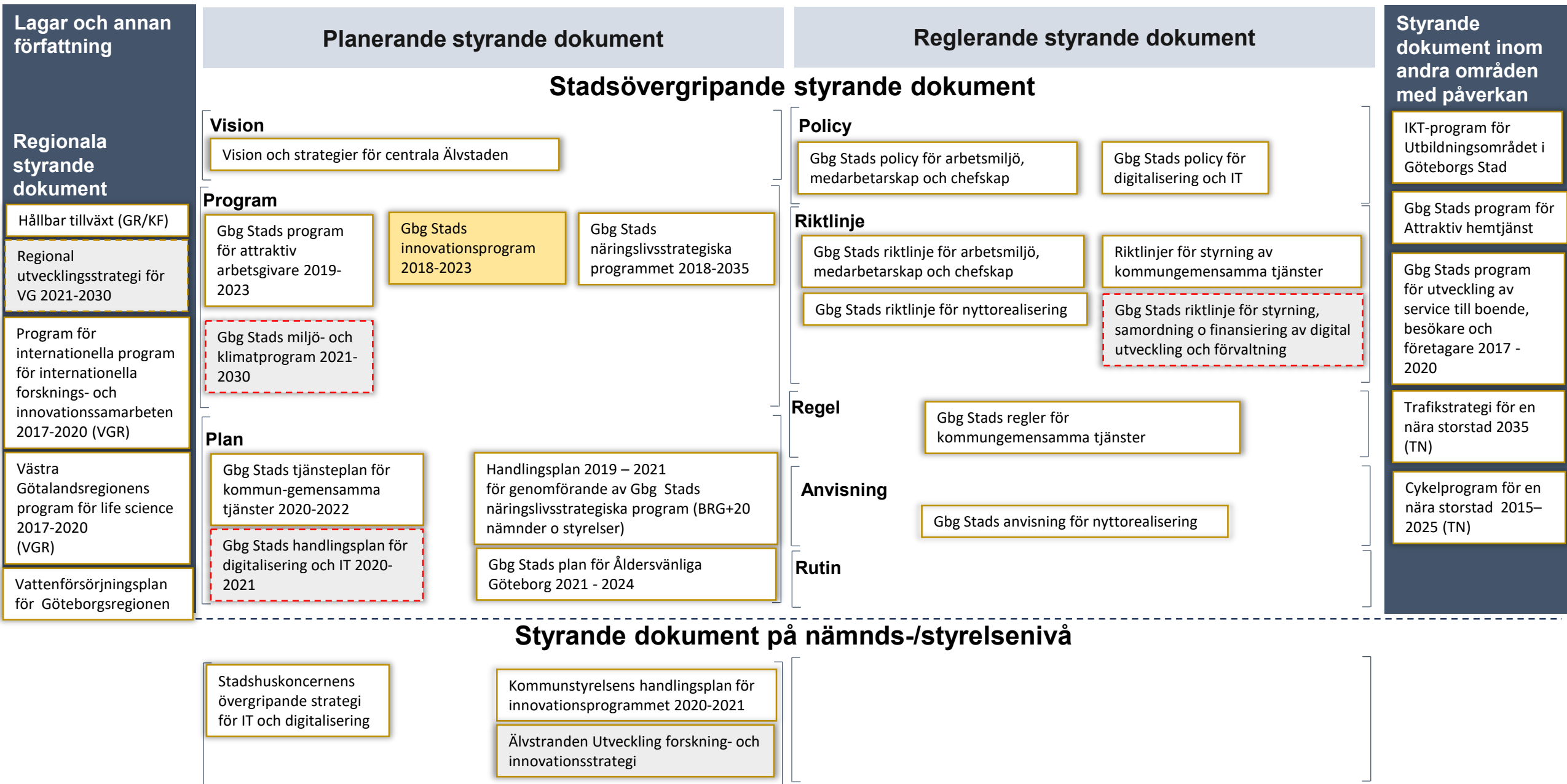
- Kopplingar:**
- Förändra normer
 - Inflytande stadsutveckling
 - Förutsättningar lika livsvillkor
 - Trygga miljöer barn och unga
 - Mötesplatser
 - Höja kompetens och utveckla arbetssätt
 - Samordning
 - Delaktighet i samhället

Figur 10: Styrmiljö för arbetsgivar-och personalområdet

Figur 11: Styrmiljö för innovationsområdet

Styrande dokument för område: Innovation

Figur 12: Styrmiljö Göteborgs Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare

Styrande dokument för område: Service till boende, besökare och företagare

Lagar och annan författning

- Förvaltningslagen
- Kommunallagen

Regionala styrande dokument

- Hållbar tillväxt (GR/KF)

Planerande styrande dokument

Reglerande styrande dokument

Stadsövergripande styrande dokument

Vision

Program

- Gbg Stads program för utveckling av service till boende, besökare och företagare 2017 - 2020
- Gbg Stads innovationsprogram 2018-2023
- Gbg Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035
- Gbg Stad program för full delaktighet för personer m funktionsnedsättning 2020
- Gbg Stads program för jämlik stad 2018-2026
- Gbg Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030

Plan

- Gbg Stads handlingsplan för digitalisering och IT 2020-2021
- Handlingsplan 2019 – 2021 för genomförande av Gbg Stads näringslivsstrategiska program
- Gbg Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020-2023
- Gbg Stads plan för Åldersvänliga Göteborg 2021 - 2024
- Gbg Stads plan för arbetet med nationella minoriteter 2020-2023
- Gbg Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2021

Policy

- Gbg Stads policy för kommunikation
- Gbg Stads policy för digitalisering och IT
- Gbg Stads policy för arbetsmiljö, medarbetarskap och chefskap

Riktlinje

- Gbg Stads riktlinje för arbetsmiljö, medarbetarskap och chefskap
- Gbg Stads riktlinje för utformande av inkluderande dokument - enkäter, blanketter och formulär
- Gbg Stads riktlinje för kommunikation
- Riktlinjer för e-förslag i Göteborgs Stad
- Gbg Stads riktlinje för kriskommunikation

Regel

Anvisning

Rutin

- Gbg Stads rutin för hantering av begäran om utlämnande av allmänna handlingar

Styrande dokument inom andra områden med påverkan

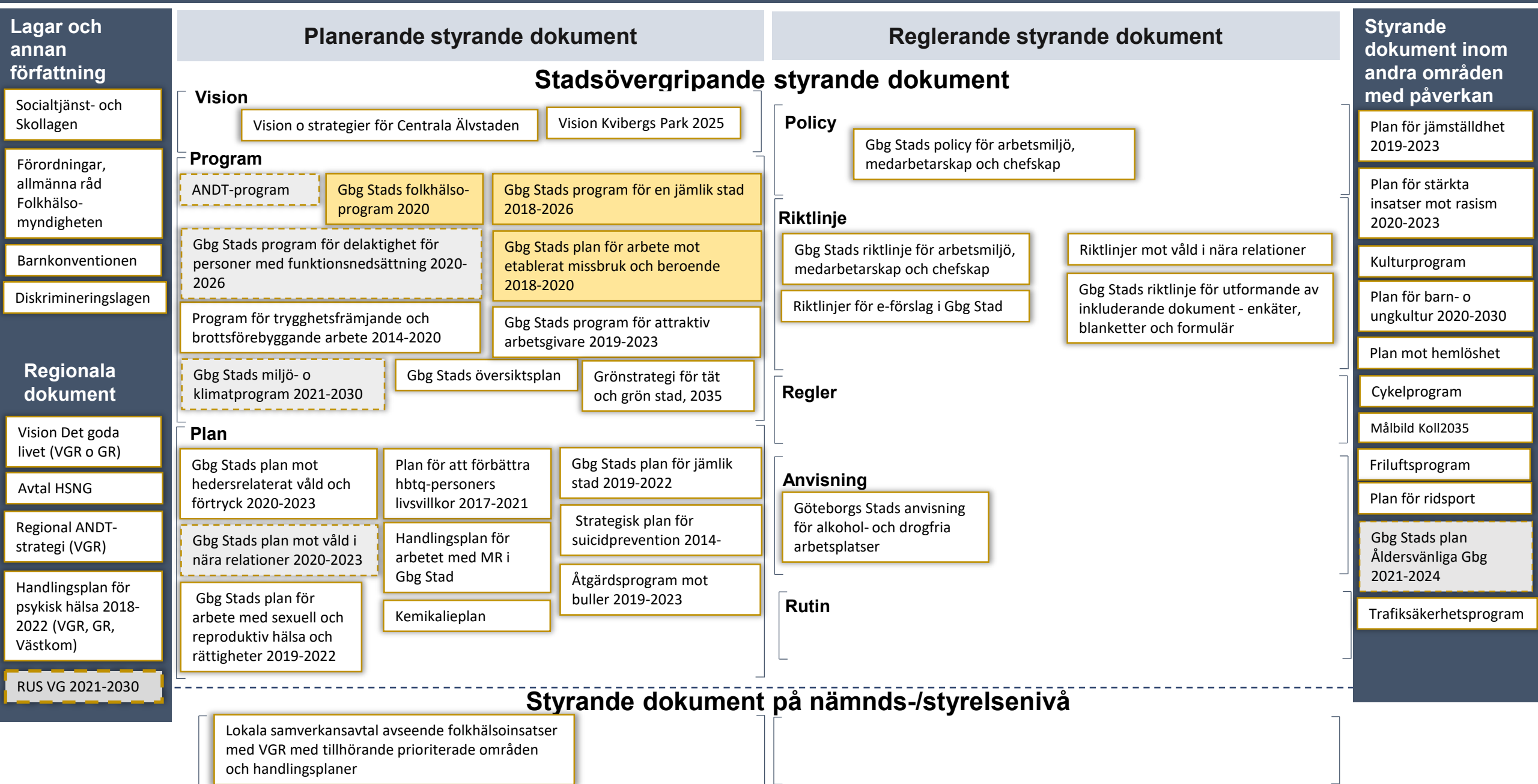
- Gbg Stads program för Attraktiv hemtjänst
- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025 (TN)
- Gbg Stads tjänsteplan för kommundemensamma tjänster 2020-2022

Styrande dokument på nämnds-/styrelsenivå

- Stadshuskoncernens övergripande strategi för IT och digitalisering
- Kommunstyrelsens handlingsplan för innovationsprogrammet 2020-2021

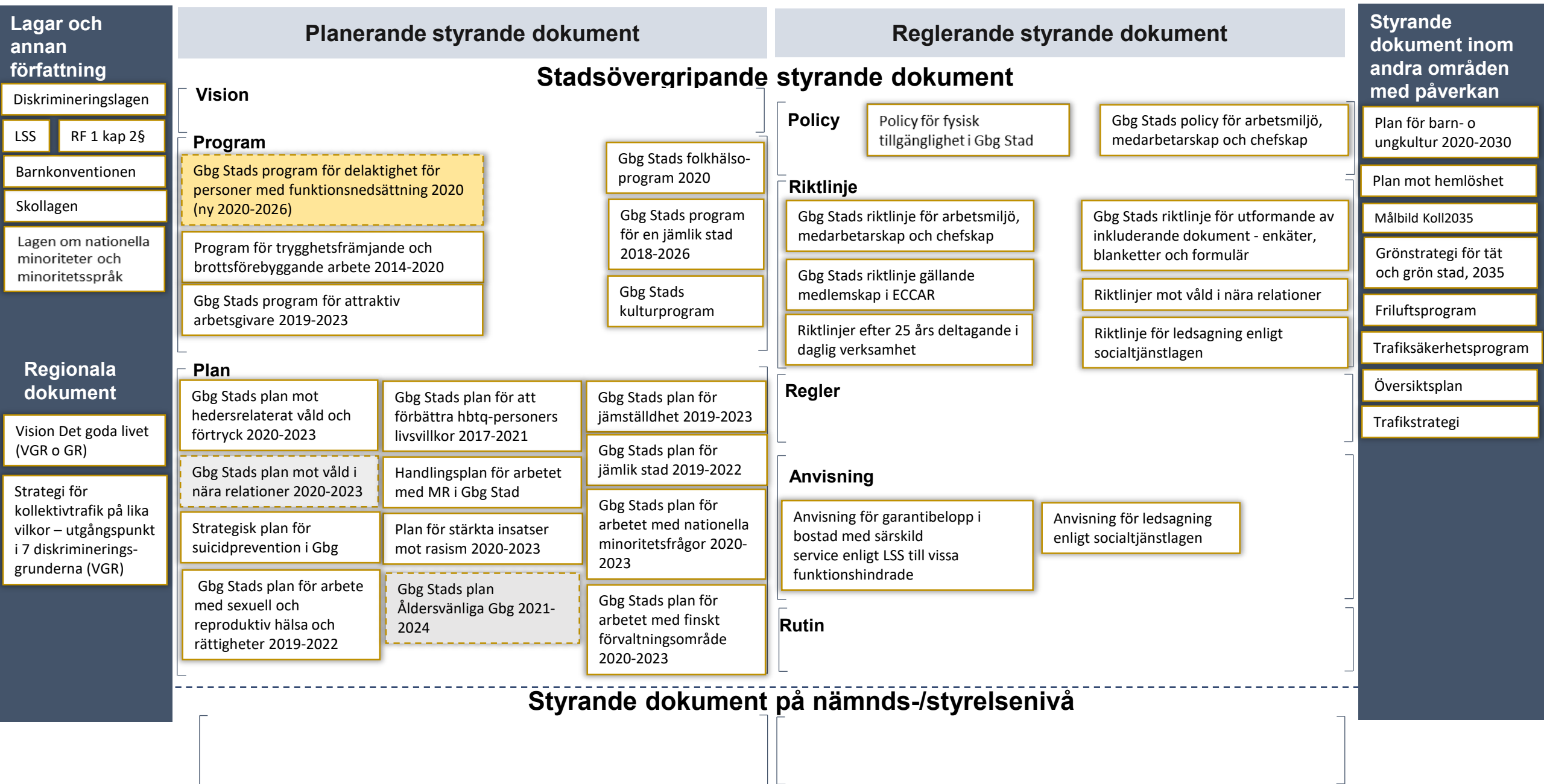
Figur 13: Styrmiljö för område demokrati, folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter

Styrande dokument för område: Folkhälsa

Figur 14: Styrmiljö för område mänskliga rättigheter, inklusive funktionshinder

Styrande dokument för område: Mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder

Lagar och annan författning

- Diskrimineringslagen
- LSS RF 1 kap 2§
- Barnkonventionen
- Skollagen
- Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Regionala dokument

- Vision Det goda livet (VGR o GR)
- Strategi för kollektivtrafik på lika villkor – utgångspunkt i 7 diskrimineringsgrunderna (VGR)

Figur 15: Styrmiljö för kulturområdet

Styrande dokument för område: Kultur

- Lagar och annan författning**
 - Kulturminneslag
 - Bibliotekslag
 - Museilag
 - Plan- och bygglag
 - Barnkonventionen
 - Skollagar
 - Lagen om nationella minoriteter
 - Diskrimineringslag
- Regionala styrande dokument**
 - Kulturstrategi VG - regional kulturplan 2020–2023 (VGR)
 - Regional biblioteksplan Västra Götaland 2020–2023 (VGR)
 - VGR:s program för kulturella och kreativa näringar 2018-2020
 - Regional utvecklingsstrategi för VG 2021–2030 (VGR)

Planerande styrande dokument

Stadsövergripande styrande dokument

Vision

- Vision och strategier för Centrala Älvstaden
- Vision Göteborg 2021

Program

- Gbg Stads program för en jämlik stad 2021-2026
- Göteborgs Stads kulturprogram
- Gbg Stads näringslivsstrategiska program 2018 - 2035
- Gbg Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026
- Gbg Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030
- Gbg Stads folkhälsoprogram
- Program för Gbg Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete
- Översiktsplan för Göteborgs Stad

Plan

- Gbg Stads plan för barn- och ungdokument 2020–2023
- Biblioteksplan för Gbg Stad 2013-2021
- Gbg Stads plan för en jämlik stad 2019-2022
- Gbg Stads handlingsplan för finskt förvaltningsområde 2020-2023
- Gbg Stads lokal-försörjningsplan 2020
- Gbg Stads handlingsplan för nationella minoritetsfrågor 2020-2023
- Gbg Stads plan för Åldersvänliga Gbg 2021-2024

Reglerande styrande dokument

Policy

- Göteborg - modig förebild inom arkitektur - Arkitekturpolicy för Gbg Stad (BN)

Riktlinje

- Riktlinjer för föreningsbidrag
- Riktlinjer för antagning kulturskola

Regel

Anvisning

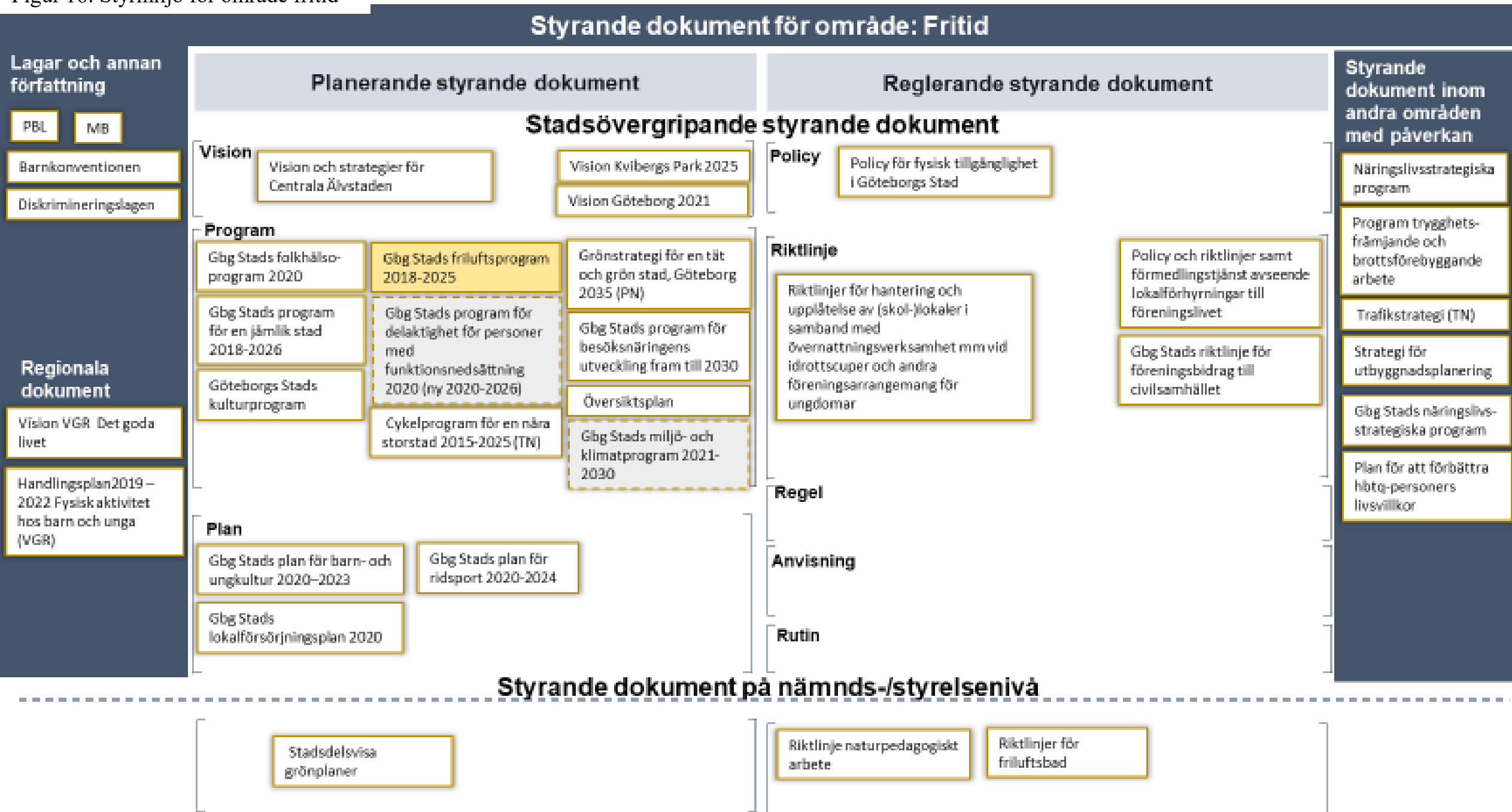
Rutin

- ## Styrande dokument inom andra områden med påverkan
- Gbg Stads lokal-försörjningsprogram
 - Strategi för utbyggnadsplanering för Göteborg 2035 (BN)
 - Trafikstrategi Gbg 2035 (TN)
 - Grönstrategi Gbg 2035 (PN)
 - Gbg Stads friluftsprogram
 - Gbg Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor
 - Handlingsplaner för Gbg Stads näringslivsstrategiska program (BRG + 21 nämnder o styrelser)

Styrande dokument på nämnds-/styrelsenivå

- Handlingsplan för kommunikation Kulturstaden
- Stadsdelsförvaltningarnas plan för fritidsverksamhet
- Kulturskolans handlingsplan för tillgänglighet, delaktighet och inflytande
- Riktlinjer för kulturstöd
- Riktlinjer för inköp av konst
- Riktlinjer för utvecklingsstöd för kulturskolan
- Riktlinjer för arvodering och ersättningar av konstnärer och kulturutövare i nämndens verksamheter

Figur 16: Styrmiljö för område fritid

Figur 17: Styrmiljö för område äldreomsorg och hälso- och sjukvård

Styrande dokument för område: Äldreomsorg och hälso- och sjukvård

Lagar och annan författning

- Hälso- och sjukvårdslag
- Socialtjänstlag
- Socialstyrelsens riktlinjer, föreskrifter o allmänna råd
- LOV
- LSS

Regionala styrande dokument

- Målbild Koll2035
- Färdplan för Nära vård
- Hälso- o sjukvårdsavtal m VGR & underavtal

Planerande styrande dokument

Stadsövergripande styrande dokument

Vision

- Vision och strategi Centrala Älvstaden

Program

- Gbg Stads folkhälso-program 2020
- Program för Attraktiv hemtjänst 2014-2022
- Gbg Stads innovations-program 2018-2023
- Program för utveckling av service till boende, besökare och företagare 2017 – 2020
- Gbg Stads program för full delaktighet för personer m funktionsnedsättning 2015-2020 (remissförslag för 2020-2026)
- Gbg Stads kulturprogram
- Grönstrategi för tät och grön stad, 2035

Plan

- Gbg Stads plan för Åldersvänliga Göteborg 2021-2024
- Göteborgs Stads för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020–2023
- Gbg Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2021
- Gbg Stads plan mot våld i nära relationer 2020-2023
- Gbg Stads lokal-försörjningsplan 2020
- Strategisk plan för suicidprevention
- Gbg Stads program för bostadsförsörjning 2020-2026
- Gbg Stads handlingsplan för innovationsprogram 2020-2021
- Gbg Stads plan för digitalisering och IT 2020-2021

Reglerande styrande dokument

Policy

Riktlinje

- Ramprogram lokalutformning för äldreboenden
- Riktlinjer för stödet till anhöriga som hjälper och vårdar närstående
- Riktlinjer mot våld i nära relationer
- Riktlinjer för makars rätt att bo tillsammans i äldreboende
- Riktlinjer för hemtjänst
- Värdighetsgarantier
- Gbg Stads riktlinjer för makar/sammanboendes möjligheter att sammanbo i äldreboende vid olika omsorgs- och vårdbehov
- Gbg Stad riktlinje för volontärsatser riktat mot brukare
- Gbg Stad riktlinje för särskilt boende samt prioriteringsordning gällande verkställighet av särskilt boende och korttidsplatser inom äldreomsorg

Regel

- Regler om hemvårdsbidrag

Anvisning

- Gbg Stads anvisning för gränsdragning insatser inom socialtjänst och hemsjukvård för personer i sociala boenden
- Gbg Stad anvisning för ledsagning enligt socialtjänstlagen
- Gbg Stads anvisning för dagverksamhet
- Gbg Stads anvisning för särskilt boende och korttidsplats

Rutin

- Göteborgs Stads rutin för kontakt med Trygghetsjouren gällande myndighetsutövning under jourtid
- Gbg Stads rutin för att säkerställa och bedöma genomförandeplan för hemtjänstinsatser
- Gbg stads rutin för att hantera väntelista när privat utförare av hemtjänst inte är valbar
- Gbg Stads rutin för att informera och vägleda i val av utförare inom hemtjänst

Styrande dokument inom andra områden med påverkan

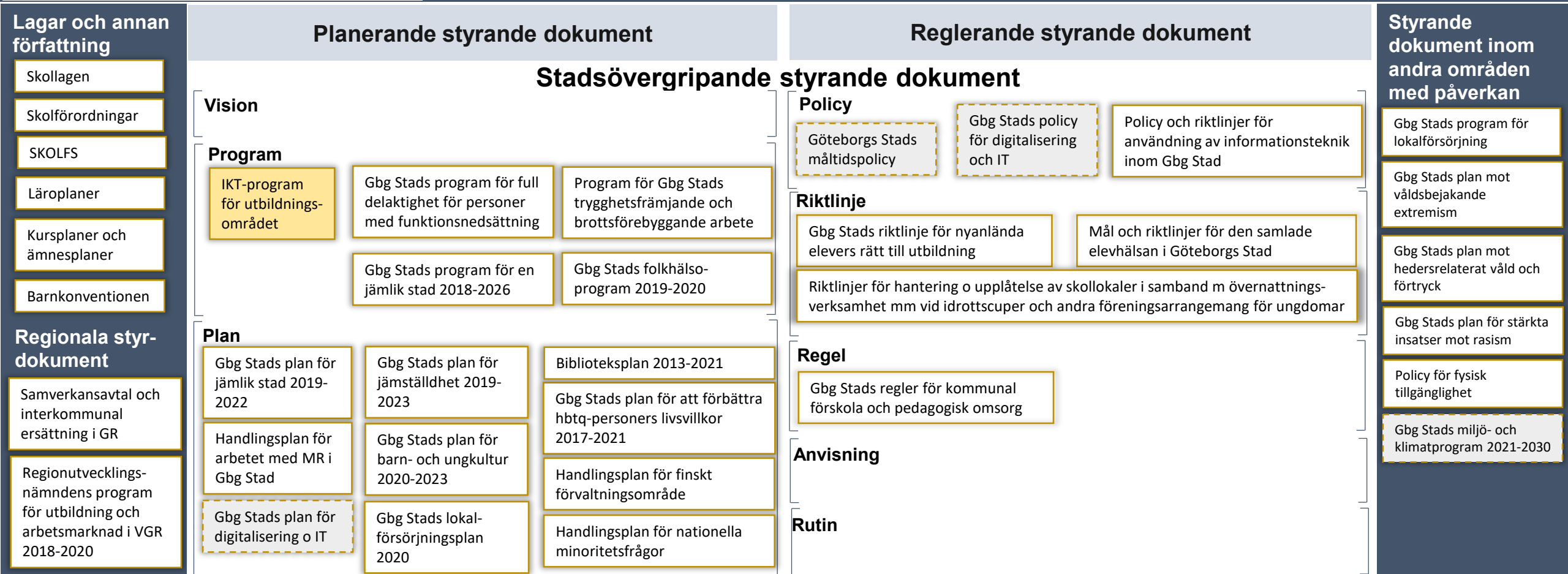
- Översiktsplan
- Strategi utbyggnads-planering
- Plan för jämställdhet
- Trafikstrategin
- Friluftsprogram
- Program för attraktiv arbetsgivare
- Plan mot hemlöshet
- Program för jämlik stad
- Handlingsplan MR
- Plan för nationella minoritetsfrågor
- Program trygghets-främjande och brottsförebyggande åtgärder

Styrande dokument på nämnds-/styrelsenivå

- Lokalbehovsplan

Figur 18: Styrmiljö för utbildningsområdet

Styrande dokument för område: Utbildning

Figur 19: Styrmiljö för område trygghet, säkerhet och beredskap

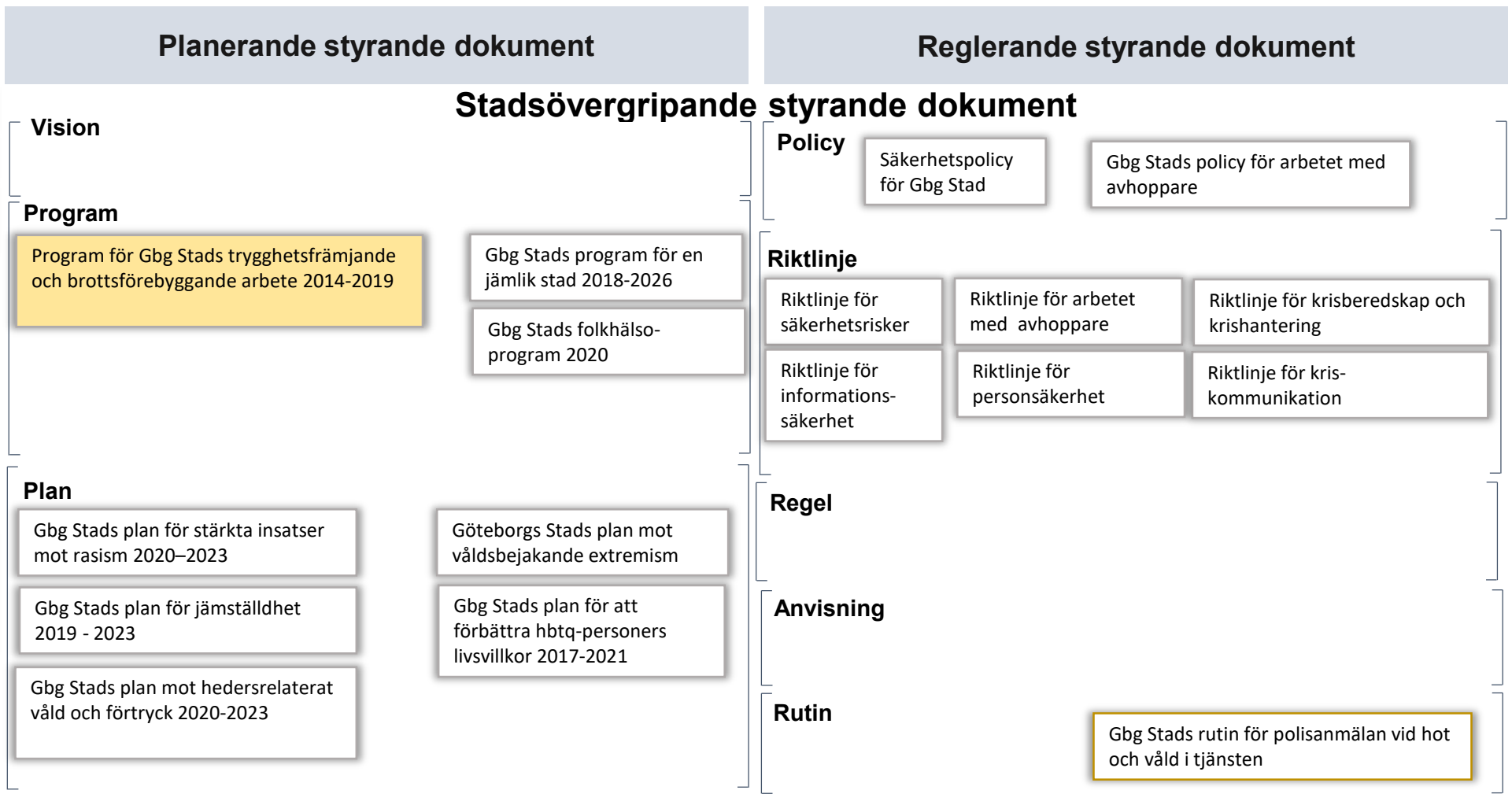
Styrande dokument för område: Trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete

Lagar och annan författning

- Socialtjänstlagen
- Plan- och bygglagen
- Tillsammans mot brott Skr 2016/17:126

Regionala styrdokument

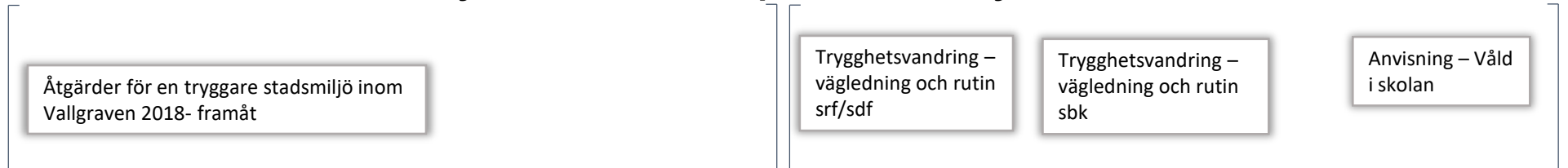
- Handlingsprogram 2020-2023 enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (RSG)

Styrande dokument inom andra områden med påverkan

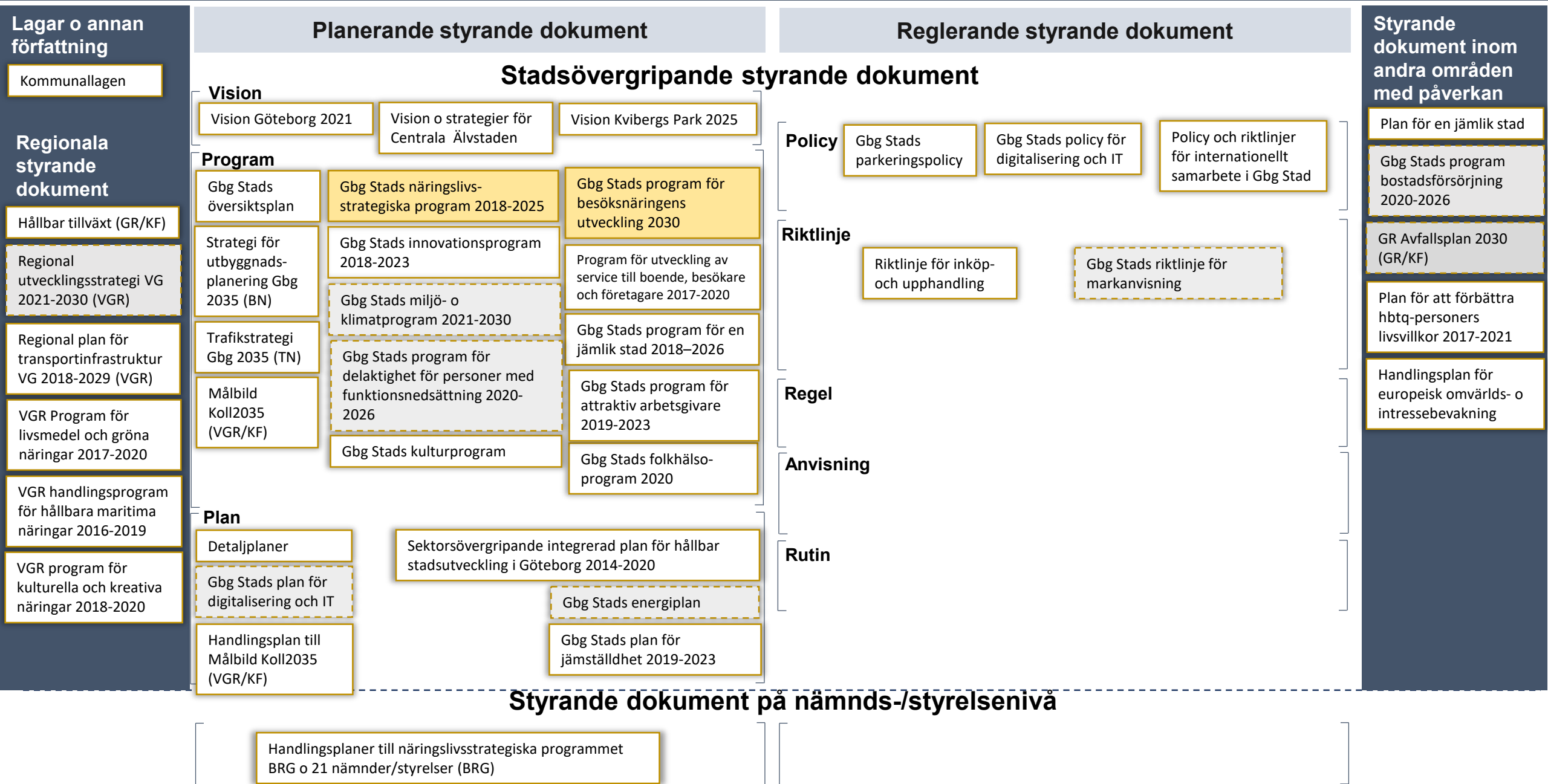
- Näringslivsstrategisk program 2019-2035
- Gbg Stads program för full delaktighet för personer m funktionsnedsättning
- Trafiksäkerhetsprogram
- Strategi för utbyggadsplanering
- Detaljplaner
- Målbild Koll2035

Styrande dokument på nämnds-/styrelsenivå

Figur 20: Styrmiljö för område näringsliv och arbetsmarknad

Styrande dokument för område: Näringsliv och arbetsmarknad

Figur 21: Styrmiljö för område trafik, mobilitet och övrig transport

Styrande dokument för område: Transport, mobilitet och övrig transport

Lagar och annan författning

- Väglagen
- STFS
- Trafik- o sjötrafik-förordning
- Skollagen
- Lag om trängselskatt
- Vägverkets föreskrifter

Regionala styrdokument

- Målbild Tåg 2035 - utveckling av tågtrafiken i VG
- Regional plan för transportinfrastruktur i VG 2014-2025
- Trafikförsörjningsprogram 2017-2020
- Miljö- o klimatstrategi för kollektivtrafiken i VG
- Hållbar tillväxt (GR/KF)
- Regional handlingsplan för klimatanpassning i Västra Götalands län 2018-2020
- Handlingsprogram enl lag om skydd mot olyckor (RSG)

Planerande styrande dokument

Stadsövergripande styrande dokument

Vision

- Vision och strategier för Centrala Älvstaden.
- Vision Kvibergs Park.

Program

- Trafikstrategi för en nära storstad, Gbg 2035 (TN)
- Målbild Koll2035 – Kollektivprogram för stomnätet i Gbg, Partille, Mölndal
- Gbg Stads översiktsplan
- Trafiksäkerhetsprogram 2010-2020 (TN)
- Gbg Stads miljö- o klimatprogram 2021-2030
- Gbg Stads program för besöksnäringens utveckling till 2030
- Cykelprogram för en nära storstad 2015-2025 (TN)
- Strategi för utbyggnadsstrategi, Gbg 2035 (BN)
- Gbg Stads program för full delaktighet för personer med funktions-nedsättning 2020-2026
- Gbg Stads folkhälso-program 2020

Plan

- Detaljplaner
- Gbg Stads åtgärdsprogram mot buller 2019-2023
- Gbg Stads plan för miljöfordonsarbete, fordonspolar och stöd till introduktion av elfordon
- Handlingsplan till Målbild Koll2035 – Kollektivprogram för stomnätet i Gbg, Partille, Mölndal

Reglerande styrande dokument

Stadsövergripande styrande dokument

Policy

- Gbg Stads parkeringspolicy
- Policy och riktlinjer för resor i tjänsten
- Policy för fysisk tillgänglighet i Gbg Stad

Riktlinje

- Riktlinjer för bedrivande av parkeringsverksamhet
- Trafiksäkerhetskrav nyanskaffning fordon och rekommendationer om utrustning, beteendestöd och upphandling
- Riktlinje för säkerhetsåtgärder i offentlig miljö

Regel

- Definition av lätta och tunga miljöfordon

Anvisning

Rutin, instruktion

Styrande dokument inom andra områden med påverkan

- Grönstrategi för en tät och grön stad
- Näringslivsstrategisk program
- Program för jämlik stad
- Strategi för energieffektivisering
- Program för trygghetsfrämjande o brottsförebyggande arbete 2014-2019
- Innovationsprogram
- Gbg Stads energiplan

Styrande dokument på nämnds-/styrelsenivå

- Trafiknätsplan (TK)
- Handlingsplaner till Gbg Stads näringslivstrategiska program
- Riktlinjer för mobilitet och parkering i Gbg Stad (BN)
- Anvisning för mobilitet och parkering i Gbg Stad (styrgrupp för mobilitet o parkering)

Figur 22: Styrmiljö för område bebyggelse och bostad

Styrande dokument för område: Bebyggelse och bostad

Lagar och annan författning

PBL	MBL	LOU
PBF	EKS	DL
BBR	FL	

Lag energideklaration

Lag kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Lag allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Regionala styrdokument

Handlingsprogram 2020-2023 enl LSO (RSG)

Regional utvecklingsstrategi (VGR)

Hållbar tillväxt (GR/KF)

Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen

Planerande styrande dokument

Stadsövergripande styrande dokument

Vision

Vision och strategier Centrala Älvstaden

Vision Göteborg 2021

Vision Kvibergs Park 2025

Program

Översiktsplan för Göteborg

Gbg Stads folkhälsoprogram

Strategi för utbyggnadsplanering 2035 (BN)

Trafikstrategi för nära storstad 2035 (TN)

Grönstrategi för en tät och grön stad 2035 (PN)

Gbg Stads miljö- o klimatprogram 2021-2030

Gbg Stads program för bostadsförsörjning 2020-2026

Målbild Koll2035 (VGR/KF)

Cykelprogram för nära storstad 2035

Program för miljöanpassat byggande (FN)

Trafiksäkerhetsprogram 2010-2020

Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2020-2026

Göteborgsregionen minskar avfallet – avfallsplan för 30 kommuner 2020-2030 (GR/KF)

Avfallsstrategiskt program (NKV)

Plan

Fördjupad översiktsplan, planprogram och detaljplaner

Gbg Stads lokal-försörjningsplan 2020

Gbg Stads åtgärdsprogram mot buller 2019-2023

Handlingsplan till Målbild Koll2035 (VGR/KF)

Sektorsövergripande integrerad plan för hållbar stadsutveckling i Göteborg 2014-2020

Gbg Stads plan för ridsport 2020-2024

Reglerande styrande dokument

Policy

Parkeringspolicy för Gbg Stad

Säkerhetspolicy

Policy för fysisk tillgänglighet i Gbg Stad

Markanvisningspolicy (FN)

Miljöpolicy för Gbg Stad

Riktlinje

Gbg Stads riktlinje för inköp o upphandling

Principer för beredning och uppföljning av investeringar, leasing och tecknande av hyresavtal

Göteborg Stads ramprogram för:

- Bostad med särskild service
- Förskole- och skolbyggnader
- Äldreboende

Regel

Gemensamma miljökrav vid upphandling av entreprenader

Anvisning

Gemensamma miljökrav vid upphandling av entreprenader

Rutin, instruktion

Styrande dokument inom andra områden med påverkan

Kulturprogram

Gbg Stads program för en jämlik stad

Lokalförsörjningsprogram 2020-2026

Näringslivsstrategiskt program

Program besöksnäringens utveckling

Friluftsprogram

Plan mot hemlöshet

Plan för Åldersvänliga Gbg

Plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor

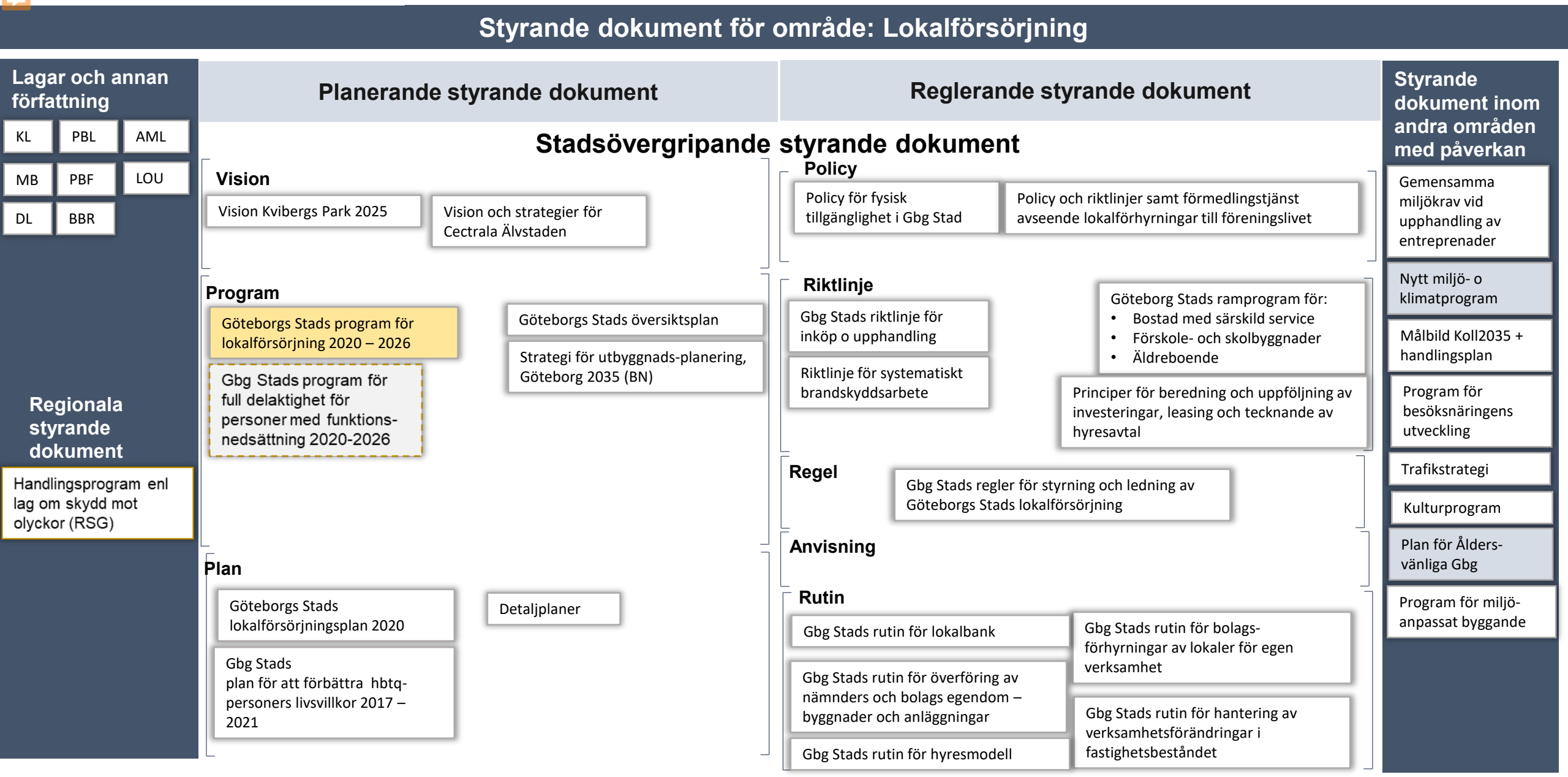
Styrande dokument på nämnds-/styrelsenivå

Åtgärder för en tryggare stadsmiljö Inom Vallgraven

Äldreboendeplan för Göteborgs stad 2019-2022 (SDN)

Stadsdelsvisa grönplaner

Figur 23: Styrmiljö för lokalförsörjning

Styrande dokument på nämnds-/styrelsenivå

Figur 24: Styrmiljö för miljö-och klimatområdet

Styrande dokument för område: Miljö och klimat

Lagar och annan författning

Miljöbalken

Författningar med stöd av miljöbalken

Hälsoskyddslagen

Regionala styrande dokument

Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen

Åtgärdsprogram för kvävedioxid i Göteborgsregionen

Regionala miljömål för Västra Götaland

Målbild Koll 2035
Kollektivtrafikprogram för stornätet i Gbg Mölndal o Partille + handlingsplan

Planerande styrande dokument

Reglerande styrande dokument

Stadsövergripande styrande dokument

Vision

Vision och strategier för Centrala Älvstaden

Program

Gbg Stads program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2019-2025

Klimatstrategiskt program för Göteborg inklusive Energiplan

Gbg Stads miljöprogram 2013-2020

Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i staden (NKV)

Kommande: Gbg Stads miljö-och klimatprogram 2021-2030

Grönstrategi för en tät och grön stad, Göteborg 2035

Kommande: Göteborgsregionen minskar avfallet – avfallsplan för 30 kommuner 2020-2030

Strategi för energieffektivisering i Gbg Stad 2014-2020 (KF)

Program för miljöanpassat byggande (BN)

Översiktsplan för Göteborg

Plan

Gbg Stads handlingsplan för miljön 2018-2020 (MKN)

Kommande: Energiplan

A2020 Avfallsplan för Göteborgsregionen + lokal bilaga

Kemikalieplan för Göteborgs Stad

Policy

Miljöpolicy för Göteborgs Stad

Riktlinje

Riktlinjer för kompensationsåtgärder för ekosystemtjänster i plan och exploateringsprojekt i Göteborgs Stad

Regel

Gemensamma miljökrav vid upphandling av entreprenader

Anvisning

Kommande: Gbg Stads anvisning för miljöledning

Rutin

Styrande dokument inom andra områden med påverkan

Gbg Stads plan för miljöfordonsarbete, fordonspooler o stöd till introduktion av elfordon

Folkhälsoprogram

Policy o riktlinjer för resor i tjänsten

Gbg Stads riktlinje för inköp och upphandling

Gbg Stads åtgärdsprogram mot buller 2019-2023

Friluftsprogram

Trafikstrategi för nära storstad

Cykelprogram för en nära storstad

Styrande dokument på nämnds-/styrelsenivå

BN/SKB har t ex Riktlinjer vid planering (buller, luft, vatten på gång)